
EBA/GL/2014/13

2014 m. gruodžio 19 d.

Gairės

dėl bendros priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (SREP)
tvarkos ir metodikos

Turinys

Paveikslų ir lentelių sąrašas	5
EBI gairės dėl bendros priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso tvarkos ir metodikos.....	6
Šių gairių statusas.....	6
Pranešimo reikalavimai	6
1 antraštinė dalis. Dalykas, apibrėžtys ir taikymo lygmuo	7
1.1. Dalykas	7
1.2. Apibrėžtys.....	7
1.3. Taikymo lygmuo	10
2 antraštinė dalis. Bendras SREP	11
2.1. Bendro SREP sistemos apžvalga	11
2.2. Balų skaičiavimas per SREP	16
2.3. Organizacinė tvarka.....	17
2.4. Proporcingumas ir priežiūros veikla	18
3 antraštinė dalis. Pagrindinių rodiklių stebėseną	23
4 antraštinė dalis. Verslo modelio analizė.....	25
4.1. Bendrosios nuostatos.....	25
4.2. Preliminarus vertinimas	26
4.3. VMA sričių, į kurias reikia sutelkti dėmesį, nustatymas.....	27
4.4. Verslo aplinkos vertinimas	28
4.5. Esamo verslo modelio analizė	29
4.6. Strategijos ir finansinių planų analizė	30
4.7. Verslo modelio gyvybingumo vertinimas.....	31
4.8. Įstaigos strategijos tvarumo vertinimas	32
4.9. Pagrindinių pažeidžiamų sričių nustatymas	32
4.10. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas	33
5 antraštinė dalis. Vidaus valdymo ir visos įstaigos kontrolės priemonių vertinimas	36
5.1. Bendrosios nuostatos.....	36
5.2. Bendroji vidaus valdymo sistema.....	37
5.3. Įmonės ir rizikos kultūra	37

5.4. Valdymo organo organizacinė sudėtis ir veikimas	38
5.5. Atlygio politika ir taikymo praktika	39
5.6. Rizikos valdymo sistema.....	39
5.7. Vidaus kontrolės sistema	44
5.8. Informacinių sistemų ir veiklos tęstinumas.....	45
5.9. Gaivinimo planavimas	46
5.10. Taikymas konsoliduotu lygmeniu ir padariniai grupės subjektams	46
5.11. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas	47
6 antraštinė dalis. Rizikų kapitalui vertinimas	51
6.1. Bendrosios nuostatos.....	51
6.2. Kredito ir sandorio šalies rizikos vertinimas.....	55
6.3. Rinkos rizikos vertinimas	73
6.4. Operacinės rizikos vertinimas	85
6.5. Palūkanų normos rizikos, kurią lemia ne prekybos veikla, vertinimas.....	101
7 antraštinė dalis. SREP kapitalo vertinimas	112
7.1. Bendrosios nuostatos.....	112
7.2. Papildomų nuosavų lėšų reikalavimų nustatymas	113
7.3. Derinimas su kapitalo rezervo reikalavimais ir makroprudenciniais reikalavimais	117
7.4. Bendro SREP kapitalo reikalavimo nustatymas.....	117
7.5. Nuosavų lėšų reikalavimų formulavimas	118
7.6. Pernelyg didelio finansinio svėrto rizika.....	120
7.7. Reikalavimų vykdymas per ekonominį ciklą.....	120
7.8. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas	125
8 antraštinė dalis. Likvidumo ir finansavimo rizikų vertinimas.....	129
8.1. Bendrosios nuostatos.....	129
8.2. Likvidumo rizikos vertinimas.....	131
8.3. Būdingos finansavimo rizikos vertinimas	135
8.4. Likvidumo ir finansavimo rizikos valdymo vertinimas.....	138
8.5. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas	149
9 antraštinė dalis. SREP likvidumo vertinimas.....	152
9.1. Bendrosios nuostatos.....	152

9.2. Bendrasis likvidumo vertinimas	152
9.3. Poreikio nustatyti specialius likvidumo reikalavimus vertinimas.....	154
9.4. Specialių kiekybinių likvidumo reikalavimų nustatymas.....	155
9.5. Specialių kiekybinių likvidumo reikalavimų nustatymas.....	159
9.6. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas	161
10 antraštinė dalis. Bendrasis SREP vertinimas ir priežiūros priemonių taikymas.....	163
10.1. Bendrosios nuostatos.....	163
10.2. Bendrasis SREP įvertinimas	164
10.3. Kapitalo priemonių taikymas	166
10.4. Likvidumo priemonių taikymas	167
10.5. Kitų priežiūros priemonių taikymas	167
10.6. Priežiūros priemonių ir ankstyvosios intervencijos priemonių sąveika	175
10.7. Priežiūros priemonių ir makroprudencinių priemonių sąveika.....	176
11 antraštinė dalis. SREP taikymas tarpvalstybinėms grupėms.....	177
11.1. SREP taikymas tarpvalstybinėms grupėms.....	177
11.2. SREP kapitalo vertinimas ir konkrečiai įstaigai taikomi prudenciniai reikalavimai	179
11.3. SREP likvidumo vertinimas ir konkrečiai įstaigai taikomi riziką ribojantys reikalavimai	180
11.4. Kitų priežiūros priemonių taikymas	180
12 antraštinė dalis. Baigiamosios nuostatos ir įgyvendinimas.....	181
Priedai	183
1 priedas. Operacinė rizika, nuostolių ir rizikos priežastinių veiksnių sąsajų pavyzdžiai	183
2 priedas. Kai kurie literatūros šaltiniai ir teisės aktų reikalavimai dėl vidaus valdymo ir visos įstaigos kontrolės priemonių.....	184
3 priedas. Kai kurie literatūros šaltiniai ir teisės aktų reikalavimai dėl rizikų kapitalui.....	185
4 priedas. Kai kurie literatūros šaltiniai ir teisės aktų reikalavimai dėl likvidumo ir finansavimo rizikų	187

Paveikslų ir lentelių sąrašas

1 pav. Bendro SREP sistemos apžvalga	12
2 pav. Rizikos kapitalui vertinimo proceso schema	53
3 pav. Vertikali nuosavų lėšų reikalavimų eilės tvarka.....	122
4 pav. Pavyzdys, kaip per ekonominį ciklą keičiasi kapitalo (CET1) išteklių ir pažeidžiamas bendras SREP kapitalo reikalavimas.....	124
5 pav. Pavyzdys, kaip per ekonominį ciklą keičiasi kapitalo (CET1) išteklių ir pažeidžiama siektina rodiklio reikšmė	125
6 pav. Vertinami rizikos likvidumui ir finansavimui aspektai	130
7 pav. Specialaus kiekybinio likvidumo reikalavimo nustatymo pavyzdys	158
8 pav. Specialių kiekybinių likvidumo reikalavimų nustatymo pavyzdys	158
1 lentelė. PTV taikymas įvairių kategorijų įstaigoms.....	21
2 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas verslo modelio ir strategijos balas	33
3 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas vidaus valdymo ir visos įstaigos kontrolės priemonių balas	47
4 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas kredito ir sandorio šalies rizikos balas	71
5 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas rinkos rizikos balas.....	83
6 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas operacinės rizikos balas.....	99
7 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas BKPNR balas.....	110
8 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas kapitalo pakankamumo balas. 126	
9 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas likvidumo rizikos balas.....	149
10 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas finansavimo rizikos balas.....	150
11 lentelė. Kiekybinio likvidumo įvertinimo lyginamojo rodiklio pavyzdys	157
12 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas likvidumo pakankamumo balas	161
13 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas bendrasis SREP balas	165

EBI gairės dėl bendros priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso tvarkos ir metodikos

Šių gairių statusas

Šiame dokumente pateikiamos gairės, priimtose pagal 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija), iš dalies keičiamas Sprendimas Nr. 716/2009/EB ir panaikinamas Komisijos sprendimas 2009/78/EB (EBI reglamento), 16 straipsnį. Pagal EBI reglamento 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos privalo dėti visas pastangas laikytis šių gairių.

Gairėse išdėstoma EBI nuomonė dėl to, kokios priežiūros praktikos turėtų būti laikomasi Europos finansų priežiūros sistemoje arba kaip konkrečioje srityje reikėtų taikyti Sąjungos teisę. Todėl EBI tikisi, kad visos kompetentingos institucijos ir finansų įstaigos laikysis joms skirtų gairių. Kompetentingos institucijos, kurioms taikomos šios gairės, turėtų jų laikytis atitinkamai jas įtraukdamos į savo priežiūros praktiką (pvz., pakeisti savo teisinę sistemą arba priežiūros procesus), įskaitant konkrečias gaires, skirtas visų pirma įstaigoms.

Pranešimo reikalavimai

Pagal EBI reglamento 16 straipsnio 3 dalį kompetentingos institucijos iki 2015 m. vasario 20 d. privalo EBI pranešti, ar laikosi arba ketina laikytis šių gairių ir, jeigu ne, nurodyti nesilaikymo priežastis. Jeigu kompetentingos institucijos iki nurodyto termino nepateiks jokio pranešimo, EBI laikys, kad jos gairių nesilaiko. Pranešimus reikėtų siųsti adresu compliance@eba.europa.eu užpildžius šio dokumento pabaigoje pateiktą formą ir joje įrašius nuorodą „EBA/GL/2014/13“. Pranešimus turėtų teikti asmenys, turintys įgaliojimus pranešti apie gairių laikymąsi savo kompetentingų institucijų vardu.

Pranešimai bus skelbiami EBI interneto svetainėje, kaip nurodyta 16 straipsnio 3 dalyje.

1 antraštinė dalis. Dalykas, apibrėžtys ir taikymo lygmuo

1.1. Dalykas

1. Šiose gairėse konkrečiau išdėstyta bendra priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo proceso (toliau – SREP), nurodyto Direktyvos 2013/36/ES 97 straipsnyje ir 107 straipsnio 1 dalies a punkte, įskaitant šios direktyvos 76–87 straipsniuose nurodytos rizikos valdymo organizacinės sistemos ir tvarkymo vertinimą, tvarka ir metodika, taip pat procesai, kurie vyksta, ir veiksmai, kurių imamasi pagal šios direktyvos 98, 100, 101, 102, 104 straipsnius ir 107 straipsnio 1 dalies b punktą.
2. Šios gairės skirtos EBI reglamento 4 straipsnio 2 dalyje nurodytoms kompetentingoms institucijoms.

1.2. Apibrėžtys

3. Šiose gairėse vartojamos tokios sąvokos:

Kapitalo rezervo reikalavimai – tai nuosavų lėšų reikalavimai, nurodyti Direktyvos 2013/36/ES VII antraštinės dalies 4 skyriuje.

Elgsenos rizika – tai esama arba galima įstaigos nuostolių rizika dėl netinkamo finansinių paslaugų teikimo, įskaitant tyčinį ar aplaidų netinkamą elgesį.

Likvidumo atsvaros pajėgumas – tai įstaigos gebėjimas išlaikyti perviršines likvidumo atsargas trumpuoju, vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais arba galimybė naudotis tomis likvidumo atsargomis reaguojant į nepalankiausių sąlygų scenarijus.

Kredito maržos rizika – tai rizika, kuri kyla dėl skolos finansinių priemonių rinkos vertės pokyčių svyruojant kredito maržai.

Finansavimo rizika – tai rizika, kad įstaiga vidutiniu ir ilguoju laikotarpiais neturės pastovaus finansavimo šaltinių, dėl to atsiras esamos arba galimos rizikos, kad įstaiga visiškai negalės įvykdyti savo finansinių įsipareigojimų, pavyzdžiui, įvykdyti mokėjimų ir patenkinti užtikrinimo poreikių, kai vidutiniu ar ilguoju laikotarpiu sukaks jų terminas, arba šių įsipareigojimų negalės įvykdyti nepriimtina nepadidinus finansavimo sąnaudų.

Skolinimas valiuta – tai skolinimas kredito gavėjams kita valiuta negu šalies, kurioje yra kredito gavėjo buveinė, oficiali atsiskaitymo valiuta, nepaisant teisinės kredito priemonės formos (pvz., įskaitant atidėtuosius mokėjimus arba panašius finansinius susitarimus).

Skolinimo valiuta rizika – tai esama arba galima rizika, kylanti įstaigos pajamoms ir nuosavoms lėšoms dėl skolinimo valiuta kredito gavėjams, kurių rizika neapdrausta.

Vidaus kapitalo pakankamumo vertinimo procesas (angl. ICAAP) – tai procesas, per kurį nustatomas, įvertinamas, valdomas ir stebimas vidaus kapitalas ir kurį įstaiga vykdo pagal Direktyvos 2013/36/ES 73 straipsnį.

Vidaus likvidumo pakankamumo vertinimo procesas (angl. ILAAP) – tai procesas, per kurį nustatomas, įvertinamas, valdomas ir stebimas likvidumas ir kurį įstaiga vykdo pagal Direktyvos 2013/36/ES 86 straipsnį.

Įstaigos kategorija – tai įstaigos sisteminės svarbos rodiklis, priskirtas pagal įstaigos dydį ir veiklos sudėtingumą bei mastą.

Palūkanų normos rizika (angl. IRR) – tai esama arba galima rizika, kylanti įstaigos pajamoms ir nuosavoms lėšoms dėl nepalankių palūkanų normų pokyčių.

Tos pačios dienos likvidumas – tai lėšos, kuriomis įstaiga per savo darbo dieną gali naudotis, kad atliktų mokėjimus tikroju laiku.

Tos pačios dienos likvidumo rizika – tai esama arba galima rizika, kad įstaiga nesugebės veiksmingai valdyti savo tos pačios dienos likvidumo poreikių.

Informacinių ir ryšių technologijų (IRT) rizika – tai esama arba galima rizika patirti nuostolių dėl netinkamos techninės infrastruktūros aparatinės arba programinės įrangos arba dėl šios įrangos gedimų, kai dėl to gali būti prarasta galimybė naudotis šia infrastruktūra arba duomenimis, pažeistas jų vientisumas, prieinamumas ir saugumas.

Makroprudencinis reikalavimas arba priemonė – tai kompetentingos arba paskirtos institucijos nustatytas reikalavimas arba priemonė, skirta makroprudencinei arba sisteminei rizikai mažinti.

Reikšminga valiuta – tai valiuta, kuria įstaiga turi reikšmingų balansinių arba nebalansinių pozicijų.

Bendrasis kapitalo reikalavimas – tai bendro SREP kapitalo reikalavimo, kapitalo rezervų reikalavimų ir makroprudencinių reikalavimų suma, išreikšta kaip nuosavų lėšų reikalavimai.

Bendrasis SREP vertinimas – tai bendrojo įstaigos gyvybingumo esamos padėties įvertinimas, pagrįstas SREP elementų vertinimu.

Bendrasis SREP balas – tai skaičiais išreikštas bendrosios rizikos įstaigos gyvybingumui rodiklis, nustatomas atlikus bendrąjį SREP vertinimą.

Reputacijos rizika – tai esama arba galima rizika, kylanti įstaigos pajamoms, nuosavoms lėšoms arba likvidumui dėl žalos įstaigos reputacijai.

Norima prisiimti rizika – tai visa ir visų rūšių rizika, kurią įstaiga nori prisiimti, atsižvelgdama į savo rizikos valdymo pajėgumus ir verslo modelį, kad pasiektų strateginius tikslus.

Rizikos kapitalui – tai atskiros rizikos rūšys, kurios, jei pasireikš, per artimiausius 12 mėnesių turės reikšmingą prudencinį poveikį nuosavoms įstaigos lėšoms. Prie šių rizikos rūšių priskiriama Direktyvos 2013/36/ES 79–87 straipsniuose nurodyta rizika, bet ne tik ji.

Likvidumo ir finansavimo rizikos – tai atskiros rizikos, kurios, jei pasireikš, turės reikšmingą prudencinį poveikį įvairių laikotarpių įstaigos likvidumui.

SREP elementas – tai vienas iš šių dalykų: verslo modelio analizė, vidaus valdymo ir visos įstaigos rizikos kontrolės priemonių vertinimas, rizikų kapitalui vertinimas, SREP kapitalo vertinimas, likvidumo ir finansavimo rizikų vertinimas arba SREP likvidumo vertinimas.

Struktūrinė valiutos rizika – tai rizika, kuri kyla dėl turimo ir lengvatinių mokesčių zonose esančiuose filialuose bei patronuojamosiose įmonėse laikomo ir kita valiuta negu patronuojančiosios įmonės atskaitomybės valiuta išreikšto kapitalo.

Priežiūros lyginamieji rodikliai – konkrečiai rizikai taikomos kiekybinės priemonės, kurias kompetentinga institucija sukūrė, kad galėtų apskaičiuoti nuosavas lėšas, reikalingas rizikai arba rizikos elementams, kurie nėra numatyti Reglamente 2013/575/ES, padengti.

Išlikimo laikotarpis – tai laikotarpis, per kurį įstaiga gali tęsti savo veiklą susiklosčius nepalankiausioms sąlygoms ir vis tiek vykdyti savo įsipareigojimus.

Bendra rizikos pozicijos suma – tai bendra rizikos pozicijos suma, apibrėžta Reglamento 2013/575/ES 92 straipsnyje.

Bendras SREP kapitalo reikalavimas – tai nuosavų lėšų reikalavimų, nurodytų Reglamento (ES) Nr. 575/2013 92 straipsnyje, ir papildomų nuosavų lėšų reikalavimų, nustatytų pagal šiose gairėse išdėstytus kriterijus, suma.

Kredito gavėjai, kurių rizika neapdrausta – tai mažmeniniai kredito gavėjai ir MVĮ kredito gavėjos, kurių rizika neapdrausta nei natūraliu, nei finansiniu rizikos draudimu ir kuriems dėl kredito valiutos ir rizikos draudimo valiutos neatitikimų kyla rizika; natūralus rizikos draudimas pirmiausia apima atvejus, kai kredito gavėjai gauna pajamų užsienio valiuta (pvz., piniginių perlaidų ir (arba) eksporto pajamų), o finansinis rizikos draudimas paprastai reiškia, kad yra sudaryta sutartis su finansų įstaiga.

1.3. Taikymo lygmuo

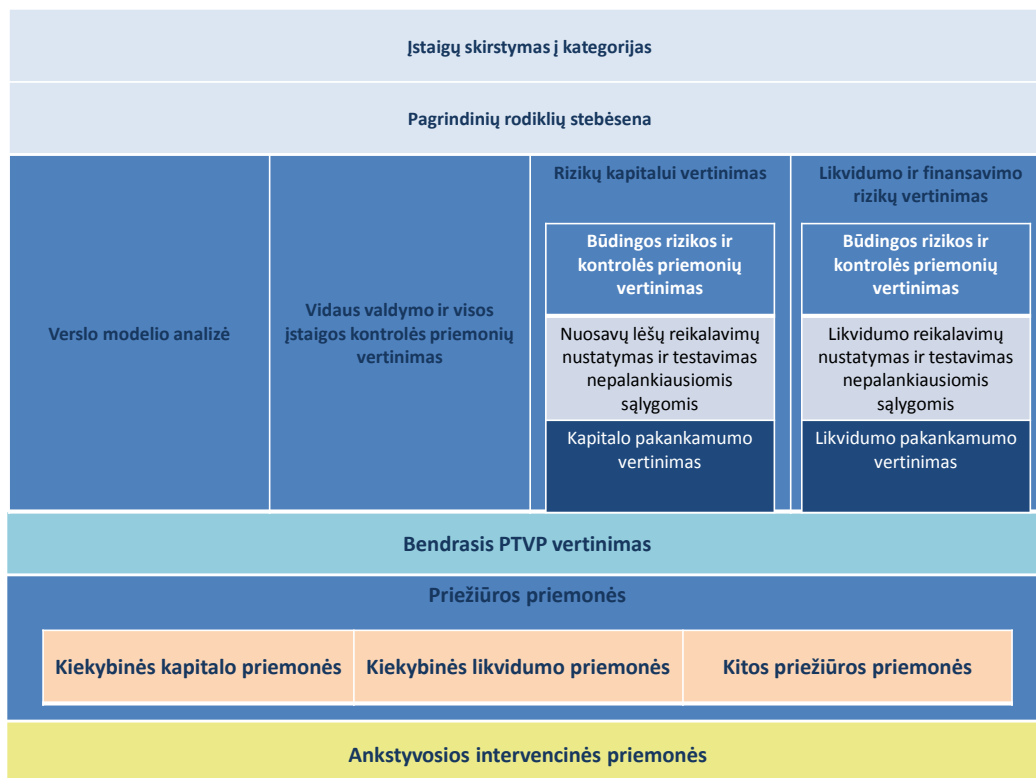
4. Kompetentingos institucijos turėtų šias gaires taikyti, laikydamosi Direktyvos 2013/36/ES 110 straipsnyje nustatyto taikymo lygmens ir atsižvelgdamos į Direktyvos 2013/36/ES 108 ir 109 straipsnių reikalavimus ir galimybes reikalavimų netaikyti.
5. Konsoliduojamų patrunuojančiųjų ir patrunuojamųjų įmonių atveju kompetentingos institucijos turėtų koreguoti savo atliekamo vertinimo lygmenį ir detalumą, kad šis atitiktų taikymo lygmenį, nustatytą pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 II antraštinės dalies pirmos dalies reikalavimus, pirmiausia pripažintų galimybes netaikyti reikalavimų, numatytas pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 7, 10 ir 15 straipsnius ir pagal Direktyvos 2013/36/ES 21 straipsnį.
6. Jeigu įstaiga turi patrunuojamąją įmonę toje pačioje valstybėje narėje, bet Reglamento (ES) Nr. 575/2013 pirmoje dalyje numatytų galimybių netaikyti reikalavimų nebuvo suteikta, galima laikytis proporcingo kapitalo ir likvidumo pakankamumo vertinimo metodo ir daugiausia dėmesio skirti vertinimui, kaip kapitalas ir likvidumo atsargos paskirstytos tarp subjektų ir kokių galimų kapitalo ir likvidumo atsargų perdavimo kliūčių esama grupės viduje.
7. Tarpvalstybinių grupių atveju procedūrų reikalavimus turėtų koordinuotai taikyti pagal Direktyvos 2013/36/ES 116 arba 51 straipsnius įsteigtos priežiūros institucijų kolegijos. 11 antraštinėje dalyje išsamiau paaiškinta, kaip šios gairės taikomos tarpvalstybinėms grupėms ir jų subjektams.
8. Jeigu įstaiga yra įsteigusi likvidumo pogrupį pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 8 straipsnį, kompetentingos institucijos turėtų vertinti likvidumo ir finansavimo rizikas ir taikyti priežiūros priemones į tą pogrupį įtrauktiems subjektams likvidumo pogrupio lygmeniu.

2 antraštinė dalis. Bendras SREP

2.1. Bendro SREP sistemos apžvalga

9. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad įstaigos SREP sudarytų šios sudedamosios dalys; jos taip pat apibendrintos 1 pav.:
 - a) įstaigos priskyrimas kategorijai ir periodiška šio skirstymo į kategorijas patikra;
 - b) pagrindinių rodiklių stebėseną;
 - c) verslo modelio analizė (VMA);
 - d) vidaus valdymo ir visos įstaigos kontrolės priemonių vertinimas;
 - e) rizikų kapitalui vertinimas;
 - f) rizikos likvidumui vertinimas;
 - g) nuosavų įstaigos lėšų pakankamumo vertinimas;
 - h) įstaigos likvidumo išteklių pakankamumo vertinimas;
 - i) bendrasis SREP vertinimas;
 - j) priežiūros priemonės (ir ankstyvosios intervencijos priemonės, jei jų prireikia).

1 pav. Bendro SREP sistemos apžvalga

2.1.1. Įstaigų skirstymas į kategorijas

10. Kompetentingos institucijos turėtų suskirstyti visas prižiūrimas įstaigas į toliau nurodytas kategorijas pagal įstaigos dydį, struktūrą, vidaus organizacinę struktūrą ir veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą:

- ▶ 1 kategorija – Direktyvos 2013/36/ES 131 straipsnyje nurodytos įstaigos (pasaulinės sisteminės svarbos įstaigos (G-SII) ir kitos sisteminės svarbos įstaigos (O-SII)) ir, atitinkamais atvejais, kitos įstaigos, kurias kompetentingos institucijos nurodo, remdamosi įstaigos dydžiu, vidaus organizacinės struktūros, veiklos pobūdžiu, masto ir sudėtingumo vertinimu.
- ▶ 2 kategorija – vidutinės ir didelės įstaigos, išskyrus prie 1 kategorijos priskirtas įstaigas, kurios veikia šalies viduje arba užsiima plačia tarpvalstybine veikla, veikia daugelyje verslo linijų, įskaitant ne bankininkystės veiklą, teikia kredito ir finansinius produktus mažmeniniams klientams ir įmonėms. Nesisteminės svarbos specializuotos įstaigos, kurios savo veiklos srityje, mokėjimo sistemose ir finansų biržose užima reikšmingą rinkos dalį.

- ▶ 3 kategorija – mažos ir vidutinės įstaigos, nepriskirtos prie 1 arba 2 kategorijos, kurios veikia šalies viduje arba užsiima nereikšmingo masto tarpvalstybine veikla, veikia tik keliose verslo linijose, mažmeniniams klientams ir įmonėms siūlo daugiausia kredito produktus ir ribotą skaičių finansinių produktų. Specializuotos įstaigos, kurios savo verslo linijose, mokėjimo sistemose arba finansų biržose užima ne tokią reikšmingą rinkos dalį.
 - ▶ 4 kategorija – visos kitos mažos nesudėtingos šalies viduje veikiančios įstaigos, nepriskirtos prie 1–3 kategorijos (pvz., vykdančios nedidelio masto veiklą ir savo veiklos srityje užimančios nereikšmingą rinkos dalį).
11. Skirstymas į kategorijas turėtų atitikti įstaigų finansų sistemai keliamos sisteminės rizikos įvertinimą. Kompetentingos institucijos į šias kategorijas turėtų atsižvelgti, kai taiko proporcingumo principą, kaip nurodyta 2.4 skirsnyje; priskyrimas kategorijai nėra įstaigos kokybės įvertinimo priemonė.
12. Skirstydamos į kategorijas kompetentingos institucijos turėtų remtis priežiūros ataskaitų duomenimis ir informacija, gauta atliekant preliminarią verslo modelio analizę (žr. 4.2 skirsnį). Suskirstymo į kategorijas rezultatus reikėtų tikrinti periodiškai arba jeigu įmonei nutinka svarbus įvykis, pavyzdžiui, parduodama didelė investicijų dalis, investicijų įsigyjama, imamas svarbaus strateginio veiksmo ir pan.

2.1.2. Nuolatinis rizikos vertinimas

13. Kompetentingos institucijos turėtų nuolat vertinti riziką, kurią įstaigos patiria arba gali patirti, ir tuo tikslu:
- a) stebėti pagrindinius rodiklius, kaip nurodyta 3 antraštinėje dalyje;
 - b) analizuoti verslo modelį, kaip nurodyta 4 antraštinėje dalyje;
 - c) vertinti vidaus valdymą ir visos įstaigos kontrolės priemones, kaip nurodyta 5 antraštinėje dalyje;
 - d) vertinti rizikas kapitalui, kaip nurodyta 6 antraštinėje dalyje;
 - e) vertinti likvidumo rizikas, kaip nurodyta 8 antraštinėje dalyje.
14. Atliekant vertinimą reikėtų laikytis 2.4 skirsnyje išdėstytų proporcingumo kriterijų. Gavus naujos informacijos, vertinimo rezultatus reikėtų patikrinti.
15. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad pirmiau aptarto vertinimo išvados:
- a) būtų aiškiai dokumentuotos išvadų santraukoje;

- b) būtų atspindėtos skiriant balą pagal šiose gairėse pateiktas specialias tam tikro elemento antraštinės dalies rekomendacijas;
- c) atitiktų kitų elementų vertinimą arba būtų pagrindas atlikti nuodugnų šių elementų prieštaringų vertinimo rezultatų tyrimą;
- d) padėtų atlikti bendrąjį SREP vertinimą ir nustatyti balą;
- e) būtų pagrindas imtis priežiūros priemonių, jeigu jų reikia, ir sprendimų dėl šių priemonių informacijos šaltinis.

2.1.3. Periodiškas kapitalo ir likvidumo pakankamumo vertinimas

16. Kompetentingos institucijos turėtų periodiškai tikrinti nuosavų įstaigos lėšų ir likvidumo pakankamumą, kad jų pakaktų padengti rizikai, kurią įstaiga patiria arba gali patirti, ir tuo tikslu atlikti šiuos vertinimus:

- a) SREP kapitalo vertinimą, kaip nurodyta 7 antraštinėje dalyje;
- b) SREP likvidumo vertinimą, kaip nurodyta 9 antraštinėje dalyje.

17. Periodinis vertinimas turėtų būti atliekamas kas 12 mėnesių–3 metus, atsižvelgiant į 2.4 skirsnyje išdėstytus proporcingumo kriterijus. Kompetentingos institucijos vertinimą gali atlikti dažniau. Kompetentingos institucijos vertinimo rezultatus turėtų patikrinti, atsižvelgdamos į svarbias naujas SREP rizikos vertinimo išvadas, jeigu nustato, kad jos gali turėti reikšmingą poveikį nuosavoms įstaigos lėšoms ir (arba) likvidumo ištekliams.

18. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad vertinimo išvados:

- a) būtų aiškiai dokumentuotos išvadų santraukoje;
- b) būtų atspindėtos skiriant įstaigos kapitalo ir likvidumo pakankamumo balą pagal tam tikro elemento antraštinės dalies rekomendacijas;
- c) padėtų įvykdyti bendrąjį SREP vertinimą ir nustatyti balą;
- d) būtų pagrindas įstaigai kelti priežiūros reikalavimus, kad įstaigos lėšos ir (arba) likvidumo ištekliai viršytų Reglamente (ES) Nr. 575/2013 nustatytus reikalavimus, arba taikyti kitas reikalingas priežiūros priemones.

2.1.4. Bendrasis SREP vertinimas

19. Kompetentingos institucijos turėtų nuolat vertinti įstaigos rizikos profilį ir įstaigos gyvybingumą – atlikti bendrąjį SREP vertinimą, kaip nurodyta 10 antraštinėje dalyje. Per bendrąjį SREP vertinimą kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į nuosavų įstaigos lėšų ir likvidumo išteklių pakankamumą, valdymą, kontrolės priemones ir (arba) verslo modelį arba

strategiją, turėtų įvertinti įstaigos žlugimo dėl patiriamos rizikos tikimybę ir pagal tai nustatyti, ar reikia imtis ankstyvosios intervencijos priemonių ir (arba) ar galima laikyti, kad įstaiga žlunga arba galėtų žlugti.

20. Vertinimo rezultatus reikėtų nuolat tikrinti, atsižvelgiant į rizikos vertinimo išvadas arba į SREP kapitalo ir SREP likvidumo vertinimo rezultatus.
21. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad vertinimo išvados:
 - a) būtų atspindėtos skiriant įstaigos bendrojo gyvybingumo balą pagal 10 antraštinėje dalyje pateiktas rekomendacijas;
 - b) būtų aiškiai dokumentuotos bendrojo SREP vertinimo santraukoje, kurioje būtų nurodyti suteikti SREP balai (bendrasis balas ir atskirų elementų balai) ir visos priežiūros institucijos per praėjusius 12 mėnesių padarytos išvados;
 - c) būtų pagrindas priežiūros institucijai nustatyti, ar galima laikyti, kad įstaiga „žlunga arba galėtų žlugti“, kaip nurodyta Direktyvos 2014/59/ES 32 straipsnyje.

2.1.5. Dialogas su įstaigomis, priežiūros priemonių taikymas ir informavimas apie išvadas

22. Laikydamosi būtiniausio priežiūros intensyvumo modelio, kaip nurodyta 2.4 skirsnyje, kompetentingos institucijos turėtų užmegzti dialogą su įstaigomis ir įvertinti atskirus SREP elementus taip, kaip nurodyta tų elementų antraštinėse dalyse.
23. Remdamosi bendroju SREP vertinimu ir atskirų SREP elementų vertinimais, kompetentingos institucijos turėtų imtis 10 antraštinėje dalyje nurodytų priežiūros priemonių. Šiose gairėse priežiūros priemonės skirstomos į tokias grupes:
 - a) kapitalo priemonės;
 - b) likvidumo priemonės;
 - c) kitos priežiūros priemonės (įskaitant ankstyvosios intervencijos priemones).
24. Jeigu iš pagrindinių rodiklių stebėsenos, SREP elementų vertinimo arba visos kitos priežiūros veiklos rezultatų matyti, kad reikia imtis priežiūros priemonių ir išspręsti skubius susirūpinimą keliančius klausimus, kompetentingos institucijos neturėtų laukti, kol bus baigtas SREP elementų vertinimas ir bus atnaujinti bendrojo SREP vertinimo rezultatai, bet priimti sprendimą dėl to, kokios priemonės reikalingos įvertintai padėčiai ištaisyti, ir tik tada atnaujinti bendrojo SREP vertinimo išvadas.
25. Remdamosi bendrojo SREP vertinimo rezultatais, kompetentingos institucijos turėtų imtis priežiūros priemonių ir kartu užmegzti dialogą su įstaiga, o proceso pabaigoje informuoti įstaigą, kokios priežiūros priemonės jai taikomos, kaip nurodyta 2.4 skirsnyje.

2.2. Balų skaičiavimas per SREP

26. Vadovaudamosi atitinkamų elementų antraštinėse dalyse išdėstytais kriterijais kompetentingos institucijos turėtų balais įvertinti įstaigos:
- ▶ verslo modelį ir strategiją;
 - ▶ vidaus valdymą ir visos įstaigos kontrolės priemones;
 - ▶ atskirus rizikų kapitalui veiksnius;
 - ▶ kapitalo pakankumą;
 - ▶ atskirus likvidumo ir finansavimo rizikos veiksnius;
 - ▶ likvidumo pakankumą;
 - ▶ bendrojo SREP vertinimo rezultatus.
27. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad šie balai būtų reguliariai, bet 2.4 skirsnyje nurodytu dažnumu ir be reikalo nedelsiant, jeigu padaroma svarbių naujų išvadų arba įvyksta svarbių pokyčių, patikrinti.
28. Remdamosi kiekvieno elemento antraštinėje dalyje pateiktomis atitinkamomis balų lentelėmis, kompetentingos institucijos turėtų balais nuo 1 (pastebimos rizikos nėra) iki 4 (didelė rizika) įvertinti atskirus SREP elementus ir taip pažymėti priežiūros institucijos nuomonę apie riziką. Rengdamos savo priežiūrinio vertinimo išvadą, kompetentingos institucijos šiose lentelėse pateiktais analizės kriterijais turėtų remtis kaip pavyzdžiu (t. y. tam, kad įstaigai būtų skirtas balas „1“, nereikia, kad įstaiga atitiktų visus balui „1“ priskirtus analizės kriterijus) ir (arba) šiuos analizės kriterijus išplėsti arba įtraukti papildomų kriterijų. Kompetentingos institucijos balą „4“ turėtų skirti tada, kai padaro blogiausią galimą vertinimo išvadą (t. y. net jeigu įstaigos padėtis blogesnė, negu numatyta pagal balui „4“ priskirtus analizės kriterijus, jai vis tiek turėtų būti skirtas balas „4“).
29. Įgyvendindamos gaires, kompetentingos institucijos savo vidaus tikslais, pavyzdžiui, planuodamos išteklius, gali taikyti sumavimo metodikas arba skirti detalesnius balus, tik turi užtikrinti, kad būtų laikomasi bendrosios šiose gairėse numatytos vertinimo balais sistemos.
30. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad atskiroms rizikos sritims skiriamais balais jos nurodo galimą įstaigos patiriamos rizikos prudencinį poveikį, atsižvelgdamos į prudenciniam poveikiui mažinti skirtas rizikos kontrolės priemones.

31. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad verslo modelio, vidaus valdymo ir visos įstaigos kontrolės priemonių, kapitalo pakankamumo ir likvidumo pakankamumo įvertinimu balais būtų pasiekti šie tikslai:
- ▶ pažymėta, kokią grėsmę įstaigos gyvybingumui kelia vertinti SREP elementai, atsižvelgiant į atskirų rizikos veiksnių įvertinimus;
 - ▶ nurodyta tikimybė, kad prireiks imtis priežiūros priemonių susirūpinimą keliantiems klausimams išspręsti;
 - ▶ nurodyta tikimybė, kad prireiks imtis ankstyvosios intervencijos priemonių; įvertinimas balais turėtų būti pagrindas imtis šių priemonių.
32. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad bendrojo SREP vertinimo balais būtų pasiekti šie tikslai:
- ▶ pažymėtas įstaigos bendrasis gyvybingumas;
 - ▶ nurodyta tikimybė, kad prireiks imtis ankstyvosios intervencijos priemonių; įvertinimas balais turėtų būti pagrindas imtis šių priemonių;
 - ▶ įvertinus bendrąjį įstaigos gyvybingumą nustatyta, ar įstaiga žlunga arba galėtų žlugti.
33. Kompetentingos institucijos bendrąjį SREP balą turėtų skirti intervale nuo 1 iki 4 ir šiuo balu pažymėti bendrąjį įstaigos gyvybingumą. Jeigu iš bendrojo SREP vertinimo rezultatų matyti, kad galima daryti išvadą, jog įstaiga „žlunga arba galėtų žlugti“, kaip nurodyta Direktyvos 2014/59/ES 32 straipsnyje, kompetentingos institucijos turėtų skirti balą „F“ ir laikytis kreipimosi į pertvarkymo institucijas tvarkos, kaip nurodyta Direktyvos 2014/59/ES 32 straipsnyje.

2.3. Organizacinė tvarka

34. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad nustatyta SREP organizacinė tvarka apimtų bent šiuos dalykus:
- a) priežiūros darbuotojų pareigų ir atsakomybės už SREP, atskaitomybės ryšių įprastomis aplinkybėmis ir ekstremaliaisiais atvejais aprašą;
 - b) išvadų ir priežiūros institucijos sprendimų dokumentavimo ir užrašymo tvarką;
 - c) išvadų ir balų tvirtinimo tvarką, taip pat eskalavimo procedūras, jeigu kompetentingoje institucijoje nuomonės išsiskiria, įprastomis aplinkybėmis ir ekstremaliaisiais atvejais;

- d) tvarką, pagal kurią, laikantis būtiniausio priežiūros intensyvumo modelio, kaip nurodyta 2.4 skirsnyje, užmezgamas dialogas su įstaiga, siekiant įvertinti atskirus SREP elementus;
 - e) tvarką, pagal kurią SREP rezultatai pranešami įstaigai, taip pat palaikomas ryšys su priežiūros institucijų kolegijomis, jeigu grupės ir jų subjektai yra tarpvalstybiniai. Šioje tvarkoje, pagal kurią palaikomas ryšys, turėtų būti konkrečiai nurodyta, kaip prieš parengiant galutinius SREP rezultatus ir juos išdėstant bendruose sprendimuose dėl kapitalo ir likvidumo, priimamuose pagal 2014 m. birželio 23 d. Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) Nr. 710/2014, kuriuo nustatomi techniniai standartai, susiję su bendro sprendimo proceso dėl konkrečios įstaigos riziką ribojančių reikalavimų taikymo sąlygomis pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2013/36/ES, konsultuojamasi su įstaiga.
35. Apibrėždamos dialogo su įstaigomis tvarką, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į informacijos, kuri pateikiama kaip SREP rezultatai, formą ir detalumą, įskaitant tai, ar galima pranešti bendrąjį SREP balą ir atskirų SREP elementų balus. Šiais tikslais kompetentingos institucijos taip pat turėtų atsižvelgti į tai, kokių padarinių turėtų balų pateikimas institucijoms, atsižvelgiant į joms tenkančias informacijos atskleidimo prievoles pagal Reglamento (ES) Nr. 596/2014 ir Direktyvų 2014/57/ES bei 2014/109/EB reikalavimus.

2.4. Proporcingumas ir priežiūros veikla

36. Institucijos turėtų laikytis proporcingumo principo nustatydamos priežiūros veiklos mastą, dažnumą, intensyvumą, dialogo su įstaiga tvarką ir lūkesčius dėl to, kokius standartus įstaigos turėtų atitikti pagal įstaigos kategoriją.
37. Kad priežiūros veiklos dažnumas ir intensyvumas būtų proporcingi, planuodamos SREP veiklą, kompetentingos institucijos turėtų laikytis būtiniausio priežiūros intensyvumo modelio (jis taip pat parodytas 1 lentelėje):

1 kategorijos įstaigos

- ▶ Kompetentingos institucijos kas ketvirtį turėtų stebėti pagrindinius rodiklius.
- ▶ Kompetentingos institucijos bent kartą per metus turėtų parengti dokumentuotą bendrojo SREP vertinimo santrauką.
- ▶ Kompetentingos institucijos bent kartą per metus turėtų atnaujinti visų atskirų SREP elementų vertinimus. Rizikų kapitalui, likvidumo ir finansavimo rizikų atvejais šis vertinimas turėtų apimti bent reikšmingiausių atskirų rizikos veiksmų vertinimą.
- ▶ Kompetentingos institucijos bent kartą per metus turėtų informuoti įstaigą apie bendrojo SREP vertinimo rezultatą ir ypač pateikti:

- nuosavų lėšų, kurias įstaiga turi turėti ir kurios turi viršyti Direktyvos 2013/36/ES VII antraštinės dalies 4 skyriuje ir Reglamente (ES) Nr. 575/2013 nustatytus reikalavimus, to reglamento 1 straipsnyje nenumatytiems rizikos elementams ir rizikoms padengti, kiekio ir sudėties suvestinę;
 - turimų likvidumo išteklių ir visų specialių kompetentingos institucijos nustatytų likvidumo reikalavimų suvestinę;
 - kitų priežiūros priemonių, įskaitant visas ankstyvosios intervencijos priemones, kurių kompetentinga institucija ketina imtis, suvestinę.
- ▶ Kompetentingos institucijos turėtų palaikyti nuolatinį ryšį ir vesti nuolatinį dialogą su įstaigos valdymo organu ir vyresniąja vadovybe vertindamos kiekvieną SREP elementą.

2 kategorijos įstaigos

- ▶ Kompetentingos institucijos kas ketvirtį turėtų stebėti pagrindinius rodiklius.
- ▶ Kompetentingos institucijos bent kartą per metus turėtų parengti dokumentuotą bendrojo SREP vertinimo santrauką.
- ▶ Kompetentingos institucijos bent kartą per dvejus metus turėtų atnaujinti visų atskirų SREP elementų vertinimus. Rizikų kapitalui, likvidumo ir finansavimo rizikų atvejais šis vertinimas turėtų apimti bent reikšmingiausių atskirų rizikos sričių vertinimą.
- ▶ Kompetentingos institucijos bent kartą per dvejus metus turėtų informuoti įstaigą apie bendrojo SREP vertinimo rezultatą ir ypač pateikti:
- nuosavų lėšų, kurias įstaigos turi turėti ir kurios turi viršyti Direktyvos 2013/36/ES VII antraštinės dalies 4 skyriuje ir Reglamente (ES) Nr. 575/2013 nustatytus reikalavimus, to reglamento 1 straipsnyje nenumatytiems rizikos elementams ir rizikoms padengti kiekio ir sudėties suvestinę;
 - turimų likvidumo išteklių ir visų specialių kompetentingos institucijos nustatytų likvidumo reikalavimų suvestinę;
 - kitų priežiūros priemonių, įskaitant visas ankstyvosios intervencijos priemones, kurių kompetentinga institucija ketina imtis, suvestinę.
- ▶ Kompetentingos institucijos turėtų palaikyti nuolatinį ryšį ir vesti nuolatinį dialogą su įstaigos valdymo organu ir vyresniąja vadovybe vertindamos kiekvieną SREP elementą.

3 kategorijos įstaigos

- ▶ Kompetentingos institucijos kas ketvirtį turėtų stebėti pagrindinius rodiklius.
- ▶ Kompetentingos institucijos bent kartą per metus turėtų parengti dokumentuotą bendrojo SREP vertinimo santrauką.
- ▶ Kompetentingos institucijos bent kartą per trejus metus arba dažniau, atsižvelgdamos į gautą svarbią naują informaciją apie kylančią riziką, turėtų atnaujinti visų atskirų SREP elementų vertinimus. Rizikų kapitalui, likvidumo ir finansavimo rizikų atvejais šis vertinimas turėtų apimti bent svarbiausių atskirų rizikos sričių vertinimą.
- ▶ Kompetentingos institucijos bent kartą per trejus metus turėtų informuoti įstaigą apie bendrojo SREP vertinimo rezultatą ir ypač pateikti:
 - nuosavų lėšų, kurias įstaigos turi turėti ir kurios turi viršyti Direktyvos 2013/36/ES VII antraštinės dalies 4 skyriuje ir Reglamente (ES) Nr. 575/2013 nustatytus reikalavimus, to reglamento 1 straipsnyje nenumatytiems rizikos elementams ir rizikoms padengti kiekio ir sudėties suvestinę;
 - turimų išteklių likvidumui palaikyti ir visų specialių kompetentingos institucijos nustatytų likvidumo reikalavimų suvestinę;
 - kitų priežiūros priemonių, įskaitant visas ankstyvosios intervencijos priemones, kurių kompetentinga institucija ketina imtis, suvestinę.
- ▶ Kompetentingos institucijos turėtų palaikyti ryšį ir vesti dialogą su įstaigos valdymo organu ir vyresniąja vadovybe, atsižvelgdamos į riziką (t. y. jeigu reikia), kai vertina svarbų (-ius) rizikos elementą (-us).

4 kategorijos įstaigos

- ▶ Kompetentingos institucijos kas ketvirtį turėtų stebėti pagrindinius rodiklius.
- ▶ Kompetentingos institucijos bent kartą per metus turėtų parengti ir dokumentuotą bendrojo SREP vertinimo santrauką.
- ▶ Kompetentingos institucijos bent kartą per trejus metus arba dažniau, atsižvelgdamos į gautą svarbią naują informaciją apie kylančią riziką, turėtų atnaujinti visų atskirų SREP elementų vertinimus. Rizikų kapitalui, likvidumo ir finansavimo rizikų atvejais šis vertinimas turėtų apimti bent svarbiausių atskirų rizikos sričių vertinimą.
- ▶ Kompetentingos institucijos bent kartą per trejus metus turėtų informuoti įstaigą apie bendrojo SREP vertinimo rezultatą ir ypač pateikti:

- nuosavų lėšų, kurias įstaigos turi turėti ir kurios turi viršyti Direktyvos 2013/36/ES VII antraštinės dalies 4 skyriuje ir Reglamente (ES) Nr. 575/2013 nustatytus reikalavimus, to reglamento 1 straipsnyje nenumatytiems rizikos elementams ir rizikoms padengti kiekio ir sudėties suvestinę;
 - turimų likvidumo išteklių ir visų specialių kompetentingos institucijos nustatytų likvidumo reikalavimų suvestinę;
 - kitų priežiūros priemonių, įskaitant ankstyvosios intervencijos priemones, kurių kompetentinga institucija ketina imtis, suvestinę.
- Kompetentingos institucijos turėtų palaikyti ryšį ir vesti dialogą su įstaigos valdymo organu ir vyresniąja vadovybe bent kas trejus metus.

1 lentelė. PTV taikymas įvairių kategorijų įstaigoms

Kategorija	Pagrindinių rodiklių stebėseną	Visų SREP elementų vertinimas (ne rečiau kaip)	Bendrojo SREP vertinimo santrauka	Būtiniausias priežiūros intensyvumo / dialogo lygmuo
1	kas ketvirtį	kasmet	kasmet	Nuolatinis ryšys su įstaigos valdymo organu ir vyresniąja vadovybe; ryšys su įstaiga vertinant kiekvieną elementą.
2	kas ketvirtį	kas dvejus metus	kasmet	Nuolatinis ryšys su įstaigos valdymo organu ir vyresniąja vadovybe; ryšys su įstaiga vertinant kiekvieną elementą.
3	kas ketvirtį	kas trejus metus	kasmet	Ryšys su įstaigos valdymo organu ir vyresniąja vadovybe atsižvelgiant į riziką; ryšys su įstaiga vertinant svarbų (-ius) rizikos elementą (-us).
4	kas ketvirtį	kas trejus metus	kasmet	Ryšys su įstaigos valdymo organu ir vyresniąja vadovybe bent kas trejus metus.

38. Jeigu kompetentingos institucijos nustato, kad įstaigų rizikos profilis panašus, vienu kartu jos gali atlikti teminius keletą įstaigų SREP vertinimus (pvz., gali atlikti smulkių hipotekinių paskolų teikėjų verslo modelio vertinimus, jeigu yra tikėtina, kad per šį vertinimą dėl visų šių įstaigų kils tie patys veiklos gyvybingumo klausimai).
39. Remdamosi ankstesnio SREP elementų vertinimo išvadomis, iš kurių matyti, kad reikia skirti daugiau priežiūros išteklių ir reikalinga intensyvesnė priežiūra, kompetentingos institucijos, nepaisydamos įstaigos kategorijos, toms įstaigoms, kurių bendrasis SREP balas yra mažas, turėtų nustatyti papildomą būtiniausią priežiūros intensyvumo lygmenį (bent laikinai).

40. Įstaigų, kurios įtrauktos į priežiūros analizės programą, nurodytą Direktyvos 2013/36/ES 99 straipsnyje, atveju kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad priežiūros intensyvumas ir SREP taikymo lygmuo būtų nustatytas toje programoje; ši programa yra viršesnė už pirmiau išdėstytus reikalavimus.
41. Planuodamos SREP veiklą, kompetentingos institucijos ypatingą dėmesį turėtų skirti veiklos koordinavimui su kitomis šiame vertinime tiesiogiai arba netiesiogiai dalyvaujančiomis šalimis, ypač tada, kai reikalingas įstaigos ir (arba) kitų kompetentingų institucijų, dalyvaujančių tarpvalstybinių grupių priežiūroje, indėlis, kaip nurodyta 11 antraštinėje dalyje.
42. Norėdamos laikytis proporcingumo principo, kompetentingos institucijos, pagal šias gaires vykdydamos SREP, turėtų pripažinti, kad 4, 5, 6 ir 8 antraštinėse dalyse aprašytų skirtingų elementų, metodologinių aspektų ir vertinimo sudedamųjų dalių svarba nėra vienoda visoms įstaigoms; jeigu reikia, kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į tai, prie kurios kategorijos įstaiga priskirta, ir tai, koks vertinimas tinka pagal įstaigos dydį, pobūdį, verslo modelį ir veiklos sudėtingumą, turėtų atlikti skirtingo detalumo vertinimą.

3 antraštinė dalis. Pagrindinių rodiklių stebėseną

44. Kompetentingos institucijos turėtų vykdyti reguliarią pagrindinių finansinių ir nefinansinių rodiklių stebėseną ir stebėti, ar keičiasi įstaigų finansinės sąlygos ir rizikos profiliai. Atlikdamos šią stebėseną, kompetentingos institucijos turėtų taip pat stengtis nustatyti, ar, atsižvelgiant į naują svarbią informaciją, kurią gavo papildomai, ne per planuotą priežiūros veiklą, reikia atnaujinti SREP elementų vertinimą. Jeigu atliekant stebėseną paaiškėja, kad įstaigos rizikos profilis labai pasikeitė, arba pastebima neįprastų kurių nors rodiklių reikšmių, kompetentingos institucijos turėtų ištirti priežastis ir, jeigu reikia, patikrinti atitinkamo SREP elemento vertinimą pagal naują informaciją.
45. Laikydamosi 2 antraštinėje dalyje aprašyto būtiniausio priežiūros intensyvumo modelio, kompetentingos institucijos turėtų bent kartą per ketvirtį stebėti pagrindinius visų įstaigų finansinius ir nefinansinius rodiklius. Tačiau atsižvelgdamos į įstaigos arba atvejo specifiką ir tai, ar yra reikalingos informacijos (pvz., rinkos duomenų), kompetentingos institucijos gali vykdyti dažnesnę stebėseną.
46. Kompetentingos institucijos turėtų įdiegti tokias stebėsenos sistemas ir modelius, kuriuos naudodamos galėtų nustatyti svarbius rodiklių pokyčius, neįprastas reikšmes, ir, jei reikia, nustatyti jų slenkstines ribas. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų nustatyti su visais atitinkamai stebimais rodikliais (arba rodiklių grupėmis) susijusias eskalavimo procedūras ir tokiu būdu užtikrinti, kad būtų tiriami neįprasti atvejai ir dideli pokyčiai.
47. Kompetentingos institucijos turėtų pritaikyti rodiklių grupę ir rodiklių slenkstines ribas pagal atskirų įstaigų arba įstaigų grupių, kurioms būdingos panašios savybės (panašių įmonių grupės), specifiką. Rodiklių sistema, stebėsenos modeliai ir slenkstinės ribos turėtų atitikti įstaigos dydį, sudėtingumą, verslo modelį ir rizikos pobūdį ir apimti geografines įstaigos veiklos vietas, sektorius ir rinkas.
48. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, kuriuos rodiklius reikia sekti atliekant reguliarią stebėseną, pirmiausia remiantis reguliariomis priežiūros ataskaitomis ir naudojantis bendrųjų atskaitomybės standartų sąvokomis. Jeigu reikia, kaip informacijos, pagal kurią galima vykdyti kiekvienos įstaigos stebėseną, šaltinis gali būti naudojama EBI rizikos valdymo sistema arba rodikliai.
49. Sudarytą rodiklių sistemą ir pagrindinių rodiklių stebėsenos rezultatus taip pat reikėtų naudoti vertinant rizikas kapitalui, likvidumo ir finansavimo rizikas pagal atitinkamus SREP elementus.

50. Prie stebėsenos tikslais naudojamų rodiklių reikėtų priskirti bent šiuos kiekvienos įstaigos rodiklius:
- a) finansinius ir rizikos rodiklius, kuriais žymima šiose gairėse aprašyta visų kategorijų rizika (žr. 6 ir 8 antraštinės dalis);
 - b) visus koeficientus, kurie apskaičiuojami pagal Reglamentą (ES) Nr. 575/2013 ir nacionalinės teisės aktus, kuriais įgyvendinama Direktyva 2013/36/ES ir pagal kuriuos apskaičiuojami būtiniausi prudenciniai reikalavimai (pvz., bendras 1 lygio nuosavas kapitalas, padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis, grynasis pastovaus finansavimo rodiklis ir pan.);
 - c) minimalius nuosavų lėšų ir tinkamų įsipareigojimų reikalavimus, kaip nurodyta Direktyvoje 2014/59/ES;
 - d) atitinkamus rinkos duomenimis grindžiamus rodiklius (pvz., kapitalo kaina, kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsigkeitimo sandorių marža, obligacijų marža ir t. t.);
 - e) gaivinimo rodiklius, kurie naudojami pačios įstaigos gaivinimo planuose, jeigu šie rodikliai turimi.
51. Kompetentingos institucijos kartu su kiekvienos įstaigos rodikliais turėtų naudoti atitinkamus makroekonominis tų geografinių vietų, sektorių ir rinkų, kuriose įstaiga veikia, rodiklius, jeigu jų turi.
52. Didelius pokyčius arba neįprastas rodiklių reikšmes, ypač jeigu pokyčiai yra neįprasti panašių įmonių grupės veiklos rezultatams, kompetentinga institucija turėtų laikyti pagrindu skubiai atlikti nuodugnesnį tyrimą. Tiksliau, kompetentingos institucijos turėtų:
- a) nustatyti priežastį ir įvertinti galimo prudencinio poveikio įstaigai reikšmingumą;
 - b) dokumentuoti vertinimo priežastį ir rezultatus;
 - c) jei reikia, pagal naujus nustatytus faktus patikslinti rizikos vertinimą ir SREP balą.
53. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų apvarstyti galimybę reguliarios pagrindinių finansinių ir nefinansinių rodiklių stebėsenos duomenis papildyti – apžvelgti nepriklausomus rinkos tyrimus ir analizę, jeigu tokių tyrimų ir analizės yra, nes tai gali būti naudingas alternatyvių nuomonių šaltinis.

4 antraštinė dalis. Verslo modelio analizė

4.1. Bendrosios nuostatos

54. Šioje antraštinėje dalyje išdėstyti įstaigos verslo modelio ir strategijos vertinimo kriterijai. Kompetentingos institucijos šį įstaigos vertinimą turėtų atlikti tokiu pačiu lygmeniu kaip bendrąjį SREP vertinimą, tačiau gali atlikti tokį patį veiklos krypties, produktų grupės arba teminį vertinimą.
55. Nekenkdamos įstaigos valdymo organo atsakomybei už verslo valdymą ir organizavimą ir nenurodydamos pirmenybės jokiems verslo modeliams, kompetentingos institucijos turėtų reguliariai rengti verslo modelio analizę (toliau – VMA) ir per ją įvertinti verslo bei strateginę riziką ir nustatyti:
- ▶ esamo įstaigos verslo modelio gyvybingumą – pagal tai, ar taikydamos šį modelį įstaigos per kitus 12 mėnesių galės gauti pakankamą grąžą;
 - ▶ įstaigos strategijos tvarumą – pagal tai, ar įstaiga, remdamasi savo strateginiais planais ir finansinėmis prognozėmis, per ateinantį, ne trumpesnį negu trejų metų, laikotarpį galės gauti pakankamą grąžą.
56. Kompetentingos institucijos turėtų naudotis VMA rezultatais savo atliktam visų kitų SREP elementų vertinimui pagrįsti. Kompetentingos institucijos, vertindamos SREP elementus, gali vertinti konkrečius VMA aspektus, ypač atlikti verslo modelio kiekybinį vertinimą (pvz., suprasdamos, kad finansavimo struktūra gali būti rizikos likvidumui vertinimo dalis).
57. Kompetentingos institucijos VMA turėtų taip pat remtis, norėdamos nustatyti pagrindines įstaigos pažeidžiamas sritis, dėl kurių kyla didžiausia reikšmingo poveikio įstaigai tikimybė ir (arba) dėl kurių įstaiga ateityje gali žlugti.
58. Kompetentingos institucijos turėtų įvykdyti šiuos VMA etapus:
- a) atlikti preliminarų vertinimą;
 - b) nustatyti sritis, į kurias reikia sutelkti dėmesį;
 - c) įvertinti verslo aplinką;
 - d) atlikti kiekybinę esamo verslo modelio analizę;
 - e) atlikti kokybinę esamo verslo modelio analizę;

- f) išanalizuoti strategiją ir finansinius planus (įskaitant planuojamus verslo modelio pakeitimus);
- g) įvertinti verslo modelio gyvybingumą;
- h) įvertinti strategijos tvarumą;
- i) nustatyti pagrindines sritis, kuriose įstaiga dėl savo verslo modelio ir strategijos yra arba gali būti pažeidžiama;
- j) apibendrinti išvadas ir skirti balą.

59. Atlikdamos VMA, kompetentingos institucijos turėtų remtis bent šiais kiekybinės ir kokybinės informacijos šaltiniais:

- a) įstaigos einamųjų metų strateginiu (-iais) planu (-ais), prognozėmis ir ekonominėmis prielaidomis;
- b) finansinėmis ataskaitomis (pvz., pelno ir nuostolių, balanso);
- c) teisės aktuose nustatytais ataskaitomis (bendromis mokumo ataskaitomis (COREP), finansinės atskaitomybės ataskaitomis (FINREP) ir kredito registru, jei yra);
- d) vidaus ataskaitomis (valdymo informacija, kapitalo planais, likvidumo ataskaitomis, vidaus rizikos ataskaitomis);
- e) gaivinimo ir pertvarkymo planais;
- f) trečiųjų šalių ataskaitomis (pvz., audito ataskaitomis, kapitalo ir (arba) kredito analitikų ataskaitomis) ir
- g) kitais susijusiais tyrimais ir (arba) apžvalgomis (pvz., Tarptautinio valiutos fondo (TVF), makroprudencinių institucijų ir įstaigų, Europos institucijų).

4.2. Preliminarus vertinimas

60. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti pagrindinę įstaigos veiklą, geografinę veiklos sritį, rinkos padėtį ir aukščiausiu konsolidavimo atitinkamoje jurisdikcijoje lygmeniu nustatyti:

- a) pagrindines geografinę veiklos sritis;
- b) pagrindines patronuojamąsias įmones ir (arba) filialus;
- c) pagrindines verslo linijas;

d) pagrindines produktų grupes.

61. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų analizuoti įvairius svarbius parametrus – kokie šie parametrai yra vertinimo momentu ir kokių jų pokyčių įvyksta ilgainiui. Prie šių rodiklių reikėtų priskirti:

- a) įtaka (indėlis į) bendrosioms pajamos ir (arba) sąnaudoms;
- b) turto dalį;
- c) bendros rizikos pozicijos sumos dalį;
- d) vietą rinkoje.

62. Atlikdamos preliminarų vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų:

- a) nustatyti verslo sričių ir (arba) linijų reikšmingumą. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, kurios geografinės veiklos vietos, patronuojamosios įmonės ir (arba) filialai, verslo linijos ir produktų grupės yra reikšmingiausios pagal jų indėlį į pelną (pvz., remiantis pelno ir nuostolių ataskaita), keliamą riziką (pvz., remiantis bendros rizikos pozicijos sumos dalimi arba kitais rizikos matais) ir (arba) kurios jų yra prioritetinės organizacijai ir (arba) pagal įstatymus (pvz., pagal specialius įpareigojimus viešojo sektoriaus bankams siūlyti konkrečius produktus). Kompetentingos institucijos turėtų naudodamosi šia informacija nustatyti, į kurias sritis atliekant VMA reikėtų sutelkti dėmesį (tai išsamiau aptarta 4.3 skirsnyje);
- b) nustatyti panašių įmonių grupę. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti atitinkamą į įstaigą panašių įmonių grupę; atlikdama VMA, kompetentinga institucija panašių įmonių grupę turėtų nustatyti pagal konkuruojantį produktą ir (arba) verslo linijas, kuriose konkuruojama, kuriomis pelno siekiama gauti iš to paties šaltinio ir (arba) kurios skirtos tiems patiems vartotojams (pvz., įvairių įstaigų veikla kredito kortelių srityje, kurios tikslinė grupė yra šalies X kredito kortelių naudotojai);
- c) taikyti proporcingumo principą. Kompetentingos institucijos gali pasinaudoti preliminarus vertinimo rezultatais ir įstaigas suskirstyti į proporcingumo kategorijas pagal įvertintą įstaigų sudėtingumą (kaip nurodyta 2.1.1 skirsnyje).

4.3. VMA sričių, į kurias reikia sutelkti dėmesį, nustatymas

63. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, į kurias sritis atlikdamos VMA turėtų sutelkti dėmesį. Daugiausia dėmesio jos turėtų skirti toms verslo linijoms, kurios esamo verslo modelio gyvybingumui arba būsimam tvarumui yra svarbiausios ir (arba) dėl kurių gali padidėti įstaigos pažeidžiamumas arba gali atsirasti naujų pažeidžiamų sričių. Kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į:

- a) verslo linijų reikšmingumą – ar tam tikros verslo linijos yra svarbesnės pagal galimybes gauti pelno (arba patirti nuostolių);
- b) ankstesnes priežiūros institucijos išvadas – ar išvados dėl kitų SREP elementų gali būti požymis, kad verslo linijas reikia ištirti nuodugniau;
- c) vidaus arba išorės audito ataskaitose pateiktas išvadas ir pastabas – ar auditoriai nustatė konkrečių klausimų dėl tam tikrų verslo linijų tvarumo arba gyvybingumo;
- d) svarbą strateginiams planams – ar kurias nors verslo linijas įstaiga nori stipriai išplėsti arba susiaurinti;
- e) teminių priežiūrinių tikrinimų rezultatus – ar atlikus viso sektoriaus analizę paaiškėjo bendrų pagrindinių klausimų, dėl kurių reikėtų atlikti papildomą tam tikros įstaigos analizę;
- f) pastebėtus verslo modelio pokyčius – ar pastebėta *de facto* verslo modelio pokyčių, kurie įvyko įstaigai nepranešus apie planuojamus pakeitimus arba planuojamus priimti naujus strateginius planus;
- g) palyginimus su panašiomis įmonėmis – ar kurios nors verslo krypties rezultatai buvo neįprasti (buvo išimtis), palyginti su panašiomis įmonėmis.

4.4. Verslo aplinkos vertinimas

64. Norėdamos susidaryti nuomonę apie įstaigos strateginių prielaidų pagrįstumą, kompetentingos institucijos turėtų išanalizuoti verslo aplinką. Verslo aplinką sudaro esamos ir būsimos verslo sąlygos, kuriomis veikia arba veikiausiai veiks įstaiga, atsižvelgiant į pagrindines arba reikšmingas geografines veiklos vietas ir verslo pozicijas. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų stengtis suprasti makroekonominių ir rinkos tendencijų kryptis ir panašių įmonių strateginius ketinimus.

65. Remdamosi šia analize, kompetentingos institucijos turėtų susidaryti nuomonę apie:

- a) pagrindinius makroekonominius kintamuosius, kurie yra arba bus būdingi atitinkamo vertinamo subjekto veiklos, produkto arba segmento aplinkai, atsižvelgiant į pagrindines geografines veiklos vietas. Pagrindinių kintamųjų pavyzdžiai yra bendrasis vidaus produktas (BVP), nedarbo lygis, palūkanų normos ir būstų kainų indeksai.
- b) Konkurencinę aplinką ir kaip ji gali kisti, atsižvelgiant į panašių įmonių grupės veiklą. Sričių, kurias reikia apžvelgti, pavyzdžiai: numatomas tikslinės rinkos (pvz., hipotekinių gyvenamojo būsto paskolų rinkos) augimas, pagrindinių konkurentų tikslinėje rinkoje veikla ir planai.

- c) Bendrąsias rinkos tendencijas, kurios gali turėti įtakos įstaigos veiklos rezultatams ir pelningumui. Prie šių tendencijų reikėtų priskirti bent jau reguliavimo tendencijas (pvz., mažmeninės bankininkystės produktų platinimo teisės aktų pakeitimus), technologines tendencijas (pvz., perėjimą prie elektroninių platformų tam tikrų rūšių prekyboje), visuomenines ir (arba) demografines tendencijas (pvz., didesnę islamiškosios bankininkystės priemonių paklausą).

4.5. Esamo verslo modelio analizė

66. Norėdama suprasti priemones ir metodus, kuriuos įstaiga taiko veiklai vykdyti ir pelnui uždirbti, kompetentingos institucijos turėtų atlikti kiekybinę ir kokybinę analizę.

4.5.1. Kiekybinė analizė

67. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti kiekybinius esamo įstaigos verslo modelio ypatumus, kad suprastų įstaigos finansinės veiklos rezultatus ir tai, kiek jie priklauso nuo to, ar norima prisiimti rizika yra didesnė arba mažesnė už panašių įmonių.
68. Prie kompetentingų institucijų analizuotinių sričių reikėtų priskirti šias sritis:
- a) pelną ir nuostolį, įskaitant jų tendencijas. Kompetentingos institucijos turėtų įvertinti pagrindinį įstaigos pelningumą (pvz., atėmus išskirtinius ir pavienius straipsnius), kaip pasiskirsto pajamų srautai, sąnaudos, vertės sumažėjimo prielaidas ir pagrindinius koeficientus (pvz., grynąją palūkanų maržą, sąnaudų ir pajamų santykį, paskolų vertės mažėjimą). Kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, kaip šie straipsniai keitėsi paskutiniaisiais metais ir nustatyti pagrindines tendencijas;
 - b) balansą, įskaitant jo tendencijas. Kompetentingos institucijos turėtų įvertinti turto ir įsipareigojimų straipsnius, finansavimo struktūrą, bendros rizikos pozicijos sumos ir nuosavų lėšų pokyčius bei pagrindinius koeficientus (pvz., nuosavo kapitalo grąžą, bendrą 1 lygio nuosavą kapitalą, finansavimo spragą). Kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, kaip šie straipsniai keitėsi paskutiniaisiais metais ir nustatyti pagrindines tendencijas;
 - c) koncentracijos sritis, įskaitant jų tendencijas. Kompetentingos institucijos turėtų įvertinti pelno ir nuostolio bei balanso pozicijų, susijusių su klientais, sektoriaus ir geografinėmis veiklos vietomis, koncentraciją. Kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, kaip šie straipsniai keitėsi paskutiniaisiais metais ir nustatyti pagrindines tendencijas;
 - d) polinkį prisiimti riziką. Norėdamos suprasti, kokią riziką įstaiga nori prisiimti siekdama savo finansinės veiklos rezultatų, kompetentingos institucijos turėtų

įvertinti įstaigos nustatytas oficialias ribas pagal rizikos rūšį (kredito rizika, finansavimo rizika ir pan.) ir tai, kaip šių ribų laikomasi.

4.5.2. Kokybinė analizė

69. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti kokybinius esamo įstaigos verslo modelio ypatumus, siekdamas suprasti įstaigos verslo modelio sėkmės priežastinius veiksniai ir pagrindinius priklausomybės veiksniai.

70. Prie kompetentingų institucijų analizuotinų sričių reikėtų priskirti šias sritis:

- a) pagrindinius išorės veiksniai. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti pagrindinius išorės veiksniai, kurie daro įtaką verslo modelio sėkmei; prie šių veiksniai priskiriami trečiųjų šalių paslaugų teikėjai, tarpininkai, specifiniai reguliavimo veiksniai;
- b) pagrindinius vidaus veiksniai. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti pagrindinius vidaus veiksniai, kurie daro įtaką verslo modelio sėkmei; prie šių veiksniai priskiriama IT platformų kokybė, veiklos pajėgumai ir ištekļiai;
- c) franšizę. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, kokio stiprumo įstaigos ryšiai su klientais, tiekėjais ir partneriais; taip pat gali būti vertinama, kiek įstaiga priklausoma nuo savo reputacijos, filialų veiksmingumo, klientų lojalumo ir partnerystės ryšių veiksmingumo;
- d) konkurencinio pranašumo sritis. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, kuriose srityse įstaiga turi konkurencinį pranašumą, palyginti su panašiomis įstaigomis; prie jų galima priskirti bet kurį iš pirmiau minėtų dalykų, pavyzdžiui, įstaigos IT platformų kokybė, arba kitus veiksniai, pavyzdžiui, įstaigos pasaulinį tinklą, veiklos mastą arba siūlomus produktus.

4.6. Strategijos ir finansinių planų analizė

71. Kompetentingos institucijos turėtų atlikti kiekybinę ir kokybinę perspektyvinę įstaigos finansinių prognozių ir strateginio plano analizę, stengdamasi suprasti įstaigos verslo strategijos prielaidas, galimybes verslo strategiją įgyvendinti ir verslo strategijos rizikingumą.

72. Prie kompetentingų institucijų analizuotinų sričių reikėtų priskirti šias sritis:

- a) bendrąją strategiją. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti pagrindinius kiekybinius ir kokybinius valdymo tikslus;
- b) prognozuojamus finansinius veiklos rezultatus. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti prognozuojamus finansinius veiklos rezultatus tuo tikslu taikydamos

tuos pačius arba panašius parametrus kaip kiekybinėje esamo verslo modelio analizėje;

- c) strategijos ir finansinio plano sėkmės veiksniai. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, kokius pagrindinius esamo verslo modelio aspektus siūlyti keisti, kad būtų pasiekti tikslai;
- d) prielaidas. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, ar įstaigos suformuluotos prielaidos, kuriomis ji grindžia savo strategiją ir prognozes, yra pagrįstos ir nuoseklios; tai gali būti prielaidos, susijusios su makroekonominiais parametrais, rinkos dinamika, dydžiu, pagrindinių produktų kiekio ir maržos augimu, segmentais, geografinėmis veiklos vietomis ir t. t.;
- e) vykdomuosius pajėgumus. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti įstaigos vykdomuosius pajėgumus: kaip vadovybė laikėsi ankstesnių strategijų ir prognozių, strategijos sudėtingumą ir užmojų platumą, palyginti su esamu verslo modeliu.

73. Kompetentingos institucijos kai kuriuos aspektus, ypač prognozuojamus finansinius veiklos rezultatus ir strategijos sėkmės priežastinius veiksniai, gali analizuoti atlikdamos kiekybinę ir kokybinę esamo verslo modelio analizę.

4.7. Verslo modelio gyvybingumo vertinimas

74. Atlikusios 4.4 ir 4.5 skirsniuose nurodytą analizę, kompetentingos institucijos pagal įstaigos gebėjimą per artimiausius 12 mėnesių gauti priimtina grąžą, kiekybinius veiklos rezultatus, pagrindinius sėkmės priežastinius veiksniai ir pagrindinius priklausomybės veiksniai bei verslo aplinką turėtų suformuluoti arba patikslinti savo nuomonę apie esamo įstaigos verslo modelio gyvybingumą.

75. Grąžos priimtimumą kompetentingos institucijos turėtų vertinti pagal šiuos kriterijus:

- a) nuosavo kapitalo grąžos (angl. ROE) ir nuosavo kapitalo kainos (angl. COE) santykį arba lygiavertį matą. Kompetentingos institucijos, remdamosi ROE ir COE rodiklių santykiu, turėtų analizuoti, ar taikant verslo modelį gaunama grąža yra didesnė už sąnaudas (neskaičiuojant vienkartinį įplaukų); atliekant šį vertinimą galima naudoti ir kitus parametrus, pavyzdžiui, turto grąžą, pagal riziką įvertintą kapitalo grąžą, atsižvelgti į šių reikšmių cikliškus pokyčius;
- b) finansavimo struktūrą. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, ar finansavimo šaltiniai tinka verslo modeliui ir strategijai; finansavimo šaltinių kaita arba nesutapimai gali reikšti, kad verslo modelis arba strategija, net jei juos taikant gaunama grąža viršija sąnaudas, gali nebūti gyvybinga arba tvari esamoje arba būsimoje verslo aplinkoje;

- c) polinkį prisiimti riziką. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, ar įstaigos verslo modelis arba strategija priklauso nuo norimos prisiimti rizikos (konkrečiose rizikos srityse (pvz., kredito, rinkos) arba bendresniu požiūriu), kuri laikoma didele arba, palyginti su panašių įstaigų grupe, neįprasta pakankamai grąžai gauti.

4.8. Įstaigos strategijos tvarumo vertinimas

- 76. Atlikusios 4.4–4.6 skirsniuose nurodytą analizę ir remdamosi įstaigos pajėgumu pagal strateginius planus ir finansines prognozes ateityje bent artimiausius trejus metus gauti priimtina grąžą, kaip nurodyta pirmiau, taip pat atsižvelgdamos į verslo aplinkos priežiūrinį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų suformuluoti arba patikslinti savo nuomonę apie įstaigos strategijos tvarumą.
- 77. Pirmiausia kompetentingos institucijos įstaigos strategijos tvarumą turėtų vertinti pagal:
 - a) įstaigos prielaidų ir prognozuojamų finansinių veiklos rezultatų pagrįstumą, palyginti su priežiūros institucijos nuomone apie esamą ir būsimą verslo aplinką;
 - b) verslo aplinkos poveikį prognozuojamiems finansiniams veiklos rezultatams pagal priežiūros institucijos nuomonę (jeigu skiriasi nuo įstaigos prielaidų);
 - c) strategijos rizikingumą (t. y. strategijos sudėtingumą ir užmojų platumą, palyginti su esamu verslo modeliu) ir paskesnės sėkmės tikimybę, atsižvelgiant į tikėtinus įstaigos vykdomuosius pajėgumus (jie vertinami pagal tai, ar įstaiga sėkmingai įgyvendino ankstesnes panašaus masto strategijas, arba pagal iki šiol pagal strateginį planą pasiektus veiklos rezultatus).

4.9. Pagrindinių pažeidžiamų sričių nustatymas

- 78. Atlikusios VMA, kompetentingos institucijos turėtų įvertinti pagrindines pažeidžiamas sritis, kurių yra arba gali rasti dėl įstaigos verslo modelio ir strategijos, ir analizuoti, ar:
 - a) numatomi finansiniai rezultatai yra nepatenkinami;
 - b) remiamasi nerealistiška strategija;
 - c) koncentracija arba kintamumas (pvz., pajamų) yra pernelyg didelis;
 - d) prisiimama pernelyg didelė rizika;
 - e) yra rūpestį keliančių klausimų dėl finansavimo struktūros ir (arba)
 - f) yra didelių išorės problemų (pvz., reguliavimo grėsmių, pavyzdžiui, privalomų reikalavimų atskirti verslo padalinius).

79. Pagal pirmiau nurodytą vertinimą kompetentingos institucijos turėtų susidaryti nuomonę apie įstaigos verslo modelio gyvybingumą, strategijos tvarumą ir tai, ar reikia imtis kokių nors priemonių problemoms ir rūpestį keliantiems klausimams spręsti.

4.10. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas

80. Remdamosi verslo modelio gyvybingumo ir tvarumo vertinimu, kompetentingos institucijos turėtų susidaryti bendrąją nuomonę apie verslo modelio gyvybingumą, strategijos tvarumą ir visą galimą riziką įstaigos gyvybingumui, kuri buvo nustatyta per šį vertinimą. Ši nuomonė turėtų būti išdėstyta išvadų santraukoje, kartu su išvadomis, remiantis 2 lentelėje išdėstytais analizės kriterijais, pažymimas balas.

2 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas verslo modelio ir strategijos balas

Balas	Priežiūros institucijos nuomonė	Analizės kriterijai
1	Verslo modelis ir strategija įstaigos gyvybingumui nekelia jokios pastebimos rizikos.	<ul style="list-style-type: none"> Įstaiga gauna tvirtą ir stabilią grąžą, kuri yra priimtina pagal įstaigos norimą prisiimti riziką ir finansavimo struktūrą. Reikšmingos turto koncentracijos arba netvarių koncentruotų pajamų šaltinių nėra. Konkurencinė įstaigos padėtis pasirinktose rinkose yra tvirta ir tikėtina, kad laikantis strategijos ji bus sustiprinta. Įstaigos parengtos finansinės prognozės pagrįstos patikimomis būsimos verslo aplinkos prielaidomis. Strateginiai planai yra tinkami pagal esamą verslo modelį ir vadovybės pajėgumus jį taikyti.
2	Verslo modelis ir strategija įstaigos gyvybingumui kelia mažą riziką.	<ul style="list-style-type: none"> Įstaiga gauna vidutinę grąžą, palyginti su panašiomis įstaigomis ir (arba) ankstesniais veiklos rezultatais; ši grąža iš esmės yra priimtina pagal įstaigos norimą prisiimti riziką ir finansavimo struktūrą. Kai kuris turtas arba kai kurie pajamų šaltiniai yra koncentruoti. Įstaiga vienoje arba keliuose pagrindinėse rinkose patiria konkurencinį spaudimą savo produktų ir (arba) paslaugų atžvilgiu. Yra kai

		<p>kurių abejonų dėl strategijos šios padėties keliamiems klausimams spręsti.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos parengtos finansinės prognozės pagrįstos optimistinėmis būsimo verslo aplinkos prielaidomis. • Strateginiai planai yra pagrįsti pagal esamą verslo modelį ir vadovybės pajėgumus jį taikyti, tačiau kai kurios rizikos esama.
3	Verslo modelis ir strategija įstaigos gyvybingumui kelia vidutinę riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos gaunama grąža dažnai būna menka ar nestabili arba galimybė gauti tinkamos grąžos priklauso nuo norimos prisiimti rizikos bei finansavimo struktūros, dėl kurios priežiūros institucijai kyla susirūpinimas. • Kai kurio turto arba kai kurių pajamų šaltinių koncentracija yra reikšminga. • Įstaigos konkurencinė pozicija pasirinktose produktų ir (arba) paslaugų rinkose yra silpna, keleto verslo linijų perspektyvos yra geros. Įstaigos rinkos dalis gali reikšmingai sumažėti. Yra abejonų dėl strategijos šios padėties keliamiems klausimams spręsti. • Įstaigos parengtos finansinės prognozės pagrįstos pernelyg optimistinėmis būsimo verslo aplinkos prielaidomis. • Pagal esamą verslo modelį ir vadovybės pajėgumus jį taikyti strateginius planus gali būti neįmanoma įgyvendinti.
4	Verslo modelis ir strategija įstaigos gyvybingumui kelia didelę riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos gaunama grąža yra labai menka ir labai nepastovi arba norint gauti tinkamą grąžą reikia prisiimti nepriimtino dydžio riziką arba naudotis nepriimtina finansavimo struktūra. • Įstaiga turi pernelyg koncentruotų turto pozicijų arba netvarių koncentruotų pajamų šaltinių. • Konkurencinė įstaigos pozicija pasirinktose produktų ir (arba) paslaugų rinkose labai silpna, įstaigos verslo linijų perspektyvos labai menkos. Labai maža tikimybė, kad strateginiai planai padės ištaisyti padėtį.

		<ul style="list-style-type: none">• Įstaigos parengtos finansinės prognozės pagrįstos labai nerealistiškais būsimos verslo aplinkos prielaidomis.• Pagal esamą verslo modelį ir vadovybės pajėgumus juos vykdyti strateginių planų įgyvendinti neįmanoma.
--	--	--

5 antraštinė dalis. Vidaus valdymo ir visos įstaigos kontrolės priemonių vertinimas

5.1. Bendrosios nuostatos

81. Vertindamos vidaus valdymo sistemą ir visos įstaigos kontrolės priemones, kompetentingos institucijos pirmiausia turėtų tikrinti, ar jos tinka pagal įstaigos rizikos profilį, verslo modelį, dydį ir sudėtingumą, ir nustatyti, kiek įstaiga laikosi gero vidaus valdymo ir rizikos kontrolės organizavimo reikalavimų ir standartų, nurodytų taikomose ES ir tarptautinėse šios srities gairėse. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų įvertinti reikšmingo prudencinio poveikio riziką, kurią kelia silpna valdymo ir kontrolės sistema, ir jos poveikį įstaigos gyvybingumui.
82. Per SREP vertinant vidaus valdymą ir visos įstaigos kontrolės priemones, turėtų būti įvertinamos šios sritys:
- a) bendroji vidaus valdymo sistema;
 - b) bendroji ir rizikos kultūra;
 - c) valdymo organo organizacinė sudėtis ir veikimas;
 - d) atlygio politika ir jos taikymo praktika;
 - e) rizikos valdymo sistema, įskaitant ICAAP ir ILAAP;
 - f) vidaus kontrolės sistema, įskaitant vidaus audito funkciją;
 - g) informacinės sistemos ir veiklos tęstinumas;
 - h) gaivinimo planų rengimas.
83. Šioje antraštinėje dalyje nenagrinėjami vidaus valdymo ir rizikos valdymo ir (arba) kontrolės aspektai, kurie būdingi konkrečių rūšių rizikai (t. y. ne visai įstaigai), nes šių aspektų vertinimo kriterijai aptarti 6 ir 8 antraštinėse dalyse.
84. Per vidaus valdymo ir visos įstaigos kontrolės priemonių vertinimą gauta informacija turėtų būti remiamasi vertinant 6 ir 8 antraštinėse dalyse aptartą rizikos valdymą ir kontrolės priemones, taip pat per SREP kapitalo vertinimą (7 antraštinė dalis) vertinant ICAAP ir ILAAP ir atliekant SREP likvidumo vertinimą (9 antraštinė dalis). Be to, 7 antraštinėje dalyje aptartų per ICAAP atliekamų skaičiavimų ir (arba) kapitalo įverčių analizė pagal atskiras rizikos sritis ir

visi per šią analizę nustatyti trūkumai turėtų būti informacijos šaltinis vertinant šioje antraštinėje dalyje aptartą bendrąją ICAAP sistemą.

5.2. Bendroji vidaus valdymo sistema

85. Kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, ar įstaigos organizacinė struktūra yra tinkama, skaidri ir tinka „pagal paskirtį“ ir ar įstaiga yra tinkamai organizavusi vidaus valdymą. Pagal *EBI vidaus valdymo gaires*¹ atliekant šį vertinimą reikėtų įvertinti bent tai, ar įstaigoje aiškiai matyti, kad:

- a) sukurta tvirta ir skaidri organizacinė struktūra, kurioje atsakomybės sritys aiškiai paskirstytos, įskaitant valdymo organą ir jo komitetus;
- b) valdymo organas išmano ir supranta įstaigos organizacinę struktūrą ir jos funkcionavimą (pvz., subjektus ir jų tarpusavio sąsajas ir ryšius, specialiosios paskirties arba susijusias struktūras) ir su ja susijusią riziką (principas „pažink savo struktūrą“);
- c) yra parengusi rizikos valdymo politiką ir politiką, skirtą interesų konfliktams nustatyti ir išvengti;
- d) yra parengusi paslaugų pirkimo politiką ir strategiją, kurioje atsižvelgta į paslaugų pirkimo poveikį įstaigos veiklai ir patiriamai rizikai, ir paslaugų pirkimo politiką, kuri atitinka Europos bankininkystės priežiūros institucijų komiteto (EBPIK) *Nuostatas dėl kredito įstaigų veiklą papildančių paslaugų pirkimo*²;
- e) vidaus valdymo sistema yra skaidri suinteresuotosioms šalims.

5.3. Įmonės ir rizikos kultūra

86. Kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, ar įstaigoje puoselėjama patikimas bendroji ir rizikos kultūra, kuri atitiktų įstaigos veiklos mastą, sudėtingumą, pobūdį ir būtų grindžiama tvirtomis, aiškiai suformuluotomis vertybėmis, atsižvelgiant į įstaigos norimą prisiimti riziką.

87. Pagal *EBI vidaus valdymo gaires* kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar:

- a) valdymo organui tenka pagrindinė atsakomybė už įstaigą ir ar valdymo organas nustato savo strategiją;
- b) valdymo organas nustato valdymo principus, bendrąsias vertybes ir atitinkamus standartus, įskaitant nepriklausomus vadovų informavimo procesus ir procedūras;

¹ GL 44, 2011 9 27.

² 2006 12 14.

- c) įstaigos etiška bendroji ir rizikos kultūra sukuria aplinką, kurioje būtų skatinama veiksmingai spręsti uždavinius ir kurioje priimant sprendimus būtų skatinama įvairių nuomonių raiška (pvz., į valdymo organo komitetus įtraukus nepriklausomus narius);
- d) matyti, kad apie strategiją ir politiką aiškiai ir tiksliai informuojami atitinkami darbuotojai, ir ar rizikos kultūros laikomasi visuose įstaigos lygmenyse.

5.4. Valdymo organo organizacinė sudėtis ir veikimas

88. Pagal *EBI vidaus valdymo gaires* ir *EBI valdymo organo narių ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo eiti pareigas vertinimo gaires*³ kompetentingos institucijos turėtų vertinti:

- a) kaip valdymo organas nustato, prižiūri ir reguliariai vertina vidaus valdymo sistemą ir jos pagrindines sudedamąsias dalis;
- b) ar tarp valdymo ir priežiūros funkcijas atliekančių valdymo organo narių vyksta veiksmingas bendradarbiavimas.

89. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 91 straipsnio 12 dalį, *EBI vidaus valdymo gaires* ir *EBI valdymo organo narių ir pagrindines funkcijas atliekančių asmenų tinkamumo eiti pareigas vertinimo gaires* kompetentingos institucijos turėtų apžvelgti valdymo organo ir jo įsteigtų komitetų struktūrą ir veiklą ir įvertinti, ar:

- a) valdymo organo narių skaičius yra pakankamas, o sudėtis tinkama;
- b) narių atsakomybė ir nepriklausomumo lygis yra pakankami;
- c) paskyrimo metu ir vėliau nuolat atliekamas narių tinkamumo vertinimas;
- d) tikrinamas valdymo organo veiksmingumas;
- e) įdiegta tinkama valdymo organo ir, jei reikia, jo įsteigtų komitetų vidaus valdymo praktika ir procedūros;
- f) valdymo organo nariams duodama pakankamai laiko rizikos klausimams išnagrinėti ir suteikiama pakankamai informacijos apie įstaigos rizikos padėtį.

³ EBA/GL/2012/06, 2012 11 22.

5.5. Atlygio politika ir taikymo praktika

90. Kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, ar įstaiga yra parengusi atlygio politiką, kaip nurodyta Direktyvos 2013/36/ES 92–96 straipsniuose, ir ar turi tinkamą visų darbuotojų atlygio politiką. Pagal *EBI vidaus valdymo gaires* ir *EBI atlygio politikos ir praktikos gaires*⁴ kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, ar:

- a) atlygio politika atitinka įstaigos rizikos profilį ir ar ją tvirtina, peržiūri ir atnaujina valdymo organas;
- b) įdiegtos atlygio schemos padeda puoselėti įstaigos bendrąsias vertybes ir atitinka norimą prisiimti riziką, verslo strategiją ir ilgalaikius interesus;
- c) darbuotojai, kurie daro reikšmingą įtaką įstaigos prisiimamai rizikai, yra tinkamai įvardyti, ir Reglamentas (ES) Nr. 604/2014 yra tinkamai taikomas, ypač šiose srityse:
 - i) įvardijant darbuotojus taikomi kokybiniai ir kiekybiniai kriterijai;
 - ii) darbuotojų išbraukimo iš darančių reikšmingą įtaką sąrašo sąlygos nustatomos tik laikantis Reglamento (ES) Nr. 604/2014 4 straipsnyje nustatytų kiekybinių kriterijų;
- d) atlygio politika skatinama prisiimti pernelyg didelę riziką;
- e) kintamasis ir pastovusis atlygis tinkamai derinami, ar laikomasi nuostatų dėl kintamosios atlygio dalies apribojimo iki 100 % pastoviosios atlygio dalies (200 % gavus akcininkų patvirtinimą) ir ar mokant kintamąjį atlygį nėra taikomos priemonės arba metodai, dėl kurių būtų lengviau nesilaikyti Direktyvos 2013/36/ES arba Reglamento (ES) Nr. 575/2013.

5.6. Rizikos valdymo sistema

91. Kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, ar įstaigos valdymo organas yra įdiegęs tinkamą rizikos valdymo sistemą ir tinkamus rizikos valdymo procesus. Per šį vertinimą reikėtų patikrinti bent šiuos dalykus:

- a) norimos prisiimti rizikos valdymo sistemą ir strategiją;
- b) ICAAP ir ILAAP sistemas;
- c) pajėgumus atlikti testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.

⁴ 2010 12 10.

5.6.1. Norimos prisiimti rizikos valdymo sistema ir strategija

92. Norėdamos apžvelgti įstaigos norimos prisiimti rizikos valdymo sistemą ir strategiją, kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, ar:
- a) norimos prisiimti rizikos valdymo sistemoje atsižvelgta į visus reikšmingus rizikos veiksnius, su kuriais įstaiga susiduria, ir ar nustatytos rizikos limitai, priimtinos ribos ir leistini rėžiai;
 - b) norima prisiimti rizika dera su rizikos strategija ir ar šie aspektai atitinkamai įgyvendinami;
 - c) norimos prisiimti rizikos valdymo sistema yra perspektyvinė, atitinka strateginio planavimo laikotarpį bei yra reguliariai peržiūrima;
 - d) valdymo organo atsakomybė už norimos prisiimti rizikos valdymo sistemą yra aiškiai apibrėžta ir ar praktiškai jos laikomasi;
 - e) rizikos strategijoje tinkamai atsižvelgta į įstaigos finansinius išteklius (t. y. norima prisiimti rizika turėtų derėti su priežiūriniais nuosavų lėšų ir likvidumo reikalavimais bei kitomis priežiūros priemonėmis);
 - f) norima prisiimti rizika aprašyta ir ar turima įrodymų, kad apie ją įstaigos darbuotojai informuoti.
93. Vertindamos rizikos valdymo sistemą kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, kokių mastu ji integruota į bendrąją įstaigos strategiją ir kaip ją veikia. Pirmiausia kompetentingos institucijos turėtų įvertinti strateginio plano, rizikos, kapitalo ir likvidumo valdymo sistemų sąsajas.

5.6.2. ICAAP ir ILAAP sistemos

94. Kompetentingos institucijos turėtų periodiškai tikrinti įstaigos ICAAP ir ILAAP ir taikydamos šiame skirsnyje nurodytus kriterijus nustatyti, ar jie yra 1) patikimi, 2) veiksmingi ir 3) visapusiški. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti, kaip ICAAP ir ILAAP yra integruoti į bendrąją rizikos valdymo ir strateginio valdymo praktiką, įskaitant kapitalo ir likvidumo planavimą.
95. Šie vertinimai turėtų padėti apskaičiuoti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus ir įvertinti kapitalo pakankumą, kaip aptarta 7 antraštinėje dalyje, taip pat įvertinti likvidumo pakankumą, kaip aptarta 9 antraštinėje dalyje.

ICAAP ir ILAAP patikimumas

96. Norėdamos įvertinti ICAAP ir ILAAP patikimumą, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, ar politika, procesai, naudojami duomenys ir modeliai, kurie taikomi per ICAAP ir ILAAP, yra proporcingi pagal įstaigos veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą. Tai vertindamos kompetentingos institucijos turėtų nagrinėti, ar ICAAP ir ILAAP yra tinkami pakankamam vidaus kapitalo ir likvidumo lygiui vertinti ir palaikyti, kad įstaiga galėtų padengti riziką, kurią patiria arba gali patirti, ir priimti verslo sprendimus (pvz., dėl kapitalo paskirstymo pagal verslo planą), taip pat ir susiklosčius nepalankiausioms sąlygoms, kaip nurodyta EBPIK *Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis gairėse*⁵.
97. Vertindamos ICAAP ir ILAAP patikimumą, kompetentingos institucijos, jei reikia, turėtų analizuoti:
- a) ar įstaigų taikomos metodikos ir prielaidos yra tinkamos ir dera su rizika, yra pagrįstos patikimais empiriniais duomenimis, juose naudojami patikimai apskaičiuoti parametrai ir jie vienodai taikomi rizikos vertinimo ir kapitalo bei likvidumo valdymo tikslais;
 - b) ar patikimumo lygis dera su norima prisiimti rizika ir ar vidaus diversifikavimo prielaidose atspindimas verslo modelis ir rizikos strategijos;
 - c) ar turimo vidaus kapitalo arba likvidumo išteklių, kuriuos įstaiga analizuoja per ICAAP ir ILAAP, apibrėžtis ir sudėtis dera su įstaigos įvertinta rizika ir ar vidaus kapitalo ir likvidumo ištekliai yra tinkami naudoti apskaičiuojant nuosavas lėšas ir likvidumo atsargas;
 - d) ar turimo vidaus kapitalo ir likvidumo išteklių paskirstymas ir (arba) skyrimas tarp verslo linijų arba juridinių asmenų tinkamai atspindi riziką, kurią kiekvienas iš jų patiria arba gali patirti, ir ar tinkamai atsižvelgta į teisinius ir veiklos apribojimus, taikomus šių išteklių perdavimui.

ICAAP ir ILAAP veiksmingumas

98. Vertindamos ICAAP ir ILAAP veiksmingumą, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, kaip jais remiamasi sprendimų priėmimo ir valdymo procese visais įstaigos lygmenimis (pvz., nustatant ribas, vertinant veiklos rezultatus ir pan.). Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, kaip įstaiga naudojami ICAAP ir ILAAP rizikos, kapitalo ir likvidumo valdymo tikslais (naudojimo kriterijus). Vertinant reikėtų analizuoti ICAAP ir (arba) ILAAP tarpusavio ryšį su norimos prisiimti rizikos valdymo sistema, rizikos valdymu, likvidumo ir kapitalo valdymu, įskaitant perspektyvines finansavimo strategijas, ir tai, kaip susijęs šių sistemų veikimas, taip pat analizuoti, ar šie ryšiai yra tinkami pagal įstaigos verslo modelį ir sudėtingumą.

⁵ GL 32, 2010 8 26.

99. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga yra sukūrusi politiką, procedūras ir priemones, kurias taikant būtų lengviau:

- a) aiškiai nustatyti, kurias funkcijas atliekantys asmenys ir (arba) valdymo komitetai yra atsakingi už atskirus ICAAP ir ILAAP elementus (pvz., modeliavimą ir kiekybinį vertinimą, vidaus auditą ir patvirtinimą, stebėseną ir atsiskaitymą, problemų sprendimą ir pan.);
- b) planuoti kapitalą ir likvidumo išteklius: apskaičiuoti kapitalą ir likvidumo išteklius, kurių reikės ateityje (taip pat ir pagal prielaidas dėl nepalankiausių sąlygų scenarijų) bendrajai strategijai arba reikšmingiems sandoriams įgyvendinti;
- c) paskirstyti kapitalą ir likvidumo išteklius pagal verslo linijas ir rizikos rūšis ir vykdyti jų stebėseną (pvz., rizikos ribas apibrėžti pagal verslo linijas, subjektus arba konkrečius rizikos veiksnius taip, kad būtų užtikrintas bendrasis įstaigos vidaus kapitalo ir likvidumo išteklių pakankamumas);
- d) reguliariai ir operatyviai teikti kapitalo ir likvidumo pakankamumo ataskaitas vyresniajai vadovybei ir valdymo organui. Pirmiausia ataskaitos turėtų būti teikiamos tokiu dažnumu, kuris atitiktų riziką ir verslo masto plėtrą, esamus vidaus rezervus ir vidaus sprendimų priėmimo procesus, kad įstaigos vadovybė galėtų imtis taisomųjų veiksmų, kol kapitalo ir likvidumo išteklių pakankamumui neiškilo grėsmė;
- e) informuoti vyresniąją vadovybę, valdymo organą ir, jeigu gali iškilti prieštaravimų tarp verslo strategijos ir (arba) reikšmingų konkrečių sandorių ir ICAAP, turimo vidaus kapitalo (pvz., vyresniajai vadovybei patvirtinus reikšmingą sandorį, jeigu tuo sandoriu veikiausiai bus reikšmingai paveiktas turimas vidaus kapitalas) ir ILAAP, imtis veiksmų.

100. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos valdymo organas yra pakankamai pasiryžęs vykdyti ICAAP ir ILAAP ir išmano šiuos procesus bei jų rezultatus. Pirmiausia jos turėtų vertinti, ar valdymo organas tvirtina ICAAP ir ILAAP sistemas ir rezultatus ir, jei reikia, ICAAP ir ILAAP vidaus patikimumo vertinimo rezultatus.

101. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, kokia apimtimi ICAAP ir ILAAP pagal savo pobūdį yra perspektyviniai. Kompetentingos institucijos tuo tikslu turėtų įvertinti, kaip ICAAP ir ILAAP atitinka kapitalo, likvidumo planus ir strateginius planus.

ICAAP ir ILAAP išsamumas

102. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, kokią verslo linijų, juridinių subjektų ir rizikos, kurią įstaiga patiria arba gali patirti, dalį ICAAP ir ILAAP apima ir kaip ICAAP ir ILAAP atitinka teisinius reikalavimus. Pirmiausia jos turėtų vertinti:

- a) ar ICAAP ir ILAAP yra vykdomi darniai ir proporcingai visose atitinkamose įstaigos verslo linijose ir visuose juridiniuose subjektuose rizikai nustatyti ir įvertinti;
- b) ar ICAAP ir ILAAP apima visą reikšmingą riziką, nepaisant to, ar rizika kyla dėl nekonsoliduojamų subjektų (specialiosios paskirties įmonių (SPI)), specialiosios paskirties subjektų (SPS));
- c) jeigu subjektas taiko kitokią vidaus valdymo tvarką arba procesus negu kiti grupės subjektai, ar šie skirtumai yra pagrįsti (pvz., tai, kad tik dalis grupės yra įdiegusi pažangius modelius, yra pateisinama tuo, kad nepakanka duomenų kai kurių verslo linijų arba juridinių subjektų parametrams įvertinti, tik tos verslo linijos arba juridiniai subjektai neturi būti likusio portfelio rizikos koncentracijos šaltinis).

5.6.3. Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

103. Vadovaudamosi EBPIK *Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis gairėmis* kompetentingos institucijos turėtų įvertinti įstaigos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis programas, ar pasirinkti atitinkami scenarijai yra tinkami, taip pat įvertinti esamas prielaidas, metodiką ir informacines technologijas ir tai, kaip panaudojami testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai. Atliekant šį vertinimą reikėtų įvertinti bent šiuos dalykus:

- a) kokia apimtimi testavimas nepalankiausiomis sąlygomis yra integruotas į įstaigos rizikos valdymo sistemą;
- b) įstaigos gebėjimą įgyvendinti testavimo nepalankiausiomis sąlygomis programas konkrečioms verslo linijoms, subjektams ir visai grupei, jei to reikia, ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis informacines technologijas, įskaitant duomenis;
- c) kiek vyresnioji vadovybė ir valdymo organas dalyvauja testavimo nepalankiausiomis sąlygomis programose;
- d) ar testavimas nepalankiausiomis sąlygomis ir jo rezultatai integruoti į sprendimų priėmimo procesus visoje įstaigoje.

5.7. Vidaus kontrolės sistema

104. Vadovaudamasi EBI *vidaus valdymo gairėmis* kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, ar įstaiga turi tinkamą vidaus kontrolės sistemą. Atliekant šį vertinimą, reikėtų įvertinti bent šiuos dalykus:

- a) ar įstaiga turi vidaus kontrolės sistemą, kurioje būtų nustatytos nepriklausomos kontrolės funkcijos ir jos būtų atliekamos per aiškų sprendimų priėmimo procesą, o atsakomybė už sistemos ir jos sudedamųjų dalių įgyvendinimą būtų aiškiai paskirstyta;
- b) ar vidaus kontrolės sistema įdiegta visose įstaigos srityse, ar verslo ir pagalbos verslui padaliniai pirmiausia yra atsakingi už tinkamos vidaus kontrolės politikos ir procedūrų nustatymą, peržiūrėjimą ir atnaujinimą ;
- c) ar įstaiga yra įdiegusi politiką ir procedūras, pagal kurias nustatytų, vertintų, stebėtų, mažintų ir informuotų apie riziką bei šios rizikos koncentraciją, ir ar šią politiką bei procedūras patvirtino valdymo organas;
- d) ar įstaiga yra įdiegusi nepriklausomą rizikos kontrolės funkciją, o ją atliekantys asmenys aktyviai dalyvauja rengiant įstaigos rizikos strategiją, priimant visus reikšmingus rizikos valdymo sprendimus ir valdymo organui bei vyresniajai vadovybei suteikia visą svarbią informaciją apie riziką;
- e) ar nepriklausomą rizikos kontrolės funkciją atliekantys asmenys užtikrina, kad įstaigos rizikos apskaičiavimo, vertinimo ir stebėsenos procesai būtų tinkami;
- f) ar įstaigoje yra vyriausiasis rizikos valdymo pareigūnas, kuriam būtų suteikta pakankamai įgaliojimų ir kurio pareigos būtų atskirtos nuo riziką prisiimančių darbuotojų pareigų, ir kuris būtų atsakingas tik už rizikos kontrolės funkciją ir rizikos valdymo sistemos stebėseną;
- g) ar įstaiga turi atitikties politiką ir yra užtikrinamas nuolatinis ir veiksmingas atitikties tikrinimo funkcijos atlikimas informuojant valdymo organą;
- h) ar įstaiga turi valdymo organo patvirtintą naujų produktų tvirtinimo politiką ir tvarką, kurioje būtų aiškiai nurodytas nepriklausomos rizikos kontrolės funkcijos vaidmuo;
- i) ar įstaiga geba rengti rizikos ataskaitas ir naudoja jas valdymo tikslais ir ar šios rizikos ataskaitos yra i) tikslios, išsamios, aiškios ir naudingos ir ar ii) jos rengiamos ir atitinkamoms šalims teikiamos tinkamu periodiškumu.

5.7.1. Vidaus audito funkcija

105. Vadovaudamosi EBI *vidaus valdymo gairėmis* kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga yra įdiegusi veiksmingą nepriklausomą vidaus audito funkciją:

- a) kurios vykdymas būtų organizuojamas pagal nacionalinius ir tarptautinius profesinius standartus;
- b) kurios tikslai, įgaliojimai ir atsakomybė būtų apibrėžti profesinius standartus atitinkančiuose ir valdymo organo patvirtintuose nuostatuose;
- c) kuri organizaciniu požiūriu būtų nepriklausoma, o vidaus auditorių objektyvumas būtų saugomas nustačius tiesioginę jų atskaitomybę valdymo organui;
- d) kuriai būtų skiriama pakankamai išteklių jai priskirtoms užduotims vykdyti;
- e) kurios audito plane, parengtame atsižvelgiant į riziką, būtų pakankamai aprėptos visos reikiamos sritys, įskaitant rizikos valdymą, vidaus kontrolę, ICAAP ir ILAAP;
- f) kuri veiksmingai nustato, ar laikomasi vidaus politikos ir atitinkamų ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktų, bei atkreipia dėmesį į visus minėtų teisės aktų pažeidimus.

5.8. Informacinių sistemų ir veiklos tęstinumas

106. Vadovaudamosi EBI *vidaus valdymo gairėmis* kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, ar įstaiga turi veiksmingų ir patikimų informacijos ir ryšių sistemų ir ar jas naudojant rizikos duomenis galima visapusiškai apibendrinti ir įprastais, ir nepalankiausių sąlygų laikotarpiams. Pirmiausia kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga gali bent:

- a) parengti tikslus ir patikimus duomenis;
- b) parengti ir apibendrinti visus reikšmingos rizikos duomenis visos įstaigos lygmeniu;
- c) laiku parengti apibendrintus ir naujus rizikos duomenis;
- d) parengti apibendrintus rizikos duomenis, kad būtų galima patenkinti įvairius valdymo organo arba kompetentingų institucijų pagal poreikį pateikiamus prašymus.

107. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti, ar įstaiga yra įdiegusi veiksmingą veiklos tęstinumo valdymo sistemą, parengusi išbandytus nenumatytų atvejų planus ir veiklos tęstinumo užtikrinimo planus, taip pat visų savo svarbiausių funkcijų ir išteklių gaivinimo planus.

5.9. Gaivinimo planavimas

108. Norėdamos įvertinti vidaus valdymo ir visos įstaigos kontrolės priemonės, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti visus faktus ir trūkumus, kuriuos nustatė pagal Direktyvos 2014/59/ES 6 ir 8 straipsnius vertindamos gaivinimo planus ir gaivinimo planavimo procedūras.

109. Vertinant gaivinimo planus taip pat reikėtų remtis SREP elementų, įskaitant vidaus valdymo sistemos ir visos įstaigos kontrolės procesus, vertinimo išvadomis.

5.10. Taikymas konsoliduotu lygmeniu ir padariniai grupės subjektams

110. Konsoliduotu lygmeniu greta pirmesniuose skirsniuose aptartų elementų kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, ar:

- a) įstaigos patronuojančiosios įmonės valdymo organas supranta ne tik tai, kaip organizuojama grupės veikla, bet ir įvairių grupės subjektų paskirtį ir jų tarpusavio sąsajas bei ryšius;
- b) grupės organizacinė ir teisinė struktūra, jei tai svarbu, yra aiški, skaidri ir tinkama pagal verslo ir operacijų mastą ir sudėtingumą;
- c) įstaiga visoje grupėje yra įdiegusi veiksmingą valdymo informacijos ir atsiskaitymo sistemą, kuri taikoma visoms verslo linijoms ir juridiniams asmenims, ir ar ši informacija įstaigos patronuojančiosios įmonės valdymo organui pateikiama laiku;
- d) įstaigos patronuojančiosios įmonės valdymo organas yra parengęs nuoseklias visai grupei skirtas strategijas, įskaitant norimos prisiimti rizikos valdymo sistemą;
- e) grupės rizikos valdymo sistema apima visas reikšmingas rizikas, nepaisant to, ar jos kyla dėl nekonsoliduojamų subjektų (specialiosios paskirties įmonių (SPI)), specialiosios paskirties subjektų (SPS));
- f) įstaiga reguliariai atlieka testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, jis apima visas reikšmingas rizikas ir subjektus, kaip nurodyta EBPIK *Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis gairėse*;
- g) visos grupės lygmeniu veikianti vidaus audito funkcija yra atskirta nuo visų kitų funkcijų, atsižvelgiant į riziką jai parengtas visos grupės audito planas, jai vykdyti paskirta pakankamai darbuotojų, ją vykdytys darbuotojai yra tiesiogiai atskaitingi patronuojančiosios įmonės valdymo organui.

111. Vertindamos vidaus valdymą ir visos įstaigos kontrolės priemones patronuojamosios įmonės lygmeniu, greta šioje antraštinėje dalyje išvardytų elementų kompetentingos institucijos turėtų vertinti, kaip grupės lygmeniu nustatyta tvarka, politika ir procedūros įgyvendinamos patronuojamosios įmonės lygmeniu.

5.11. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas

112. Atlikusios pirmiau aptartą įvertinimą, kompetentingos institucijos turėtų susidaryti nuomonę, ar pakankamos įstaigos vidaus valdymo procedūros ir visos įstaigos kontrolės priemonės. Ši nuomonė turėtų būti išdėstyta išvadų santraukoje, kartu su išvadomis, remiantis 3 lentelėje išdėstytais analizės kriterijais, pažymimas balas.

3 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas vidaus valdymo ir visos įstaigos kontrolės priemonių balas

Balas	Priežiūros institucijos nuomonė	Analizės kriterijai
1	Vidaus valdymo sistemos ir visos įstaigos kontrolės procesų trūkumai įstaigos gyvybingumui nekelia jokios pastebimos rizikos.	<ul style="list-style-type: none"> Įstaigos organizacinė struktūra yra tvirta ir skaidri, atsakomybės sritys aiškiai paskirstytos, funkcijos, kurias atliekant rizika prisiimama, yra atskirtos nuo rizikos valdymo ir kontrolės funkcijų. Puoselėjama patikima įmonės kultūra. Valdymo organo sudėtis yra tinkama, jis veikia tinkamai. Atlygio politika atitinka rizikos strategiją ir ilgalaikius interesus. Rizikos valdymo sistema ir rizikos valdymo procesai, įskaitant ICAAP ir ILAAP, testavimo nepalankiausiomis sąlygomis sistemą, kapitalo planavimą ir likvidumo planavimą, tinkami. Vidaus kontrolės sistema ir vidaus kontrolės priemonės yra tinkamos. Vidaus audito funkcija yra nepriklausoma, vidaus auditas atliekamas veiksmingai ir laikantis nustatytų tarptautinių standartų ir reikalavimų. Informacinės sistemos ir verslo tęstinumo užtikrinimo procedūros tinkamos. Gaivinimo planas išsamus, patikimas,

		gaivinimo planavimo procedūros tinkamos.
2	Vidaus valdymo sistemos ir visos įstaigos kontrolės procesų trūkumai įstaigos gyvybingumui kelia mažą riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos organizacinė struktūra iš esmės tvirta ir skaidri, atsakomybės sritys aiškiai paskirstytos, funkcijos, kurias atliekant rizika prisiimama, atskirtos nuo rizikos valdymo ir kontrolės funkcijų. • Puoselėjama iš esmės patikima įmonės kultūra. • Valdymo organo sudėtis iš esmės yra tinkama, jis veikia iš esmės tinkamai. • Atlygio politika iš esmės atitinka rizikos strategiją ir ilgalaikius interesus. • Rizikos valdymo sistema ir rizikos valdymo procesai, įskaitant ICAAP ir ILAAP, testavimo nepalankiausiomis sąlygomis sistemą, kapitalo planavimą ir likvidumo planavimą, iš esmės yra tinkami. • Vidaus kontrolės sistema ir vidaus kontrolės priemonės iš esmės yra tinkamos. • Vidaus audito funkcija yra nepriklausoma, vidaus auditas iš esmės atliekamas veiksmingai. • Informacinės sistemos ir veiklos tęstinumo užtikrinimo procedūros iš esmės yra tinkamos. • Gaivinimo planas iš esmės yra išsamus ir patikimas. Gaivinimo planavimo procedūros iš esmės tinkamos.
3	Vidaus valdymo sistemos ir visos įstaigos kontrolės procesų trūkumai įstaigos gyvybingumui kelia vidutinę riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos organizacinė struktūra ir atsakomybės sritys nėra iki galo skaidrios, o funkcijos, kurias atliekant rizika prisiimama, nėra iki galo atskirtos nuo rizikos valdymo ir kontrolės funkcijų. • Yra abejonių dėl įmonės kultūros tinkamumo. • Yra abejonių dėl valdymo organo sudėties ir veiklos tinkamumo. • Yra rūpestį keliančių ženklų dėl to, kad atlygio politika gali prieštarauti rizikos strategijai ir ilgalaikiams interesams.

		<ul style="list-style-type: none"> • Yra abejonių dėl rizikos valdymo sistemos ir rizikos valdymo procesų, įskaitant ICAAP ir ILAAP, testavimo nepalankiausiomis sąlygomis sistemą, kapitalo planavimą ir likvidumo planavimą, tinkamumo. • Yra abejonių dėl vidaus kontrolės sistemos ir vidaus kontrolės priemonių tinkamumo. • Yra abejonių dėl to, ar vidaus audito funkcija yra nepriklausoma ir veiksminga. • Yra abejonių dėl informacinių sistemų ir veiklos tęstinumo užtikrinimo procedūrų tinkamumo. • Gaivinimo planas neišsamus, yra kai kurių abejonių dėl jo patikimumo. Yra abejonių dėl gaivinimo planavimo proceso tinkamumo.
4	<p>Vidaus valdymo sistema ir visos įstaigos kontrolės procesų trūkumai įstaigos gyvybingumui kelia didelę riziką.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos organizacinė struktūra ir atsakomybės sritys nėra skaidrios, o funkcijos, kurias atliekant rizika prisiimama, nėra atskirtos nuo rizikos valdymo ir kontrolės funkcijų. • Įmonės bendroji kultūra yra netinkama. • Valdymo organo sudėtis yra netinkama, jis veikia netinkamai. • Atlygio politika prieštarauja rizikos strategijai ir ilgalaikiams interesams. • Rizikos valdymo sistema ir rizikos valdymo procesai, įskaitant ICAAP ir ILAAP, testavimo nepalankiausiomis sąlygomis sistemą, kapitalo planavimą ir likvidumo planavimą, yra netinkami. • Vidaus audito funkcija nėra nepriklausoma ir (arba) vidaus auditas nėra atliekamas pagal nustatytus tarptautinius standartus ir reikalavimus ir nėra veiksmingas. • Vidaus kontrolės sistema ir vidaus kontrolės priemonės yra netinkamos. • Informacinės sistemos ir veiklos tęstinumo užtikrinimo procedūros yra netinkama. • Gaivinimo planas neišsamus ir nepatikimas.

		Gaivinimo planavimo procedūros yra netinkamos.
--	--	--

6 antraštinė dalis. Rizikų kapitalui vertinimas

6.1. Bendrosios nuostatos

113. Kompetentingos institucijos turėtų balais įvertinti riziką kapitalui, kuri laikoma reikšminga įstaigai.

114. Šioje antraštinėje dalyje išdėstytos bendros metodikos, kurias reikia taikyti vertinant atskiras rizikos sritis, rizikos valdymą ir kontrolės priemones. Joje nesiekama išvardyti visų metodų, kompetentingoms institucijoms leidžiama atsižvelgti į kitus papildomus kriterijus, kuriuos, remdamosi savo patirtimi ir atsižvelgdamos į įstaigos specifiką, jos laiko svarbiais.

115. Šioje antraštinėje dalyje kompetentingoms institucijoms pateikiamos šių rizikos kapitalui rūšių vertinimo balais gairės:

- a) kredito ir sandorio šalies rizika;
- b) rinkos rizika;
- c) operacinė rizika;
- d) palūkanų normos rizika, bankinėje knygoje (angl. IRRBB).

116. Šioje antraštinėje dalyje taip pat išdėstyti kiekvienos iš pirmiau nurodytų rizikos rūšių porūšiai, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant rizikas kapitalui. Atsižvelgiant į kiekvieną šių porūšių reikšmingumą konkrečiai įstaigai, juos balais vertinti galima atskirai.

117. Sprendimas dėl reikšmingumo priklauso nuo priežiūros institucijos išvadų. Tačiau vertinant skolinimo valiuta riziką, atsižvelgiant į Europos sisteminės rizikos valdybos (ESRV) *Rekomendaciją dėl skolinimo užsienio valiuta*⁶, reikšmingumą reikėtų nustatyti atsižvelgiant į šią slenkstinę ribą:

Užsienio valiuta išreikštos paskolos, kurių rizika neapdrausta, sudaro ne mažiau kaip 10 % viso paskolų portfelio (visų paskolų nefinansinėms bendrovėms ir namų ūkiams), kai toks paskolų portfelis sudaro ne mažiau kaip 25 % viso įstaigos turto.

118. Taikydamos šias gaires ir nustatydamos rizikos porūšius, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į rizikos pozicijos pobūdį, bet ne į tai, ar rizika laikoma kredito, rinkos arba operacinės rizikos elementu pagal Reglamentą (ES) Nr. 575/2013 (pvz., bankinės knygos

⁶ESRB/2011/1, OL C 342, 2011 11 22, p. 1.

nuosavo kapitalo pozicijas galima analizuoti atliekant rinkos rizikos vertinimą, nepaisant to, kad šios pozicijos pagal Reglamentą (ES) Nr. 575/2013 laikomos kredito rizikos elementu).

119. Kompetentingos institucijos taip pat gali nuspręsti taikyti kitokį skirstymą, negu siūloma šiose gairėse, tik turi įvertinti visą reikšmingą riziką ir, jei reikia, šį skirstymą suderinti su priežiūros institucijų kolegija.

120. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti ir kitą riziką, kurią įvertina kaip reikšmingą konkrečiai įstaigai, nors ji į pirmiau pateiktą sąrašą neįtraukta (pvz., pensijų riziką, draudimo riziką arba struktūrinę valiutos riziką). Padėti nustatyti riziką gali šie elementai:

- a) bendros rizikos pozicijos sumos veiksniai;
- b) įstaigos per ICAAP nustatyta rizika;
- c) rizika, kylanti dėl įstaigos verslo modelio (įskaitant riziką, kurią nustatė kitos panašų verslo modelį taikančios įstaigos);
- d) informacija, surinkta atliekant pagrindinių rodiklių stebėseną;
- e) vidaus ir išorės audito ataskaitose pateiktos išvados ir pastabos;
- f) EBI rekomendacijos ir gairės, taip pat makroprudencinių institucijų arba ESRV įspėjimai ir rekomendacijos.

121. Į pirmiau išvardytus elementus kompetentingos institucijos taip pat turėtų atsižvelgti, kai, vertindamos konkrečią riziką, planuoja savo priežiūros veiklos intensyvumą.

122. Kai vertina kredito, rinkos ir operacinę riziką, kompetentingos institucijos turėtų tikrinti, kaip įstaiga laikosi būtinausių atitinkamuose ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktuose nustatytų reikalavimų. Tačiau šiose gairėse aptariamas vertinimas yra platesnis už būtinausius reikalavimus, kad kompetentingos institucijos galėtų susidaryti visapusišką nuomonę apie rizikas kapitalui.

123. Vertindamos rizikas kapitalui, kompetentingos institucijos taip pat turėtų analizuoti galimą finansavimo sąnaudų rizikos poveikį, tuo tikslu remdamosi 8 antraštinėje dalyje išdėstyta metodika, ir gali nuspręsti, ar reikia imtis priemonių šiai rizikai mažinti.

124. Taikydamos šioje antraštinėje dalyje aprašytą metodiką, kompetentingos institucijos turėtų pasirinkti atitinkamus kiekybinius rodiklius ir kitus parametrus, kuriuos taip pat galėtų naudoti atlikdamos pagrindinių rodiklių stebėseną, kaip nurodyta 3 antraštinėje dalyje.

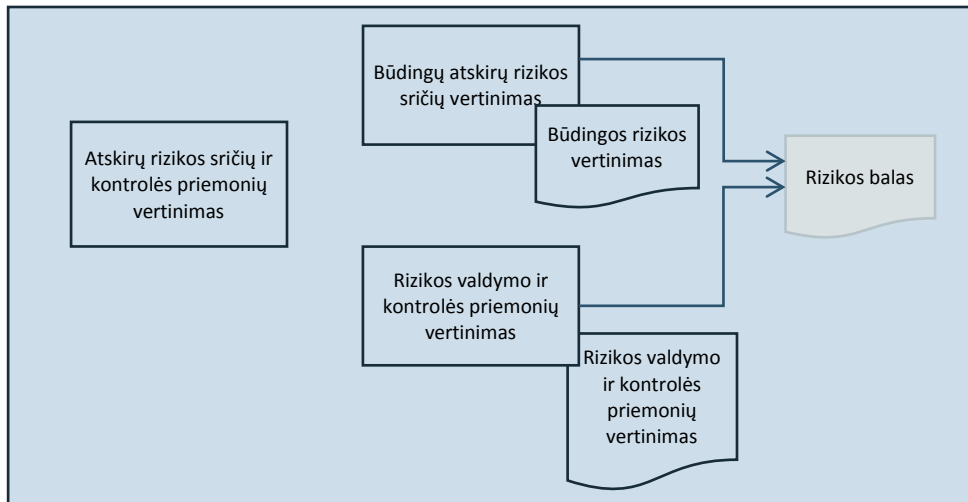
125. Vertindamos kiekvieną reikšmingą riziką, kompetentingos institucijos turėtų įvertinti šiuos aspektus ir skirdamos balą atsižvelgti į:

- a) būdingą riziką (rizikos pozicijas);

b) rizikos valdymo ir kontrolės priemonių kokybę ir veiksmingumą.

126. Ši vertinimo proceso schema pavaizduota 2 pav.

2 pav. Rizikų kapitalui vertinimo proceso schema

127. Atlikdamos vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų naudotis visais turimais informacijos šaltiniais, įskaitant teisės aktuose reikalaujamas teikti ataskaitas, *ad hoc* ataskaitas, kurias sutarta teikti su įstaiga, įstaigos vidaus parametrus ir ataskaitas (pvz., vidaus audito ataskaitą, rizikos vertinimo ataskaitas, per ICAAP surinktą informaciją), inspektavimų ataskaitas ir išorės ataskaitas (pvz., įstaigos pranešimus investuotojams, reitingų agentūroms). Nors vertinti reikia konkrečią įstaigą, norint nustatyti galimas rizikų kapitalui sritis, reikėtų svarstyti galimybę įstaigą palyginti su panašiomis įstaigomis. Šiuo tikslu reikėtų išskirti panašias įmones, kurioms būdinga tam tikra rizika, jos gali būti kitokios, negu pasirinktos VMA ar kitai analizei atlikti.

128. Vertindamos rizikas kapitalui, kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti minimalių nuosavų lėšų reikalavimų apskaičiavimo tikslumą, pagrįstumą ir įvardyti atvejus, kai atliekant minimalių nuosavų lėšų skaičiavimus tikrasis rizikos lygis gali būti nepakankamai įvertintas. Pagal šį vertinimą būtų nustatomi papildomi nuosavų lėšų reikalavimai, kaip numatyta 7.2.3 skirsnyje.

129. Kiekvienos reikšmingos rizikos vertinimo rezultatai turėtų būti išdėstyti išvadų santraukoje, kurioje būtų pateiktas pagrindinių rizikos rūšių apibūdinimas ir pažymėtas balas.

130. Kompetentingos institucijos balą turėtų nustatyti daugiausia remdamosi būdingos rizikos vertinimu, tačiau jos taip pat turėtų atsižvelgti į rizikos valdymo ir kontrolės priemones, pavyzdžiui, tai, kad dėl valdymo ir kontrolės priemonių pakankamumo gali padidėti arba išimtiniais atvejais sumažėti reikšmingas prudencinis poveikis (t. y. pagal būdingos rizikos analizės kriterijus rizika gali būti įvertinta nepakankamai arba pervertinta, tai priklauso nuo valdymo ir kontrolės priemonių pakankamumo). Valdymo ir kontrolės priemonių

pakankamumas turėtų būti vertinamas pagal 4–7 antraštinėse dalyse išdėstytus analizės kriterijus.

131. Šias gaires taikydamos konkrečiose valstybėse, kompetentingos institucijos gali taikyti skirtingus metodus konkrečiam rizikos balui paskirti. Vienais atvejais būdingos rizikos lygis ir rizikos valdymo bei kontrolės priemonių kokybė balais gali būti įvertinti atskirai, pažymint tarpinius ir galutinį balus, o kitais atvejais tarpinių balų per vertinimo procesą galima nenaudoti.

6.2. Kredito ir sandorio šalies rizikos vertinimas

6.2.1. Bendrosios nuostatos

132. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti iš visų bankinės knygos pozicijų (įskaitant nebalansinius straipsnius) kylančią kredito riziką. Jos taip pat turėtų įvertinti sandorio šalies riziką ir atsiskaitymų riziką.

133. Vertindamos kredito riziką, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į visas sudedamąsias dalis, kurios nulemia galimus kredito nuostolius, pirmiausia: kredito įvykio (t. y. įsipareigojimų neįvykdymo) arba tarpusavyje susijusių kredito įvykių, kurie daugiausia būna susiję su kredito gavėjais ir jų gebėjimu įvykdyti lėšų grąžinimo įsipareigojimus, tikimybę; pozicijų, kuriose kyla kredito rizika, dydį; susigrąžintų lėšų dalį, palyginti su kredito pozicijomis, jeigu kredito gavėjai neįvykdytų įsipareigojimų. Vertindamos visas šias sudedamąsias dalis institucijos turėtų atsižvelgti į galimybę, kad jų kokybė ilgainiui gali sumažėti arba pablogėti, palyginti su laukiamais rezultatais.

6.2.2. Būdingos kredito rizikos vertinimas

134. Vertindamos būdingą kredito riziką, kompetentingos institucijos turėtų nustatyti pagrindinius įstaigos kredito rizikos pozicijos priežastinius veiksnius ir įvertinti prudencinį šios rizikos poveikį įstaigai. Būdingos kredito rizikos vertinimą turėtų sudaryti šie pagrindiniai etapai:

- a) preliminarus vertinimas;
- b) kredito portfelio pobūdžio ir sudėties įvertinimas;
- c) portfelio kredito kokybės įvertinimas;
- d) kredito rizikos mažinimo priemonių lygio ir kokybės įvertinimas;
- e) atidėjinių lygio ir kredito vertinimo koregavimų įvertinimas.

135. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti ir esamą, ir galimą kredito riziką. Kompetentingos institucijos turėtų sujungti esamo portfelio kredito rizikos analizę su įstaigos kredito rizikos strategijos vertinimu (pavyzdžiui, jei atlieka platesnės apimties strategijos vertinimą, kuris sudaro VMA dalį) ir išanalizuoti, kaip prognozuojamos makroekonominės sąlygos, taip pat prognozuojamos nepalankiausios makroekonominės sąlygos, galėtų paveikti šiuos elementus ir galų gale padaryti įtaką įstaigos pajamoms ir nuosavoms lėšoms.

136. Kompetentingos institucijos vertinimą pirmiausia turėtų atlikti tiek portfelio, tiek turto klasės lygmeniu. Jeigu reikia, kompetentingos institucijos taip pat turėtų atlikti detalesnį vertinimą, pavyzdžiui, pavienių kredito gavėjų arba sandorių lygmeniu. Vertindamos portfelio riziką kompetentingos institucijos taip pat gali taikyti atrankos metodus.

137. Kompetentingos institucijos gali atlikti vertikalų vertinimą (t. y. atitinkamus sub-portfelius analizuoti visais aspektais) arba horizontalų vertinimą (t. y. analizuoti vieną aspektą, pavyzdžiui, kredito kokybę viso portfelio lygmeniu).

Preliminarus vertinimas

138. Norėdamos nustatyti kredito rizikos vertinimo mastą, kompetentingos institucijos pirmiausia turėtų identifikuoti/nustatyti kredito rizikos, kurią įstaiga patiria arba gali patirti, šaltinius. Kad galėtų tai padaryti, kompetentingos institucijos turėtų pasinaudoti žiniomis, kurių įgijo vertindamos kitus SREP elementus, lygindamos įstaigos padėtį su panašiomis įstaigomis ir atlikdamos visą kitą priežiūros veiklą.

139. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti bent šiuos dalykus:

- a) kredito rizikos strategiją ir norimą prisiimti kredito riziką;
- b) nuosavų lėšų reikalavimą kredito rizikai padengti palyginti su bendru lėšų reikalavimu ir, jei reikia, vidaus kapitalą, skirtą kredito rizikai padengti, palyginti su bendru vidaus kapitalu, įskaitant ankstesnius šio skaičiaus pokyčius ir prognozes, jei šie duomenys turimi;
- c) įstaigos balansinių ir nebalansinių su kreditu susijusių straipsnių pobūdį, dydį ir sudėtį;
- d) kreditų portfelio vertės sumažėjimo, nurašymų, įsipareigojimų neįvykdymo lygį ir pokytį per tam tikrą laikotarpį;
- e) pagal riziką pakoreguotus kreditų portfelio rezultatus.

140. Kompetentingos institucijos turėtų atlikti preliminarią analizę ir analizuoti pirmiau pažymėtų rodiklių pokytį per tam tikrą laikotarpį, kad susidarytų pagrįstą nuomonę apie pagrindinius įstaigos kredito rizikos priežastinius veiksnius.

141. Kompetentingos institucijos savo vertinimą turėtų sutelkti į tuos priežastinius veiksnius ir portfelius, kurie laikomi reikšmingiausiais.

Kreditų portfelio pobūdis ir sudėtis

142. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti kredito pozicijos pobūdį (t. y. kredito gavėjų ir pozicijų rūšis) ir nustatyti pagrindinius rizikos veiksnius, taip pat turėtų analizuoti įstaigos kreditų portfelio rizikos sandarą.

143. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos taip pat turėtų analizuoti, kaip kredito rizikos pozicijos pobūdis gali paveikti pozicijos dydį (pvz., kredito linijos ir (arba) nepanaudoti įsipareigojimai, kuriuos panaudoja kredito gavėjai, išreiškimas užsienio valiuta ir pan.),

atsižvelgdamos į įstaigos teisinės galimybes vienašališkai anuliuoti nepanaudotas kredito priemonių dalis.

144. Norėdamos įvertinti kredito rizikos pobūdį, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti bent šias kredito rizikos pakategores:

- a) kredito koncentracijos riziką;
- b) sandorio šalies kredito ir atsiskaitymų riziką;
- c) šalies riziką;
- d) kredito riziką dėl pakeitimo vertybiniais popieriais;
- e) skolinimo valiuta riziką;
- f) specializuotą skolinimą.

Kredito koncentracijos rizika

145. Kompetentingos institucijos turėtų susidaryti nuomonę apie įstaigos patiriamą kredito koncentracijos riziką, kaip nurodyta Direktyvos 2013/36/ES 81 straipsnyje. Tiksliau, kompetentingos institucijos turėtų įvertinti riziką, kad įstaiga patirs didelių kredito nuostolių dėl nedidelės grupės kredito gavėjų, grupės kredito gavėjų, kuriems būdingas panašus įsipareigojimų neįvykdymo dėsningumas, arba labai stipriai tarpusavyje susijusių finansinio turto pozicijų koncentracijos.

146. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti įvairias kredito koncentracijos rizikos kategorijas, tarp jų:

- a) kliento koncentraciją (vieno kliento arba susijusių klientų grupės, kaip numatyta didelių pozicijų apibrėžimu);
- b) sektoriaus koncentraciją;
- c) geografinę koncentraciją;
- d) produktų koncentraciją;
- e) užtikrinimo priemonių ir garantijų koncentraciją.

147. Norėdamos nustatyti kredito koncentracijos sritis, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti visoms pozicijoms bendrus kredito rizikos priežastinius veiksnius ir dėmesį sutelkti į tas pozicijas, kuriose pastebi panašių dėsningumų (pvz., didelę koreliaciją).

148. Kompetentingos institucijos ypač turėtų atkreipti dėmesį į paslėptus kredito koncentracijos rizikos šaltinius, kurie išryškėja susiklosčius nepalankiausioms sąlygoms, kai kredito rizikos

koncentracija gali padidėti, palyginus su įprastomis sąlygomis, ir kai iš nebalansinių straipsnių gali susidaryti papildomos kredito pozicijos.

149. Vertindamos grupes, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti kredito koncentracijos riziką, kuri galėtų atsirasti dėl konsolidavimo ir kuri pavienių įstaigų lygmeniu gali nebūti akivaizdi.
150. Vertindamos kredito koncentracijos sritis, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti dubliavimosi galimybę (pvz., didelė su konkrečiu valdžios sektoriumi susijusi koncentracija greičiausiai lems šalies koncentraciją ir vieno kliento koncentraciją), todėl reikėtų vengti taikyti paprastą skirtingų rūšių kredito koncentracijos sumavimą ir vietoj to įvertinti pagrindinius priežastinius veiksnius.
151. Norėdamos įvertinti koncentracijos lygį, kompetentingos institucijos gali naudoti įvairius matavimus ir rodiklius, iš jų dažniausiai taikomi Herfindahl-Hirschmano indeksas (HHI) ir Gini koeficientai, kuriuos vėliau galima įtraukti į paprastesnes arba sudėtingesnes metodikas, vertinant papildomą poveikį kredito rizikai.

Sandorio šalies kredito ir atsiskaitymų rizika

152. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti sandorio šalies kredito ir atsiskaitymų riziką, kurią įstaigos patiria dėl išvestinių finansinių priemonių ir sandorių finansinėmis priemonėmis pozicijų.
153. Atliekant šį vertinimą reikėtų analizuoti:
- a) sandorio šalių kokybę ir atitinkamus kredito vertinimo koregavimus (angl. CVA);
 - b) finansinių priemonių, kurios naudojamos atitinkamuose sandoriuose, sudėtingumą;
 - c) neteisingų sprendimų riziką, kuri kyla dėl teigiamos koreliacijos tarp sandorio šalies kredito rizikos ir kredito rizikos pozicijos;
 - d) sandorio šalies kredito ir atsiskaitymų rizikos poziciją dabartine rinkos verte ir nominaliąja verte, palyginus su bendrąja kredito pozicija ir nuosavomis lėšomis;
 - e) sandorių, kurie įvykdyti naudojantis finansų rinkos infrastruktūra (FRI), kurioje teikiamos atsiskaitymo už suteiktas paslaugas paslaugos, dalį;
 - f) atitinkamų sandorių, sudarytų per pagrindines sandorio šalis (angl. CCP), dalį ir jų apsaugos nuo nuostolių mechanizmo veiksmingumą;
 - g) ar nustatyta užskaitos tvarka, šios tvarkos reikšmingumą, veiksmingumą ir tai, ar jos laikomasi.

Šalies rizika

154. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti:

- a) visų rūšių pozicijų, susijusių su viena šalimi, koncentracijos laipsnį, įskaitant valstybės poziciją, palyginant šią koncentraciją su visu įstaigos kredito portfeliu (pagal įsipareigojantį asmenį ir sumą);
- b) kredito gavėjo šalies ekonominį stiprumą, stabilumą ir ankstesnių laikotarpių duomenis: ar mokėjimai būdavo punktualūs, ar yra buvę rimtų įsipareigojimų neįvykdymo atvejų;
- c) kitų formų valstybės intervencijos (pvz., indėlių užšaldymo, ekspropriacijos arba baudžiamojo apmokestinimo) riziką, dėl kurios gali reikšmingai pablogėti kredito gavėjų kreditingumas;
- d) riziką, kylančią dėl to, kad dėl tam tikro įvykio (pvz., gamtinio, socialinio ir (arba) politinio) visa šalis gali būti paveikta taip, kad savo įsipareigojimų neįvykdys didelė skolininkų grupė (kolektyvinė skolininkų rizika).

Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti su tarpvalstybiniu skolinimu užsienio valiuta susijusią pervedimų riziką, kuri kyla reikšmingose tarpvalstybinio skolinimo pozicijose ir pozicijose užsienio valiuta.

Kredito rizika dėl pakeitimo vertybiniais popieriais

155. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti kredito riziką, susijusią su pakeitimais vertybiniais popieriais, kai įstaigos yra iniciatorės, investuotojos, rėmėjos arba kredito vertės didinimo priemonių teikėjos.

156. Norėdamos įvertinti atitinkamų pozicijų pobūdį ir galimą jų raidą, kompetentingos institucijos turėtų:

- a) suprasti įstaigos pakeitimo vertybiniais popieriais strategiją, norimą prisiimti riziką ir verslo motyvus;
- b) analizuoti pakeitimo vertybiniais popieriais pozicijas, atsižvelgdamos ir į įstaigų turimiems segmentams tenkantį vaidmenį, ir į šių segmentų pirmumą bei į pakeitimo vertybiniais popieriais rūšį (pvz., ar tai tradicinis, ar sintetinis pakeitimas vertybiniais popieriais, ar tai pakeitimas vertybiniais popieriais, ar pakartotinis pakeitimas vertybiniais popieriais).

157. Vertindamos kredito riziką dėl pakeitimo vertybiniais popieriais pozicijų, kompetentingos institucijos turėtų vertinti bent:

- a) tai, ar pakeitimo vertybiniais popieriais pozicijos tinkamai paskirstytos tarp bankinės knygos ir prekybos knygos ir ar paskirstymas dera su įstaigos pakeitimo vertybiniais popieriais strategija;
- b) tai, ar pakeitimas vertybiniais popieriais tinkamai reglamentuojamas;
- c) įstaigos turimų pakeitimo vertybiniais popieriais segmentų reitingą ir rezultatus, taip pat pagrindinio turto pobūdį, sudėtį ir kokybę;
- d) tai, ar kapitalo atlaisvinimas atitinka faktinį rizikos perleidimą pagal inicijuotą pakeitimą vertybiniais popieriais. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų tikrinti, ar įstaiga teikia kokios nors formos netiesioginę (ne pagal sutartį) paramą sandoriams ir galimą kredito rizikos poveikį nuosavoms lėšoms;
- e) tai, ar panaudotos ir nepanaudotos likvidumo priemonių, skirtų pakeitimo vertybiniais popieriais priemonei, sumos yra aiškiai atskirtos;
- f) tai, ar turtu užtikrintų komercinių vekselių struktūrinio investavimo įmonėms parengti nenumatytų atvejų planai, kuriuos įstaiga valdytų, jeigu komercinių vekselių emisija būtų negalima dėl likvidumo sąlygų, ir poveikį bendrai įstaigos kredito rizikos pozicijai.

Skolinimo užsienio valiuta rizika

158. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar dėl skolinimo užsienio valiuta pozicijų, susijusių su kredito gavėjais, kurių rizika neapdrausta, kyla papildoma kredito rizika, tos rizikos reikšmingumą ir, pirmiausia, ar esama netiesinių sąsajų tarp rinkos rizikos ir kredito rizikos, kai valiutos kursai (rinkos rizika) gali daryti neproporcingą poveikį įstaigos paskolų užsienio valiuta portfelio kredito rizikai. Tačiau, jeigu reikia, kompetentingos institucijos turėtų šį vertinimą išplėsti ir įtraukti kitų rūšių klientus, kurių rizika neapdrausta (t. y. ne vien mažmeninius kredito gavėjus arba kredito gavėjas MVJ). Pirmiausia, kompetentingos institucijos turėtų vertinti didesnę kredito riziką, kuri kyla dėl:

- a) padidėjusios negrąžintos skolos vertės ir dėl padidėjusių su šia skola susijusių mokėjimų;
- b) padidėjusios negrąžintos skolos vertės, palyginti su įkeisto vidaus valiuta išreikšto turto verte.

159. Vertindamos skolinimo užsienio valiuta riziką, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti:

- a) valiutos kurso režimo pobūdį ir tai, kaip dėl jo gali būti paveikti vidaus ir užsienio valiutos kurso pokyčiai;

- b) tai, kaip įstaiga valdo skolinimo užsienio valiuta riziką, vertinimo ir kontrolės sistemas, politiką ir procedūras, įskaitant tai, kiek jose atsižvelgiama į netiesines sąsajas tarp rinkos rizikos ir kredito rizikos. Pirmiausia, kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar:
- i) įstaiga atskirai nustato savo norimą prisiimti skolinimo užsienio valiuta riziką ir ar laikosi nustatytų ribinių verčių;
 - ii) į skolinimo užsienio valiuta riziką atsižvelgiama, kai vertinami kredito gavėjai ir suteikiamos paskolos užsienio valiuta;
 - iii) ICAAP metu tinkamai atsižvelgiama į skolinimo užsienio valiuta riziką, įskaitant rizikos koncentraciją į vieną arba kelias valiutas;
 - iv) įstaiga periodiškai tikrina kredito gavėjų rizikos draudimo būklę;
 - v) į valiutos kurso pokyčių poveikį atsižvelgiama vertinant įsipareigojimų neįvykdymo tikimybes;
- c) kredito gavėjų kredito reitingo ir (arba) balų ir skolos tvarkymo pajėgumų jautrumą valiutos kursų pokyčiams;
- d) galimą skolinimo veiklos koncentraciją viena užsienio valiuta ar keliomis labai susijusiomis užsienio valiutomis.

Specializuotas skolinimas

160. Kompetentingos institucijos specializuotą skolinimą turėtų vertinti atskirai nuo kitos skolinimo veiklos, nes šių pozicijų rizika priklauso nuo finansuojamo turto arba projekto (pvz., komercinio nekilnojamojo turto, energijos jėgainės, transportavimo, biržos prekių ir pan.) pelningumo, o ne nuo kredito gavėjų (jie dažniausiai būna specialiosios paskirties įmonės).

161. Dažniausiai šios pozicijos būna reikšmingo dydžio, palyginti su portfeliu, taigi yra kredito koncentracijos šaltinis, ir būna ilgalaikės, dėl to sunku rengti patikimas pelningumo prognozes.

162. Vertindamos atitinkamą riziką, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti:

- a) projektų pelningumą ir prielaidų, kuriomis grindžiami verslo planai, konservatyvumą (įskaitant pagrindinių klientų kredito riziką);
- b) reglamentavimo pokyčių poveikį, ypač subsidijuojamuose sektoriuose, būsimiems pinigų srautams;
- c) kintančios rinkos paklausos poveikį, jei tai svarbu, ir tai, ar yra rinka, kurioje ateityje būtų galima parduoti finansuojamą objektą;

- d) ar yra sindikatas arba ar yra kitų skolintojų, su kuriais būtų dalijamasi kredito rizika;
- e) visų formų rėmėjų suteiktas garantijas.

Portfelio kredito kokybės vertinimas

163. Vertindamos būdingą kredito riziką, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti kredito portfelio kokybę ir atlikti pradinę analizę, per kurią pozicijas suskirstytų į veiksnį, neveiksnių ir restruktūrizuotų pozicijų kategorijas.
164. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti bendrąją kredito kokybę portfelio lygmeniu, atskirus kokybės rangus kiekvienos iš pirmiau paminėtų kategorijų lygmeniu ir nustatyti bendrąją įstaigos kredito riziką. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų analizuoti, ar faktinė kredito kokybė atitinka nurodytą norimą prisiimti riziką, ir nustatyti visų neatitikimų priežastis.
165. Vertindamos portfelio kredito kokybę, kompetentingos institucijos pirmiausia turėtų sutelkti dėmesį į tai, ar tinkamai suklasifikuotos kredito pozicijos, ir įvertinti galimo netinkamo suklasifikavimo, dėl kurio gali būti vėluojama sudaryti atidėjinius ir pripažinti įstaigos nuostolius, poveikį. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos gali taikyti panašių įstaigų tarpusavio analizę ir portfelius lyginti, jeigu tai įmanoma. Vertindamos portfelio kredito kokybę, kompetentingos institucijos taip pat gali taikyti paskolų atrankos metodus.

Veiksnius pozicijas

166. Vertindamos veiksnį pozicijų kredito kokybę, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti portfelio sudėties, dydžio, kreditingumo pokyčius, portfelio pelningumą ir vertės sumažėjimo ateityje riziką; tuo tikslu, jeigu gali, turėtų analizuoti bent šiuos dalykus:
- a) kredito gavėjų pasiskirstymą pagal kredito rangą (pvz., pagal vidaus ir (arba) išorės reitingus arba kitą kreditingumui vertinti tinkamą informaciją, pavyzdžiui, finansinio sveto koeficientą, įmokoms mokėti skiriamų pajamų koeficientą ir pan.);
 - b) augimo tempus pagal kredito gavėjų rūšis, sektorius ir produktus ir atitikimą kredito rizikos strategijoms;
 - c) kredito gavėjų kredito rangų arba, bendresne prasme, kredito gavėjų pajėgumo grąžinti paskolas jautrumą ekonomikos ciklui;
 - d) ankstesnę visų kredito rangų kaitą, sutartinių įsipareigojimų vykdymo pradelsimus, įsipareigojimų neįvykdymo rodiklius skirtingais laiko intervalais;
 - e) pelningumą (pvz., kredito maržą palyginus su kredito nuostoliais).

167. Atlikdamos šią analizę, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti ir įsipareigojusių asmenų skaičių, ir atitinkamas sumas, bei atsižvelgti į portfelio koncentracijos lygį.

Restruktūrizuotos pozicijos

168. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti restruktūrizuotų paskolų mastą ir dėl jų galinčius atsirasti nuostolius. Reikėtų įvertinti bent šiuos dalykus:

- a) restruktūrizuotų pozicijų dalį pagal kiekvieną portfelį ir ilgainiui vykstančius pokyčius, taip pat palyginus su panašiomis įstaigomis;
- b) restruktūrizuotų pozicijų užtikrinimo lygį;
- c) restruktūrizuotų pozicijų perkėlimo į veiksnias ir neveiksnius, dalį, taip pat palyginus su panašiomis įstaigomis.

Neveiksnius pozicijos

169. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti neveiksnių paskolų reikšmingumą kiekviename portfelyje ir nuostolius, kurių dėl jų gali kilti. Reikėtų įvertinti bent šiuos dalykus:

- a) neveiksnių pozicijų dalį pagal kiekvieną portfelį, sektorių, geografinę veiklos vietą ir ilgainiui įvykusius pokyčius;
- b) pozicijų pasiskirstymą pagal neveiksnaus turto klases (t. y. pradelstos, abejotinos ir pan.);
- c) likutinių užtikrinimo priemonių rūšis ir lygį;
- d) neveiksnaus turto klasių perkėlimo į veiksnias ar restruktūrizuotas pozicijas lygį ir perkėlimo į kitas neveiksnaus turto klases lygį;
- e) dėl įsipareigojimų neįvykdymo perimtą turtą, ir ilgainiui įvykusius pokyčius;
- f) istorinę lėšų atgavimo normą pagal atskirą portfelį, sektorių, geografinę veiklos vietą arba užtikrinimo priemonės rūšį ir susigrąžinimo proceso trukmę;
- g) neveiksnių paskolų portfelio išlaikymo trukmę.

170. Atlikdamos pirmiau minėtą analizę, kompetentingos institucijos turėtų remtis panašių įstaigų analize ir lyginamaisiais portfeliais (t. y. kredito gavėjų portfeliais, kurie įstaigų grupėms yra bendri), kai tai tinka ir yra įmanoma.

Kredito rizikos mažinimo priemonių lygio ir kokybės vertinimas

171. Siekdamos įvertinti galimą kredito rizikos poveikį įstaigai, kompetentingos institucijos taip pat turėtų analizuoti garantijų lygį ir kokybę (įskaitant kredito išvestines finansines priemones) ir turimas užtikrinimo priemones, kuriomis, ištikus kredito įvykiams, būtų sumažinti kredito nuostoliai, įskaitant priemones, kurios apskaičiuojant nuosavas lėšas nėra pripažįstamos tinkamomis.

172. Tiksliau, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti:

- a) padengimo užtikrinimo priemonėmis ir garantijomis lygį, pagal portfelį, kredito gavėjo rūšį, reitingą, sektorių ir kitus svarbius aspektus;
- b) ankstesnius duomenis apie susigrąžintų lėšų dalį pagal užtikrinimo priemonių ir garantijų rūšį ir sumą;
- c) įsigytų gautinų sumų sumažėjimo rizikos reikšmingumą (žr. Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnį).

173. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti likutinės rizikos reikšmingumą (žr. Direktyvos (ES) Nr. 2013/36 80 straipsnį), pirmiausia:

- a) susitarimų dėl užtikrinimo priemonių ir garantijų pakankumą ir įgyvendinamumą;
- b) laiką, per kurį galima realizuoti užtikrinimo priemonę ir pasinaudoti garantijomis pagal nacionalinės teisės aktus;
- c) užtikrinimo priemonei naudojamo turto likvidumą ir vertės kintamumą;
- d) iš užtikrinimo priemonės susigrąžintinos sumos vertę, ėmusis kurių nors priverstinio kredito įsipareigojimų vykdymo priemonių (pvz., turto perėmimo procedūrų);
- e) garanto kreditingumą.

174. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti garantų ir užtikrinimo priemonių koncentraciją bei koreliaciją su paskolos gavėjų kreditingumu (t. y. neteisingų sprendimų riziką) bei galimą poveikį apsaugos veiksmingumui.

Atidėjinių paskolų nuostoliams padengti lygio ir kredito vertinimo koregavimų vertinimas

175. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar atidėjinių paskolų nuostoliams padengti lygis ir kredito vertinimo koregavimų sumos yra tinkamos pagal pozicijų kokybę ir, jei reikia, pagal užtikrinimo priemonės lygį. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti:

- a) ar atidėjinių paskolų nuostoliams padengti lygis skirtingais laikotarpiais atitinka skirtingų portfelių rizikos bei panašių įstaigų atitinkamą praktiką, bei yra nuoseklus ;
- b) ar kredito vertinimo koregavimų sumos, atsižvelgiant į išvestinių finansinių priemonių rinkos vertes, atspindi atitinkamų sandorių šalių kreditingumą;
- c) ar apskaitiniai atidėjiniai paskolų nuostoliams padengti atitinka taikomus apskaitos principus ir ar jie įvertinti kaip pakankami numatomiems nuostoliams padengti;
- d) ar neveiksniam, restruktūrizuotam ir už skolas perimtam turtui , buvo sudaryti pakankami atidėjiniai paskolų nuostoliams padengti, atsižvelgiant į esamas užtikrinimo priemones ir tokių pozicijų išlaikymo trukmę;
- e) ar atidėjiniai paskolų nuostoliams padengti dera su ankstesniais nuostoliais ir atitinkama makroekonominė raida ir ar atspindi visus atitinkamų reglamentų pakeitimus (pvz., turto už skolas perėmimo, atsiėmimo, kreditorių apsaugos ir pan.).

176. Jeigu mano, kad tai reikalinga, kompetentingos institucijos turėtų rengti patikras vietoje arba imtis kitų reikiamų priežiūros veiksmų ir įvertinti, ar atidėjinių paskolų nuostoliams padengti lygis yra pakankamas, pavyzdžiui, įvertinusios paskolų imtį.

177. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų atsižvelgti į visas vidaus ir išorės auditorių išvadas, jeigu jos turimos.

Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

178. Vertindamos įstaigai būdingą kredito riziką, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į testavimo nepalankiausiomis sąlygomis, kurį įstaigos atlieka tam, kad nustatytų visus anksčiau nenustatytus kredito rizikos šaltinius, pavyzdžiui, dėl pasikeitusios kredito kokybės, kredito koncentracijos, užtikrinimo priemonių vertės ir kredito pozicijos nepalankiausių sąlygų laikotarpiu, rezultatus.

6.2.3. Kredito rizikos valdymo ir kontrolės priemonių vertinimas

179. Norėdamos visapusiškai suprasti įstaigos kredito rizikos profilį, kompetentingos institucijos taip pat turėtų peržiūrėti administravimo ir rizikos valdymo sistemą, kuria paremta kreditavimo veikla. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų vertinti:

- a) kredito rizikos strategiją ir norimą prisiimti kredito riziką;
- b) organizacinę sistemą;
- c) politiką ir procedūras;

- d) rizikos nustatymą, vertinimą, valdymą, stebėseną ir informavimą apie riziką;
- e) vidaus kontrolės sistemą.

Kredito rizikos strategija ir norima priimti kredito rizika

180. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi patikimą, aiškiai suformuluotą ir dokumentuotą kredito rizikos strategiją, kurią būtų patvirtinę valdymo organai. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai:

- a) ar valdymo organai aiškiai išdėsto kredito rizikos strategiją ir norimą priimti riziką, taip pat apibrėžia kredito rizikos strategijos ir norimos priimti kredito rizikos peržiūrėjimo procesą;
- b) ar vyresnioji vadovybė tinkamai įgyvendina ir stebi valdymo organų patvirtintą kredito rizikos strategiją ir užtikrina, kad įstaigos veikla atitiktų nustatytą strategiją, aprašytos procedūros būtų parengtos ir vykdomos, o atsakomybė būtų paskirstyta aiškiai ir tinkamai;
- c) ar įstaigos kredito ir sandorio šalies rizikos strategijoje atsispindi įstaigos norimos priimti kredito rizikos lygis ir ar šis lygis dera su bendrąja norima priimti rizika;
- d) ar įstaigos kredito rizikos strategija yra tinkama įstaigai pagal įstaigos:
 - verslo modelį;
 - bendrąją norimą priimti riziką;
 - rinkos aplinką ir vaidmenį finansų sistemoje;
 - finansines sąlygas, finansavimo pajėgumą ir nuosavų lėšų pakankamumą;
- e) ar įstaigos kredito rizikos strategija apima kredito suteikimo veiklą, užtikrinimo priemonių valdymą ir neveiksnių paskolų valdymą, ar ši strategija padeda sprendimus priimti atsižvelgiant į riziką ir ar joje atspindėti įvairūs aspektai, pavyzdžiui, pozicijos pobūdis (komercinė, vartotojų, nekilnojamojo turto, valstybės), ekonomikos sektorius, geografinė veiklos vieta, valiuta ir terminas, įskaitant priimtinas koncentracijos ribas;
- f) ar įstaigos kredito rizikos strategija iš esmės apima visą įstaigos veiklą, kurioje kredito rizika gali būti reikšminga;
- g) ar įstaigos kredito rizikos strategijoje atsižvelgta į visus cikliškus ekonomikos aspektus (taip pat ir nepalankiausiomis sąlygomis) ir dėl to atsirandančius kredito rizikos portfelio sudėties pokyčius;

- h) ar įstaiga yra įdiegusi tinkamą sistemą, kuri užtikrintų, kad apie kredito rizikos strategiją būtų veiksmingai informuoti visi atitinkami darbuotojai.

Organizacinė sistema

181. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos organizacinė sistema yra tinkama, kad įstaiga galėtų veiksmingai valdyti, vertinti ir kontroliuoti kredito riziką, ar įstaiga turi pakankamai (ir kokybiniu, ir kiekybiniu požiūriu) žmogiškųjų ir techninių išteklių, kad galėtų atlikti reikalingas užduotis. Jos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) nubrėžtos aiškios atsakomybės ribos už kredito rizikos prisiėmimą, vertinimą, stebėseną, valdymą ir informavimą apie riziką;
- b) atliekama nepriklausoma kredito rizikos kontrolės ir stebėsenos sistemų patikra, o riziką prisiimančių darbuotojų ir rizikos valdytojų pareigos yra aiškiai atskirtos;
- c) rizikos valdymo, vertinimo ir kontrolės funkcijos apima visos įstaigos kredito riziką;
- d) kredito suteikimo veikloje dalyvaujantys darbuotojai (ir veiklos srityse, ir valdymo bei kontrolės srityse) turi tinkamų įgūdžių ir patirties.

Politika ir procedūros

182. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tinkamą kredito rizikos nustatymo, valdymo, vertinimo ir kontrolės politiką. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) valdymo organai tvirtina, reguliariai aptaria ir tikrina kredito rizikos valdymo, vertinimo ir kontrolės politikas, laikydamasis rizikos strategijų;
- b) vyresnioji vadovybė yra atsakinga už valdymo organo apibrėžtos kredito rizikos valdymo, vertinimo ir kontrolės politikų ir procedūrų parengimą ir įgyvendinimą;
- c) politikos ir procedūros yra patikimos, dera su kredito rizikos strategija ir apima visas pagrindines kredito rizikos valdymui, vertinimui ir kontrolei svarbias verslo sritis bei procesus, pirmiausia:
 - kreditų teikimą ir kainodarą: pavyzdžiui, kredito gavėjų, garantų ir užtikrinimo priemonių tinkamumą; kredito ribas; FRI, pagrindinių sandorio šalių ir bankų korespondentų pasirinkimą; galimų kredito priemonių rūšis; taikytinas sąlygas (įskaitant užtikrinimo priemonių ir užskaitos sutarčių reikalavimą);
 - kredito rizikos vertinimą ir stebėseną: pavyzdžiui, kriterijus, pagal kuriuos nustatomos susijusių sandorio šalių grupės; kriterijus, pagal kuriuos vertinamas kredito gavėjų kreditingumas, užtikrinimo priemonės

ir jų patikrų dažnumas; kriterijai, pagal kuriuos kiekybiškai vertinami vertės sumažėjimai, kredito vertinimo koregavimai ir atidėjiniai;

- kredito valdymą: pavyzdžiui, kriterijus, pagal kuriuos peržiūrimi produktai, sąlygos; kriterijus, pagal kuriuos vykdomas restruktūrizavimas arba pertvarkymas; kriterijus, pagal kuriuos klasifikuojamos paskolos ir valdomos neveiksnios paskolos;
- d) ši politika atitinka atitinkamus reglamentus, yra tinkama pagal įstaigos veiklos pobūdį ir sudėtingumą, padeda aiškiai suprasti įvairiems produktams ir veiklai, kuri priklauso įstaigos veiklos sričiai, būdingą kredito riziką;
- e) ši politika yra aiškiai įforminta, apie ją aiškiai informuota ir ji nuosekliai taikoma visoje įstaigoje;
- f) šią politiką nuosekliai taiko bankų grupės įmonėse, ir ši politika leidžia tinkamai valdyti bendrus kredito gavėjus ir sandorių šalis.

Rizikos nustatymas, vertinimas, stebėseną ir informavimas apie riziką

183. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tinkamą kredito rizikos nustatymo, supratimo, vertinimo, stebėsenos ir informavimo apie riziką sistemą, kuri atitiktų įstaigos dydį ir sudėtingumą, ir ar ši sistema atitinka atitinkamų ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktų reikalavimus.

184. Šiuo atžvilgiu kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, ar duomenys, informacinės sistemos ir analizės metodai yra tinkami, kad įstaiga galėtų vykdyti reikalavimus teikti priežiūros ataskaitas ir aptikti, įvertinti bei reguliariai stebėti visai balansinei ir nebalansinei veiklai būdingą kredito riziką (jeigu reikia, grupės lygmeniu), ypač šiuos aspektus:

- a) kredito gavėjo, sandorio šalies, sandorio kredito riziką ir tinkamumą;
- b) kredito gavėjų ir, jeigu reikia, susijusių kredito gavėjų grupių kredito pozicijas (nepaisant jų pobūdžio);
- c) padengimą užtikrinimo priemonėmis (įskaitant užskaitos susitarimus) ir šio padengimo tinkamumą;
- d) nuolatinę atitiktį sutarčių sąlygoms ir susitarimams (sutarčių sąlygas);
- e) neleistinus sąskaitos kreditų pereikvojimus ir kredito pozicijų perklasifikavimo sąlygas;
- f) atitinkamus kredito koncentracijos rizikos šaltinius.

185. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga aiškiai supranta su įvairių rūšių kredito gavėjais, sandoriais ir suteiktu kreditu susijusią kredito riziką.

186. Jos taip pat turėtų vertinti, ar įstaiga turi reikiamų įgūdžių, sistemų ir metodikų šiai rizikai vertinti kredito gavėjo, sandorio ir portfelio lygmenyse, atitinkamai pagal įstaigos dydį, pobūdį, struktūrą ir veiklos, per kurią patiriama kredito rizika, sudėtingumą. Pirmiausia, kompetentingos institucijos turėtų įsitikinti, ar:

- a) šios sistemos ir metodikos padeda įstaigai atskirti įvairius kredito gavėjo ir sandorio rizikos lygmenis;
- b) šiose sistemose ir metodikose numatyta, kaip patikimai ir protingai įvertinti kredito rizikos lygį ir apskaičiuoti užtikrinimo priemonės vertę;
- c) šiose sistemose ir metodikose numatyta, kaip nustatyti ir įvertinti kredito koncentracijos riziką (vieno kliento, sektoriaus, geografinės veiklos vietos ir t. t.);
- d) šios sistemos ir metodikos padeda įstaigai prognozuoti kredito rizikos įverčius planavimo ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis tikslais;
- e) šios sistemos ir metodikos padeda įstaigai nustatyti atidėjinių ir kredito vertinimo koregavimo sumų lygį, kuris reikalingas numatomiems ir patirtiems nuostoliams padengti;
- f) jeigu tai svarbu, šios sistemos ir metodikos padeda užfiksuoti tuos rizikos elementus, kurie nėra taikomi arba taikomi ne visi Reglamento (ES) Nr. 575/2013 reikalavimai.

187. Vadovaujantis Direktyvos 2013/36/ES 101 straipsniu, kai įstaigai leidžiama nustatant minimalų nuosavų lėšų reikalavimą kredito rizikai padengti taikyti vidaus metodus, kompetentingos institucijos turėtų tikrinti, ar įstaigos ir toliau atitinka atitinkamuose ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktuose nustatytus būtiniausius reikalavimus ir ar taikant šiuos vidaus metodus kuri nors reikšminga rizika nėra nepakankamai įvertinama.

188. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos valdymo organai ir vyresnioji vadovybė supranta prielaidas, kuriomis grindžiama kreditų vertinimo sistema, ir ar ji žino atitinkamo modelio rizikos laipsnį.

189. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga atliko testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, kad suprastų nepalankių įvykių poveikį savo kredito rizikos pozicijoms ir atidėjinių kredito rizikai padengti pakankamumui. Jos taip pat turėtų atsižvelgti į:

- a) testavimo nepalankiausiomis sąlygomis dažnumą;
- b) nustatytus aktualius rizikos veiksnius;
- c) prielaidas, kuriomis grindžiamas nepalankiausių sąlygų scenarijus;

- d) tai, kaip testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai panaudojami įstaigos viduje planuojant kapitalą ir kredito rizikos strategijas.

190. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga apibrėžė ir visoje įstaigoje įdiegė nuolatinę ir veiksmingą kredito rizikos pozicijų (įskaitant kredito koncentraciją) stebėseną ir, be kitų dalykų, nustatė specialius rodiklius ir aktualius įspėjamuosius rodiklius, kuriais būtų veiksmingai ir iš anksto duodamas įspėjamasis ženklas.

191. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga įdiegė periodinio informavimo apie kredito rizikos pozicijas, įskaitant testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus, valdymo organams, vyresniajai vadovybei ir atitinkamiems kredito rizikos valdytojams, tvarką.

Vidaus kontrolės sistema

192. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tvirtą ir visapusišką kontrolės sistemą ir patikimų apsaugos priemonių, kuriomis mažintų savo kredito riziką, atsižvelgdamos į kredito rizikos strategiją ir norimą prisiimti kredito riziką. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų pirmiausia atsižvelgti į tai, ar:

- a) įstaigos kontrolės funkcijos apima visus konsoliduojamus subjektus, visas geografines veiklos vietas ir visą kreditavimo veiklą;
- b) įdiegtos vidaus kontrolės priemonės, veiklos limitai ir laikomasi kitos praktikos, kuria siekiama užtikrinti, kad kredito rizikos pozicijos neviršytų įstaigai priimtino lygio, laikantis valdymo organo bei vyresniosios vadovybės nustatytų parametų ir įstaigos norimos prisiimti rizikos;
- c) įstaiga turi reikiamų vidaus kontrolės priemonių ir laikosi reikiamos praktikos, kad užtikrintų, jog apie politikos, procedūrų bei limitų pažeidimus ir išimtis būtų laiku pranešta atitinkamo lygmens vadovams ir šie galėtų imtis veiksmų.

193. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti limitų sistemą, įskaitant tai, ar:

- a) limitų sistema yra tinkama pagal įstaigos organizacinės struktūros ir kreditavimo veiklos sudėtingumą bei gebėjimą vertinti ir valdyti kredito riziką;
- b) nustatyti limitai yra absoliutūs, ar yra galimi limitų pažeidimai. Antruoju atveju įstaigos politikoje turėtų būti aiškiai aprašyta, koku laikotarpiu ir kokiomis konkrečiomis aplinkybėmis šie limitų pažeidimai yra galimi;
- c) įstaiga yra įdiegusi procedūras, kuriomis kredito valdytojus nuolat informuotų apie jiems taikomus limitus;
- d) įstaiga yra įdiegusi tinkamas reguliaraus limitų atnaujinimo procedūras (pvz., kad jos derėtų su strategijų pakeitimais).

194. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti, kaip veikia vidaus audito funkcija. Tuo tikslu jos turėtų vertinti, ar:

- a) įstaiga periodiškai atlieka kredito rizikos valdymo sistemos vidaus auditą;
- b) vidaus auditas apima pagrindinius kredito rizikos valdymo, vertinimo ir kontrolės elementus visoje įstaigoje;
- c) vidaus audito funkcija veiksmingai padeda nustatyti, ar laikomasi vidaus politikos ir atitinkamų išorės reglamentų, taip pat ištaisyti visus nukrypimus nuo šių reglamentų.

195. Jeigu norėdamos nustatyti minimalius nuosavų lėšų reikalavimus kredito rizikai padengti įstaigos taiko vidaus modelius, kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti, ar vidaus modelių patikimumo vertinimo procesas yra patikimas ir pagal jį veiksmingai patikrinamos modelių prielaidos bei nustatomi visi galimi trūkumai, susiję su kredito rizikos modeliavimu, kiekybiniu įvertinimu, kredito rizikos valdymo sistema ir kitais aktualiais minimaliaisiais reikalavimais, nustatytais atitinkamuose ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktuose.

6.2.4. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas

196. Atlikusios pirmiau aptartą vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų susidaryti nuomonę apie įstaigos kredito ir sandorio šalies riziką. Ši nuomonė turėtų būti išdėstyta išvadų santraukoje, prie jos pažymimas balas, paremtas 4 lentelėje išdėstytais analizės kriterijais. Jeigu, atsižvelgdama į tam tikrų rizikos subkategorijų reikšmingumą, kompetentinga institucija nusprendžia šias subkategorijas vertinti ir joms balą skirti atskirai, šioje lentelėje išdėstytų rekomendacijų reikėtų, kiek tai yra galima, laikytis pagal analogiją.

4 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas kredito ir sandorio šalies rizikos balas

Rizikos balas	Priežiūros institucijos nuomonė	Būdingos rizikos analizės kriterijai	Tinkamo valdymo ir kontrolės priemonių analizės kriterijai
1	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga nepatiria reikšmingo prudencinio poveikio rizikos.	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal kredito rizikos pozicijos pobūdį ir sudėtį galima daryti išvadą, kad rizika nėra reikšminga. Sudėtingų produktų ir sandorių pozicija nėra reikšminga. • Kredito koncentracijos rizikos lygis nėra reikšmingas. • Restruktūrizuotų ir neveiksnių pozicijų lygis nėra reikšmingas. Iš veiksnių pozicijų kylanti kredito rizika nėra reikšminga. • Atidėjinių ir kredito vertinimo 	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos kredito rizikos politika ir strategija dera su bendrąja strategija ir norima prisiimti rizika. • Įstaigos kredito rizikos valdymo organizacinė sistema yra tvirta, atsakomybės sritys aiškiai paskirstytos, riziką prisiimančių darbuotojų pareigos aiškiai atskirtos nuo rizikos valdymo ir kontrolės funkcijų.

		<p>koregavimų santykinis lygis labai didelis.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Padengimas garantijomis ir užtikrinimo priemonėmis yra labai didelis, o kokybė labai aukšta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kredito rizikos vertinimo, stebėsenos ir informavimo apie riziką sistemos yra tinkamos. • Kredito rizikos vidaus limitai ir kredito rizikos kontrolės sistema yra patikimi. • Limitai, kuriuos taikant kredito riziką galima mažinti arba riboti, atitinka įstaigos kredito rizikos valdymo strategiją ir norimą prisiimti riziką.
2	<p>Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria mažą reikšmingo prudencinio poveikio riziką.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal kredito rizikos pozicijos pobūdį ir sudėtį galima daryti išvadą, kad rizika yra maža. Sudėtingų produktų ir sandorių pozicija yra maža. • Kredito koncentracijos rizikos lygis yra žemas. • Restruktūrizuotų ir neveiksnių pozicijų lygis yra žemas. Iš veiksnių pozicijų kylanti kredito rizika yra maža. • Atidėjinių ir kredito vertinimo koregavimų santykinis lygis yra didelis. • Padengimas garantijomis ir užtikrinimo priemonėmis yra didelis, o kokybė aukšta. 	
3	<p>Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria vidutinę reikšmingo prudencinio poveikio riziką.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal kredito rizikos pozicijos pobūdį ir sudėtį galima daryti išvadą, kad rizika yra vidutinė. Sudėtingų produktų ir sandorių pozicija yra vidutinė. • Kredito koncentracijos rizikos lygis yra vidutinis. • Restruktūrizuotų ir neveiksnių pozicijų lygis yra vidutinis. Iš veiksnių pozicijų kylanti kredito rizika yra vidutinė, o susiklosčius nepalankiausioms sąlygoms toliau blogėja. • Atidėjinių ir kredito vertinimo koregavimų santykinis lygis yra vidutinis. • Padengimas garantijomis ir užtikrinimo priemonėmis yra vidutinis, o kokybė vidutinė. 	
4	<p>Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria didelę reikšmingo</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal kredito rizikos pozicijos pobūdį ir sudėtį galima daryti išvadą, kad rizika yra didelė. Sudėtingų produktų ir sandorių pozicija yra didelė. • Kredito koncentracijos rizikos lygis yra aukštas. 	

	prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Restruktūrizuotų ir neveiksnių pozicijų lygis yra aukštas. Iš veiksnių pozicijų kylanti kredito rizika yra didelė. • Atidėjinių ir kredito vertinimo koregavimų santykinis lygis yra mažas. • Padengimas garantijomis ir užtikrinimo priemonėmis yra mažas, o kokybė prasta. 	
--	------------------------------	--	--

6.3. Rinkos rizikos vertinimas

6.3.1. Bendrosios nuostatos

197. Vertinant rinkos riziką, vertinamos balansinės ir nebalansinės pozicijos, kuriose nuostolių kyla dėl rinkos kainų pokyčių. Vertindamos rinkos riziką, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti bent šias subkategorijas:

- a) pozicijos riziką, kuri toliau skirstoma ir bendrąją ir specifinę riziką;
- b) valiutos kurso riziką;
- c) biržos prekių riziką;
- d) kredito vertinimo koregavimo riziką.

198. Vertinimas turėtų apimti bent riziką, kylančią iš priemonių, susijusių su palūkanų normomis, nuosavo kapitalo priemonių ir su nuosavu kapitalu susijusių priemonių, priskirtų reguliuojamai prekybos knygai, taip pat iš pozicijų užsienio valiuta ir biržos prekių rizikos pozicijų, priskirtų ir prekybos, ir bankinei knygai.

199. Be to, atliekant vertinimą, reikėtų analizuoti šias su bankine knyga susijusios rinkos rizikos subkategorijas:

- a) kredito maržos riziką, kuri kyla iš tikrąja verte vertinamų pozicijų;
- b) riziką, kuri kyla iš nuosavo kapitalo pozicijų.

200. Vertinant rinkos riziką, bankinės knygos palūkanų normos rizika (BKPNR) nevertinama, kadangi ji vertinama 6.5 skirsnyje aprašyta tvarka.

6.3.2. Būdingos rinkos rizikos vertinimas

201. Vertindamos būdingą rinkos riziką, kompetentingos institucijos turėtų nustatyti pagrindinius įstaigos rinkos rizikos pozicijos priežastinius veiksnius ir įvertinti reikšmingo prudencinio

poveikio įstaigai riziką. Būdingos rinkos rizikos vertinimą turėtų sudaryti šie pagrindiniai etapai:

- a) preliminarus vertinimas;
- b) įstaigos pozicijų, kuriose patiriama rinkos rizika, pobūdžio ir sudėties vertinimas;
- c) pelningumo vertinimas;
- d) rinkos koncentracijos rizikos vertinimas;
- e) testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai.

Preliminarus vertinimas

202. Norėdamos nustatyti rinkos rizikos vertinimo mastą, kompetentingos institucijos pirmiausia turėtų pažymėti rinkos rizikos, kurią įstaiga patiria arba gali patirti, šaltinius. Kad galėtų tai padaryti, kompetentingos institucijos turėtų pasinaudoti žiniomis, kurių įgijo vertindamos kitus SREP elementus, lygindamos įstaigos padėtį su panašiomis įstaigomis ir atlikdamos visą kitą priežiūros veiklą.

203. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti bent šiuos dalykus:

- a) įstaigos rinkos veiklą, verslo linijas ir produktus;
- b) pagrindinę rinkos rizikos portfelio strategiją ir vykdant rinkos veiklą norimą prisiimti riziką;
- c) santykinę rinkos rizikos pozicijų svarbą pagal visą turtą, ilgainiui įvykusius pokyčius ir įstaigos šioms pozicijoms taikomą strategiją, jei ji turima;
- d) santykinę grynosios grąžos iš rinkos pozicijų svarbą palyginti su visomis veiklos pajamomis;
- e) nuosavų lėšų reikalavimą kredito rizikai padengti, palyginti su bendru nuosavų lėšų reikalavimu ir, jei reikia, vidaus kapitalą, skirtą kredito rizikai padengti, palyginti su bendru vidaus kapitalu, įskaitant ankstesnius šio skaičiaus ir prognozių pokyčius, jei šių duomenų turima.

204. Atlikdamos pradinį vertinimą, kompetentingos institucijos taip pat turėtų analizuoti reikšmingus įstaigos rinkos veiklos pokyčius, pirmiausia sutelkdamos dėmesį į galimus bendros rinkos rizikos pozicijos pokyčius. Jos turėtų vertinti bent šiuos dalykus:

- a) reikšmingus rinkos rizikos strategijos, politikos ir ribų dydžių pokyčius;
- b) galimą šių pokyčių poveikį įstaigos rizikos profiliui;

- c) pagrindines tendencijas finansų rinkose.

Jstaigos veiklos, kurią vykdant patiriama rinkos rizika, pobūdis ir struktūra

205. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti įstaigos rinkos rizikos pozicijų (prekybos ir bankinės knygos) pobūdį ir nustatyti, kurias konkrečias rizikos pozicijas bei su jomis susijusius rinkos rizikos veiksnus ir (arba) priežastis (pvz., valiutų kursus, palūkanų normas arba kredito maržas) reikia vertinti nuodugniau.
206. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti pagal atitinkamas turto klases ir (arba) finansines priemones suskirstytas rinkos rizikos pozicijas pagal dydį, sudėtingumą ir rizikos lygį. Vertindamos svarbiausias pozicijas, priežiūros institucijos turėtų vertinti su jomis susijusius rizikos veiksnus ir priežastis.
207. Analizuodamos veiklą, kurioje patiriama rinkos rizika, kompetentingos institucijos taip pat turėtų analizuoti atitinkamų finansinių produktų (pvz., ne biržos produktų arba produktų, kurių vertė nustatoma pagal modelį) ir konkrečių rinkos operacijų (pvz., didelio dažnio prekybos) sudėtingumą. Reikėtų analizuoti šiuos aspektus:
- a) jeigu įstaiga turi išvestinių finansinių priemonių pozicijų, kompetentingos institucijos turėtų vertinti ir rinkos vertę, ir nominaliąją vertę;
 - b) jeigu įstaiga vykdo operacijas ne biržos išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, kompetentingos institucijos turėtų įvertinti šių operacijų svarbą visam išvestinių finansinių priemonių portfeliui ir tai, kaip ne biržos priemonių portfelis suskirstytas pagal sutarties rūšį (apsikeitimo, ateities sandorio ir t. t.), pagrindines finansines priemones ir t. t. (sandorio šalies kredito rizika, susijusi su šiais produktais, įtraukta į kredito rizikos metodiką).
208. Jeigu reikia, kompetentingos institucijos turėtų vertinti pozicijas, kuriose patiriama sunkumų ir (arba) nelikvidžias pozicijas (pvz., perimtus portfelius, t. y. nelikvidaus turto portfelius, susijusius su nebetęsiama ir laipsniškai likviduojama valdoma banko praktika ir (arba) veikla) ir vertinti jų poveikį įstaigos pelningumui.
209. Jeigu įstaigos taiko vidaus modelius teisės aktuose nustatytiems nuosavų lėšų reikalavimams apskaičiuoti, kompetentingos institucijos taip pat turėtų analizuoti šiuos rodiklius ir nustatyti konkrečias rizikos sritis ir su jomis susijusius priežastinius rizikos veiksnus:
- a) nuosavų lėšų reikalavimų rinkos rizikai padengti pasiskirstymą pagal rizikos vertę (angl. VaR), rizikos vertę nepalankiausiomis sąlygomis (angl. SVaR), papildomą kapitalo poreikį rizikai padengti (angl. IRC) ir koreliaciniam prekybos portfeliui reikalingo kapitalo poreikį;
 - b) pagal rizikos veiksnus suskirstytą rizikos vertę;

- c) rizikos vertės ir rizikos vertės nepalankiausiomis sąlygomis pokytį (galimi rodikliai: dienos, savaitės pokytis, ketvirčio vidurkis ir grįžtamojo patikrinimo rezultatai);
- d) rizikos vertei ir rizikos vertei nepalankiausiomis sąlygomis taikomus multiplikatoriaus koeficientus.

210. Jeigu reikia, kompetentingos institucijos taip pat turėtų analizuoti įstaigų vidaus rizikos matavimus. Prie jų būtų galima priskirti vidaus rizikos vertę, kuri nėra naudojama apskaičiuojant nuosavų lėšų reikalavimus, rinkos rizikos jautrumą įvairiems rizikos veiksniams ir galimus nuostolius.

211. Analizuodamos būdingą rinkos riziką, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti tam tikro laiko momento skaičius ir tendencijas: analizuoti ir bendras sumas, ir kiekvieną portfelį. Jeigu galima, šios analizės pabaigoje įstaigos duomenis reikėtų palyginti su panašių įstaigų duomenimis ir atitinkamais makroekonominiais rodikliais.

Pelningumo analizė

212. Norėdamos geriau suprasti įstaigos rinkos rizikos profilį, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti ankstesnį rinkos veiklos pelningumą, įskaitant pelno kintamumą. Šią analizę galima atlikti portfelio lygmeniu arba suskaidyti pagal veiklos kryptis ar turto klases (pavyzdžiui, kai atliekamas bendresnis vertinimas, kuris sudaro VMA dalį).

213. Vertindamos pelningumą, kompetentingos institucijos ypač daug dėmesio turėtų skirti pagrindinėms rizikos sritims, nustatytoms analizuojant veiklą, kurią vykdant patiriama rinkos rizika. Kompetentingos institucijos turėtų atskirti prekybos pajamas ir ne prekybos pajamas (pavyzdžiui, komisinis atlygis, klientų mokesčiai ir pan.) bei realizuotą ir nerealizuotą pelną ir (arba) nuostolius.

214. Vertindamos turto klasių ir (arba) pozicijų, kuriose uždirbamas neįprastas pelnas arba patiriami neįprasti nuostoliai, pelningumą, kompetentingos institucijos turėtų jį lyginti su įstaigos prisiimamos rizikos lygiu (pvz., rizikos vertė / grynosios įplaukos iš prekybai laikomo finansinio turto ir įsipareigojimų) ir taip nustatyti galimus nenuoseklumus. Jeigu galima, kompetentingos institucijos įstaigos duomenis turėtų lyginti su ankstesniais veiklos rezultatais ir panašiomis įstaigomis.

Rinkos koncentracijos rizika

215. Kompetentingos institucijos turėtų susidaryti nuomonę apie rinkos koncentracijos rizikas, kurią įstaiga patiria, laipsnį pagal vieno rizikos veiksnio pozicijas arba pagal keleto tarpusavyje susijusių rizikos veiksnių pozicijas.

216. Vertindamos galimas koncentracijos sritis, kompetentingos institucijos ypatingą dėmesį turėtų skirti sudėtingų produktų (pvz., struktūruotų produktų), nelikvidžių produktų (įkaitu

užtikrinti skolinių įsipareigojimų (angl. CDO)) arba produktų, kurių vertė nustatoma pagal modelį, koncentracijai.

Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

217. Vertindamos įstaigai būdingą rinkos riziką, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į testavimo nepalankiausiomis sąlygomis, kurį įstaiga atliko, kad nustatytų anksčiau neįvardytus rinkos rizikos šaltinius, rezultatus. Tai ypač svarbu mažos tikimybės didelio poveikio rizikos įvykiams, kurie ankstesniuose duomenyse gali būti nepakankamai atspindėti arba iš viso neatspindėti, nes įvyksta retai. Kitas galimų paslėptų pažeidžiamų sričių šaltinis, kurį kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, yra galimi kainodaros parametrų šuoliai, pavyzdžiui, staigus tam tikrų kainų pokytis arba biržos prekių kainų „burbulai“.

6.3.3. Rinkos rizikos valdymo ir kontrolės priemonių vertinimas

218. Norėdamos visapusiškai suprasti įstaigos rinkos rizikos profilį, kompetentingos institucijos turėtų apžvelgti administravimo ir rizikos valdymo sistemą, kuria įstaiga remiasi vykdydama rinkos veiklą. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų vertinti šiuos dalykus:

- a) rinkos rizikos strategiją ir norimą prisiimti riziką;
- b) organizacinę sistemą;
- c) politiką ir procedūras;
- d) rizikos nustatymo, vertinimo, stebėsenos ir pranešimo apie riziką tvarką;
- e) vidaus kontrolės sistemą.

Rinkos rizikos strategija ir norima prisiimti rinkos rizika

219. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi patikimą, aiškiai suformuluotą ir dokumentuotą rinkos rizikos strategiją, kurią būtų patvirtinęs įstaigos valdymo organas. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų pirmiausia atsižvelgti į tai, ar:

- a) valdymo organas aiškiai išdėsto rinkos rizikos strategiją, norimą prisiimti rinkos riziką ir rinkos rizikos strategijos bei norimos prisiimti rizikos patikros tvarką (pvz., kai atliekama bendrosios rizikos strategijos patikra arba kyla rūpestį keliančių klausimų dėl pelningumo ir (arba) kapitalo pakankamumo);
- b) vyresnioji vadovybė tinkamai įgyvendina ir stebi valdymo organo patvirtintą rinkos rizikos strategiją ir užtikrina, kad įstaigos veikla atitiktų nustatytą strategiją, aprašytos procedūros būtų parengtos ir vykdomos, o atsakomybė būtų paskirstyta aiškiai ir tinkamai;

- c) įstaigos rinkos rizikos strategijoje tinkamai atspindėta įstaigos norima priiimti rinkos rizika ir ar strategija dera su bendrąja norima priiimti rizika;
- d) įstaigos rinkos rizikos strategija ir norima priiimti rinkos rizika tinka įstaigai pagal įstaigos:
 - verslo modelį;
 - bendrąją rizikos strategiją ir norimą priiimti riziką;
 - rinkos aplinką ir vaidmenį finansų sistemoje;
 - finansines sąlygas, finansavimo pajėgumą ir kapitalo pakankamumą;
- e) įstaigos rinkos rizikos strategijoje pateiktos įvairių priemonių ir (arba) portfelių, kuriems būdinga rinkos rizika, rekomendacijos ir ar ji padeda verslo sprendimus priiimti atsižvelgiant į riziką;
- f) įstaigos rinkos rizikos strategija iš esmės apima visą įstaigos veiklą, kurioje rinkos rizika gali būti reikšminga;
- g) įstaigos rinkos rizikos strategijoje atsižvelgta į visus cikliškus ekonomikos aspektus ir dėl to atsirandančius pozicijų, kurioms būdinga rinkos rizika, struktūros pokyčius;
- h) įstaiga yra įdiegusi tinkamą sistemą, kuria užtikrintų, kad apie rinkos rizikos strategiją būtų veiksmingai informuoti visi atitinkami darbuotojai.

Organizacinė sistema

220. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos organizacinė sistema yra tinkama, kad įstaiga galėtų veiksmingai valdyti, vertinti, stebėti ir kontroliuoti rinkos riziką, ar įstaiga turi pakankamai (ir kokybiniu, ir kiekybiniu požiūriu) žmogiškųjų ir techninių išteklių. Jos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) nubrėžtos aiškios atsakomybės už kredito rizikos priiėmimą, stebėseną, kontrolę ir pranešimą apie kredito riziką ribos;
- b) vykdant veiklą aiškiai atskirtos sprendimų priiėmimo (pozicijos kūrėjų) ir vykdymo (atsakomybė už sandorių paskirstymą, registravimą ir vykdymą) funkcijos;
- c) rinkos rizikos kontrolės ir stebėsenos sistema organizacijoje yra aiškiai apibrėžta ir funkcinio bei hierarchinio atžvilgiais nepriklausoma nuo veiklos srities ir ar atliekama nepriklausoma jos patikra;

- d) rizikos valdymo, vertinimo, stebėsenos ir kontrolės funkcijos apima visas įstaigos (įskaitant patronuojamąsias įmones ir filialus) rinkos riziką, ypač visas sritis, kuriose rinkos rizika gali būti prisiimama, mažinama arba stebima;
- e) rinkos veikloje dalyvaujantys darbuotojai (ir veiklos srityse, ir valdymo bei kontrolės srityse) turi tinkamų įgūdžių ir patirties.

Politika ir procedūros

221. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi aiškiai apibrėžtą rinkos rizikos nustatymo, valdymo, vertinimo ir kontrolės politiką. Jos taip pat turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) valdymo organas tvirtina, reguliariai aptaria ir tikrina rinkos rizikos valdymo, vertinimo ir kontrolės politiką, laikydamasis rizikos strategijų;
- b) vyresnioji vadovybė yra atsakinga už politikos ir procedūrų parengimą ir užtikrinimą, kad valdymo organo sprendimai būtų tinkamai įgyvendinami;
- c) rinkos politika atitinka atitinkamus reglamentus ir yra tinkama pagal įstaigos veiklos pobūdį ir sudėtingumą, padeda aiškiai suprasti įvairiems produktams ir veiklai, kuri priklauso įstaigos veiklos sričiai, būdingą rinkos riziką, ir yra aiškiai įforminta, apie ją aiškiai informuota ir ji nuosekliai taikoma visoje įstaigoje;
- d) grupių atveju ši politika nuosekliai taikoma visoje grupėje ir leidžia tinkamai valdyti riziką.

222. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos rinkos politika ir procedūros yra patikimos, dera su rinkos rizikos strategija, apima visas pagrindines veiklos sritis bei procesus, susijusius su rinkos rizikos valdymu, vertinimu ir kontrole. Pirmiausia reikėtų vertinti:

- a) operacijų, finansinių priemonių ir rinkų, kuriose įstaiga gali veikti, pobūdį;
- b) kokias pozicijas pagal teisės aktų reikalavimus reikėtų įtraukti į prekybos knygą arba iš prekybos knygos išbraukti;
- c) vidaus rizikos draudimo politiką;
- d) jei reikia, įstaigos prekybos padalinių apibrėžtį, struktūrą ir atsakomybę;
- e) reikalavimus prekybos ir atsiskaitymo procesams;
- f) rinkos rizikos ribojimo ir kontrolės procedūras;
- g) sistemą, kuria užtikrinama, kad būtų atliekami protingi visų tikrąja verte vertinamų pozicijų vertinimo koregavimai, laikantis atitinkamų teisės aktų, pirmiausia Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 526/2014 dėl pakaitinio

skirtumo ir riboto mažesnių portfelių skaičiaus nustatymo apskaičiuojant kredito vertinimo koregavimo riziką techninių reguliavimo standartų⁷. Ši sistema turėtų apimti sudėtingoms pozicijoms, nelikvidiems produktams ir pagal modelius vertinamiems produktams taikomus reikalavimus;

- h) kriterijus, kuriuos įstaiga taiko, kad išvengtų sąsajų su asmenimis ir (arba) grupėmis, dalyvaujančiomis sukčiavimo ir kitoje nusikalstamoje veikloje;
- i) naujai rinkos veiklai ir (arba) produktams skirtas procedūras; pagrindines rizikos draudimo arba rizikos valdymo iniciatyvas turėtų patvirtinti valdymo organas arba atitinkamas jo įgaliojamas komitetas; kompetentingos institucijos turėtų įsitikinti, ar:
 - prieš imantis naujos rinkos veiklos ir (arba) įdiegiant naujus produktus, atliekamos reikiamos procedūros ir imamasi reikiamų kontrolės priemonių;
 - įstaiga atliko galimo poveikio bendrajam rizikos profiliui analizę.

Rizikos nustatymas, vertinimas, stebėseną ir pranešimas apie riziką

223. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tinkamą rinkos rizikos nustatymo, supratimo ir vertinimo sistemą, kuri atitiktų įstaigos dydį ir sudėtingumą, ir ar ši sistema atitinka būtiniausias atitinkamų ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktų reikalavimus. Jos turėtų analizuoti, ar:

- a) naudodama duomenis, informacines sistemas ir vertinimo metodus vadovybė gali įvertinti visai reikšmingai balansinei ir nebalansinei veiklai būdingą rinkos riziką (jeigu reikia, grupės lygmeniu), įskaitant prekybos ir bankinius portfelius, ir laikytis priežiūros ataskaitų teikimo reikalavimų;
- b) įstaigos turi pakankamai darbuotojų ir pakankamų metodikų, kad galėtų apskaičiuoti savo prekybos ir bankinio portfelio rinkos riziką, atsižvelgdamos į įstaigos dydį ir sudėtingumą ir savo veiklos rizikos profilį;
- c) įstaigos rizikos valdymo sistemoje atsižvelgiama į visus reikšmingus rizikos veiksnius, susijusius su įstaigos rinkos rizikos pozicijomis (įskaitant bazinę riziką, įmonių obligacijų arba kredito išvestinių finansinių priemonių kredito maržas, pasirinkimo sandorių *vega* ir *gama* riziką). Jeigu kai kurios priemonės ir (arba) veiksniai neįtraukti į rizikos vertinimo sistemas, kompetentingos institucijos turėtų įvertinti neįtrauktų priemonių arba veiksnų reikšmingumą ir nustatyti, ar jie neįtraukti pagrįstai;

⁷ 2014 m. kovo 12 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 526/2014, OL L 148, 2014 5 20, p. 17.

- d) naudojant įstaigos rizikos vertinimo sistemas galima nustatyti galimas rinkos rizikos koncentracijos sritis, kurios susidaro dėl pasireiškusio vieno rizikos veiksnio arba keleto tarpusavyje susijusių rizikos veiksnių;
- e) rizikos valdytojai ir įstaigos vyresnioji vadovybė supranta prielaidas, kuriomis grindžiamos vertinimo sistemos, ypač sudėtingesni rizikos valdymo metodai;
- f) rizikos valdytojai ir įstaigos vyresnioji vadovybė žino įstaigos kainodaros modeliams ir rizikos vertinimo metodams būdingos modelio rizikos laipsnį ir ar periodiškai tikrina įvairių veikloje, kurią vykdančią patiriama rinkos rizika, taikomų modelių patikimumą ir kokybę.

224. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga atliko reikiamus testavimus nepalankiausiomis sąlygomis, kuriais papildytų savo rizikos vertinimo sistemą. Tuo tikslu jos turėtų atsižvelgti į šiuos dalykus:

- a) testavimo nepalankiausiomis sąlygomis dažnumą;
- b) ar nustatyti atitinkami rizikos priežastiniai veiksniai (pvz., nelikvidumas ir (arba) kainų spragos, koncentruotos pozicijos, vienakryptės rinkos ir pan.);
- c) prielaidas, kuriomis grindžiamas nepalankiausių sąlygų scenarijus;
- d) tai, kaip testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai panaudojami įstaigos viduje planuojant kapitalą ir rinkos rizikos strategijas.

225. Vadovaujantis Direktyvos 2013/36/ES 101 straipsniu, kai įstaigai leidžiama nustatant minimalius nuosavų lėšų reikalavimus rinkos rizikai padengti taikyti vidaus modelius, kompetentingos institucijos turėtų tikrinti, ar įstaigos ir toliau atitinka atitinkamuose ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktuose nustatytus būtiniausius reikalavimus ir ar taikant vidaus modelius kuri nors reikšminga rizika nėra įvertinama nepakankamai.

226. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos yra įdiegusios reikiamą rinkos rizikos stebėsenos ir pranešimo apie rinkos riziką sistemą, kuria užtikrintų, kad prireikus bus imtasi skubių veiksmų reikiamu įstaigos vyresniosios vadovybės arba valdymo organo lygmeniu. Į stebėsenos sistemą reikėtų įtraukti konkrečius rodiklius ir atitinkamus įspėjamuosius rodiklius, kuriais būtų veiksmingai iš anksto duodamas įspėjamasis ženklas. Kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) įstaigos informacinės sistemos yra veiksmingos, kad įstaiga galėtų tiksliai ir laiku nustatyti, susumuoti, stebėti rinkos riziką ir apie ją pranešti;
- b) valdymo ir kontrolės darbuotojai valdymo organui ir vyresniajai vadovybei reguliariai teikia ataskaitas bent jau su informacija apie esamas rinkos pozicijas,

pelno ir nuostolių rezultatus ir rizikos vertes (pvz., VaR) ir ši informacija palyginama su politikoje nustatytais ribomis.

Vidaus kontrolės sistema

227. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tvirtą ir visapusišką kontrolės sistemą ir patikimų apsaugos priemonių, kuriomis mažintų savo rinkos riziką, atsižvelgdamos į savo rinkos rizikos strategiją ir norimą prisiimti riziką. Jos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) įstaigos kontrolės funkcijos apima visus konsoliduojamus subjektus, geografines veiklos vietas ir visą finansinę veiklą;
- b) įdiegtos vidaus kontrolės priemonės, veiklos ribos ir laikomasi kitos praktikos, kuria siekiama užtikrinti, kad rinkos rizikos pozicijos neviršytų įstaigai priimtino lygio, laikantis valdymo organo bei vyresniosios vadovybės nustatytų parametrų ir įstaigos norimos prisiimti rizikos;
- c) įstaiga turi reikiamų vidaus kontrolės priemonių ir laikosi reikiamos praktikos, kad užtikrintų, jog apie politikos, procedūrų bei ribų pažeidimus ir jų išimtis būtų laiku pranešta atitinkamo lygmens vadovams ir šie galėtų imtis veiksmų. Jos turėtų atsižvelgti į tai, ar įstaigos vidaus kontrolės priemonės ir praktika:
 - padeda nustatyti atskirų ribų, nustatytų darbuotojo arba veiklos padalinio lygmeniu, pažeidimus ir rinkos veiklai nustatytos bendrosios ribos pažeidimus;
 - leidžia kasdien nustatyti ir stebėti ribų pažeidimus ir (arba) išimtis.

228. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti ribų sistemą, įskaitant tai, ar:

- a) nustatytos ribos yra absoliučios, ar ribų pažeidimai yra galimi. Antruoju atveju įstaigos politikoje turėtų būti aiškiai aprašyta, koku laikotarpiu ir kokiomis konkrečiomis aplinkybėmis šie ribų pažeidimai galimi;
- b) ribų sistemoje nustatyta bendroji rinkos veiklos riba ir konkrečios ribos pagal pagrindines rizikos subkategorijas; jeigu reikia, pagal ją turėtų būti leidžiama ribas paskirstyti pagal portfelius, darbuotojus, verslo padalinius arba priemonių rūšis; detalumo lygis turėtų atspindėti įstaigos rinkos veiklos ypatumus;
- c) įstaigos nustatytos ribų grupės (ribos pagal rizikos parametrus, nominaliosios ribos, nuostolių kontrolės ribos ir t. t.) tinka pagal įstaigos rinkos veiklos mastą ir sudėtingumą;
- d) įstaiga yra įdiegusi procedūras, kuriomis prekybos veiklą vykdančius darbuotojus nuolat informuotų apie jiems taikomas ribas;

e) Įstaigos yra įdiegusios reikiamas reguliaraus ribų atnaujinimo procedūras.

229. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, kaip veikia vidaus audito funkcija. Jos turėtų vertinti, ar:

- a) Įstaiga periodiškai atlieka rinkos rizikos valdymo sistemos vidaus auditą;
- b) vidaus audito funkcija apima pagrindinius rinkos rizikos valdymo, vertinimo ir kontrolės visoje įstaigoje elementus;
- c) vidaus audito funkcija veiksmingai padeda nustatyti, ar laikomasi vidaus politikos ir atitinkamų išorės reglamentų, taip pat ištaisyti visus nukrypimus nuo šių reglamentų.

230. Jeigu norėdamos nustatyti nuosavų lėšų reikalavimus rinkos rizikai padengti įstaigos taiko vidaus modelį, kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar vidaus patikimumo vertinimo procesas yra patikimas ir pagal jį veiksmingai patikrinamos modelio prielaidos, nustatomi visi galimi trūkumai, susiję su rinkos rizikos modeliavimu, kiekybiniu įvertinimu, rinkos rizikos valdymo sistema ir kitais atitinkamais būtiniaisiais atitinkamų ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktų reikalavimais.

6.3.4. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas

231. Atlikusios pirmiau aptartą vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų susidaryti nuomonę apie įstaigos rinkos riziką. Ši nuomonė turėtų būti išdėstyta išvadų santraukoje, ji pateikiama kartu su balu, paremtu 5 lentelėje išdėstytais analizės kriterijais. Jeigu, atsižvelgdama į tam tikrų rizikos subkategorijų reikšmingumą, kompetentinga institucija nusprendžia šias subkategorijas vertinti ir joms balą skirti atskirai, šioje lentelėje išdėstytų rekomendacijų reikėtų, kiek tai yra galima, laikytis pagal analogiją.

232. Kadangi tokie veiksniai kaip rinkos pozicijų grąžos sudėtingumas, koncentracijos lygis ir kintamumas gali nebūti idealūs rinkos rizikos lygio rodikliai, vertindamos būdingą rinkos riziką ir skirdamos balą, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti visus šiuos veiksnius lygiagrečiai, o ne izoliuotai, ir suprasti, kas lemia kintamumo tendencijas.

5 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas rinkos rizikos balas

Rizikos balas	Priežiūros institucijos nuomonė	Būdingos rizikos vertinimo analizės kriterijai	Tinkamo valdymo ir kontrolės priemonių analizės kriterijai
1	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga nepatiria	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal pozicijų pobūdį ir sudėtį galima daryti išvadą, kad rinkos rizika nėra reikšminga. • Įstaigos rinkos rizikos pozicijos nėra sudėtingos. • Rinkos rizikos koncentracijos 	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos rinkos rizikos politika ir strategija dera su bendrąja strategija ir norima prisiimti rizika. • Įstaigos rinkos rizikos valdymo organizacinė

	reikšmingo prudencinio poveikio rizikos.	lygis nėra reikšmingas. <ul style="list-style-type: none"> • Grąža iš įstaigos rinkos rizikos pozicijų nekinta. 	<p>sistema yra tvirta, atsakomybės sritys aiškiai paskirstytos, riziką prisiimančių darbuotojų pareigos aiškiai atskirtos nuo rizikos valdymo ir kontrolės funkcijų.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rinkos rizikos vertinimo, stebėsenos ir pranešimo apie kredito riziką sistemos yra tinkamos. • Rinkos rizikos vidaus ribos ir kontrolės sistema yra patikimos ir atitinka įstaigos rizikos valdymo strategiją ir norimą prisiimti riziką.
2	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria mažą reikšmingo prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal rinkos rizikos pozicijų pobūdį ir sudėtį galima daryti išvadą, kad rizika yra maža. • Įstaigos rinkos rizikos pozicijos nėra labai sudėtingos. • Rinkos rizikos koncentracijos lygis yra žemas. • Grąžos iš įstaigos rinkos rizikos pozicijų kintamumas yra nedidelis. 	
3	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria vidutinę reikšmingo prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal rinkos rizikos pozicijų pobūdį ir sudėtį galima daryti išvadą, kad rizika yra vidutinė. • Įstaigos rinkos rizikos pozicijos yra vidutinio sudėtingumo. • Rinkos rizikos koncentracijos lygis vidutinis. • Grąžos iš įstaigos rinkos rizikos pozicijų kintamumas yra vidutinis. 	
4	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria didelę reikšmingo prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal rinkos rizikos pozicijų pobūdį ir sudėtį galima daryti išvadą, kad rizika yra reikšminga. • Įstaigos rinkos rizikos pozicijos yra labai sudėtingos. • Rinkos rizikos koncentracijos lygis yra aukštas. • Grąžos iš įstaigos rinkos rizikos pozicijų kintamumas yra didelis. 	

6.4. Operacinės rizikos vertinimas

6.4.1. Bendrosios nuostatos

233. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti visų įstaigos verslo linijų ir operacijų operacinę riziką, atsižvelgdamos į vidaus valdymo tvarkos ir visos įstaigos kontrolės priemonių vertinimo išvadas, kaip nurodyta 5 antraštinėje dalyje. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, kaip operacinė rizika gali pasireikšti (ekonominiai nuostoliai, potencialūs nuostoliai, būsimų pajamų, pelno praradimas), taip pat analizuoti galimą poveikį kitai susijusiai rizikai (pvz., kredito rizika – operacinė rizika, „tarpiniai“ atvejai, kai patiriama rinkos rizika – operacinė rizika).

234. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti ir operacinės rizikos, susijusios su įstaigos veiklą papildančių paslaugų pirkimu, reikšmingumą ir tai, ar dėl įstaigos veiklą papildančių paslaugų pirkimo iš paslaugų teikėjų gali būti paveiktas įstaigos gebėjimas vykdyti sandorius ir (arba) teikti paslaugas arba kilti teisinių įsipareigojimų dėl žalos trečiosioms šalims (pvz., klientams ir kitiems suinteresuotiesiems subjektams).

235. Vertindamos operacinę riziką, kompetentingos institucijos taip pat turėtų analizuoti:

a) reputacijos riziką: reputacijos rizika priskiriama prie operacinės rizikos, nes šių dviejų rūšių rizika glaudžiai susijusi (pvz., dauguma operacinės rizikos įvykių stipriai paveikia reputaciją). Tačiau skiriant operacinės rizikos balą, į reputacijos rizikos vertinimo rezultatus atsižvelgti nereikėtų, o jei reikia, reputacijos riziką reikėtų analizuoti atliekant VMA ir (arba) vertinant likvidumo riziką, nes pagrindinis poveikis, kuris gali kilti dėl reputacijos rizikos, yra pajamų sumažėjimas, investuotojų, indėlininkų arba tarpbankinės rinkos dalyvių pasitikėjimo įstaiga praradimas arba nepasitenkinimas įstaiga.

b) Modelio rizika: modelio riziką sudaro dviejų skirtingų formų rizika:

i) rizika, kad taikant teisės aktais patvirtintus modelius (pvz., vidaus reitingais pagrįstus kredito rizikos vertinimo modelius (angl. IRB)) gali būti apskaičiuoti per maži nuosavų lėšų reikalavimai;

ii) nuostolių rizika, susijusi su kitų modelių plėtojimu, įgyvendinimu arba netinkamu taikymu įstaigoje priimant sprendimus (pvz., dėl produktų kainodaros, finansinių priemonių vertinimo, rizikos ribų stebėsenos ir t. t.).

Pagal i) punktą kompetentingos institucijos modelio riziką turėtų analizuoti tada, kai vertina konkrečias rizikas kapitalui (pvz., vidaus reitingais pagrįsto modelio trūkumai analizuojami vertinant kredito riziką)

ir kapitalo pakankamumą. Pagal ii) punktą kompetentingos institucijos riziką turėtų analizuoti tada, kai vertina operacinę riziką.

236. Vertindamos operacinę riziką ir norėdamos geriau suprasti operacinės rizikos spektrą ir šią riziką nuosekliai analizuoti visose įstaigose, neatsižvelgdamos į tai, koks metodas pasirinktas nustatant nuosavų lėšų reikalavimus operacinei rizikai padengti, kompetentingos institucijos gali naudoti pažangesiems vertinimo metodams skirtą įvykių rūšių klasifikaciją, nurodytą Reglamento (ES) Nr. 575/2013 324 straipsnyje ir išsamiau išdėstytą Komisijos deleguotajame reglamente, priimtame pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 312 straipsnio 4 dalį.

6.4.2. Būdingos operacinės rizikos vertinimas

237. Kompetentingos institucijos turėtų atlikti operacinės rizikos, kurią įstaiga patiria arba gali patirti, pobūdžio ir masto vertinimą. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų nuodugniai išsiaiškinti įstaigos verslo modelį, įstaigos operacijas, rizikos kultūrą ir aplinką, kurioje įstaiga veikia, nes visi šie veiksniai nulemia įstaigos operacinės rizikos lygį.

238. Būdingos operacinės rizikos vertinimą sudaro du etapai; jie šiame skirsnyje aprašyti išsamiau, tai:

- a) preliminarus vertinimas;
- b) įstaigai būdingos operacinės rizikos reikšmingumo vertinimas.

Preliminarus vertinimas

239. Norėdamos nustatyti operacinės rizikos vertinimo mastą, kompetentingos institucijos pirmiausia turėtų nustatyti įstaigai būdingos operacinės rizikos, šaltinius. Kad galėtų tai padaryti, kompetentingos institucijos taip pat turėtų pasinaudoti žiniomis, kurių įgijo vertindamos kitus SREP elementus, lygindamos įstaigos padėtį su panašiomis įstaigomis (įskaitant atitinkamus išorės duomenis, jeigu jų turi) ir atlikdamos visą kitą priežiūros veiklą.

240. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti bent šiuos dalykus:

- a) pagrindinę operacinės rizikos strategiją ir įstaigos toleranciją operacinei rizikai;
- b) verslo ir išorės aplinką (įskaitant geografinę veiklos vietą), kurioje įstaiga veikia;
- c) nuosavų lėšų reikalavimą operacinei rizikai padengti (nustatytą pagal bazinio indikatoriaus metodą (angl. BIA), standartizuotą metodą (angl. TSA) ir pažangius vertinimo metodus (angl. AMA)), palyginus su bendru nuosavų lėšų reikalavimu ir, jei reikia, vidaus kapitalą operacinei rizikai padengti, palyginus su bendru vidaus kapitalu, įskaitant ankstesnius šio skaičiaus ir prognozių pokyčius, jei šių duomenų turima;

- d) bendrųjų pajamų, turto ir operacinės rizikos nuostolių lygį ir pokytį per paskutinius kelerius metus;
- e) įstaigoje neseniai įvykusius reikšmingus įvykius (pavyzdžiui, susilieėjimus, įsigijimus, pardavimus ir restruktūrizavimą), kurie gali nulemti įstaigos operacinės rizikos profilio pokyčius trumpuoju arba vidutiniu–ilguoju laikotarpiu (pvz., dėl to, kad trumpuoju laikotarpiu sistemos, procesai ir procedūros būtų ne iki galo suderinti su patronuojančiosios įmonės rizikos valdymo politika);
- f) reikšmingų IT sistemų ir (arba) procesų elementų pokyčius, kurie gali nulemti operacinės rizikos profilio pokytį (pvz., dėl to, kad nauja arba pakeista IT sistema nebuvo tinkamai išbandyta, arba dėl to, kad dėl nepakankamo apmokymo taikyti naujas sistemas ir (arba) procesus ir procedūras gali rasti klaidų);
- g) išorės auditorių ir vidaus audito funkciją atliekančių asmenų ataskaitose nurodytus arba į viešąją erdvę patekusius teisės aktų arba vidaus reglamentų nesilaikymo atvejus (turint galvoje ir esamą padėtį, ir teisės aktų laikymosi dėsningumus per tam tikrą laikotarpį);
- h) ambicingus veiklos planus ir planuojamas agresyvias skatinamąsias priemones bei kompensacines schemas (pvz., pagal siekiamus pardavimo rodiklius, darbuotojų skaičiaus mažinimą ir pan.), dėl kurių gali padidėti reikalavimų nesilaikymo, žmogaus klaidų ir darbuotojų profesinio aplaidumo rizika;
- i) procesų, procedūrų ir produktų (kurie parduodami klientams arba kuriais prekiaujama) ir IT sistemų (įskaitant naujų technologijų naudojimą) sudėtingumą, kai dėl jų gali kilti klaidų, vėlavimų, informacijos klaidų, būti pažeistas saugumas ir t. t.;
- j) įstaigos praktiką, taikomą stebint įstaigos veiklą papildančių paslaugų kokybę, ir tai, kiek įstaiga žino apie operacinę riziką, susijusią su įstaigos veiklą papildančiomis paslaugomis, bei apie bendrą paslaugos teikėjų riziką, pagal EBPIK *Nuostatas dėl kredito įstaigų veiklą papildančių paslaugų pirkimo*.

241. Jeigu reikia, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti pirmiau išdėstytus aspektus pagal verslo linijas ir (arba) juridinius asmenis ir geografinę veiklos vietą bei pagal įvykio rūšies kategoriją, jeigu turi šių duomenų, ir palyginti įstaigos padėtį su panašiomis įstaigomis.

Operacinės rizikos pobūdis

242. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti operacinės rizikos pobūdį ir atskirti operacinės rizikos didelio dažnumo ir mažo poveikio įvykius nuo mažo dažnumo ir didelio masto nuostolių įvykių (pastarieji prudenciniu požiūriu yra pavojingesni).

243. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų analizuoti pagrindinių operacinės rizikos priežastinių veiksnių poveikį ir susidaryti nuomonę apie potencialią riziką ir galimus patirti nuostolius ateityje. Atliekant šią analizę gali tekti nagrinėti pagrindines įstaigos verslo linijas, produktus, procesus ir geografines veiklos vietas, taip pat vertinti pagrindinių rizikos priežastinių veiksnių (pvz., procesų, žmonių, sistemų ir išorės veiksnių) poveikį operacinei rizikai, tuo tikslu remiantis įstaigos atliktu savo rizikos vertinimu ir panašių įstaigų analize.
244. Atlikdamos šią analizę ir nustatydamos įstaigai būdingą operacinę riziką, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti rizikos priežastinių veiksnių tarpusavio sąveiką (pvz., jeigu yra daugiau rizikos priežastinių veiksnių, gali padidėti operacinio įvykio ir dėl jo galimo patirti nuostolio tikimybė).

Operacinės rizikos reikšmingumas

245. Nustačiusi pagrindinius operacinės rizikos šaltinius ir priežastinius veiksnius, kompetentinga institucija turėtų sutelkti dėmesį į tuos šaltinius ir priežastinius veiksnius, dėl kurių įstaigai gali būti padarytas reikšmingiausias poveikis. Kompetentinga institucija, remdamasi savo ekspertiniu vertinimu ir kiekybiniais įstaigos arba į ją panašių įstaigų rodikliais, turėtų įvertinti galimą operacinės rizikos priežastinių veiksnių poveikį įstaigai.
246. Vertindamos operacinės rizikos reikšmingumą, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti ir įstaigą paveikiančių įvykių dažnumą, ir jų poveikio mastą.
247. Vienas pagrindinių informacijos šaltinių, kurį kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, yra įstaigos veiklos nuostoliai ir įvykių duomenų bazė, kurioje (jeigu ši duomenų bazė sudaryta ir yra patikima, t. y. tiksli ir išsami) pateikiami istoriniai duomenys apie įstaigos operacinės rizikos profilį.
248. Jeigu įstaigos taiko pažangųjį vertinimo metodą (angl. AMA) minimaliems nuosavų lėšų reikalavimams apskaičiuoti, kompetentinga institucija taip pat turėtų analizuoti vidaus metodo rezultatus, jeigu šiuo metodu operacinę riziką galima įvertinti norimu detalumu (pvz., produkto, proceso ir pan.) ir jeigu tas metodas yra pakankamai perspektyvinis.
249. Be to, kompetentingos institucijos turėtų daugiau dėmesio skirti kokybinei analizei ir palyginti įstaigos rizikos vertinimo, panašių įstaigų analizės, viešų ir (arba) konsorciumo duomenų bazių duomenis, jei šių duomenų turima ir jie aktualūs. Kompetentingos institucijos taip pat gali analizuoti kitus atitinkamiems verslo padaliniams, pvz., padaliniams, kurie nukenčia dėl galimų trūkumų, būdingus veiksnius; tai gali būti viena iš rizikos vertinimo priemonių.
250. Vertindamos įstaigos rizikos lygį (arba reikšmingumą), kompetentingos institucijos turėtų laikytis perspektyvinio požiūrio, remtis įstaigos atlikta scenarijų analize, jei ji yra, ir atsižvelgti į visas jau įgyvendintas veiksmingas taisomąsias priemones ir rizikos mažinimo veiksmus.

Operacinės rizikos subkategorijų vertinimas

251. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti visų operacinės rizikos subkategorijų operacinę riziką (pagal įvykio rūšis ir detalesnį šių įvykių rūšių skirstymą) ir kiekvienos jų priešastinius veiksnius.

252. Atlikdamos vertinimą, kompetentingos institucijos dėmesį pirmiausia turėtų sutelkti į keletą operacinės rizikos subkategorijų, nes jos būdingos ir aktualios daugumai įstaigų, taip pat dėl jų galimo prudencinio poveikio. Prie šių subkategorijų priskiriama:

- a) elgsenos rizika;
- b) sistemų – IRT rizika;
- c) modelio rizika.

Elgsenos rizika

253. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti įstaigos elgsenos rizikos, kuri sudaro prie operacinės rizikos priskirtos teisinės rizikos dalį, svarbą ir reikšmingumą, pirmiausia, riziką, susijusią su:

- a) netinkamu produktų pardavimu ir mažmeninėje, ir didmeninėje rinkoje;
- b) primygtiniu papildomų produktų, pavyzdžiui, banko sąskaitų paketų arba papildomų produktų, kurių klientams nereikia, pardavimu mažmeniniams klientams;
- c) interesų konfliktais vykdant veiklą;
- d) manipuliavimu lyginamosiomis palūkanų normomis, valiutų kursais arba kitomis finansinėmis priemonėmis arba indeksais, siekiant padidinti įstaigos pelną;
- e) kliūtimis pakeisti finansinius produktus jų galiojimo laikotarpiu ir (arba) pakeisti finansinių paslaugų teikėjus;
- f) netinkamai parengtais platinimo kanalais, kuriuose dėl klaidingų skatinamųjų priemonių gali kilti interesų konfliktų;
- g) savaiminiu produktų atnaujinimu arba sutarčių nutraukimo baudomis ir (arba)
- h) nesąžiningu klientų skundų tvarkymu.

254. Kadangi elgsenos rizika apima daug įvairių klausimų ir gali kilti per daugelį veiklos procesų ir dėl daugelio produktų, kompetentingos institucijos turėtų remtis VMA rezultatais ir išsamiai patikrinti skatinamąją politiką, kad galėtų matyti detalų elgsenos rizikos šaltinių paveikslą.

255. Jeigu reikia, kompetentinga institucija turėtų analizuoti konkurencijos lygį rinkose, kuriose įstaiga veikia, ir nustatyti, ar kuri nors dominuojanti pozicija – viena pati arba mažoje grupėje – kelia reikšmingą netinkamos elgsenos riziką (pvz., dėl kartelinio pobūdžio elgsenos).

256. Galimi požymiai, kad yra elgsenos rizika:

- a) atitinkamos institucijos įstaigai taiko sankcijas už netinkamos elgsenos praktiką;
- b) panašioms įstaigoms taikomos sankcijos už netinkamos elgsenos praktiką;
- c) skundų prieš instituciją skaičius ir sumos, dėl kurių teikiami skundai.

257. Tačiau kompetentinga institucija turėtų laikytis perspektyvinio požiūrio ir taip pat analizuoti galimą reglamentavimo pokyčių ir atitinkamų institucijų veiksmų vartotojų apsaugos ir apskritai finansinių paslaugų srityje įtaką.

Sistemų – IRT rizika

258. Kompetentingos institucijos operacinę riziką gali vertinti taikydamos įvairių metodiką, pagrįstą sektoriuje nusistovėjusiais standartais (pvz., ISO 27000, Informacinių ir susijusių technologijų kontrolės tikslais (angl. COBIT), Informacinių technologijų infrastruktūros biblioteka (angl. ITIL) ir pan.). Kad ir kokį metodą taikytų, kompetentingos institucijos turėtų vertinti bent šiuos dalykus:

- a) veiklos tęstinumo testavimo ir planavimo kokybę bei veiksmingumą (pvz., ar užtikrinamas įstaigos IT sistemos veiklos tęstinumo valdymas);
- b) vidaus ir išorės prieigos prie sistemų ir duomenų saugumą (pvz., ar IT sistemoje informacija ir prieiga suteikiama tik tam teise turintiems žmonėms);
- c) duomenų, naudojamų atskaitomybei, rizikos valdymui, apskaitai, pozicijos saugojimui ir pan., tikslumą ir vientisumą, (pvz., ar IT sistema užtikrinama, kad informacija ir ataskaitos būtų tikslios, teikiamos laiku ir išsamios);
- d) pokyčių įgyvendinimo operatyvumą (pvz., ar IT sistemų pakeitimai atliekami laikantis priimtino biudžeto ir įdiegiami reikiamu spartumu).

259. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti IT architektūros sudėtingumą ir tai, ar ji gali paveikti pirmiau išvardytus aspektus.

260. Vertindama šiuos dalykus, kompetentinga institucija, jeigu galima, turėtų surinkti duomenis iš atitinkamų vidaus incidentų ataskaitų ir vidaus audito ataskaitų, taip pat surinkti kitų įstaigos apibrėžtų ir IRT rizikai vertinti bei stebėti naudojamų rodiklių duomenis.

261. Kompetentingos institucijos tada turėtų vertinti galimo IRT rizikos poveikio reikšmingumą pagal galimus nuostolius ir žalą reputacijai. Tai darydamos, jos taip pat turėtų atsižvelgti į atitinkamus jautrumo arba scenarijų analizės rezultatus arba testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus, jei tokių duomenų yra.

Modelio rizika

262. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti įstaigos modelio riziką, kuri susidaro dėl vidaus modelių taikymo pagrindinėse veiklos srityse ir operacijose, laikydamosi taikomų Komisijos deleguojame reglamente, priimtame pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 312 straipsnio 4 dalį, pateiktų apibrėžčių ir reikalavimų.

263. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti:

- i) kokia apimtimi ir kokiems tikslams (pvz., turto vertinimui, produktų kainodarai, prekybos strategijoms, rizikos valdymui) įstaiga taiko modelius sprendimams priimti ir tokių sprendimų reikšmingumą įstaigos veiklai;
- ii) kiek įstaiga žino apie modelio riziką ir kaip šią riziką valdo.

264. Pagal i) punktą kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, kurioje verslo ir (arba) veiklos srityje įstaiga aktyviai naudoja modelius. Jeigu įstaigos visuotinai aktyviai naudoja modelius, atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos gali nagrinėti šias sritis:

- a) prekybą finansinėmis priemonėmis;
- b) rizikos vertinimą ir valdymą;
- c) kapitalo paskirstymą (įskaitant skolinimo politiką ir produktų kainodarą).

265. Pagal ii) punktą kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar:

- a) įstaiga yra įdiegusi kokį nors kontrolės mechanizmą (pvz., rinkos parametrų koregavimo, vidaus patikimumo vertinimo arba grįžtamojo patikrinimo, tikrinimo palyginant su ekspertiniu vertinimu ir pan.), ar šis mechanizmas yra patikimas (t. y., turint galvoje metodus, dažnumą, paskesnes priemones ir pan.) ir ar į šį mechanizmą įeina modelio patvirtinimo procesas;
- b) įstaiga taiko modelius laikydamosi rizikos ribojimo principų (pvz., didindama arba mažindama atitinkamus parametrus pagal pozicijų raidos kryptis ir pan.), ar įstaiga žino apie modelio trūkumus arba rinkos ir verslo raidą.

266. Vertindamos modelio riziką, kompetentingos institucijos turėtų įvertinti ir kitų rizikų kapitalui, likvidumo ir finansavimo rizikų vertinimo rezultatus, ypač atsižvelgti į tai, ar rizikos vertinimui, kainodarai ir turto ir (arba) įsipareigojimų vertinimui taikoma metodika yra tinkama.

267. Tose veiklos srityse, kuriose modeliai taikomi dažnai, kompetentingos institucijos turėtų vertinti, kiek reikšmingas galėtų būti modelio rizikos poveikis; tuo tikslu, be kitų dalykų, turėtų atlikti jautrumo ir scenarijų analizę arba testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.

6.4.3. Reputacijos rizikos vertinimas

268. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti įstaigos patiriamą reputacijos riziką ir, rengdamos savo nuomonę apie įstaigos valdymą, verslo modelį, produktus ir aplinką, kurioje įstaiga veikia, remtis šiuo vertinimu.

269. Pagal pobūdį reputacijos rizika yra aktualesnė didelėms įstaigoms, ypač toms, kurių nuosavas kapitalas arba skolos vertybiniai popieriai yra įtraukti į biržos sąrašus, arba toms, kurios veikia tarpbankinėse rinkose. Vadinasi, vertindamos reputacijos riziką, kompetentingos institucijos daugiau dėmesio turėtų skirti toms įstaigoms, kurioms būdingi tie ypatumai.

270. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti ir vidaus, ir išorės veiksnius arba įvykius, dėl kurių įstaigai gali kilti su reputacija susijusių rūpesčių. Vertindamos įstaigos patiriamą reputacijos riziką, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti šiuos kiekybinius rodiklius:

- a) valstybės įstaigų per metus skirtų sankcijų skaičių (ne vien kompetentingų institucijų sankcijų, bet ir sankcijų, susijusių su mokesčiais arba kitais atsiskaitymais);
- b) žiniasklaidos kampanijas ir vartotojų asociacijų iniciatyvas, kuriomis prisidedama prie visuomenės nuomonės apie įstaigą ir įstaigos reputacijos prastėjimo;
- c) vartotojų skundų skaičių ir pokyčius;
- d) neigiamus įvykius, kurie ištinka į įstaigą panašias įstaigas, kai šiuos įvykius visuomenė sieja su visu finansų sektoriumi arba įstaigų grupe;
- e) ryšius su sektoriais, apie kuriuos visuomenės nuomonė nėra labai palanki (pvz., ginklų pramonė, šalimis, kurioms taikomas embargas ir pan.), arba žmonėmis ir šalimis, įtrauktomis į sankcijų sąrašus (pvz., JAV užsienio turto kontrolės biuro (angl. OFAC) sąrašus);
- f) kitus „rinkos“ rodiklius, jei tokių duomenų turima (pvz., reitingų sumažinimus arba akcijų kainos kaitą per metus).

271. Vertindamos įstaigos reputacijos rizikos reikšmingumą ir tai, kaip ši rizika susijusi su kita rizika (t. y. kredito, rinkos, operacine ir likvidumo), kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į kitų rizikų vertinimus ir nustatyti visą galimą netiesioginį bet kuria kryptimi daromą poveikį (reputacijos rizikos poveikį kitai rizikai ir atvirkščiai).

6.4.4. Operacinės rizikos valdymo, vertinimo ir kontrolės priemonių vertinimas

272. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti įstaigos sistemą ir tvarką, specialiai skirtą operacinei rizikai, kaip atskiros kategorijos rizikai, valdyti ir kontroliuoti. Atliekant šį vertinimą, reikėtų atsižvelgti į 5 antraštinėje dalyje aptartos bendrosios rizikos valdymo ir vidaus kontrolės sistemos analizės rezultatus, nes tai turės įtakos įstaigos operacinės rizikos lygiui.

273. Apžvelgdamos šiuos aspektus, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į pagrindinius operacinės rizikos priežastinius veiksnius (t. y. žmones, procesus, išorės veiksnius, sistemas), dėl kurių rizika gali ir mažėti, ir turėtų analizuoti:

- a) operacinės rizikos valdymo strategiją ir įstaigos toleranciją operacinei rizikai;
- b) organizacinę sistemą;
- c) politiką ir procedūras;
- d) operacinės rizikos nustatymo, vertinimo, stebėsenos ir atsiskaitymo apie ją tvarką;
- e) veiklos atsparumo ir tęstinumo planus ir
- f) vidaus kontrolės sistemą, kuri taikoma valdant operacinę riziką.

Operacinės rizikos valdymo strategija ir įstaigos tolerancija operacinei rizikai

274. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi apibrėžtą, įformintą ir patikimą operacinės rizikos valdymo strategiją ir įstaigai priimtina operacinės rizikos lygį, kuriuos būtų patvirtinęs valdymo organas. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) valdymo organas aiškiai išdėsto operacinės rizikos valdymo strategiją, įstaigai priimtina operacinės rizikos lygį ir jų peržiūros tvarką (pvz., kai atliekama bendrosios rizikos strategijos, rūpestį keliančių nuostolių tendencijų ir (arba) kapitalo pakankamumo aspektų patikra);
- b) vyresnioji vadovybė tinkamai įgyvendina valdymo organo patvirtintą rizikos valdymo strategiją, stebi jos įgyvendinimą ir užtikrina, kad įstaigos operacinės rizikos mažinimo priemonės atitiktų pasirinktą strategiją;
- c) šios strategijos yra veiksmingos, atitinka operacinės rizikos profilį ir reikšmingumą, ir įstaiga stebi, ar laikui bėgant jos išlieka veiksmingos ir dera su įstaigai priimtinu operacinės rizikos lygiu;

- d) įstaigos operacinės rizikos valdymo strategija apima visą įstaigos veiklą, procesus ir sistemas (taip pat ir perspektyviniu požiūriu, remiantis strateginiu planu), kur operacinė rizika yra arba gali būti reikšminga;
- e) įstaiga yra įdiegusi tinkamą sistemą, kuria užtikrina, kad apie operacinės rizikos valdymo strategiją būtų veiksmingai informuoti atitinkami darbuotojai.

275. Norėdamos įvertinti šių strategijų patikimumą, kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti, ar įstaiga yra skyrusi pakankamai išteklių joms įgyvendinti ir ar atitinkami sprendimai priimami nepaisant galimos su minimaliais nuosavų lėšų reikalavimais susijusios naudos (ypač, kai minimaliems nuosavų lėšų reikalavimams nustatyti įstaigos taiko BIA arba TSA metodus).

Organizacinė operacinės rizikos valdymo ir priežiūros sistema

276. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti operacinei rizikai valdyti skirtos organizacinės sistemos patikimumą ir veiksmingumą. Šiuo atžvilgiu kompetentinga institucija turėtų nustatyti, ar:

- a) nubrėžtos aiškios atsakomybės už operacinės rizikos nustatymą, analizę, vertinimą, mažinimą, stebėseną ir atsiskaitymą apie operacinę riziką ribos;
- b) atliekama nepriklausoma operacinės rizikos kontrolės ir stebėsenos sistemų patikra ir riziką prisiimančių darbuotojų pareigos aiškiai atskirtos nuo rizikos valdytojų pareigų, o šios pareigos aiškiai atskirtos nuo rizikos kontrolės ir priežiūros funkcijų;
- c) rizikos valdymo, vertinimo ir kontrolės funkcijos kompleksiskai apima visos įstaigos (įskaitant filialus) operacinę riziką, nepaisant pasirinkto vertinimo metodo minimaliam nuosavų lėšų poreikiui nustatyti, ir taip pat apima įstaigos veiklą papildančias paslaugas ir kitą veiklą;
- d) operacinės rizikos valdymo sistemai skirta pakankamai kokybiniu požiūriu tinkamų žmogiškųjų ir techninių išteklių.

Politika ir procedūros

277. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tinkamą operacinės rizikos, valdymo politiką ir procedūras, įskaitant ir likutinę riziką pritaikius rizikos mažinimo metodus. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) valdymo organas tvirtina ir reguliariai peržiūri operacinės rizikos valdymo politiką, laikydamasis operacinės rizikos valdymo strategijų;
- b) vyresnioji vadovybė yra atsakinga už operacinės rizikos valdymo politikos ir procedūrų parengimą ir įgyvendinimą;

- c) operacinės rizikos valdymo politika ir procedūros aiškiai įformintos, paviešintos visoje įstaigoje ir apima visą organizaciją arba bent tuos procesus ir veiklą, kuriems operacinė rizika gali turėti didžiausią poveikį;
- d) ši politika ir procedūros apima visus operacinės rizikos valdymo, vertinimo ir kontrolės aspektus, įskaitant, jei reikia, duomenų apie nuostolius surinkimą, kiekybinio vertinimo metodikas, rizikos mažinimo metodus (pvz., draudimo liudijimus), operacinės rizikos įvykių priežastinės analizės metodus, limitus ir tolerancijos ribas bei su šiais limitais ir tolerancijos ribomis susijusių išimčių tvarkymą;
- e) įstaiga yra įdiegusi naujų produktų, procesų ir sistemų tvirtinimo procesą, pagal kurį turi būti vertinama ir mažinama operacinė rizika;
- f) ši politika tinka pagal įstaigos veiklos pobūdį, sudėtingumą ir padeda aiškiai suprasti įvairiems produktams ir veiklai, kuri priklauso įstaigos veiklos sričiai, būdingą operacinę riziką;
- g) ši politika aiškiai įforminta, paviešinta ir nuosekliai taikoma įstaigoje ir bankų grupėse, ir į tai, ar ši politika nuosekliai taikoma visoje grupėje ir leidžia tinkamai valdyti riziką;
- h) įstaiga visoje organizacijoje puoselėja operacinės rizikos valdymo kultūrą ir tuo tikslu rengia mokymus, nustato veiklos nuostolių mažinimo tikslus.

Rizikos nustatymas, vertinimas, stebėseną ir atsiskaitymas

278. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tinkamą operacinės rizikos nustatymo, vertinimo, apskaičiavimo ir stebėsenos sistemą, kuri atitiktų įstaigos dydį ir sudėtingumą, ir ar ši sistema atitinka bent jau atitinkamus ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktų reikalavimus dėl minimalių nuosavų lėšų reikalavimų nustatymo. Kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) įstaiga yra įdiegusi veiksmingus procesus ir procedūras (pvz., įstaigos atliekamo savo rizikos ir kontrolės vertinimo (angl. RCSA) sistemą), kuriomis galėtų visapusiškai nustatyti ir įvertinti operacinę riziką, nustatyti ir tiksliai suklasifikuoti atitinkamus įvykius (t. y. surinkti nuostolių duomenis), įskaitant susijusius atvejus, kai patiriama ir kitų rūšių rizika (pvz., kredito nuostoliai kyla arba padidėja dėl operacinės rizikos įvykio); šiuo atžvilgiu kompetentingos institucijos taip pat turėtų įvertinti, ar įstaiga geba nustatyti pagrindinius veiklos nuostolių priežastinius veiksnius ir pasinaudoti šia informacija, kad sumažintų operacinę riziką;
- b) vadovaujantis Direktyvos 2013/36/ES 101 straipsniu, jeigu įstaigai leidžiama nustatant minimalius nuosavų lėšų reikalavimus operacinei rizikai padengti taikyti

vidaus modelius, ar įstaiga naudodama vidaus modelį ir toliau atitinka atitinkamuose ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktuose nustatytus būtiniausius reikalavimus ir ar kuri nors reikšminga rizika nėra įvertinama nepakankamai;

- c) įstaiga turi kokybiškam operacinės rizikos vertinimui reikiamų informacinių sistemų ir metodikų, kurios atitinka bent jau atitinkamų ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktų reikalavimus dėl atitinkamos minimalios nuosavų lėšų sumos nustatymo (pvz., jei taiko TSA metodą, dėl pelno ir nuostolio straipsnius priskyrimo aštuonioms reguliuojamoms verslo linijoms; jei taiko AMA, dėl laikotarpių sekos ilgio, draudimo tvarkymo, koreliacijos ir t. t.);
- d) įstaiga atliko reikiamą testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir scenarijų analizę, kaip to reikalaujama, siekdama suprasti nepalankių operacinės rizikos įvykių poveikį savo pelningumui ir nuosavoms lėšoms ir deramai atsižvelgdama į galimas vidaus kontrolės priemonių ir rizikos mažinimo būdų taikymo nesėkmes; jei reikia, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, kaip ši analizė siejasi su įstaigos atliekamo savo rizikos ir kontrolės vertinimo ir panašių įstaigų analizės rezultatais;
- e) įstaigos valdymo organas ir vyresnioji vadovybė supranta prielaidas, kuriomis grindžiama vertinimo sistema ir žino atitinkamo modelio rizikos laipsnį;
- f) įstaiga apibrėžė, visoje įstaigoje įdiegė nuolatinę ir veiksmingą operacinės rizikos lygio (įskaitant įstaigos veiklą papildančias paslaugas ir naujus produktus bei sistemas) stebėseną ir, be kitų dalykų, nustatė specialius rodiklius (pagrindinius rizikos rodiklius ir pagrindinius kontrolės rodiklius) bei efektyvius išankstinio perspėjimo rodiklius;
- g) įstaiga įdiegė valdymo organo, vyresniosios vadovybės ir atitinkamos veiklos bei procesų valdytojų reguliaraus informavimo apie operacinę riziką, įskaitant testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus, sistemą.

Veiklos atsparumo ir tęstinumo planai

279. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga yra parengusi išsamius ir išbandytus veiklos atsparumo ir veiklos tęstinumo planus, siekdama užtikrinti, kad įvykus rimtiems veiklos sutrikimams galėtų nepertraukiamai vykdyti veiklą ir apriboti nuostolius.

280. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, ar įstaigos parengti veiklos tęstinumo planai atitinka įstaigos veiklos pobūdį, mastą ir sudėtingumą. Tuose planuose turėtų būti atsižvelgta į įvairius galimus arba tikėtinus scenarijus, pagal kuriuos įstaiga gali būti pažeidžiama.

281. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti įstaigos tęstinumo valdymo planavimo proceso kokybę ir veiksmingumą. Tai darydamos, kompetentingos institucijos turėtų vertinti tai, kaip įstaiga laikosi pripažintų veiklos tęstinumo valdymo (angl. BCM) procesų. Taigi

kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, ar įstaigos tęstinumo valdymo planavimo procesas apima:

- a) poveikio verslui analizę;
- b) tinkamas atstatymo strategijas, kuriose būtų numatyti vidaus ir išorės priklausomybės veiksniai ir aiškiai apibrėžti veiklos atstatymo prioritetai;
- c) visapusiškų ir lanksčių planų, kuriais būtų vadovaujamosi susiklosčius tikėtiniems scenarijams, rengimą;
- d) veiksmingą planų testavimą;
- e) informuotumo apie veiklos tęstinumo valdymą didinimo ir mokymo programas;
- f) komunikavimo ir krizių valdymo dokumentus bei mokymus.

Vidaus kontrolės sistema

282. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tvirtą kontrolės sistemą ir patikimų apsaugos priemonių, kuriomis mažintų savo operacinę riziką, atsižvelgdamos į operacinės rizikos valdymo ir rizikos tolerancijos strategiją. Kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) įstaigos kontrolės funkcijos apima visus konsoliduojamus subjektus ir geografines veiklos vietas;
- b) įdiegtos vidaus kontrolės priemonės ir taikoma kita praktika (pvz., elgsenos politika ir pan.), kuria siekiama mažinti operacinės rizikos lygį ir užtikrinti, kad jis neviršytų įstaigai priimtinių ribų, laikantis valdymo organo bei vyresniosios vadovybės nustatytų rizikos limitų ir įstaigai priimtino rizikos lygio;
- c) įstaiga turi reikiamų vidaus kontrolės priemonių ir laikosi reikiamos praktikos, kad užtikrintų, jog apie politikos, procedūrų bei limitų pažeidimus ir jų išimtis būtų laiku pranešta atitinkamo lygmens vadovams ir šie galėtų imtis veiksmų, taip pat būtų pranešta kompetentingoms institucijoms.

283. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti, kaip veikia vidaus audito funkcija. Tuo tikslu jos turėtų nustatyti, ar:

- a) įstaiga periodiškai atlieka operacinės rizikos valdymo sistemos vidaus auditą;
- b) vidaus auditas apima pagrindinius operacinės rizikos valdymo, vertinimo ir kontrolės visoje įstaigoje elementus;

- c) tokie auditai veiksmingai padeda nustatyti, ar laikomasi vidaus politikos ir atitinkamų išorės reglamentų, taip pat ištaisyti visus nukrypimus nuo šių vidaus ir išorės reglamentų.

284. Jeigu norėdamos nustatyti minimalius nuosavų lėšų reikalavimus operacinei rizikai padengti įstaigos taiko pažangųjį vertinimo metodą (AMA), kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti, ar vidaus modelio patikimumo vertinimo procesas yra patikimas ir pagal jį veiksmingai patikrinamos modelio prielaidos, nustatomi visi galimi trūkumai, susiję su operacinės rizikos modeliavimu, kiekybiniu įvertinimu, sistemomis ir kitais atitinkamais būtiniausiais reikalavimais, nustatytais atitinkamuose ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktuose.

285. Nepaisant to, kokį metodą įstaiga yra pasirinkusi reguliuojamam minimaliam nuosavų lėšų kiekiui nustatyti, tais atvejais, kai modeliai taikomi priimant sprendimus (pvz., kreditavimo, kainodaros, prekybos finansinėmis priemonėmis ir pan.), kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įdiegtas patikimas vidaus modelio patikimumo vertinimo procesas ir (arba) modelio tikrinimo procesas, per kurį būtų nustatoma ir mažinama modelio rizika.

Reputacijos rizikos valdymas

286. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga yra įdiegusi reikiamą reputacijos rizikos valdymo tvarką, strategijas, procesus ir mechanizmus. Pirmiausia, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) įstaiga yra įforminusi ir įdiegusi politiką ir procesus, kuriais šią riziką nustatyti, valdyti ir stebėti, ir ar ši politika ir procesai proporcingi įstaigos dydžiui ir svarbai sistemoje;
- b) įstaiga apdairiai valdo šią riziką, pavyzdžiui, nustato ribas arba reikalauja patvirtinimo, kai kapitalą norima skirti konkrečioms šalims, sektoriams arba asmenims, ir (arba) veiklos tęstinumo planuose numatyta, jog ištikus krizei reikia iniciatyviai spręsti reputacijos klausimus;
- c) įstaiga atlieka testavimą nepalankiausiomis sąlygomis arba scenarijų analizę, kad įvertintų netiesioginį reputacijos rizikos poveikį (pvz., likvidumui, finansavimo sąnaudoms ir pan.);
- d) įstaiga imasi priemonių savo prekių ženklui apsaugoti ir, jeigu nutinka konkrečių įvykių, dėl kurių gali kilti pavojus įstaigos reputacijai, operatyviai rengia komunikacines kampanijas;
- e) įstaiga analizuoja galimą savo strategijos ir verslo planų ir apskritai savo elgsenos poveikį reputacijai.

6.4.5. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas

287. Atlikusios pirmiau aptartą vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų susidaryti nuomonę apie įstaigos operacinę riziką. Ši nuomonė turėtų būti išdėstyta išvadų santraukoje, kartu su išvadomis, remiantis 6 lentelėje išdėstytais analizės kriterijais, pažymimas balas. Jeigu, atsižvelgdama į tam tikrų rizikos subkategorijų reikšmingumą, kompetentinga institucija nusprendžia šias subkategorijas vertinti ir joms balą skirti atskirai, reikėtų, kiek tai yra galima, pagal analogiją laikytis šioje lentelėje išdėstytų rekomendacijų.

6 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas operacinės rizikos balas

Rizikos balas	Priežiūros institucijos nuomonė	Būdingos rizikos analizės kriterijai	Tinkamo valdymo ir kontrolės priemonių analizės kriterijai
1	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga nepatiria pastebimos reikšmingo prudencinio poveikio rizikos.	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal pobūdį įstaigos operacinei rizikai būdinga keletas didelio dažnumo ir (arba) mažo poveikio įvykių. • Įstaigos operacinė rizika yra nereikšminga, tai matyti iš scenarijų analizės ir palyginimo su panašių įstaigų nuostoliais. • Įstaigos per praėjusius kelerius metus patirtų nuostolių lygis nėra reikšmingas arba buvę didesni nuostoliai sumažėjo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos operacinės rizikos politika ir strategija dera su bendrąja strategija ir rizikos tolerancija. • Įstaigos operacinės rizikos valdymo organizacinė sistema yra tvirta, atsakomybės sritys aiškiai paskirstytos, riziką prisiimančių darbuotojų pareigos aiškiai atskirtos nuo rizikos valdymo ir kontrolės funkcijų.
2	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria mažą reikšmingo prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal pobūdį įstaigos operacinei rizikai labiausiai būdingi didelio dažnumo ir (arba) mažo poveikio įvykiai. • Įstaigos operacinės rizikos lygis yra mažo reikšmingumo, tai matyti iš scenarijų analizės ir palyginimo su panašių įstaigų nuostoliais. • Įstaiga per praėjusius kelerius metus patyrė mažai nuostolių arba tikimasi, kad buvęs žemesnis nuostolių lygis pakils arba buvęs aukštesnis nuostolių lygis sumažės. 	<ul style="list-style-type: none"> • Operacinės rizikos vertinimo, stebėsenos ir atsiskaitymo apie operacinę riziką sistemos yra tinkamos. • Operacinės rizikos kontrolės sistema yra patikima.

3	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria vidutinę reikšmingo prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal pobūdį įstaigos operacinei rizikai būdinga keletas mažo dažnumo ir (arba) didelio poveikio įvykių. • Įstaigos operacinės rizikos lygis yra vidutinis, tai matyti iš scenarijų analizės ir palyginimo su panašių įstaigų nuostoliais. • Įstaiga per praėjusius kelerius metus patyrė vidutinių nuostolių arba yra tikimasi, kad buvęs žemesnis nuostolių lygis pakils arba buvęs aukštesnis nuostolių lygis sumažės. 	
4	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria didelę reikšmingo prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Pagal pobūdį įstaigos operacinei rizikai būdingi visų tipų rizikos įvykiai: didelio dažnumo ir (arba) mažo poveikio bei mažo dažnumo ir (arba) didelio poveikio • Įstaigos operacinės rizikos lygis yra aukštas ir toliau didėja, tai matyti iš scenarijų analizės ir palyginimo su panašių įstaigų nuostoliais. • Įstaiga per praėjusius kelerius metus patyrė daug nuostolių arba įstaigos rizika labai padidėjo. 	

6.5. Palūkanų normos rizikos, kurią lemia ne prekybos veikla, vertinimas

6.5.1. Bendrosios nuostatos

288. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti palūkanų normos riziką, kuri kyla iš palūkanų normai jautrių ne prekybinės veiklos pozicijų (dažniausiai vadinama bankinės knygos palūkanų normos rizika, BKPNR (angl. IRRBB)), įskaitant šių pozicijų rizikos draudimą, nepaisant to, kaip jos vertinamos apskaitos tikslais (atkreipkite dėmesį, kad kredito maržos rizika, kuri kyla kai kuriose bankinės knygos pozicijose, aptariama skirsnyje apie rinkos riziką).

289. Vertindamos bankinės knygos palūkanų normos riziką, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti šias subkategorijas:

- a) riziką, susijusią su turto, įsipareigojimų ir nebalansinių trumpalaikių ir ilgalaikių pozicijų terminų ir perkainojimo laiko nesutapimu (perkainojimo rizika);
- b) riziką, kuri kyla dėl pajamingumo kreivės pasvirimo kampo ir formos pokyčių (pelningumo kreivės rizika);
- c) riziką, kuri kyla iš vienos palūkanų normos pozicijos, susijusios su palūkanų norma, kuri perkainojama kiek kitokiomis sąlygomis, rizikos draudimo (bazinė rizika);
- d) riziką, kuri kyla iš pasirinkimo sandorių, įskaitant įterptus pasirinkimo sandorius, pvz., vartotojai išperka fiksuotos normos produktus, kai pakinta rinkos normos (pasirinkimo sandorio rizika);

290. Kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai, ar įstaigos apdairiai įgyvendina EBI gairėse, parengtose pagal Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 5 dalį, pateiktas rekomendacijas. Tai ypač svarbu apskaičiuojant šios direktyvos 98 straipsnio 5 dalyje priežiūrinį sukrėtimą, taip pat nustatant, vertinant, stebint ir kontroliuojant įstaigos vidaus palūkanų normos riziką.

6.5.2. Būdingos BKPNR vertinimas

291. Vertindamos būdingos BKPNR lygį, kompetentingos institucijos turėtų nustatyti pagrindinius įstaigos BKPNR pozicijos priežastinius veiksnius ir įvertinti galimą šios rizikos prudencinį poveikį įstaigai. Būdingos BKPNR vertinimą turėtų sudaryti šie pagrindiniai etapai:

- a) preliminarus vertinimas;
- b) įstaigos palūkanų normos rizikos profilio pobūdžio ir sudėties vertinimas;
- c) scenarijų analizės ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatų vertinimas.

Preliminarus vertinimas

292. Norėdamos nustatyti BKPNR vertinimo mastą, kompetentingos institucijos pirmiausia turėtų pažymėti BKPNR, kurią įstaiga patiria arba gali patirti, šaltinius. Kad galėtų tai padaryti, kompetentingos institucijos turėtų pasinaudoti žiniomis, kurių įgijo vertindamos kitus SREP elementus, lygindamos įstaigos padėtį su panašiomis įstaigomis ir atlikdamos visą kitą priežiūros veiklą.

293. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti bent šiuos dalykus:

- a) kaip įstaiga valdo palūkanų normos riziką, įskaitant pagrindinę BKPNR strategiją ir įstaigos norimą prisiimti palūkanų normos riziką;
- b) Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 5 dalyje nurodyto standartinio sukrėtimo poveikį, atsižvelgiant į pagal tą straipsnį EBI parengtas gaires, ekonominę vertę, išreikštą kaip įstaigos reguliuojamų nuosavų lėšų dalis;
- c) palūkanų normų pokyčio poveikį pajamoms pagal įstaigos taikomą metodiką;
- d) vidaus kapitalą, skirtą BKPNR padengti (jei tai svarbu) – iš viso ir tai, kokią įstaigos viso vidaus kapitalo dalį jis sudaro, remiantis įstaigos ICAAP rezultatais, įskaitant ankstesnes tendencijas ir prognozes, jei jų yra.

294. Atlikdamos preliminarų vertinimą kompetentingos institucijos taip pat turėtų analizuoti reikšmingus įstaigos BKPNR pozicijų pokyčius. Jos turėtų vertinti bent šiuos aspektus:

- a) reikšmingus įstaigos bendrosios BKPNR strategijos, politikos ir ribų pokyčius;
- b) galimą šių pokyčių poveikį įstaigos rizikos profiliui;
- c) pagrindines rinkos tendencijas.

Įstaigos palūkanų normos rizikos profilio pobūdis ir sudėtis

295. Kompetentingos institucijos turėtų susidaryti aiškią nuomonę, kaip palūkanų normų pokyčiai gali neigiamai paveikti įstaigos pajamas ir ekonominę vertę (dabartinę numatomų pinigų srautų vertę) ir tai, kokios grėsmės trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu realiai gali kilti kapitalo pakankamumui.

296. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų analizuoti įstaigos turto, įsipareigojimų ir nebalansinių pozicijų struktūrą ir susidaryti aiškią nuomonę apie tai. Pirmiausia:

- a) įvairias bankinės knygos pozicijas, jų trukmę arba perkainojimo datas bei prielaidas dėl dėsningumų, susijusių su šiomis pozicijomis (pvz., prielaidas dėl produktų, kurių terminas neapibrėžtas);

- b) duomenis apie įstaigos pinigų iš palūkanų srautus, jei šių duomenų turima;
- c) produktų, kurių terminas neapibrėžtas, ir produktų su tiesioginėmis ir (arba) įterptomis pasirinkimo galimybėmis dalį, ypač atkreipiant dėmesį į produktus su įterptomis vartotojų pasirinkimo galimybėmis;
- d) įstaigos rizikos draudimo strategiją, išvestinių finansinių priemonių sumą ir naudojimą (rizikos draudimą arba spekuliaciją).

297. Norėdamos tiksliau nustatyti įstaigos sudėtingumą ir palūkanų normos rizikos profilį, kompetentingos institucijos taip pat turėtų suprasti pagrindinius įstaigos turto, įsipareigojimų ir nebalansinių pozicijų ypatumus, pirmiausia:

- a) paskolų portfelį (pvz., paskolų be termino mastą, paskolų su išankstinio grąžinimo galimybe mastą arba paskolų, kurioms taikoma kintamoji palūkanų norma ir nustatytos viršutinė ir apatinė ribos, mastą);
- b) obligacijų portfelį (pvz., investicijų su pasirinkimo galimybėmis, galimų koncentracijos sričių mastą);
- c) indėlių sąskaitas (pvz., įstaigos indėlių bazės palūkanų normų jautrumą palūkanų normų pokyčiams, galimas koncentracijos sritis);
- d) išvestines finansines priemones (pvz., rizikai drausti arba spekuliaciniais tikslais naudojamų išvestinių finansinių priemonių sudėtingumą, parduotų arba įsigytų palūkanų normų pasirinkimo sandorių sąlygas).

298. Analizuodamos poveikį įstaigos pajamoms, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti įvairius įstaigos pajamų ir sąnaudų šaltinius ir jų santykinę svarbą. Jos turėtų žinoti, kiek įstaigos grąža priklauso nuo palūkanų normoms jautrių pozicijų, ir turėtų nustatyti, kaip įvairūs palūkanų normų pokyčiai paveikia įstaigos grynąsias palūkanų pajamas.

299. Analizuodamos poveikį įstaigos ekonominei vertei, kompetentingos institucijos turėtų pirmiausia analizuoti standartinio sukretimo rezultatus, kaip nurodyta Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 5 dalyje, ir apskaičiuoti pradinį lyginamąjį rodiklį, pagal kurį lygintų, koks poveikis padaromas įstaigai dėl palūkanų normos pokyčių. Kad užtikrintų atitiktį, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į EBI gaires, parengtas pagal šį straipsnį. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos ypač turėtų atsižvelgti į tai, ar pasikeitus pagrindinėms prielaidoms poveikis balansui (ypač klientų sąskaitoms, kurioms nenustatytos konkrečios perkainojimo dienos ir (arba) nuosavam kapitalui) stipriai pakinta.

300. Kompetentingos institucijos turėtų stengtis suprasti šių prielaidų poveikį – tuo tikslu patikrinti vertinimo pagal „išskirties“ kriterijų rezultatus, tada atskirti ekonominės vertės riziką, kuri kyla dėl įstaigos elgsenos koregavimų, kad, be kitų dalykų, galėtų nustatyti ir suprasti riziką,

kylančią iš veiklos, kuria siekiama stabilizuoti pajamas, ir atskirti ją nuo rizikos, kuri kyla dėl kitų verslo modelio aspektų.

301. Kompetentingos institucijos turėtų taikyti ne tik Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 5 dalyje nurodytą standartinį sukrėtimo kriterijų, bet ir apsvarstyti galimybę taikyti savo pačių parengtus sukrėtimo scenarijus (pvz., didesnių arba mažesnių pokyčių, visomis ar kai kuriomis valiutomis, numatyti nelygiagrečius kursų pokyčius, atsižvelgti į bazinę riziką ir t. t.). Priimdamos sprendimą, kuriuo lygmeniu pritaikyti šiuos papildomus sukrėtimo scenarijus, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į įvairius veiksnius, pavyzdžiui: bendrą palūkanų normų lygį, pajamingumo kreivės formą ir visas svarbias savo šalies finansų sistemos ypatybes. Todėl įstaigos vidaus sistemos turėtų būti pakankamai lanksčios, kad būtų galima apskaičiuoti įstaigos jautrumą bet kuriam numatytam standartiniam sukrėtimui.
302. Atlikdamos kiekybinį vertinimą, kompetentingos institucijos taip pat, jei reikia, turėtų analizuoti rezultatus, kuriuos įstaiga gauna vertindama palūkanų normos riziką ir tuo tikslu taikydama vidaus metodikas. Analizuodamos šias metodikas, kompetentingos institucijos turėtų nuodugniau išsiaiškinti pagrindinius rizikos veiksnius, iš kurių susideda įstaigos palūkanų normos rizikos profilis.
303. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar šios įvairia valiuta operacijas vykdančios įstaigos analizuoja kiekvienos valiutos, kuria turi reikšmingą poziciją, palūkanų normos riziką, atsižvelgdamos į ankstesnę valiutų koreliaciją.
304. Analizuodamos standartinio sukrėtimo poveikio rezultatus ir rezultatus, gautus taikant įstaigos vidaus metodikas, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti ir to laiko momento skaičius, ir ankstesnes tendencijas. Šias normas reikėtų palyginti su panašių įstaigų normomis ir su bendra padėtimi rinkoje.

Scenarijų analizė ir testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

305. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti scenarijų analizės ir testavimo nepalankiausiomis sąlygomis (ne standartinio sukrėtimo), kurį įstaiga atlieka per nuolat vykstantį vidaus valdymo procesą, rezultatus ir į juos atsižvelgti. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų žinoti pagrindinius įstaigos BKPNR šaltinius.
306. Jeigu apžvelgiant įstaigos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus matyti, kad įvairiuose kreivės taškuose susikaupia ypač daug perkainojimo ir (arba) terminų arba įtariama, kad taip gali nutikti, kompetentingos institucijos gali paprašyti atlikti papildomą analizę.

6.5.3. BKPNR valdymo ir kontrolės priemonių vertinimas

307. Norėdamos visapusiškai suprasti įstaigos bankinės knygos palūkanų normos rizikos profilį, kompetentingos institucijos turėtų apžvelgti įstaigos palūkanų normos pozicijų valdymą ir sistemą.

308. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti šiuos dalykus:

- a) palūkanų normos rizikos strategiją ir norimą priimti palūkanų normos riziką (kaip atskirus elementus arba kaip platesnės rinkos rizikos strategijos ir norimos priimti rinkos rizikos dalį);
- b) organizacinę sistemą;
- c) politiką ir procedūras;
- d) rizikos nustatymo, vertinimo, stebėsenos ir pranešimo apie riziką tvarką;
- e) vidaus kontrolės sistemą.

Palūkanų normos rizikos strategija ir norima priimti palūkanų normos rizika

309. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi patikimą, aiškiai suformuluotą ir dokumentuotą BKPNR strategiją, kurią būtų patvirtinęs valdymo organas. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai:

- a) ar valdymo organas aiškiai išdėsto BKPNR strategiją, norimą priimti BKPNR ir jų tikrinimo procesą (pvz., kai atliekama bendrosios rizikos strategijos patikra arba kyla rūpestį keliančių klausimų dėl pelningumo arba kapitalo pakankamumo) ir tai, ar vyresnioji vadovybė tinkamai įgyvendina valdymo organo patvirtintą BKPNR strategiją ir užtikrina, kad įstaigos veikla atitiktų nustatytą strategiją, būtų parengtos ir įgyvendinamos rašytinės procedūros, o atsakomybė būtų paskirstyta aiškiai ir tinkamai;
- b) ar įstaigos BKPNR strategijoje tinkamai atsispindi įstaigos norima priimti palūkanų normos rizika ir ar ši rizika dera su bendrąja norima priimti rizika;
- c) ar įstaigos BKPNR strategija ir norima priimti BKPNR yra tinkama įstaigai pagal įstaigos:
 - verslo modelį;
 - bendrąją rizikos strategiją ir norimą priimti riziką;
 - rinkos aplinką ir vaidmenį finansų sistemoje;
 - kapitalo pakankumą;
- d) ar įstaigos BKPNR strategija iš esmės apima visą įstaigos veiklą, kurioje BKPNR yra reikšminga;
- e) ar įstaigos BKPNR strategijoje atsižvelgta į visus cikliškus ekonomikos aspektus ir dėl to atsirandančius pozicijų, kurioms būdinga BKPNR, sudėties pokyčius;

- f) ar įstaiga yra įdiegusi reikiamą sistemą, kuria užtikrintų, kad apie BKPNR strategiją būtų veiksmingai informuoti visi atitinkami darbuotojai.

Organizacinė sistema

310. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos organizacinė sistema yra tinkama, kad įstaiga galėtų veiksmingai valdyti, vertinti, stebėti ir kontroliuoti BKPNR, ar įstaiga turi pakankamai (ir kokybiniu, ir kiekybiniu požiūriu) žmogiškųjų ir techninių išteklių. Jos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) nubrėžtos aiškios atsakomybės už BKPNR priėmimą, stebėseną, kontrolę ir pranešimą apie BKPNR ribos;
- b) atliekama atskira BKPNR valdymo ir kontrolės srities patikra, BKPNR valdymas ir kontrolė įstaigoje aiškiai apibrėžta ir organizaciniu, funkciniu bei hierarchiniu atžvilgiais atskirta nuo verslo veiklos;
- c) darbuotojai, kurių veikla susijusi su palūkanų normos rizika (ir veiklą vykduojantys, ir valdymo bei kontrolės sričių darbuotojai), turi reikiamų įgūdžių ir patirties.

Politika ir procedūros

311. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi aiškiai apibrėžtą BKPNR valdymo politiką ir procedūras, kurios atitiktų BKPNR strategiją ir norimą priimti BKPNR. Jos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) valdymo organas tvirtina, reguliariai aptaria ir tikrina BKPNR valdymo, vertinimo ir kontrolės politiką, laikydamasis rizikos strategijų;
- b) vyresnioji vadovybė yra atsakinga už politikos ir procedūrų parengimą ir užtikrinimą, kad valdymo organo sprendimai būtų tinkamai įgyvendinami;
- c) BKPNR politika atitinka taikomus reglamentus, yra tinkama pagal įstaigos veiklos pobūdį ir sudėtingumą, padeda aiškiai suprasti būdingą BKPNR;
- d) ši politika aiškiai įforminta, apie ją aiškiai informuota ir ji nuosekliai taikoma visoje įstaigoje;
- e) šią politiką nuosekliai taiko bankų grupės ir ši politika leidžia tinkamai valdyti riziką;
- f) BKPNR politikoje aprašytos naujų produktų kūrimo, didelės rizikos draudimo procedūros arba pagrindinės rizikos valdymo iniciatyvos ir tai, ar šią politiką patvirtino valdymo organas arba atitinkamas valdymo organo įgaliotas komitetas. Pirmiausia, kompetentingos institucijos turėtų įsitikinti, ar:

- prieš įdiegiant naujus produktus, apdraudžiant naują didelę riziką ir imantis rizikos valdymo iniciatyvų, atliktos reikiamos procedūros, imtasi reikiamų kontrolės priemonių;
- įstaiga atliko galimo poveikio bendrajam rizikos profiliui analizę.

Rizikos nustatymas, vertinimas, stebėseną ir pranešimas apie riziką

312. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi reikiamą BKPNR nustatymo, supratimo ir vertinimo sistemą, kuri atitiktų įstaigos dydį ir sudėtingumą. Jos turėtų analizuoti:

- a) ar naudodama informacines sistemas ir vertinimo metodus vadovybė gali įvertinti visoms reikšmingoms bankinės knygos portfelio balansinėms ir nebalansinėms pozicijoms būdingą palūkanų normos riziką (jeigu reikia, grupės lygmeniu), įskaitant vidaus rizikos draudimą;
- b) ar įstaiga turi pakankamai darbuotojų ir pakankamų metodikų, kad galėtų vertinti BKPNR (pagal EBI *Palūkanų normos rizikos, kurią lemia ne prekybos veikla, valdymo techninių aspektų gairių – EBI gairių dėl BKPNR* reikalavimus), atsižvelgiant į įstaigos palūkanų normos rizikos pozicijos dydį, formą ir sudėtingumą;
- c) ar prielaidose, kuriomis grindžiamos vidaus metodikos, atsižvelgiama į EBI gairėse dėl BKPNR pateiktas rekomendacijas. Pirmiausia, kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos prielaidos dėl pozicijų, kurių terminas nėra nustatytas sutartyje ir kuriose yra įterptų klientų pasirinkimo galimybių, yra suformuluotos apdairiai. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti, ar apskaičiuodamos ekonominę vertę įstaigos įtraukia nuosavą kapitalą ir, jeigu taip, analizuoti, koks būtų poveikis, jeigu nuosavas kapitalas į tuos skaičiavimus nebūtų įtraukiamas;
- d) ar įstaigos rizikos vertinimo sistemose atsižvelgiama į visas reikšmingas įstaigos patiriamas palūkanų normos rizikos formas (pvz., perkainojimo riziką, pajamingumo kreivės riziką, bazinę riziką ir pasirinkimo galimybių riziką). Jeigu kurios nors priemonės ir (arba) veiksniai neįtraukiami į rizikos vertinimo sistemas, įstaigos turėtų gebėti priežiūros institucijoms paaiškinti, kodėl, ir kiekybiškai įvertinti, kiek reikšminga yra tai, kad šios priemonės ir veiksniai neįtraukiami;
- e) ar informacinėse sistemose pateikiama informacija yra kokybiška, detali ir pateikiama laiku ir ar šiose sistemose rizikos duomenis galima susumuoti pagal visą portfelį, veiklą ir konsoliduojamus subjektus. Informacinės sistemos turėtų atitikti EBI gairėse dėl BKPNR pateiktas rekomendacijas;

- f) ar duomenys, kurie naudojami vertinant riziką (rizikos vertinimo procesas taip pat turėtų atitikti EBI gairėse dėl BKPNR pateiktas rekomendacijas), yra vientisi ir surenkami laiku;
- g) ar taikant įstaigos rizikos vertinimo sistemas galima nustatyti galimas BKPNR koncentracijos sritis;
- h) ar rizikos valdytojai ir įstaigos vyresnioji vadovybė supranta prielaidas, kuriomis grindžiamos vertinimo, ypač pozicijų, kurių terminas nėra apibrėžtas sutartyje ir kuriose yra netiesioginių arba tiesioginių pasirinkimo galimybių, sistemos, bei įstaigos prielaidas dėl nuosavo kapitalo;
- i) ar rizikos valdytojai ir įstaigos vyresnioji vadovybė žino, kokio laipsnio modelio rizika būdinga įstaigos rizikos vertinimo metodams.

313. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga atliko reikiamą testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, kuriuo papildytų savo rizikos vertinimo sistemą. Atlikdamos vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų įvertinti, kaip laikomasi EBI gairėse, parengtose pagal Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 5 dalį, pateiktų atitinkamų rekomendacijų.

314. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga įdiegusi reikiamą BKPNR stebėsenos ir pranešimo įstaigos viduje apie BKPNR sistemą, kuria užtikrinama, kad prireikus bus imtasi skubių veiksmų reikiamu įstaigos vyresniosios vadovybės arba valdymo organo lygmeniu. Į stebėsenos sistemą reikėtų įtraukti konkrečius rodiklius ir atitinkamus įspėjamuosius rodiklius, kuriais būtų veiksmingai iš anksto duodamas įspėjamasis ženklas. Kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai, ar valdymo ir kontrolės darbuotojai reguliariai (pranešimų dažnumas priklausys nuo BKPNR pozicijų dydžio, sudėtingumo ir rizikos lygio) teikia pranešimus valdymo organui ir vyresniajai galimybei, kuriuose būtų pateikiama bent ši informacija:

- a) apžvelgiamos esamos BKPNR pozicijos, pelno ir nuostolių rezultatai, apskaičiuojama rizika;
- b) reikšmingi BKPNR ribų pažeidimai;
- c) pagrindinių prielaidų arba parametų, kuriais grindžiamos BKPNR vertinimo procedūros, pokyčiai.

Vidaus kontrolės sistema

315. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tvirtą ir visapusišką kontrolės sistemą ir patikimų apsaugos priemonių, kuriomis mažintų savo BKPNR pozicijas, atsižvelgdamos į rizikos strategiją ir norimą prisiimti riziką. Jos taip pat turėtų atsižvelgti į tai:

- a) ar įstaigos kontrolės funkcijos apima visus konsoliduojamus subjektus, visas geografines veiklos vietas ir visą finansinę veiklą;
- b) ar įdiegtos vidaus kontrolės priemonės, veiklos ribos ir laikomasi kitos praktikos, kuria siekiama užtikrinti, kad BKPNR pozicijos neviršytų įstaigai priimtino lygio, laikantis valdymo organo bei vyresniosios vadovybės nustatytų parametrų ir įstaigos norimos prisiimti rizikos;
- c) įstaiga turi reikiamų vidaus kontrolės priemonių ir laikosi reikiamos praktikos, kad užtikrintų, jog apie politikos, procedūrų bei ribų pažeidimus ir jų išimtis būtų laiku pranešta atitinkamo lygmens vadovams ir šie galėtų imtis veiksmų.

316. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti ribų sistemą, įskaitant tai, ar:

- a) ji dera su įstaigos rizikos valdymo strategija ir norima prisiimti rizika;
- b) yra tinkama pagal įstaigos organizacinės struktūros ir BKPNR pozicijų sudėtingumą bei gebėjimą vertinti ir valdyti šią riziką;
- c) joje atsižvelgiama į galimą palūkanų normų pokyčio poveikį pajamoms ir įstaigos ekonominei vertei; vertinant poveikį pajamoms, ribomis reikėtų žymėti priimtinius pajamų kintamumo pagal nurodytus palūkanų normos scenarijus lygius; ribų, kuriomis būtų reaguojama į palūkanų normų poveikį įstaigos ekonominei vertei, forma turėtų tikti pagal įstaigos veiklos mastą ir sudėtingumą bei pagrindines pozicijas; jeigu bankai užsiima mažmeninės bankininkystės veikla ir turi nedaug ilgalaikių priemonių, pasirinkimo sandorių, priemonių su įterptomis pasirinkimo galimybėmis arba kitų priemonių, kurių vertė gali pakisti pasikeitus palūkanų normoms, gali pakakti palyginti paprastų ribų; tačiau jeigu įstaigos yra sudėtingesnės, gali prireikti nustatyti išsamesnes priimtinių apskaičiuotosios ekonominės vertės pokyčių ribas;
- d) nustatytos ribos yra absoliučios ar galimi ribų pažeidimai; antruoju atveju įstaigos politikoje turėtų būti aiškiai aprašyta, kokių laikotarpiu ir kokiomis konkrečiomis aplinkybėmis šie ribų pažeidimai yra galimi; kompetentingos institucijos turėtų prašyti pateikti informacijos apie tai, kokių priemonių imtasi, siekiant užtikrinti, kad ribų būtų laikomasi;
- e) įstaiga yra įdiegusi reikiamas reguliaraus ribų atnaujinimo procedūras.

317. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, kaip veikia vidaus audito funkcija. Tuo tikslu jos turėtų vertinti, ar:

- a) įstaiga reguliariai atlieka BKPNR valdymo sistemos vidaus auditą;

- b) vidaus auditas apima pagrindinius BKPNR valdymo, vertinimo ir kontrolės visoje įstaigoje elementus;
- c) vidaus audito funkcija veiksmingai padeda nustatyti, ar laikomasi vidaus politikos ir atitinkamų išorės reglamentų, taip pat ištaisyti visus nukrypimus.

6.5.4. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas

318. Atlikusios pirmiau aptartą vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų susidaryti nuomonę apie įstaigos BKPNR. Ši nuomonė turėtų būti išdėstyta išvadų santraukoje, kartu su išvados, remiantis 7 lentelėje išdėstytais analizės kriterijais, pažymimas balas. Jeigu, atsižvelgdama į tam tikrų rizikos subkategorijų reikšmingumą, kompetentinga institucija nusprendžia šias subkategorijas vertinti ir joms balą skirti atskirai, šioje lentelėje išdėstyty rekomendacijų reikėtų, kiek tai yra galima, laikytis pagal analogiją.

7 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas BKPNR balas

Rizikos balas	Priežiūros institucijos nuomonė	Būdingos rizikos analizės kriterijai	Tinkamo valdymo ir kontrolės priemonių analizės kriterijai
1	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga nepatiria reikšmingo prudenčinio poveikio rizikos.	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonominės vertės jautrumas palūkanų normų pokyčiams nėra reikšmingas. • Pajamų jautrumas palūkanų normų pokyčiams nėra reikšmingas. • Ekonominės vertės ir pajamų jautrumas pagrindinių prielaidų (pvz., produktų su įterptosiomis klientų pasirinkimo galimybėmis) pokyčiams nėra reikšmingas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos palūkanų normos rizikos politika ir strategija dera su bendrąja strategija ir norima prisiimti rizika. • Įstaigos palūkanų normos rizikos valdymo organizacinė sistema yra tvirta, atsakomybės sritys aiškiai paskirstytos, riziką prisiimančių darbuotojų pareigos aiškiai atskirtos nuo rizikos valdymo ir kontrolės funkcijų.
2	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria mažą reikšmingo prudenčinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonominės vertės jautrumas palūkanų normų pokyčiams yra nedidelis. • Pajamų jautrumas palūkanų normų pokyčiams yra nedidelis. • Ekonominės vertės ir pajamų jautrumas pagrindinių prielaidų (pvz., produktų su įterptosiomis klientų pasirinkimo galimybėmis) pokyčiams yra nedidelis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Palūkanų normos rizikos vertinimo, stebėsenos ir pranešimo apie riziką sistemos yra tinkamos. • Palūkanų normos rizikos vidaus ribos ir kontrolės sistema yra patikima ir atitinka įstaigos rizikos valdymo strategiją ir norimą prisiimti riziką.
3	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria vidutinę reikšmingo prudenčinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonominės vertės jautrumas palūkanų normų pokyčiams yra vidutinis. • Pajamų jautrumas palūkanų normų pokyčiams yra vidutinis. • Ekonominės vertės ir pajamų jautrumas pagrindinių prielaidų (pvz., produktų su įterptosiomis 	

		klientų pasirinkimo galimybėmis) pokyčiams yra vidutinis.	
4	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria didelę reikšmingo prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Ekonominės vertės jautrumas palūkanų normų pokyčiams yra didelis. • Pajamų jautrumas palūkanų normų pokyčiams yra didelis. • Ekonominės vertės ir pajamų jautrumas pagrindinių prielaidų (pvz., produktų su įterptosiomis klientų pasirinkimo galimybėmis) pokyčiams yra didelis. 	

7 antraštinė dalis. SREP kapitalo vertinimas

7.1. Bendrosios nuostatos

319. Kompetentingos institucijos, atlikdamos SREP kapitalo vertinimą, turėtų nustatyti, ar įstaigos turimomis nuosavomis lėšomis patikimai padengiamos kapitalo rizikos, kurias įstaiga patiria arba gali patirti, kai šios rizikos įvertinamos kaip reikšmingos įstaigai.

320. Kompetentingos institucijos tam turėtų nustatyti ir apibrėžti, kokį kiekį (sumą) ir kokios sudėties (kokybės) papildomų nuosavų lėšų įstaigai reikia turėti, kad įstaiga galėtų padengti rizikos elementus ir riziką, nenumatytą Reglamento (ES) Nr. 575/2013 1 straipsnyje (toliau – papildomi nuosavų lėšų reikalavimai), įskaitant (jei reikia) nuosavų lėšų reikalavimus modelio, kontrolės, valdymo ar kitų trūkumų keliamai rizikai padengti.

321. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti įstaigos nuosavų lėšų pakankumą ir ekonominių nepalankių sąlygų poveikį nuosavoms lėšoms – tai vienas pagrindinių įstaigos gyvybingumo rodiklių. Per šį vertinimą taip pat reikėtų analizuoti pernelyg didelio finansinio svorto keliamą riziką.

322. Rezultatus reikėtų apibendrinti ir, remiantis šios antraštinės dalies pabaigoje išdėstytais kriterijais, įvertinti balu.

SREP kapitalo vertinimo procesas

323. Atsižvelgusios į rizikų kapitalui vertinimo rezultatus, kaip apibrėžta 6 antraštinėje dalyje, kompetentingos institucijos, atlikdamos SREP kapitalo vertinimą, turėtų:

- a) nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus;
- b) suderinti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus su kapitalo reikalavimų direktyvoje (toliau – KRD) nurodytais rezervais ir visais makroprudenciniais reikalavimais;
- c) nustatyti ir tiksliai apibrėžti bendrus SREP kapitalo reikalavimus (angl. TSCR) ir bendruosius kapitalo reikalavimus (angl. OCR);
- d) įvertinti pernelyg didelio finansinio svorto riziką;
- e) įvertinti, ar bendruosius kapitalo reikalavimus ir bendrus SREP kapitalo reikalavimus galima įvykdyti per ekonomikos ciklą;

- f) skirti kapitalo balą.

7.2. Papildomų nuosavų lėšų reikalavimų nustatymas

324. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus, kad būtų galima padengti:

- a) nenumatytų nuostolių riziką ir numatytų nuostolių riziką, kuri atidėjimais padengta nepakankamai, per 12 mėnesių laikotarpį (išskyrus tuos atvejus, kai Reglamente (ES) Nr. 575/2013 nurodyta kitaip) (toliau – nenumatyti nuostoliai);
- b) riziką, kad dėl modelio trūkumų rizika gali būti įvertinta nepakankamai, kaip aptarta Direktyvos 2013/36/ES 101 straipsnyje;
- c) riziką, kuri kyla dėl vidaus valdymo trūkumų, įskaitant vidaus kontrolės, tvarkos ir kitus trūkumus.

7.2.1. Papildomų nuosavų lėšų nenumatytiems nuostoliams padengti nustatymas

325. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus nenumatytų nuostolių rizikai padengti, o įstaigos turėtų visą laiką jų laikytis. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus, atsižvelgdamos į kiekvieną riziką ir remdamosi priežiūros institucijos išvadomis, padarytomis vadovaujantis šiais informacijos šaltiniais:

- a) per ICAAP atliktais skaičiavimais;
- b) priežiūros lyginamųjų skaičiavimų rezultatu;
- c) kitais atitinkamais duomenimis, įskaitant duomenis, gautus bendradarbiaujant ir vedant dialogą su įstaiga.

326. Per ICAAP atliekami skaičiavimai (jeigu laikomi patikimais arba iš dalies patikimais) turėtų būti pradinis taškas nuosavų lėšų reikalavimui nustatyti, taip pat reikėtų remtis priežiūros lyginamaisiais rodikliais ir kitais reikiama duomenimis. Jeigu per ICAAP atliekami skaičiavimai nėra laikomi patikimais, nustatant nuosavų lėšų reikalavimus pradinis taškas turėtų būti priežiūros lyginamieji rodikliai, o šiuos rodiklius reikėtų papildyti kitais atitinkamais duomenimis.

327. Kompetentingos institucijos neturėtų leisti, kad pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 92 straipsnį laikomos nuosavos lėšos būtų naudojamos bendriesiems arba konkrečiai rizikai padengti nustatytiems papildomiems nuosavų lėšų reikalavimams įvykdyti arba kompensuoti.

328. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 1 dalies f punktą, norėdamos nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus, kompetentingos institucijos turėtų vertinti ir analizuoti diversifikacijos poveikį, kuris kyla dėl geografinių, sektorinių kitų aktualių veiksnių kiekvienoje reikšmingoje rizikos kategorijoje (tos pačios rizikos diversifikacija). Jokiais Reglamente (ES) Nr. 575/2013 numatytais rizikų kapitalui atvejais minimalūs nuosavų lėšų reikalavimai, apskaičiuoti pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 92 straipsnį, dėl diversifikacijos poveikio neturėtų mažėti.
329. Tačiau diversifikacija tarp skirtingų kategorijų rizikos, įskaitant riziką, numatytą Reglamente (ES) Nr. 575/2013 (diversifikacija tarp atskirų rizikų) neturėtų būti laikomas papildomų nuosavų lėšų reikalavimų nustatymo dalimi.
330. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad kiekvienai rizikai padengti nustatytais papildomais nuosavų lėšų reikalavimais būtų patikimai užtikrinta, kad rizika būtų padengta. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų:
- a) aiškiai pagrįsti visus papildomus nuosavų lėšų reikalavimus, kurie labai skiriasi nuo patikimų skaičiavimų rezultatų, gautų per ICAAP, arba nuo palyginamųjų skaičiavimų;
 - b) nuosekliai taikyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus (jeigu šie reikalavimai nėra nustatyti remiantis konkrečios įstaigos ypatumais) ir užtikrinti, kad prudenciniai rezultatai iš esmės būtų nuoseklūs visose įstaigose.
331. Nustatydamas papildomas nuosavas lėšas, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į dialogo ir bendravimo su įstaiga rezultatus.

Skaičiavimas per ICAAP

332. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti per ICAAP atliekamų skaičiavimų patikimumą ir įvertinti, ar skaičiavimai yra:
- a) detalūs. Atliekant skaičiavimus ir (arba) taikant metodikas skaičiavimus turėtų būti galima suskaidyti pagal rizikos rūšį, ne vien pateikti vieną visas rizikos sritis apimantį (ekonominio kapitalo) skaičiavimą. Tokio skaidymo galimybė turėtų būti numatyta pačioje ICAAP metodikoje. Jeigu kompetentinga institucija mano, kad tai reikalinga, galima nurodyti įverčius, gautus apskaičiavus ribinį rizikos indėlį, pavyzdžiui, rizikos, kurios atskirai neįmanoma įvertinti (pvz., kredito koncentracijos rizikos);
 - b) patikimi. Atliekami skaičiavimai ir (arba) taikomos metodikos turėtų aiškiai apimti riziką, kurią norima analizuoti (pvz., skaičiuojant kredito koncentracijos riziką, reikėtų remtis atitinkamais sektorių skirstymais, kurie atspindėtų faktines koreliacijas ir portfelio sudėtį), ir būti grindžiama pripažintais arba tinkamais modeliais ir apdairiomis prielaidomis;

- c) suprantami. Pagrindiniai skaičiavimų ir (arba) metodikų priežastiniai veiksniai turėtų būti aiškiai nurodyti. Skaičiavimai „juodosios dėžės“ principu neturėtų būti priimtini. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad įstaiga paaiškintų daugiausia trūkumų turinčius taikomų modelių aspektus ir tai, kaip į trūkumus atsižvelgiama ir kaip jie ištaisomi per ICAAP atliekant galutinį skaičiavimą;
- d) palyginami. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, pagal kokį laikymo laikotarpį ir (arba) rizikos laikotarpį atlikti per ICAAP vykdyti skaičiavimai ir šių skaičiavimų patikimumo lygį (arba lygiavertį matą) ir šiuos kintamuosius pakoreguoti arba prašyti, kad įstaiga juos pakoreguotų, kad duomenis būtų lengviau palyginti su panašiomis įstaigomis ir priežiūros lyginamųjų rodiklių įverčiais.

333. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti per ICAAP atliekamų skaičiavimų patikimumą palyginant juos su tos pačios rizikos priežiūros lyginamųjų rodiklių ir kitų atitinkamų rodiklių reikšmėmis.

334. Per ICAAP atliekamas skaičiavimas turėtų būti laikomas iš dalies patikimu tada, kai nepaisant to, kad atitinka ne visus pirmiau išvardytus kriterijus, vis tiek atrodo labai patikimas – tačiau taip turėtų būti išimtiniais atvejais; tokiais atvejais reikėtų imtis priemonių, kad būtų pašalinti nustatyti per ICAAP atliktų skaičiavimų trūkumai.

Priežiūros lyginamieji rodikliai

335. Kompetentingos institucijos turėtų sudaryti ir taikyti konkrečiai rizikai pritaikytus priežiūros lyginamuosius rodiklius ir pagal juos tikrinti per ICAAP atliekamus šios reikšmingos rizikos ir šios rizikos elementų, kurie nėra numatyti Reglamente (ES) Nr. 575/2013, skaičiavimus arba pagal juos pagrįsti konkrečiai rizikai padengti nustatomą papildomą nuosavų lėšų reikalavimą, jei per ICAAP atliekami šios reikšmingos rizikos arba jos elementų skaičiavimai laikomi nepatikimais arba jų duomenų neturima.

336. Priežiūros lyginamieji rodikliai turėtų būti tokie, kad jais būtų galima remtis kaip apdairiu, nuosekliu (pritaikytu pagal atitinkamus laikymo laikotarpius ir (arba) rizikos laikotarpius bei pasitikėjimo lygį, kaip to reikalaujama Reglamente (ES) Nr. 575/2013), skaidriu ir palyginamu matu ir šį matą būtų galima taikyti apskaičiuojant ir palyginant galimus įstaigų nuosavų lėšų reikalavimus pagal rizikos rūšį (išskyrus Reglamente (ES) Nr. 575/2013 numatytą riziką).

337. Kadangi įstaigos taiko labai įvairius verslo modelius, rezultatai, gauti taikant priežiūros lyginamuosius rodiklius, gali tiktį ne kiekvienu atveju ir ne kiekvienai įstaigai. Jeigu galimos kelios alternatyvos, kompetentingos institucijos turėtų taikyti tinkamiausią lyginamąjį rodiklį ir, vertindama lyginamojo rodiklio rezultatus, remtis savo nuovoka bei atsižvelgti į konkrečiam verslo modeliui būdingas sąlygas.

338. Kai kompetentingos institucijos, norėdamos nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus, atsižvelgia į priežiūros lyginamuosius rodiklius, per dialogą su įstaiga jos turėtų paaiškinti lyginamųjų rodiklių logiką ir bendruosius pagrindinius jų principus.

Kiti svarbūs duomenys

339. Pagal konkrečią riziką nustatytiems papildomų nuosavų lėšų reikalavimams pagrįsti kompetentingos institucijos turėtų naudoti kitus svarbius duomenis. Prie kitų svarbių duomenų galima priskirti rizikos vertinimo rezultatus (pagal 6 antraštinėje dalyje išdėstytus kriterijus), palyginimo su panašių įstaigų grupe rezultatus, įskaitant EBI ataskaitą (-as) pagal Direktyvos 2013/36/ES 78 straipsnio reikalavimus, EBI lyginamuosius rodiklius, parengtus pagal Direktyvos 2013/36/ES 101 straipsnį, pagal konkrečią riziką pritaikyto testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus, makroprudencinių (paskirtų) institucijų duomenis ir t. t.

340. Pagal kitus svarbius duomenis kompetentingos institucijos turėtų spręsti, ar reikia iš naujo įvertinti per ICAAP atliktų arba lyginamųjų konkrečios rizikos skaičiavimų tinkamumą ir (arba) patikimumą, ir (arba) ar reikia koreguoti gautą rezultatą, jeigu remiantis šiais rodikliais kyla abejonių dėl skaičiavimo tikslumo (pvz., jeigu rizikos balu žymimas rizikos lygis reikšmingai skiriasi nuo skaičiavimo rezultatų arba jeigu tikrinant panašias įstaigas paaiškėja, kad nuosavų įstaigos lėšų reikalavimas panašios rizikos pozicijai padengti labai skiriasi nuo panašių įstaigų).

341. Siekdamas užtikrinti, kad papildomų nuosavų lėšų reikalavimai konkrečiai rizikai padengti būtų nustatomi nuosekliai, kompetentingos institucijos turėtų naudoti tas pačias panašių įstaigų grupes, kurias naudojo analizuodamos rizikas kapitalui, kaip nurodyta 6 antraštinėje dalyje.

342. Jeigu kompetentingos institucijos, norėdamos nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus, atsižvelgia į kitus svarbius duomenis, per dialogą su įstaiga jos turėtų paaiškinti naudojamų duomenų logiką ir bendruosius pagrindinius jų principus.

7.2.2. Nuosavų lėšų ir kitų priemonių nustatymas modelio trūkumams ištaisyti

343. Jeigu nuolat tikrindamos vidaus modelius pagal Direktyvos 2013/36/ES 101 straipsnio reikalavimus arba analizuodamos panašias įstaigas pagal Direktyvos 2013/36/ES 78 straipsnio reikalavimus, kompetentingos institucijos nustato modelio trūkumų, dėl kurių gali būti nustatyti per maži Reglamente (ES) Nr. 575/2013 nurodyti minimalūs nuosavų lėšų reikalavimai, kompetentingos institucijos turėtų nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus modelio trūkumų, dėl kurių rizika gali būti įvertinta nepakankamai, keliamai rizikai padengti, jeigu nusprendžia, kad ši priemonė yra tinkamesnė už kitas priežiūros priemones. Kompetentingos institucijos papildomus nuosavų lėšų reikalavimus šiai rizikai padengti turėtų nustatyti tik laikinai, kol nebus pašalinti trūkumai.

7.2.3. Nuosavų lėšų ir kitų priemonių nustatymas kitų trūkumų keliamai rizikai padengti

344. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus kontrolės, valdymo arba kitų trūkumų keliamai rizikai, nustatytai atliekant 4–6 antraštinėse dalyse aptartą rizikos vertinimą, padengti, jeigu nusprendžia, kad ši priemonė yra tinkamesnė už kitas priežiūros priemones. Kompetentingos institucijos papildomus nuosavų lėšų reikalavimus šiai rizikai padengti turėtų nustatyti tik laikinai, kol nebus pašalinti trūkumai.

7.2.4. Nuosavų lėšų ir kitų priemonių nustatymas finansavimo rizikai padengti

345. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus finansavimo rizikai, nustatytai atliekant 8 antraštinėje dalyje aptartą rizikos vertinimą, padengti, jeigu nusprendžia, kad ši priemonė tinkamesnė už kitas priežiūros priemones.

7.3. Derinimas su kapitalo rezervo reikalavimais ir makroprudenciniais reikalavimais

346. Nustatydamos papildomus nuosavų lėšų reikalavimus (arba kitas kapitalo priemones, žr. 10.3 skirsnį), kompetentingos institucijos turėtų papildomus nuosavų lėšų reikalavimus derinti su visais taikomais kapitalo rezervų reikalavimais ir (arba) makroprudenciniais reikalavimais tai pačiai rizikai ar rizikos elementams padengti. Kompetentingos institucijos papildomų nuosavų lėšų reikalavimų (arba kitų kapitalo priemonių) neturėtų nustatyti, jeigu rizika kapitalo rezervų reikalavimais ir (arba) papildomais makroprudenciniais reikalavimais jau yra padengta.

7.4. Bendro SREP kapitalo reikalavimo nustatymas

347. Kompetentingų institucijų nustatomas bendras SREP kapitalo reikalavimas turėtų būti apskaičiuojamas sudėjus:

- a) nuosavų lėšų reikalavimą pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 92 straipsnį;
- b) papildomų nuosavų lėšų reikalavimų (apskaičiuotų pagal pirmiau išdėstytus kriterijus) ir visų papildomų nuosavų lėšų, nustatytų kaip reikalingų reikšmingai skirtingos rizikos koncentracijai padengti, sumą.

348. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, kad papildomus nuosavų lėšų reikalavimus turėtų sudaryti bent 56 % bendro 1 lygio nuosavo kapitalo (CET1) ir bent 75 % 1 lygio kapitalo (T1), kai papildomi nuosavų lėšų reikalavimai yra skirti padengti šių rūšių rizikai:

- a) kredito, rinkos ir operacinės rizikos elementams (kurie nėra numatyti Reglamente (ES) Nr. 575/2013);
- b) kredito koncentracijos rizikai ir BKPNR;

- c) rizikai dėl modelio trūkumų, dėl kurių gali būti nustatytas nepakankamas nuosavų lėšų dydis, jei papildomų nuosavų lėšų reikalavimai naudojami šiai rizikai padengti.

349. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti papildomų nuosavų lėšų kitų rūšių rizikai padengti sudėtį savo nuožiūra, bet turėtų stengtis užtikrinti, kad patiriama rizika būtų padengta patikimai.

350. Vertindamos ir (arba) apskaičiuodamos bendrą SREP kapitalo reikalavimą, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti tik į tuos straipsnius ir priemones, kurios pripažįstamos nuosavoms lėšoms nustatyti (kaip aprašyta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 antroje dalyje).

7.5. Nuosavų lėšų reikalavimų formulavimas

351. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti nuoseklumą nustatydamos papildomų nuosavų lėšų reikalavimus ir juose pranešdamos įstaigai ir (arba), jei to reikia, kitoms kompetentingoms institucijoms. Reikėtų pranešti bent įstaigos bendro SREP kapitalo reikalavimo (angl. TSCR) ir bendros rizikos pozicijos sumos santykį (koeficientą) (angl. TREA), suskaidytą pagal reikalavimo sudėtį.

352. Norėdamos pranešti bendro SREP kapitalo reikalavimo koeficientą (TSCR), kompetentingos institucijos šį rodiklį turėtų apskaičiuoti pagal toliau pateiktą formulę (t. y. padauginusios iš Reglamente (ES) Nr. 575/2013 nurodyto 8 % bendros rizikos pozicijos sumos reikalavimo (TREA)):

$$TSCR \text{ ratio} = 8\% \times \frac{TSCR \times 12.5}{TREA}$$

353. Jeigu reikia, kompetentingos institucijos turėtų reikiamai pakoreguoti pirmiau nurodytus skaičiavimus ir į juos įtraukti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus, nustatytus su bendru balansu nesusijusiai rizikai padengti, ir (arba) užtikrinti, kad papildomi nuosavų lėšų reikalavimai nebūtų mažesni už nominaliąją apatinę ribą (pvz., dėl finansinio svorto sumažinimo); tai gali būti išdėstyta atskirai.

354. Greta bendrojo reikalavimo kompetentingos institucijos gali bendrą SREP kapitalo reikalavimą išdėstyti detaliau, suskaidžiusios papildomus nuosavų lėšų reikalavimus pagal konkrečią riziką.

Bendro SREP kapitalo reikalavimo pavyzdys (TSCR)

Nuo tam tikros DATOS ir kol bus nurodyta kitaip, iš ĮSTAIGOS reikalaujama užtikrinti, kad jos bendras SREP kapitalo reikalavimas (TSCR) sudarytų X % bendros rizikos pozicijos sumos (TREA):

- 8 % (bent x % CET1 ir x % T1) sudarytų nuosavų lėšų reikalavimai, nurodyti Reglamento (ES) Nr. 575/2013 92 straipsnyje;

- papildomi nuosavų lėšų reikalavimai X % viršytų Reglamento (ES) Nr. 575/2013 92 straipsnyje nurodytus reikalavimus, iš jų X % (bent x % CET1 ir x % T1) būtų skirti nenumatytiems per SREP įvardytiems nuostoliams padengti ir X % (bent x % CET1 ir x % T1) būtų skirti KITAI per SREP įvardytai rizikai padengti [pvz., kilus abejonėms dėl valdymo].

355. Siekdamas užtikrinti dar didesnę nuoseklumą, kompetentingos institucijos įstaigoms ir (arba), jeigu reikia, kitoms kompetentingoms institucijoms gali pranešti bendrąjį kapitalo reikalavimą ir jo sudedamąsias dalis – bendrą SREP kapitalo reikalavimą, KRD rezervų reikalavimus ir papildomus nuosavų lėšų reikalavimus makroprudencinei rizikai padengti, nurodydamos santykį su bendra rizikos pozicijos suma (koeficientą), suskaidytą pagal reikalavimo sudėtį.

Bendrojo kapitalo reikalavimo nustatymo pavyzdys

Nuo tam tikros DATOS ir kol bus nurodyta kitaip, iš ĮSTAIGOS reikalaujama užtikrinti, kad jos bendrasis kapitalo reikalavimas (OCR) sudarytų X % bendros rizikos pozicijos sumos (TREA), iš jo bent X % sudarytų CET1 ir bent X % sudarytų T1.

Iš šio X % bendrojo kapitalo reikalavimo (OCR):

- **X % sudarytų bendras SREP kapitalo reikalavimas (TSCR), kurio būtina laikytis visą laiką, iš jo:**

- 8 % (bent x % CET1 ir x % T1) sudarytų nuosavų lėšų reikalavimai, nurodyti Reglamento (ES) Nr. 575/2013 92 straipsnyje;

- papildomos nuosavos lėšos X % viršytų Reglamento (ES) Nr. 575/2013 92 straipsnyje nurodytus reikalavimus, iš jų X % (bent x % CET1 ir x % T1) būtų skirti nenumatytiems per SREP įvardytiems nuostoliams padengti ir X % (bent x % CET1 ir x % T1) būtų skirti KITAI per SREP įvardytai rizikai padengti [pvz., kilus abejonėms dėl valdymo].

- **X % sudarytų ĮSTAIGAI taikomas kapitalo rezervo (100 % CET1) reikalavimas pagal Direktyvą 2013/36/ES, iš jo:**

- 2,5 % sudarytų kapitalo apsaugos rezervo reikalavimas;

- X % sudarytų KITAS [pvz., anticiklinio kapitalo rezervo (CyCB) ir O-SII] reikalavimas.

7.6. Pernelyg didelio finansinio sveto rizika

356. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti pernelyg didelio finansinio sveto įstaigos nuosavoms lėšoms keliamą riziką.

357. Atlikdamos vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti šiuos aspektus:

- a) esamą finansinio sveto koeficiento dydį palyginus su panašiomis įstaigomis ir, jeigu taikoma, šio koeficiento ir reguliuojamos minimalios ribos skirtumą;
- b) įstaigos finansinio sveto koeficiento pokytį, įskaitant prognozuojamą esamų ir ateityje numatomų nuostolių poveikį finansinio sveto koeficientui. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų analizuoti, kokį poveikį finansinio sveto koeficientui gali turėti esamas ir prognozuojamas pozicijų, į kurias atsižvelgiama apskaičiuojant šį koeficientą, augimas;
- c) pernelyg didelio finansinio sveto rizikos, kuri kyla dėl įvairių nepalankių įvykių, tikimybės dydį (apie tai taip pat rašoma 7.7 skirsnyje);
- d) ar pernelyg didelio finansinio sveto rizika gali kilti dėl konkrečių įstaigų, į kurias apskaičiuojant finansinio sveto koeficientą atsižvelgta nepakankamai.

7.7. Reikalavimų vykdymas per ekonominį ciklą

358. Kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, ar įstaigos nuosavų lėšų (pagal kokybę ir struktūrą) pakanka pokyčiams per ekonominį ciklą atremti ir ar reikia imtis priemonių galimiems trūkumams pašalinti.

359. Kad tai padarytų, kompetentingos institucijos turėtų remtis testavimo nepalankiausiomis sąlygomis (atlikto pačios įstaigos ir (arba) priežiūrinio testavimo) rezultatais ir nustatyti pagrindinio ir nepalankaus scenarijaus poveikį turimoms nuosavoms lėšoms bei tai, ar jų pakanka kapitalo reikalavimams (bendrajam kapitalo reikalavimui ir bendram SREP kapitalo reikalavimui) įvykdyti arba bet kuriam kitam atitinkamam siektinam rodikliui, kurį kompetentingos institucijos nustato atlikusios visos sistemos testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, pasiekti. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų analizuoti testavimo nepalankiausiomis sąlygomis poveikį įstaigos finansinio sveto koeficientui.

360. Norėdamos priimti šį sprendimą, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti įstaigos per ICAAP atlikto testavimo nepalankiausiomis sąlygomis ir priežiūrinio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus, būtent:

- a) testavimų nepalankiausiomis sąlygomis, kuriuos įstaiga atliko per ICAAP, taikydama sunkias, bet tikėtinas pagal jos verslo modelį ir rizikos profilį tinkančias

sąlygas ir laikydamosi EBI testavimo nepalankiausiomis sąlygomis gairių, rezultata, kurį kompetentingos institucijos tinkamai patikrino, ir (arba)

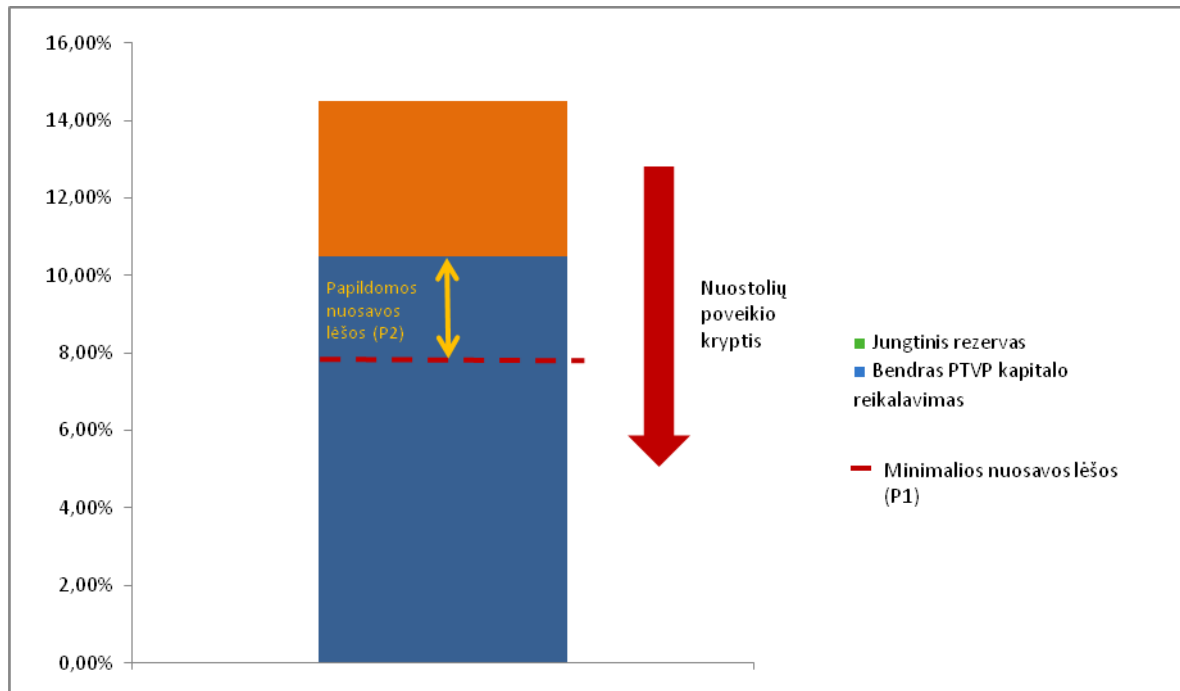
- b) priešišrinio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis, kurį kompetentingos institucijos atliko pagal Direktyvos 2013/36/ES 100 straipsnį, atsižvelgdamos į pagal tą straipsnį parengtas EBI gaires, rezultatus; šio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai gali būti įvairūs, pavyzdžiui:
 - i) pagal jį gali būti apibrėžiami konkretūs baziniai scenarijai ir (arba) prielaidos, kurių įstaigos turi laikytis;
 - ii) tai gali būti visos sistemos testavimas nepalankiausiomis sąlygomis, taikant įstaigos arba priešišros institucijų naudojamą metodiką ir scenarijus.

361. Laikydamosi proporcingumo principo kompetentingos institucijos gali svarstyti galimybę įstaigoms, kurios nepriskirtos prie 1 kategorijos, taikyti siauresnį testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.

362. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti būsimo laikotarpio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus, kaip nurodyta EBI testavimo nepalankiausiomis sąlygomis gairėse. Pradinis išteklių dydis – tai nepalankiausių sąlygų pradžioje įstaigos turimos nuosavos lėšos.

363. Norint nustatyti, ar pažeistas bendrasis kapitalo reikalavimas, visas su makroprudenciniais reikalavimais susijusias scenarijaus laikotarpio prielaidas (pvz., dėl reikalavimų lygio pokyčių arba dėl to, kokius rezervus galima naudoti) reikėtų suderinti su makroprudencine (paskirta) institucija, o reikalavimai vertikalios eilės tvarka išdėstomi taip, kaip parodyta toliau pateiktoje schemoje.

3 pav. Vertikali nuosavų lėšų reikalavimų eilės tvarka

364. Atsižvelgdamos į testavimų nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus, kompetentingos institucijos turėtų remtis 365–366 punktuose išdėstytais kriterijais ir atsižvelgdamos į scenarijus bei testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rūšis (ar tai įstaigos per ICAAP atliekamas, ar priežiūrinis testavimas nepalankiausiomis sąlygomis) analizuoti, ar reikia imtis priemonių ir kokios priemonės reikalingos, kad būtų galima pašalinti visus reikalavimų arba kurio nors kito svarbaus kompetentingų institucijų atlikus visos sistemos testavimus nepalankiausiomis sąlygomis nustatyto siektino rodiklio pažeidimus. Bet kuriuo atveju kompetentingos institucijos turėtų reikalauti, kad įstaiga pateiktų patikimą kapitalo planą ir užtikrintų, kad gali įvykdyti bendrą SREP kapitalo reikalavimą arba laikytis visų kitų svarbių kompetentingų institucijų atlikus pasirinkto laikotarpio visos sistemos testavimus nepalankiausiomis sąlygomis nustatytų siektinų rodiklių.

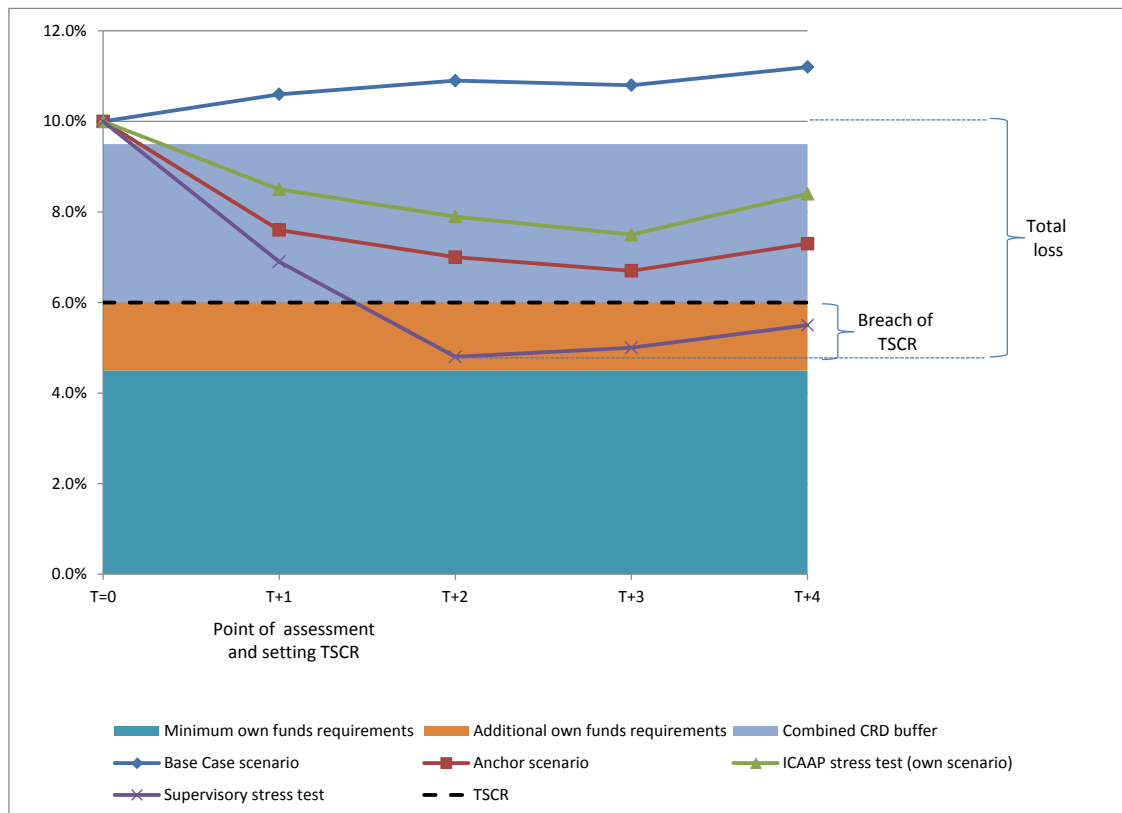
365. Analizuodamos kapitalo planą, kompetentingos institucijos turėtų tikrinti ir analizuoti, ar patikimos rizikos mažinimo valdymo priemonės, kurių įstaiga pažadėjo imtis, yra tinkamos. Kompetentingos institucijos turėtų jas vertinti atsižvelgdamos į įstaigos teisinius ir reputacijos suvaržymus ir pažymėti, kiek jos jau yra nurodytos viešuose dokumentuose (pvz., dividendų politikoje) ir įstaigos verslo plane bei pareiškimuose dėl norimos prisiimti rizikos. Kompetentingos institucijos rizikos mažinimo priemonių patikimumą taip pat turėtų vertinti pagal bendresnius makroekonominis kriterijus.

366. Be to, kompetentingos institucijos turėtų, jei reikia, analizuoti papildomas 10.3 skirsnyje nurodytas priemones. Nustatydamos šias priemones, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti:

- a) kiek laiko praeina nuo testavimo nepalankiausiomis sąlygomis pradžios iki pažeidimo atsiradimo;
- b) pažeidimo dydį, palyginus su testavimo nepalankiausiomis sąlygomis pradžia;
- c) absoliutaus ir santykinio išteklių sumažėjimo dydį, palyginus su testavimo nepalankiausiomis sąlygomis pradžia;
- d) įstaigos strategiją, finansinius planus ir per VMA atlikto vertinimo, aptarto 4 antraštinėje dalyke, rezultatus;
- e) makroprudencinės (paskirtos) institucijos nuomonę dėl reikalavimo turėti nuosavų lėšų, kad būtų įvykdyti KRD kapitalo rezervų reikalavimai, išskyrus kapitalo apsaugos rezervą (pvz., anticiklinio rezervo, O-SII rezervo), jeigu susiklostytų hipotetinės nepalankiausios sąlygos;
- f) makroekonominių sąlygų, faktinio nuosavų lėšų lygio ir bendros rizikos pozicijos sumos pokytį nuo testavimo nepalankiausiomis sąlygomis pradžios iki vertinimo momento.

367. Jeigu, remiantis testavimų nepalankiausiomis sąlygomis rezultatais ir atsižvelgiant į esamą makroekonominę aplinką, gresia pavojus, kad įstaiga negalės įvykdyti savo bendro SREP kapitalo reikalavimo, kompetentingos institucijos turėtų svarstyti galimybę nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus ir patikslinti bendrą SREP kapitalo reikalavimą, kuris buvo nustatytas remiantis 7.4 skirsniu (žr. 4 pav.).

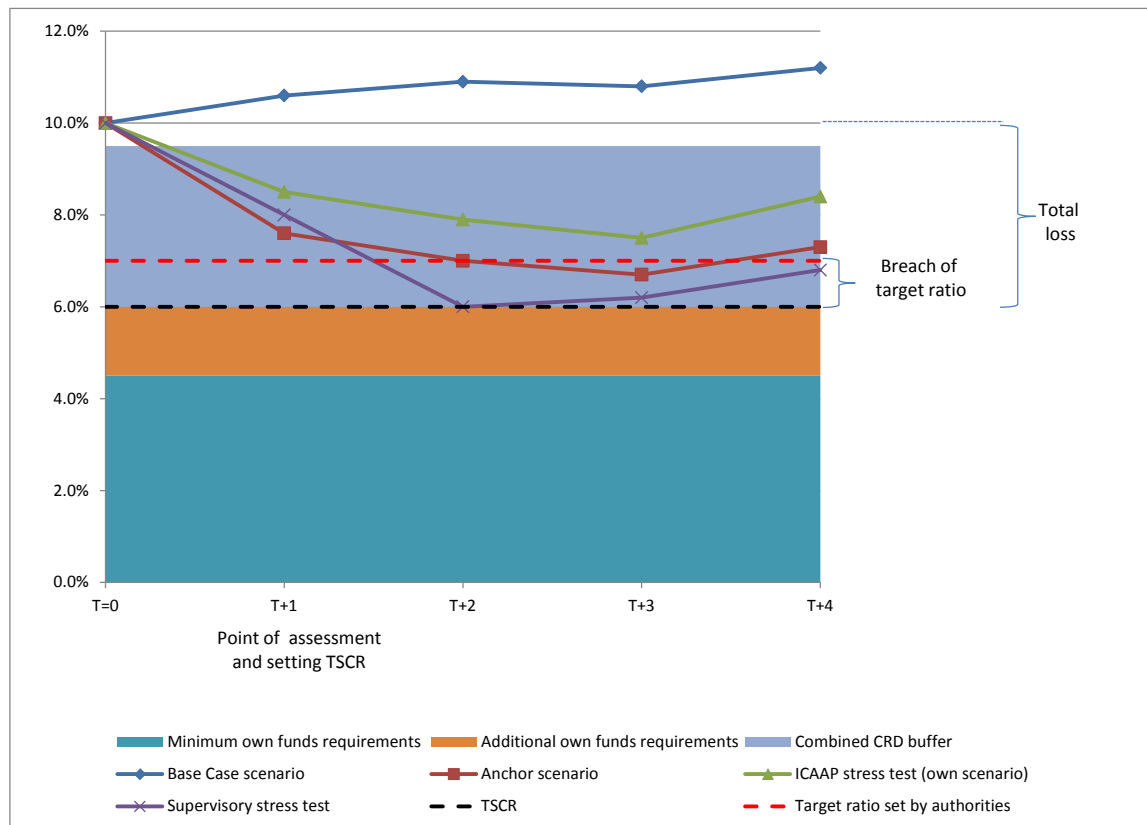
4 pav. Pavyzdys, kaip per ekonominį ciklą keičiasi kapitalo (CET1) ištekliai ir pažeidžiamas bendras SREP kapitalo reikalavimas

EN	Target language
Total loss	Bendras nuostolis
Breach of TSCR	Bendro SREP kapitalo reikalavimo pažeidimas
Point of assessment and setting TSCR	Bendro SREP kapitalo reikalavimo vertinimo ir nustatymo taškas
Minimum own funds requirements	Minimalūs nuosavų lėšų reikalavimai
Base Case scenario	Pagrindinis scenarijus
Supervisory stress test	Priežiūrinis testavimas nepalankiausiomis sąlygomis
Additional own funds requirements	Papildomi nuosavų lėšų reikalavimai
Anchor scenario	Bazinis scenarijus
TSCR	Bendras SREP kapitalo reikalavimas
Combined CRD buffer	Jungtinis rezervas pagal KR D
ICAAP stress test (own scenario)	Per ICAAP atliekamas testavimas nepalankiausiomis sąlygomis (savas scenarijus)

368. Jeigu, remiantis testavimų nepalankiausiomis sąlygomis rezultatais ir atsižvelgiant į esamą makroekonominę aplinką, gresia pavojus, kad įstaiga pažeis siektiną rodiklį, kurį kompetentinga institucija nustatė atlikusi visos sistemos testavimą nepalankiausiomis sąlygomis aukštesniu lygiu negu įstaigos bendras SREP kapitalo reikalavimas, kompetentingos institucijos turėtų svarstyti galimybę nustatyti papildomą nuosavų lėšų reikalavimą sisteminei rizikai padengti (žr. 5 pav.).

5 pav. Pavyzdys, kaip per ekonominį ciklą keičiasi kapitalo (CET1) ištekliai ir pažeidžiama siektina rodiklio reikšmė

EN	Target language
Total loss	Bendras nuostolis
Breach of target ratio	Siektinos rodiklio reikšmės pažeidimas
Point of assessment and setting TSCR	Bendro SREP kapitalo reikalavimo vertinimo ir nustatymo taškas
Minimum own funds requirements	Minimalūs nuosavų lėšų reikalavimai
Base Case scenario	Pagrindinis scenarijus
Supervisory stress test	Priežiūrinis testavimas nepalankiausiomis sąlygomis
Additional own funds requirements	Papildomi nuosavų lėšų reikalavimai
Anchor scenario	Bazinis scenarijus
TSCR	Bendras SREP kapitalo reikalavimas
Combined CRD buffer	Jungtinis rezervas pagal KRD
ICAAP stress test (own scenario)	Testavimas per ICAAP nepalankiausiomis sąlygomis (nuosavas scenarijus)
Target ratio set by authorities	Institucijų nustatyta siektina rodiklio reikšmė

7.8. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas

369. Atsižvelgdamos į pirmiau nurodytą vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų susidaryti nuomonę, ar esamais nuosavų lėšų ištekliais rizika, kurią įstaiga patiria arba gali patirti, yra patikimai padengiama. Ši nuomonė turėtų būti išdėstyta išvadų santraukoje, kartu su išvadamis, remiantis 8 lentelėje analizės kriterijais, pažymimas balas.

8 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas kapitalo pakankamumo balas

Balas	Priežiūros institucijos nuomonė	Analizės kriterijai
1	Turimų nuosavų lėšų kokybė ir sudėtis įstaigos gyvybingumui nekelia jokios pastebimos rizikos.	<ul style="list-style-type: none"> Įstaigos turimos nuosavos lėšos pakankamai viršija bendrąjį kapitalo reikalavimą ir tikimasi, kad taip bus ir ateityje. Atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis nenustatyta jokios pastebimos didelio, bet tikėtino ekonominio nuosmukio poveikio nuosavoms lėšoms rizikos. Laisvam kapitalo judėjimui tarp grupės subjektų (jei tai svarbu) kliūčių nėra arba visi subjektai yra kapitalizuoti pakankamai gerai ir viršija priežiūros reikalavimus. Įstaiga turi realistišką ir patikimą kapitalo planą ir tikėtina, kad prireikus kapitalo planas būtų veiksmingas. Įstaigos finansinio sveto koeficientas pakankamai viršija reguliuojamą minimalų jo dydį ir nėra pastebimos pernelyg didelio finansinio sveto rizikos.
2	Turimų nuosavų lėšų kokybė ir sudėtis įstaigos gyvybingumui kelia mažą riziką.	<ul style="list-style-type: none"> Įstaiga artėja prie kai kurių savo kapitalo rezervų pažeidimo ribos, bet vis dar aiškiai viršija bendrą SREP kapitalo reikalavimą. Atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis nustatyta didelio, bet tikėtino ekonominio nuosmukio poveikio nuosavoms lėšoms rizika yra maža, o valdymo veiksmai šiam klausimui spręsti atrodo patikimi. Laisvam kapitalo judėjimui tarp grupės subjektų (jei tai svarbu) yra arba gali iškilti nedidelių kliūčių. Įstaiga turi realistišką ir patikimą kapitalo planą ir tikėtina, kad prireikus kapitalo planas būtų veiksmingas, nors šiokios tokios rizikos esama. Įstaigos finansinio sveto koeficientas viršija visus reguliuojamus minimalius dydžius. Pernelyg didelio finansinio sveto rizika maža.

3	Turimų nuosavų lėšų kokybė ir struktūra įstaigos gyvybingumui kelia vidutinę riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaiga naudoja kai kuriuos iš savo kapitalo rezervų. Jeigu padėtis pablogės, įstaiga gali pažeisti savo bendrą SREP kapitalo reikalavimą. • Atliekant testavimą nepalankiausiomis sąlygomis nustatyta didelio, bet tikėtino ekonominio nuosmukio poveikio nuosavoms lėšoms rizika yra vidutinė. Valdymo veiksmais ši rizika gali nebūti patikimai pašalinta. • Laisvam kapitalo judėjimui tarp grupės subjektų (jei tai svarbu) yra kliūčių. • Įstaiga turi kapitalo planą, bet vargu ar jis būtų veiksmingas. • Įstaigos finansinio sverto koeficientas viršija visus reguliuojamus minimalius dydžius, bet atlikus testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, iškilo rūpestį keliančių klausimų dėl didelio, bet tikėtino ekonominio nuosmukio poveikio šiam koeficientui. Pernelyg didelio finansinio sverto rizika yra vidutinė.
4	Turimų nuosavų lėšų kokybė ir struktūra įstaigos gyvybingumui kelia didelę riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaiga priartėjo prie bendro SREP kapitalo reikalavimo pažeidimo ribos. • Atlikus testavimą nepalankiausiomis sąlygomis paaiškėjo, kad bendras SREP kapitalo reikalavimas būtų pažeistas vos prasidėjus dideliame, bet tikėtiname ekonominiame nuosmukiui. Valdymo veiksmais ši rizika nebus patikimai pašalinta. • Laisvam kapitalo judėjimui tarp grupės subjektų (jei tai svarbu) yra kliūčių. • Įstaiga neturi kapitalo plano arba turi akivaizdžiai netinkamą kapitalo planą. • Įstaigos finansinio sverto koeficientas priartėjo prie reguliuojamo minimalaus dydžio pažeidimo ribos. Pernelyg didelio finansinio sverto rizika yra didelė.

8 antraštinė dalis. Likvidumo ir finansavimo rizikų vertinimas

8.1. Bendrosios nuostatos

370. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti likvidumo ir finansavimo rizikas, kuri įvertintos kaip reikšmingos įstaigai. Šioje antraštinėje dalyje išdėstytos bendros metodikos, kurias galima taikyti vertinant atskiras rizikos sritis, rizikos valdymą ir kontrolės priemones. Joje nesiekama išvardyti visų metodų, kompetentingoms institucijoms leidžiama atsižvelgti į kitus papildomus kriterijus, kuriuos, remdamosi savo patirtimi ir atsižvelgdamos į konkrečius įstaigos ypatumus, jos laiko svarbiais.

371. Šioje antraštinėje dalyje išdėstyti bendri likvidumo ir finansavimo rizikų aspektai, kuriuos kompetentingoms institucijoms reikia vertinti.

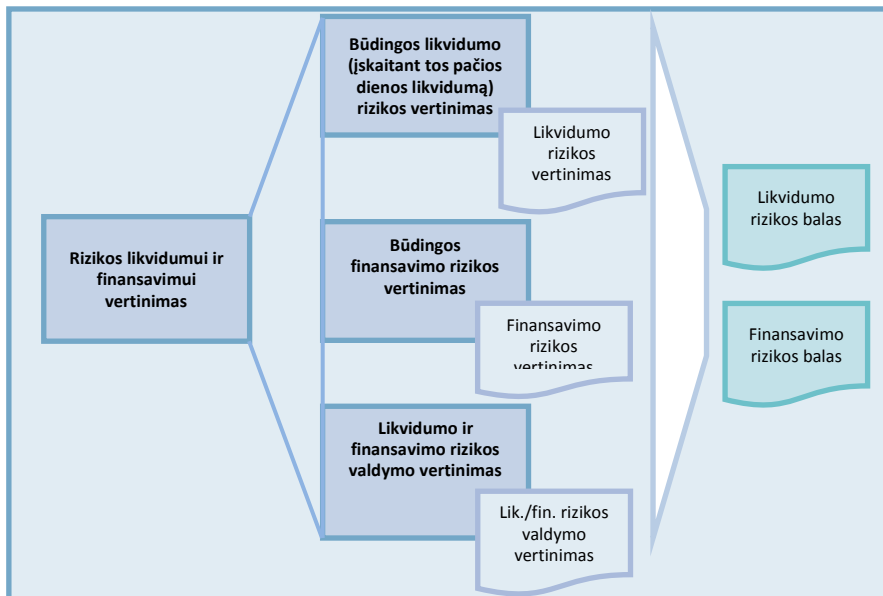
372. Metodiką sudaro trys pagrindinės sudedamosios dalys:

- a) būdingos likvidumo rizikos vertinimas;
- b) būdingos finansavimo rizikos vertinimas;
- c) likvidumo ir finansavimo rizikos valdymo vertinimas.

373. Kai vertina likvidumo ir finansavimo rizikas, kompetentingos institucijos turėtų tikrinti, kaip įstaiga laikosi būtinausių atitinkamuose ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktuose nustatytų reikalavimų. Tačiau šiose gairėse aptariamas vertinimas yra platesnis už būtinausius reikalavimus, kad kompetentingos institucijos galėtų susidaryti visapusišką nuomonę apie riziką.

374. Šio vertinimo proceso schema pavaizduota 6 pav.

6 pav. Vertinami likvidumo ir finansavimo rizikų aspektai

375. Remdamosi šioje antraštinėje dalyje išdėstytais kriterijais, kompetentingos institucijos turėtų įvertinti visas tris sudedamąsias dalis ir susidaryti nuomonę apie įstaigos patiriamą būdingą likvidumo ir finansavimo riziką ir apie įstaigos likvidumo ir finansavimo rizikos valdymo ir kontrolės priemonių kokybę. Kadangi likvidumo ir finansavimo rizika bei šių rizikos sričių valdymas tarpusavyje susiję ir vieni nuo kitų priklauso, likvidumo ir finansavimo rizikos valdymas ir kontrolės priemonių vertinimas aprašytas viename skirsnyje.

376. Kai kompetentingos institucijos likvidumo ir finansavimo rizikas vertina per SREP, gali naudotis keletu informacijos šaltinių, tarp jų:

- a) įstaigos verslo modelio analizės rezultatais, ypač tais, kurie gali padėti suprasti pagrindinius likvidumo ir finansavimo rizikų šaltinius;
- b) informacija, surinkta atliekant pagrindinių rodiklių stebėseną;
- c) priežiūros ataskaitomis, ypač informacija, kurią įstaiga pateikė pranešdama apie likvidumo riziką pagal Reglamento (ES) 575/2013 415 straipsnį;
- d) įvairios priežiūros veiklos rezultatais;
- e) įstaigos suteikta informacija, įskaitant informaciją, surinktą per ILAAP;
- f) vidaus ir išorės audito ataskaitose pateiktomis išvadomis ir pastabomis;
- g) EBI rekomendacijomis ir gairėmis, taip pat makroprudencinių institucijų arba ESRV įspėjimais ir rekomendacijomis;

- h) kitose įstaigose, kurios taiko panašų verslo modelį, (panašių įstaigų grupėje) nustatyta rizika.

377. Taikydamos šioje antraštinėje dalyje aprašytas metodikas ir vertindamos bendrus aspektus, kompetentingos institucijos turėtų pasirinkti atitinkamus kiekybinius rodiklius ir kitus parametrus, kuriuos taip pat galėtų naudoti atlikdamos pagrindinių rodiklių stebėseną, kaip nurodyta 3 antraštinėje dalyje.
378. Kiekvienos atskiros rizikos srities vertinimo rezultatai turėtų būti išdėstyti išvadų santraukoje, kurioje būtų pateiktas pagrindinių rizikos priežastinių veiksnių paaiškinimas ir pažymėtas balas.
379. Kiekvienai rizikai skirdamos balą, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti ir į būdingos rizikos, ir į įstaigos valdymo ir kontrolės priemonių kokybę ir veiksmingumą įvertinimą, taip pat į tai, kad likvidumo ir finansavimo rizikos valdymo ir kontrolės vertinimas sutampa.
380. Šias gaires įgyvendindamos konkrečiose valstybėse, kompetentingos institucijos gali taikyti skirtingus metodus sprendimui dėl konkrečių rizikos balų priimti. Vienais atvejais būdingos rizikos lygį ir rizikos valdymo bei kontrolės priemonių kokybę balais galima vertinti atskirai, pažymint tarpinį ir galutinį balus, o kitais atvejais tarpinių balų per vertinimo procesą galima nenaudoti.

8.2. Likvidumo rizikos vertinimas

381. Norėdamos įvertinti įstaigos likvidumo riziką trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu, kompetentingos institucijos turėtų vertinti reikiamus laikotarpius, įskaitant tos pačios dienos laikotarpius, ir taip užtikrinti, kad įstaigos turimų likvidumo atsargų pakaktų ir įprastomis, ir nepalankiausiomis sąlygomis. Šis vertinimas apima tokius aspektus:
- a) likvidumo poreikių trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu vertinimą;
 - b) tos pačios dienos likvidumo rizikos vertinimą;
 - c) likvidumo atsargos ir likvidumo atsvaros pajėgumo vertinimą;
 - d) priežiūrinį likvidumo testavimą nepalankiausiomis sąlygomis.
382. Vertindamos likvidumo poreikius, atsargas ir atsvaros pajėgumą įprastomis sąlygomis, kompetentingos institucijos savo analizę turėtų grįsti papildomų stebėsenos parametrų ataskaitų formose, kaip nurodyta Komisijos deleguotajame reglamente, priimtame pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 415 straipsnio 3 dalies b punktą, pateiktais duomenimis.

Likvidumo poreikių trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu vertinimas

383. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti įstaigos likvidumo poreikius trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiais ir įprastomis, ir nepalankiausiomis sąlygomis (patyrus sukrėtimų). Jos taip pat turėtų atsižvelgti į:

- a) įstaigos likvidumo poreikius įvairiu laiku, susiklosčius nepalankiausiomis sąlygomis, ypač laikotarpiu iki 30 dienų, nuo 30 dienų iki 3 mėnesių ir nuo 3 iki 12 mėnesių, ir didelių, bet tikėtinų sukrėtimų poveikį įstaigos likvidumo poreikiams (grynieji netenkamų pinigų srautai) ypatingiems, visos rinkos ir šių abiejų rūšių sukrėtimams atremti;
- b) likvidumo poreikių dydį, vietą ir valiutą, tai, ar įstaiga operacijas vykdo skirtingomis reikšmingomis valiutomis, sukrėtimų poveikį kiekviena valiuta atskirai, siekiant atspindėti valiutos konvertabilumo riziką.

384. Vertindamos trumpalaikę likvidumo riziką, kompetentingos institucijos turėtų remtis bent jau Komisijos deleguotajame reglamente, priimtame pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 460 straipsnį, nurodytu padengimo likvidžiuoju turtu rodikliu, ypač atsižvelgti į tai, ar:

- a) įstaiga teisingai nurodo savo padengimo likvidžiuoju turtu rodiklio poziciją;
- b) padengimo likvidžiuoju turtu rodikliu tinkamai žymimi įstaigos likvidumo poreikiai.

385. Vertindamos sukrėtimų poveikį įstaigos likvidumo poreikiams, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į visus reikšmingus įstaigos likvidumo rizikos šaltinius. Pirmiausia jos turėtų atsižvelgti į:

- a) galimybę, kad laikantis kurių nors taikomų reikalavimų pagal atitinkamus ES ir nacionalinės teisės įgyvendinimo aktus, įstaigos likvidumo poreikiai susiklosčius tam tikro pobūdžio nepalankiausių sąlygų scenarijui, kuriuo grindžiamas reikalavimas, įskaitant atvejus, kai terminas trumpesnis negu 30 dienų, gali būti nustatyti netinkamai. Padengimo likvidžiuoju turtu reikalavimo laipsniško įvedimo laikotarpiu kompetentingos institucijos gali ypač atsižvelgti į tai, kad įstaigos gali padidinti savo padengimo likvidžiuoju turtu reikalavimą pasitelkusios labai trumpo laikotarpio skolinimąsi ir skolinimą; jeigu reikalavimas mažesnis už 100 proc., dėl šios veiklos padengimo likvidžiuoju turtu reikalavimas gali padidėti, nors likvidumo rizika nesumažės;
- b) riziką, susijusią su didmeninėmis sandorio šalimis, kuri kyla dėl balansinių straipsnių ir finansavimo koncentracijos, atsižvelgdamos į tai, kokių veiksmų įstaiga gali imtis, kad išsaugotų savo reputaciją ir (arba) franšizę;
- c) riziką, susijusią su neapibrėžtais pinigų srautais ir (arba) nebalansiniais straipsniais (pavyzdžiui, kredito linijomis, įkaito vertės išlaikymo prievolėmis) ir

veikla (pavyzdžiui, didesne negu numatyta pagal sutartinius įsipareigojimus likvidumo parama nekonsoliduojamoms specialiosios paskirtiems įmonėms), atsižvelgdamos į tai, kokių veiksmų įstaiga gali imtis, kad išsaugotų savo reputaciją ir (arba) franšizę;

- d) bendrąją ir grynąją gaunamų ir netenkamų pinigų srautų vertę: jeigu gaunamų ir netenkamų pinigų srautai labai dideli, kompetentingos institucijos dėmesį į įstaigos riziką turėtų ypač atkreipti tada, kai gaunamų pinigų srautai negaunami numatytu laiku, net jei grynujų netenkamų pinigų srautų rizika nedidelė;
- e) riziką, susijusią su mažmeninėmis sandorio šalimis, atsižvelgdamos į tai, kokių veiksmų įstaiga gali imtis, kad išsaugotų savo reputaciją ir (arba) franšizę. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų taikyti mažmeninių indėlių klasifikavimo į atskiras rizikos grupes metodiką, numatytą Reglamento (ES) Nr. 575/2013 421 straipsnio 3 dalyje ir skirtą likvidumo ataskaitoms rengti;
- f) riziką, kad pernelyg didelė vidutinio–ilgojo laikotarpio finansavimo profilio rizika neigiamai paveiks sandorio šalių, kurios svarbios trumpalaikiai likvidumo pozicijai, elgseną.

Tos pačios dienos likvidumo rizikos vertinimas

386. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti įstaigos tos pačios dienos pasirinkto laikotarpio likvidumo rizikos poziciją, įskaitant tos pačios dienos likvidžiojo turto atsargas, atsižvelgdamos į tai, kad nenumatyti tos pačios dienos netenkamų pinigų srautai arba gaunamų pinigų srautų trūkumas yra neprognozuojamo pobūdžio. Į šį vertinimą reikėtų įtraukti bent jau tos pačios dienos likvidumo atsargų, kurios turimos arba kuriomis būtų galima naudotis įprastomis sąlygomis bei susiklosčius nepalankiausioms finansinėms arba veiklos sąlygoms (pvz., IT gedimo, teisinių suvaržymų pervesti lėšas atveju), vertinimą.

387. Tose jurisdikcijose, kuriose tos pačios dienos rizikos ataskaitos dar nerengiamos, kompetentingos institucijos turėtų remtis pačios įstaigos atlikta tos pačios dienos likvidumo rizikos analize.

Likvidumo atsargų ir likvidumo atsvaros pajėgumo vertinimas

388. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos likvidumo atsargos ir likvidumo atsvaros pajėgumas pakankamas, kad įstaiga galėtų patenkinti savo vieno mėnesio ir skirtingų laikotarpių, pavyzdžiui, iki 1 metų, taip pat vienos paros likvidumo poreikius. Atliekant šį vertinimą reikėtų atsižvelgti į:

- a) tiesiogiai turimas likvidumo atsargas arba laikotarpius, per kuriuos įstaigos nežlugtų susiklosčius įvairiems nepalankiausių sąlygų scenarijams;

- b) bendrąjį likvidumo atsvaros pajėgumą, kurį įstaiga turėtų visą atitinkamo nepalankiausių sąlygų scenarijaus laikotarpį;
- c) įvairių nepalankiausių sąlygų scenarijų ir laikotarpių, kurie analizuojami vertinant įstaigos likvidumo poreikius, ypatumus, pavyzdžiui, rimtumą ir trukmę;
- d) turto, kurį reikėtų likviduoti per atitinkamus laikotarpius, sumą;
- e) tai, ar faktinės likvidumo atsargos ir likvidumo atsvaros pajėgumas, įskaitant likvidžiojo turto kokybę, atitinka įstaigai priimtina likvidumo riziką;
- f) likvidžiojo turto klasifikavimą ir kokybę pagal padengimo likvidžiuoju turtu reikalavimą, kuris yra atskaitos taškas, kaip nurodyta Komisijos deleguotajame reglamente, priimtame pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 460 straipsnį.

389. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti įstaigos gebėjimą savo likvidųjį turtą laiku paversti pinigais, kad nepalankiausių sąlygų laikotarpiu galėtų patenkinti savo likvidumo poreikius. Jos turėtų atsižvelgti į:

- a) tai, ar įstaiga periodiškai išbando savo rinkos prieigą sudarydama pardavimo arba atpirkimo sandorius;
- b) tai, ar yra didelės koncentracijos sričių, dėl kurių gali kilti rizika pervertinti likvidumo atsargas ir likvidumo atsvaros pajėgumą;
- c) tai, ar atsargas sudarantis turtas nesuvaržytas (kaip apibrėžta EBI informacijos apie suvaržytą ir nesuvaržytą turtą atskleidimo gairėse⁸), atitinkamų darbuotojų kontroliuojamas ir likvidumo valdymo funkcijas atliekantys darbuotojai juo gali lengvai pasinaudoti;
- d) tai, ar likvidžiojo turto valiutinė išraiška dera su likvidumo poreikių paskirstymu pagal valiutas;
- e) tai, ar įstaiga turi skolinto likvidžiojo turto, ar įstaiga turi jį grąžinti artimiausiu metu susiklosčius nepalankiausioms sąlygoms, o tai reikštų, kad įstaiga nebegalės tuo turtu naudotis, kad padengtų nepalankiausiomis sąlygomis netenkamų pinigų srautus, vertinant grynąjį sandorio poveikį;
- f) tikėtiną skirtų likvidumo priemonių vertę, jei kompetentingos institucijos nustato, kad šias priemones tam tikru lygiu galima įskaičiuoti į likvidumo atsvaros pajėgumą.

⁸ EBA/GL/2014/03, 2014 6 27.

Priežiūrinis likvidumo testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

390. Kompetentingos institucijos turėtų taikyti savo apibrėžtą ir vykdomą likvidumo testavimą nepalankiausiomis sąlygomis kaip savarankišką priemonę trumpalaikiai ir vidutinio laikotarpio likvidumo rizikai vertinti ir:

- a) nustatyti įvairių laikotarpių ir įvairių nepalankiausių sąlygų scenarijų likvidumo riziką. Nepalankiausių sąlygų scenarijai turėtų būti grindžiami 30 dienų padengimo likvidžiuoju turtu reikalavimų nepalankiausiomis sąlygomis prielaidomis, tačiau kompetentingos institucijos gali išplėsti savo vertinimą ir už 30 dienų trumpesnio ir ilgesnio laikotarpio riziką, taip pat keisti padengimo likvidžiuoju turtu reikalavimo prielaidas, kad galėtų atsižvelgti į riziką, į kurią pagal padengimo likvidžiuoju turtu reikalavimą atsižvelgta nepakankamai;
- b) remtis ne tik informacija, gauta per įstaigos vidaus testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, bet ir surinkti informacijos, kad galėtų susidaryti savo nuomonę apie likvidumo riziką;
- c) nustatyti ir kiekybiškai įvertinti konkrečias likvidumo rizikos sritis;
- d) surinkti informacijos, kad galėtų susidaryti savo nuomonę apie bendrąją įstaigos patiriamą likvidumo riziką; tai kompetentingoms institucijoms padės palyginti santykinę įstaigų riziką. Šią informaciją turėtų sudaryti bent priežiūrinio testavimo nepalankiausiomis sąlygomis, kurį sudarytų pagal konkrečią įstaigą pritaikytas ir visos rinkos testavimas nepalankiausiomis sąlygomis, rezultatai.

391. Pritaikiusios Reglamento (ES) Nr. 575/2013 412 straipsnio 3 dalį ir 414 straipsnį, kompetentingos institucijos gali vertinti galimą padengimo likvidžiuoju turtu reikalavimo pokytį ir jautrumą susiklosčius švelnesnių nepalankiausių sąlygų scenarijams pagal priežiūrinį arba įstaigos likvidumo testavimą nepalankiausiomis sąlygomis. Per šį vertinimą taikomi scenarijai paprastai turėtų būti švelnesni (pvz., tik visos rinkos nepalankiausios sąlygos) už scenarijus, pagal kuriuos testuojamas įstaigos gebėjimas išlikti (visos rinkos ir sisteminės nepalankiausios sąlygos), taigi, jais atspindimos situacijos, kuriose numatoma, kad įstaigos nenaudotų savo būtiniausių likvidumo atsargų.

8.3. Būdingos finansavimo rizikos vertinimas

392. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti įstaigos finansavimo riziką ir tai, ar ji tinkamai vykdo vidutinio laikotarpio–ilgalaikius įsipareigojimus pastovaus finansavimo priemonėmis ir įprastomis, ir nepalankiausiomis sąlygomis. Vertinimas apima šiuos aspektus:

- a) įstaigos finansavimo profilio vertinimą;
- b) rizikos finansavimo profilio stabilumui vertinimą;

- c) faktinės rinkos prieigos vertinimą;
- d) numatyto finansavimo rizikos pokyčio vertinimą remiantis įstaigos finansavimo planu.

Įstaigos finansavimo profilio vertinimas

393. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos finansavimo profilis tinkamas, įskaitant tai, ar tinkami vidutinio laikotarpio ir ilgalaikiai sutartiniai ir elgsenos nesutapimai, susiję su jos verslo modeliu, strategija ir priimtina rizika. Tiksliau, jos turėtų atsižvelgti į:

- a) tai, ar taikant įvairias pastovaus finansavimo priemones tinkamai įvykdyti įstaigos vidutinio laikotarpio ir ilgalaikiai įsipareigojimai, kaip nurodyta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 413 straipsnyje, ir ar faktiniai atitinkamo laikotarpio nesutapimai atitinka konkretaus įstaigos verslo modelio ribas;
- b) tai, ar remiantis kompetentingos institucijos nuomone apie įstaigos norimą finansavimo profilį įstaigos faktinis finansavimo profilis neatitinka norimo profilio;
- c) (vietos) reguliavimo ir sutartinius veiksnius, kuriais daromas poveikis finansavimo teikėjų elgsenos ypatumams (pvz., reglamentus dėl tarpuskaitos, gelbėjimą privačiomis lėšomis, indėlių garantijų schemas ir pan., nes jais gali būti paveikta finansavimo teikėjų elgsena), ypač jeigu tarp jurisdikcijų, kuriose veikia įstaigos, yra reikšmingų pokyčių arba skirtumų;
- d) tai, ar dėl termino pakeitimo rasis tam tikro lygmens nesutapimų, bet šie nesutapimai privalo išlikti valdomi ir kontroliuojami, kad nepalankiausių sąlygų laikotarpiais arba pasikeitus rinkos aplinkybėms verslo modelis nežlugtų.

394. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar dėl galimų trūkumų, kurių kyla dėl įstaigos finansavimo profilio, pavyzdžiui, terminų nesutapimo, kurie didesni už priimtinas ribas, pernelyg didelės finansavimo šaltinių koncentracijos, pernelyg didelio turto suvaržymo arba netinkamo ar nepastovaus ilgalaikio turto finansavimo įstaigos finansavimo sąnaudų gali padidėti iki nepriimtino lygio. Jos taip pat turėtų atsižvelgti į:

- a) riziką, kad finansavimas bus pratęstas didesnėmis palūkanų normomis, jeigu priklausomybė nuo konkrečių finansavimo šaltinių pernelyg didelė, įstaigos finansavimo poreikiai dideli, o finansavimo šaltiniuose įstaiga vertinama kaip rizikingesnio profilio įstaiga, ypač jeigu nėra tikėtina, kad šios didesnės sąnaudų bus savaime perkeltos klientams;
- b) tai, ar turto suvaržymui viršijus priimtinas ribas sumažėja prieiga prie neužtikrinto finansavimo ir padidėja neužtikrinto finansavimo kaina.

Rizikos finansavimo profilio pastovumui vertinimas

395. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti veiksnius, dėl kurių gali sumažėti finansavimo profilio, susijusio ir su turto, ir su įsipareigojimų pobūdžiu ir ypatumais, pastovumas. Jos turėtų atsižvelgti į:

- a) tai, kad vienos turto klasės bus reikšmingesnės įstaigai ir (arba) sistemai už kitas;
- b) struktūrinį turto ir įsipareigojimų skirtingomis reikšmingomis valiutomis (jei taip yra) ir bendrą terminų nesutapimą bei tai, kaip valiutų nesutapimai, kurie lemia struktūrinius terminų nesutapimus, paveikia bendrąją riziką finansavimo profilio pastovumui;
- c) reikiamus struktūrinius finansavimo parametrus (kurie tinka pagal įstaigos verslo modelį). Struktūriniai finansavimo parametrai gali būti: paskolų ir indėlių santykis, klientų finansavimo spraga, pagal elgseną pakoreguota terminų atitikimo sistema (iš jų ypač svarbus grynasis pastovaus finansavimo rodiklis).

396. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti riziką finansavimo profilio tvarumui, kuri kyla dėl finansavimo šaltinių koncentracijos. Jos turėtų atsižvelgti į šiuos veiksnius:

- a) koncentraciją įvairiais atžvilgiais, būtent (jei reikia): naudojamų finansavimo priemonių pobūdžio, konkrečių finansavimo rinkų, vienos arba susijusių sandorio šalių ir kitos koncentracijos rizikos, dėl kurios gali būti padarytas poveikis galimybei gauti finansavimą ateityje (dėmesį reikia sutelkti į tas rinkas ir priemones, kurios svarbios ilgalaikio finansavimo profiliui ir atkreipti dėmesį į tai, kad gali būti svarbi kompetentingų institucijų nuomonė apie trumpalaikio likvidumo profilio koncentracijos riziką);
- b) riziką, kad dėl turto suvaržymo gali būti padarytas neigiamas poveikis rinkos dalyvių norui įstaigai suteikti neužtikrintų skolos priemonių (atsižvelgiant į konkrečius rinkos (-ų), kurioje (-iose) įstaiga veikia, ypatumus ir į įstaigos verslo modelį). Gali būti vertinami šie veiksniai:
 - bendra suvaržyto ir (arba) pasiskolinto turto vertė palyginus su balansu;
 - ar yra laisvo turto (turto, kuris nėra, bet gali būti suvaržytas), ypač, kai šis veiksnys analizuojamas turint galvoje bendrą neužtikrintą didmeninį finansavimą;
 - užtikrinimo perviršį, palyginus su kapitalo baze; užtikrinimo perviršis – tai, kiek turto vertė, kuria remiamasi norint gauti užtikintą finansavimą, viršija nominaliąją gauto finansavimo vertę (pvz., jeigu 120 EUR vertės turtas naudojamas 100 EUR vertės užtikrintam finansavimui gauti, užtikrinimo perviršis bus 20);

- užtikrinimo perviršio lygio padarinius indėlių draudimo schemai, jeigu įstaiga žlugtų.

Faktinės rinkos prieigos vertinimas

397. Kompetentingos institucijos turėtų žinoti apie faktines įstaigos prieigos prie rinkos galimybes bei esamas ir būsimas grėsmes rinkos prieigai. Reikia atsižvelgti į keletą veiksnių:

- a) visą žinomą informaciją, įskaitant iš pačios įstaigos gautą informaciją, iš kurios matyti, kad įstaiga kelia didelių reikalavimų konkrečioms jai svarbioms rinkoms arba sandorio šalims (įskaitant centrinius bankus), palyginti su tų rinkų ir (arba) sandorio šalių pajėgumu;
- b) visus reikšmingus arba netikėtus skolos priemonių emisijos pokyčius, apie kuriuos kompetentinga institucija sužino kiekvienoje iš reikšmingų rinkų (įskaitant reikšmingas valiutas); atkreipkite dėmesį, kad kompetentingos institucijos tikisi, kad įstaigos jas įspės apie tokius pokyčius. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti, ar kurie nors iš šių pokyčių įvyko dėl strateginių įstaigos sprendimų arba ar jie yra sumažėjusios rinkos prieigos požymis;
- c) riziką, kad naujienos apie įstaigą gali neigiamai paveikti rinką (nuomonę ir (arba) pasitikėjimą), taigi ir rinkos prieigą. Šios naujienos rinkoje gali būti jau žinomos arba dar nežinomos;
- d) požymius, kad dėl trumpalaikės likvidumo rizikos (pvz., kai trumpalaikė likvidumo rizika įvertinama kaip didelė) gali sumažėti įstaigos prieiga prie savo svarbiausių finansavimo rinkų.

Numatyto finansavimo rizikos pokyčio vertinimas remiantis įstaigos finansavimo planu

398. Kompetentingos institucijos, remdamosi įstaigos finansavimo planu, turėtų vertinti numatytą finansavimo rizikos pokytį. Atliekant šį vertinimą reikėtų atsižvelgti į šiuos aspektus:

- a) kaip bus paveikta įstaigos finansavimo rizika, įstaigos finansavimo planą įgyvendinus iki galo, turint galvoje tai, kad dėl finansavimo plano įgyvendinimo finansavimo profilio rizika gali padidėti arba sumažėti;
- b) priežiūros institucijos nuomonę apie plano įgyvendinimo galimybes.

8.4. Likvidumo ir finansavimo rizikos valdymo vertinimas

399. Kad galėtų visapusiškai suprasti įstaigos likvidumo ir finansavimo rizikos profilį, kompetentingos institucijos taip pat turėtų tikrinti įstaigos valdymo ir likvidumo bei finansavimo rizikos valdymo sistemą. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų vertinti:

- a) likvidumo rizikos strategiją ir priimtina likvidumo riziką;

- b) organizacinę sistemą, politiką ir procedūras;
- c) rizikos nustatymo, vertinimo, valdymo, stebėsenos ir pranešimo apie riziką tvarką;
- d) įstaigos likvidumo testavimą nepalankiausiomis sąlygomis;
- e) vidaus kontrolės sistemą, kuri įdiegta likvidumo rizikai valdyti;
- f) įstaigos nenumatytų atvejų likvidumo planus;
- g) įstaigos finansavimo planus.

Likvidumo rizikos strategija ir priimtina likvidumo rizika

400. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga tinkamai apibrėžia savo likvidumo rizikos strategiją ir priimtina likvidumo riziką ir ar apie ją tinkamai informuoja. Jos turėtų atsižvelgti į:

- a) tai, ar parengta, valdymo organo patvirtinta bei atnaujinama likvidumo rizikos strategija ir priimtina likvidumo rizika;
- b) įstaiga yra įdiegusi tinkamą sistemą, kuria užtikrintų, kad apie likvidumo rizikos strategiją būtų veiksmingai informuoti visi atitinkami darbuotojai;
- c) tai, ar likvidumo rizikos strategija ir priimtina likvidumo rizika aiškiai apibrėžtos, tinkamai dokumentuotos, veiksmingai vykdomos ir apie jas informuoti visi atitinkami darbuotojai;
- d) tai, ar priimtina likvidumo rizika tinka įstaigai pagal įstaigos verslo modelį, bendrąją priimtina riziką, vaidmenį finansų sistemoje, finansinę būklę ir finansavimo pajėgumą;
- e) tai, ar įstaigos likvidumo rizikos strategijos ir priimtinos rizikos valdymo sistema tinkamai integruota į bendrąją norimos prisiimti rizikos valdymo sistemą.

Organizacinė sistema, politika ir procedūros

401. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tinkamą likvidumo ir finansavimo rizikos administravimo ir valdymo tvarką. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) valdymo organas tvirtina, reguliariai aptaria ir tikrina likvidumo ir finansavimo rizikos administravimo ir valdymo politiką;
- b) vyresnioji vadovybė atsakinga už likvidumo ir finansavimo rizikos valdymo politikos ir procedūrų parengimą ir įgyvendinimą;

- c) vyresnioji vadovybė užtikrina valdymo organo sprendimų stebėseną;
- d) likvidumo ir finansavimo rizikos valdymo sistema įstaigos viduje yra nuosekli, ar ja užtikrinama, kad ILAAP būtų išsamus, ar ji gerai integruota į bendresnį įstaigos rizikos valdymo procesą;
- e) politika ir procedūros tinka įstaigai pagal įstaigai priimtina riziką;
- f) politika ir procedūros tinkamai apibrėžtos, įformintos ir apie jas veiksmingai informuota visa įstaiga.

402. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos organizacinė sistema yra tinkama, kad įstaiga galėtų valdyti, vertinti ir kontroliuoti likvidumo ir finansavimo riziką, ar įstaiga turi pakankamai žmogiškųjų ir techninių išteklių, kad galėtų parengti ir atlikti šias funkcijas bei vykdyti reikiamas stebėsenos užduotis. Jos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) likvidumo rizikos kontrolės ir stebėsenos sistemas ir procesus kontroliuoja nepriklausomi kontrolės funkcijas vykduojantys darbuotojai;
- b) rizikos valdymo, vertinimo ir kontrolės funkcijos apima visos įstaigos (įskaitant filialus) likvidumo riziką, ypač visas sritis, kuriose likvidumo rizika gali būti prisiimama, mažinama arba stebima;
- c) įstaiga turi likvidumo ir finansavimo politikos dokumentus ir matyti, jog šie dokumentai yra tinkamai, kad pagal juos būtų galima skatinti apdairią įstaigos darbuotojų elgseną ir būtų galima veiksmingai vykdyti kontrolės funkcijas;
- d) įstaiga turi tinkamą rašytinę likvidumo ir finansavimo rizikos valdymo vidaus politiką ir procedūras, taip pat tai, ar įstaigos likvidumo ir finansavimo rizikos valdymo sistema pakankama.

403. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar metodas, kuriuo įstaiga saugo prieigą prie reikšmingų finansavimo rinkų, yra tinkamas. Jos turėtų atsižvelgti į:

- a) tai, kaip įstaiga saugo galimybes nuolat dalyvauti rinkose (rinkos prieigos testavimas); konkrečių smulkių įstaigų arba specializuotų verslo modelių atvejų rinkos prieigos testavimas gali būti neaktualus;
- b) tai, kaip įstaiga plėtoja tvirtus ryšius su finansavimo teikėjais, siekdama sumažinti savo prieigos riziką;
- c) visus požymius, kad įstaiga išsaugotų nuolatinę rinkos prieigą ir nepalankiausiomis sąlygomis (nors įstaigai tokiu laikotarpiu tai padaryti gali būti brangiau).

Rizikos nustatymas, vertinimas, valdymas, stebėseną ir pranešimas apie riziką

404. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tinkamą likvidumo ir finansavimo rizikos nustatymo ir vertinimo sistemą ir IT sistemas, kurios atitiktų įstaigos dydį, sudėtingumą, priimtina riziką ir pajėgumą prisiimti riziką. Jos turėtų atsižvelgti į šiuos veiksniai:

- a) tai, ar įstaiga įdiegė reikiamus savo atitinkamų laikotarpių pinigų srautų prognozavimo metodus taikydamos įprastų veiklos sąlygų ir nepalankiausių veiklos sąlygų prielaidas ir ar visapusiškai atsižvelgia į reikšmingus rizikos priešastinius veiksniai;
- b) tai, ar įstaiga taiko tinkamas pagrindines prielaidas ir metodikas, ar jos reguliariai tikrinamos ir pripažįstama, kad skirtingi rizikos veiksniai (kredito, rinkos ir t. t.), kylantys iš balansinių ir nebalansinių straipsnių, veikia vienas kitą;
- c) jeigu reikia, ar įtraukti visi reikšmingi jurisdikcijai, kurioje įstaiga veikia, priklausantys juridiniai subjektai, filialai ir patronuojamosios įmonės;
- d) įstaiga supranta savo galimybes pasinaudoti finansinėmis priemonėmis, kai jų turi, atsižvelgiant į visus su šių priemonių naudojimu susijusius teisinius, reguliavimo ir veiklos apribojimus, pavyzdžiui, negalėjimą naudotis turtu dėl skirtingais laikotarpiais taikomų suvaržymų.

405. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos turi tinkamą pranešimo apie likvidumo ir finansavimo riziką sistemą. Jos turėtų atsižvelgti į:

- a) tai, ar parengti ir su vyresniąja vadovybe suderinti pranešimo kriterijai, apibrėžus pranešimo apie likvidumo ir finansavimo riziką mastą, būdą ir dažnumą ir tai, kas atsakingas už pranešimų parengimą;
- b) informacinių sistemų, valdymo informacijos ir vidaus informacijos srautų, kuriais remiamasi valdant likvidumo ir finansavimo riziką, kokybę ir tinkamumą ir tai, ar įstaigos naudojami duomenys ir informacija suprantama tikslinei auditorijai, tiksliai ir ar ją galima naudoti (t. y. ar ji pateikiama laiku, nėra pernelyg sudėtinga, yra tinkamo masto ir t. t.);
- c) tai, ar konkrečios ataskaitos ir dokumentai, kuriuose būtų pateikiama išsami ir lengvai prieinama informacija apie likvidumo riziką, reikiamiems gavėjams (pavyzdžiui, valdymo organui, vyresniajai vadovybei arba turto ir įsipareigojimų komitetui) yra teikiami reguliariai.

406. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar tinkamas tos pačios dienos likvidumo rizikos vertinimo procesas, ypač tose įstaigose, kurios dalyvauja mokėjimo, atsiskaitymo ir tarpuskaitos sistemose. Jos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) įstaiga tinkamai stebi ir kontroliuoja pinigų srautus ir likvidumo išteklius, kuriuos galima panaudoti tos pačios dienos reikalavimams patenkinti, ir ar prognozuoja, kada tą pačią dieną bus gauti pinigų srautai;
- b) įstaiga atlieka tinkamą tos pačios dienos operacijų testavimą nepalankiausiomis sąlygomis (per kurį įstaiga turėtų analizuoti scenarijus, panašius į aptartus pirmiau).

407. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tinkamų savo likvidumo ir finansavimo pozicijos rodiklių, kurie tikėtų pagal verslo modelį ir įstaigos pobūdį, mastą ir sudėtingumą. Jos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) rodikliais tinkamai aprėpiamos pagrindinės struktūriškai pažeidžiamos įstaigos finansavimo sritys, ir, jei reikia, šie aspektai:
 - priklausomybės nuo vienos rinkos arba nuo pernelyg mažo rinkų ir (arba) sandorio šalių skaičiaus laipsnis;
 - finansavimo šaltinių ir elgsenos priežastinių veiksnių „pastovumas“;
 - konkrečių priemonių koncentracija;
 - veiklos įvairia valiuta koncentracija;
 - pagrindinės ilgesnio laikotarpio terminų, terminų spragų koncentracijos sritys;
- b) rodikliai yra tinkamai dokumentuoti, periodiškai tikrinami, naudojami nustatant įstaigai priimtina riziką, rengiant ataskaitas vadovybei ir nustatant veiklos ribas.

Įstaigos likvidumo testavimas nepalankiausiomis sąlygomis

408. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga pagal bendrąją testavimo nepalankiausiomis sąlygomis programą atliko reikiamą likvidumo testavimą nepalankiausiomis sąlygomis, laikydamosi EBPIK *Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis gairių*, siekdama suprasti nepalankių įvykių poveikį savo rizikos pozicijai, kiekybinį ir kokybinį savo likvidžiojo turto pakankumą ir nustatyti, ar įstaigos turimų likvidumo atsargų pakanka padengti rizikai, kuri gali iškilti pagal įvairaus pobūdžio nepalankiausių sąlygų scenarijus, ir (arba) padengti rizikai, kurią kelia kontrolės, administravimo arba kiti trūkumai. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į tai, ar įstaigos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis sistema tinkama:

- a) laikotarpiui, kurį įstaiga išliktų turėdama esamas likvidumo atsargas ir pastovius finansavimo šaltinius, kartu atsižvelgiant į įstaigai priimtina riziką, susiklosčius sunkioms, bet tikėtinioms nepalankiausioms likvidumo sąlygoms, nustatyti;

- b) nepalankiausių sąlygų scenarijų poveikiui visos konsoliduojamos grupės likvidumo pozicijai ir atskirų subjektų bei verslo linijų likvidumo pozicijai analizuoti;
- c) suprasti, kur gali iškilti rizika, nepaisant įstaigos organizacinės struktūros ir likvidumo rizikos valdymo centralizavimo laipsnio.

409. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti, ar reikalingas atskirų subjektų ir (arba) likvidumo pogrupių, kurie patiria reikšmingą likvidumo riziką, papildomas testavimas. Per šį testavimą reikėtų atsižvelgti į scenarijų padarinius įvairiais laikotarpiais, įskaitant tą pačią dieną.

410. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad įstaiga nurodytų įvairaus pobūdžio modeliuojamų nepalankiausių sąlygų scenarijų poveikį, taip pat testavimo nepalankiausiomis sąlygomis kartų skaičių (laikantis proporcingumo principo). Reikėtų atidžiai įvertinti nepalankiausių sąlygų scenarijų struktūrą ir pagal tuos scenarijus modeliuojamų sukrėtimų įvairovę, atsižvelgti į tai, ar pagal scenarijų struktūrą įstaiga ne vien analizuoja praeities duomenis, bet ir taiko ekspertiniu vertinimu grindžiamas hipotezes. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, ar vertinami bent šie scenarijai:

- a) trumpalaikiai ir ilgesnio laikotarpio;
- b) konkrečios įstaigos ir visos rinkos (susiklosto vienu metu keliose įvairiose rinkose);
- c) derinami i) ir ii) variantai.

411. Svarbus aspektas, kurį kompetentingos institucijos turėtų analizuoti vertindamos įstaigos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis sistemą, yra hipotetinio (-ių) nepalankiausių sąlygų scenarijaus (-ų) poveikio įstaigos pinigų srautams, likvidumo atsvaros pajėgumui ir išlikimo laikotarpiui modeliavimas ir tai, ar šiuo modeliavimu atspindimas įvairus poveikis, kuris nepalankiausiomis ekonominėmis sąlygomis gali būti padarytas ir įstaigos turtui, ir gaunamų bei netenkamų pinigų srautams.

412. Kompetentingos institucijos taip pat turėtų vertinti, ar formuluodama testavimo nepalankiausiomis sąlygomis prielaidas įstaiga laikosi konservatyvaus metodo. Kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į scenarijaus pobūdį ir sunkumą, turėtų analizuoti tam tikrų prielaidų tinkamumą, pirmiausia prielaidų dėl:

- a) laipsniško mažmeninio finansavimo baigimosi;
- b) užtikrinto ir neužtikrinto didmeninio finansavimo sumažėjimo;
- c) koreliacijos tarp finansavimo rinkų ir diversifikavimo tarp įvairių rinkų;
- d) papildomų neapibrėžtų nebalansinių pozicijų;

- e) finansavimo grąžinimo terminų (pvz., kai finansavimo teikėjas turi pasirinkimo pirkti galimybių);
- f) įstaigos kredito reitingo pablogėjimo poveikio;
- g) valiutos konvertavimo galimybės ir prieigos prie užsienio valiutos rinkų;
- h) galimybės perleisti likvidumo atsargas tarp subjektų, sektorių ir šalių;
- i) būsimo balanso augimo įverčių;
- j) dėl reputacijos rizikos – netiesioginio reikalavimo įstaigai perkelti turtą į kitą laikotarpį ir pratęsti arba išlaikyti kitų formų likvidumo paramą.

413. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos likvidumo testavimo nepalankiausiomis sąlygomis valdymo sistema tinkama ir ar ji tinkamai integruota į bendrąją rizikos valdymo strategiją. Jos turėtų atsižvelgti į tai:

- a) ar testavimo nepalankiausiomis sąlygomis mastas ir dažnumas tinkami pagal įstaigos pobūdį ir sudėtingumą, jos likvidumo rizikos pozicijas ir santykinę svarbą finansų sistemai;
- b) ar testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai integruojami į įstaigos likvidumo ir finansavimo strateginio planavimo procesą ir naudojami, siekiant padidinti likvidumo valdymo veiksmingumą ištikus krizei, taip pat integruojami į įstaigos likvidumo gaivinimo planą;
- c) ar įstaiga yra įdiegusi reikiamą procesą, per kurį pasirinktų tinkamus rizikos veiksnius testavimui nepalankiausiomis sąlygomis atlikti, atsižvelgdama į reikšmingas pažeidžiamas sritis, dėl kurių konkrečios įstaigos likvidumo pozicija gali susilpnėti;
- d) ar prielaidos ir scenarijai tikrinami ir atnaujinami pakankamai dažnai;
- e) kai vertinamas grupės likvidumo valdymas – ar įstaiga skiria pakankamai dėmesio kiekvienai galimai likvidumo atsargų perdavimo grupės viduje kliūčiai.

Likvidumo rizikos vidaus kontrolės sistema

414. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi tvirtą ir visapusišką vidaus ribų ir kontrolės sistemą bei patikimų apsaugos priemonių, kuriomis mažintų arba ribotų savo likvidumo riziką, atsižvelgdamos į priimtą riziką. Jos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) ribų ir kontrolės sistema yra tinkama pagal įstaigos sudėtingumą, dydį ir verslo modelį ir joje atsižvelgiama į įvairius reikšmingus likvidumo rizikos priežastinius

veiksnius, pavyzdžiui, terminų, valiutų nesutapimų, išvestinių finansinių priemonių sandorių, nebalansinių straipsnių ir tos pačios dienos likvidumo riziką;

- b) įstaiga įdiegė reikiamas ribų ir stebėsenos sistemas, kurios dera su įstaigai priimtina likvidumo rizika, ir kuriose naudojami likvidumo testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatai;
- c) kompetentingi įstaigos organai reguliariai tikrina rizikos ribas ir apie jas informuoja visų atitinkamų verslo linijų darbuotojus;
- d) parengtos aiškios ir skaidrios procedūros, pagal kurias tvirtinamos ir tikrinamos atskiros likvidumo rizikos ribos;
- e) parengtos aiškios ir skaidrios procedūros, pagal kurias stebima, kaip laikomasi atskirų likvidumo rizikos ribų ir kaip tvarkomi ribų pažeidimai (įskaitant aiškias problemų sprendimo ir pranešimų teikimo procedūras);
- f) ribų ir kontrolės sistema padeda įstaigai užtikrinti, kad įstaigos finansavimo struktūra būtų diversifikuota ir kad įstaiga turėtų pakankamai likvidžiojo turto, kuriuo galėtų naudotis.

415. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga į likvidumo rizikos kontrolės sistemą įdiegė reikiamą lėšų pervedimo kainodaros sistemą. Jos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) įstaigos lėšų pervedimo kainodaros sistema apima visas reikšmingas verslo veiklos sritis;
- b) į įstaigos lėšų pervedimo kainodaros sistemą įeina visos atitinkamos likvidumo sąnaudos, nauda ir rizika;
- c) sukurtas mechanizmas leidžia vadovams tinkamai skatinti valdyti likvidumo riziką;
- d) lėšų pervedimo kainodaros metodika ir jos korekcijos tinkamai tikrinamos ir atnaujinamos, atsižvelgiant į įstaigos dydį ir sudėtingumą;
- e) apie lėšų pervedimo kainodaros sistemą ir jos metodiką informuojami visi atitinkami darbuotojai;
- f) kaip į papildomą veiksni – ar įstaigos politika dėl lėšų pervedimo kainodaros metodikos integravimo į vidaus kainodaros sistemą remiamasi vertinant sandorius su klientais ir priimant sprendimus dėl jų (įskaitant abi balanso puses, pvz., paskolų teikimą ir indėlių priėmimą).

416. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaiga turi reikiamų likvidžiojo turto atsargų kontrolės priemonių. Jos turėtų atsižvelgti į tai, ar:

- a) kontrolės sistemoje yra laiku atliekama likvidžiojo turto atsargų, įskaitant turto kokybę, atsargų koncentracijos, galimybės grupės subjektui turtu iš karto naudotis likvidumo rizikai padengti ir visų galimybių turtą laiku paversti grynaisiais pinigais kliūčių stebėseną;
- b) įstaiga turi reikiamą rinkos sąlygų, kurios gali paveikti įstaigos gebėjimą operatyviai rinkoje parduoti arba atpirkti turtą, stebėsenos politiką.

Nenumatytų atvejų likvidumo planai

417. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos nenumatytų atvejų likvidumo plane tinkamai nurodyta politika, procedūros ir veiksmų planai, pagal kuriuos bus reaguojama į galimus didelius įstaigos gebėjimo save finansuoti trukdžius. Jos turėtų atsižvelgti į nenumatytų atvejų finansavimo priemonių, įtrauktų į nenumatytų atvejų likvidumo planus, turinį ir mastą, ypač į šiuos veiksmus:

- a) tai, ar nenumatytų atvejų likvidumo plane tinkamai paaiškinta priemonių taikymo pradžios ir palaikymo valdymo tvarka;
- b) ar nenumatytų atvejų likvidumo plane tinkamai atsižvelgta į įstaigos likvidumo ir bendresnį rizikos profilį;
- c) ar įstaiga turi išankstinio įspėjimo likvidumo rodiklių sistemą, kuri veikiausiai būtų veiksminga ir kurią taikydama įstaiga galėtų laiku pastebėti blogėjančias rinkos sąlygas bei operatyviai nuspręsti, kokių veiksmų reikia imtis;
- d) ar nenumatytų atvejų likvidumo plane tiksliai nustatyti visi reikšmingi (galimi) finansavimo šaltiniai, įskaitant apskaičiuotąsias sumas, kurias būtų galima gauti iš įvairių likvidumo šaltinių, ir apskaičiuotąjį laiką, kurio prireiktų lėšoms iš šių šaltinių gauti;
- e) ar priemonės atitinka įstaigos bendrąją rizikos strategiją ir priimtina likvidumo riziką;
- f) ar prielaidos dėl centrinio banko finansavimo vaidmens, padarytos įstaigos nenumatytų atvejų likvidumo plane, yra tinkamos. Prie veiksmių, kuriuos kompetentingos institucijos gali analizuoti, galima priskirti, pavyzdžiui, įstaigos nuomonę apie:
 - esamą ir būsimą galimybę naudotis galimais alternatyviais finansavimo šaltiniais, susijusiais su centrinio banko skolinimo programomis;
 - skolinimo priemonių rūšis, priimtinas užtikrinimo priemonės ir kreipimosi dėl centrinio banko lėšų tvarką;

- aplinkybes, kuriomis prireiktų centrinio banko finansavimo, reikalingą sumą ir laikotarpį, kurį šio centrinio banko finansavimo veikiausiai reikėtų.

418. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar nenumatytų atvejų likvidumo plane aprašyti veiksmai yra realistiški, turint galvoje nepalankiausių sąlygų scenarijus, kuriais jų ketinama imtis. Kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į šiuos veiksniai:

- a) įstaigos likvidumo testavimo nepalankiausiomis sąlygomis nuoseklumą ir sąsajas su nenumatytų atvejų likvidumo planu, išankstinio įspėjimo likvidumo rodikliais;
- b) ar yra tikėtina, kad ėmusis nenumatytų atvejų likvidumo plane nurodytų veiksmų įstaiga galės tinkamai reaguoti į įvairius galimus nepalankiausių likvidumo sąlygų scenarijus, įskaitant konkrečiai įstaigai ir visoje rinkoje susiklosčiusias nepalankiausias sąlygas, ir galimą jų tarpusavio sąveiką;
- c) ar nenumatytų atvejų likvidumo plane aprašyti veiksmai apdairiai kiekybiškai įvertinti pagal pajėgumą nepalankiausiomis sąlygomis ėmusis šių veiksmų padidinti likvidumą ir pagal šiems veiksams įgyvendinti reikalingą laiką, atsižvelgiant į veiklos reikalavimus, pavyzdžiui, užtikrinimo priemonės įkeitimą centriniame banke.

419. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti įstaigos nenumatytų atvejų likvidumo plane aprašytos valdymo sistemos tinkamumą. Kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į šiuos veiksniai:

- a) ar tinkamos problemų sprendimo ir prioritetų nustatymo procedūros, kuriomis detalizuojama, kaip kiekvieno iš šių veiksmų gali ir turėtų būti imtasi;
- b) ar įstaiga turi reikiamą politiką ir procedūras, pagal kurias palaikytų ryšius įstaigos viduje ir su išorės šalimis;
- c) kaip nenumatytų atvejų likvidumo planas dera su įstaigos veiklos tęstinumo planais.

Finansavimo planai

420. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar finansavimo planas realistiškas ir tinka pagal įstaigos pobūdį, mastą ir sudėtingumą, esamą ir prognozuojamą veiklą, likvidumą ir finansavimo profilį. Kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į šiuos veiksniai:

- a) ar finansavimo planas patikimas, vertinant pagal gebėjimą paremti numatytą veiklą susiklosčius nepalankiems scenarijams;
- b) numatytą įstaigos finansavimo profilio pokytį dėl finansavimo plano įgyvendinimo, ir ar jis tinka pagal įstaigos veiklą ir verslo modelį;

- c) ar finansavimo planas padės pagerinti įstaigos finansavimo profilį taip, kaip reikalinga arba norima;
- d) savo pačios nuomonę apie visą rinkos veiklą (veiklos pokyčius), kurią įstaigos planuoja vykdyti savo jurisdikcijoje, ir kaip ją paveikiamos galimybės įgyvendinti konkrečius finansavimo planus;
- e) ar finansavimo planas:
 - integruotas į bendrąjį įstaigos strateginį planą;
 - dera su įstaigos verslo modeliu;
 - dera su priimtina likvidumo rizika.

421. Be to, kompetentingos institucijos gali analizuoti:

- a) ar įstaiga tinkamai analizuoja ir žino, ar jos finansavimo planas tinkamas ir pakankamas pagal įstaigos esamą likvidumą ir finansavimo pozicijas bei numatomą jų raidą. Tai darydamos, kompetentingos institucijos gali analizuoti, ar vyresnioji įstaigos vadovybė gali paaiškinti, kodėl finansavimo planas yra realistiškas ir kokie jo silpnieji aspektai;
- b) įstaigos politiką, pagal kurią nustatoma, kurie finansavimo aspektai ir kurios rinkos yra reikšmingos įstaigai (ir ar politika yra pakankama);
- c) įstaigos numatytą laikotarpį, per kurį būtų pereita prie kito finansavimo profilio, jei to reikia arba norima, turint galvoje tai, kad pernelyg spartus arba lėtas visiškas perėjimas gali kelti riziką;
- d) tai, ar finansavimo plane numatytos įvairios strateginių pokyčių įgyvendinimo laiku strategijos ir aiškios valdymo procedūros.

422. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos finansavimo planas tinkamai įgyvendinamas. Jos turėtų atsižvelgti bent į tai, ar:

- a) finansavimo planas tinkamai dokumentuotas ir apie jį informuoti visi atitinkami darbuotojai;
- b) finansavimo planas integruotas į kasdienę įstaigos veiklą, ypač į finansavimo sprendimų priėmimo procesą.

423. Be to, kompetentingos institucijos gali atsižvelgti į tai, ar įstaiga gali finansavimo planą suderinti su duomenimis, kuriuos teikia kompetentingai institucijai finansavimo plano formoje.

424. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti įstaigos finansavimo plano įgyvendinimo stebėsenos procesų kokybę ir tai, ar įstaiga geba laiku reaguoti į nukrypimus. Atlikdamos šį vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į šiuos veiksnius:

- a) naujausios informacijos, teikiamos (vyresniajai) vadovybei apie esamą finansavimo plano įgyvendinimo būklę, kokybę;
- b) ar finansavimo plane numatytos alternatyvios atsarginės priemonės, kurių būtų imtasi, jeigu pasikeistų rinkos sąlygos;
- c) politiką ir praktiką, kurią įstaiga taiko reguliariai tikrindama ir atnaujindama finansavimo planą, kai faktiškai pritrauktas finansavimai labai skiriasi nuo finansavimo plano.

8.5. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas

425. Atlikusios pirmiau aptartą vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų susidaryti nuomonę apie įstaigos finansavimo ir likvidumo riziką. Ši nuomonė turėtų būti išdėstyta išvadų santraukoje, kartu su išvadomis, remiantis 9 ir 10 lentelėse išdėstytais analizės kriterijais, pažymimas balas.

9 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas likvidumo rizikos balas

Rizikos balas	Priežiūros institucijos nuomonė	Būdingos rizikos analizės kriterijai	Tinkamo valdymo ir kontrolės priemonių analizės kriterijai
1	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga nepatiria reikšmingo prudencinio poveikio rizikos.	<ul style="list-style-type: none"> • Pastebimos rizikos dėl nesutapimų (pvz., terminų, valiutos ir t. t.) nėra. • Likvidumo atsargų kiekis ir sudėtis yra pakankama ir tinkama. • Kiti likvidumo rizikos priežastiniai veiksniai (pvz., reputacijos rizika, negalėjimas likvidumo išteklių perduoti grupės viduje ir t. t.) nėra reikšmingi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos likvidumo rizikos politika ir strategija dera su bendrąja strategija ir norima prisiimti rizika. • Likvidumo rizikos valdymo organizacinė sistema yra tvirta, atsakomybės sritys aiškiai paskirstytos, riziką prisiimančių darbuotojų pareigos aiškiai atskirtos nuo rizikos valdymo ir kontrolės funkcijų.
2	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria mažą reikšmingo prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Rizika dėl nesutapimų (pvz., tarp terminų, valiutos ir t. t.) yra maža. • Rizika dėl likvidumo atsargų kiekio ir sudėties yra maža. • Kiti likvidumo rizikos priežastiniai veiksniai (pvz., reputacijos rizika, negalėjimas likvidumo išteklių perduoti 	<ul style="list-style-type: none"> • Likvidumo rizikos vertinimo, stebėsenos ir pranešimo apie riziką sistemos yra tinkamos. • Likvidumo rizikos vidaus ribų ir kontrolės sistema yra patikima ir atitinka įstaigos rizikos valdymo strategiją bei norimą

		grupės viduje ir t. t.) yra mažai reikšmingi.	prisiimti ir (arba) priimtina riziką.
3	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria vidutinę reikšmingo prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Rizika dėl nesutapimų (pvz., tarp terminų, valiutos ir t. t.) yra vidutinė. • Rizika dėl likvidumo atsargų kiekio ir sudėties yra vidutinė. • Kiti likvidumo rizikos priežastiniai veiksniai (pvz., reputacijos rizika, negalėjimas likvidumo išteklių perduoti grupės viduje ir t. t.) yra vidutinio reikšmingumo. 	
4	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria didelę reikšmingo prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Rizika dėl nesutapimų (pvz., tarp terminų, valiutos ir t. t.) yra didelė. • Rizika dėl likvidumo atsargų kiekio ir sudėties yra didelė. • Kiti likvidumo rizikos priežastiniai veiksniai (pvz., reputacijos rizikai, negalėjimas likvidumo išteklių perduoti grupės viduje ir t. t.) yra labai reikšmingi. 	

10 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas finansavimo rizikos balas

Rizikos balas	Priežiūros institucijos nuomonė	Būdingos rizikos analizės kriterijai	Tinkamo valdymo ir kontrolės priemonių analizės kriterijai
1	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga nepatiria reikšmingo prudencinio poveikio rizikos.	<ul style="list-style-type: none"> • Pastebimos rizikos dėl įstaigos finansavimo profilio arba jo tvarumo nėra. • Rizika dėl finansavimo stabilumo nėra reikšminga. • Kiti finansavimo rizikos priežastiniai veiksniai (pvz., reputacijos rizika, prieiga prie finansavimo rinkų ir t. t.) nėra reikšmingi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos finansavimo rizikos politika ir strategija dera su bendrąja strategija ir norima prisiimti rizika. • Įstaigos finansavimo rizikos valdymo organizacinė sistema yra tvirta, atsakomybės sritys aiškiai paskirstytos, riziką prisiimančių darbuotojų pareigos aiškiai atskirtos nuo rizikos valdymo ir kontrolės funkcijų. • Finansavimo rizikos vertinimo, stebėsenos ir pranešimo apie riziką sistemos yra tinkamos.
2	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria mažą reikšmingo prudencinio	<ul style="list-style-type: none"> • Rizika dėl įstaigos finansavimo profilio ir jo tvarumo yra maža. • Rizika dėl finansavimo stabilumo yra maža. • Kiti finansavimo rizikos priežastiniai veiksniai (pvz., reputacijos rizika, prieiga prie finansavimo rinkų ir t. t.) yra 	

	poveikio riziką.	mažai reikšmingi.	
3	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria vidutinę reikšmingo prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Rizika dėl įstaigos finansavimo profilio ir jo tvarumo yra vidutinė. • Rizika dėl finansavimo stabilumo yra vidutinė. • Kiti finansavimo rizikos priežastiniai veiksniai (pvz., reputacijos rizika, prieiga prie finansavimo rinkų ir t. t.) yra vidutinio reikšmingumo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Finansavimo rizikos vidaus ribų ir kontrolės sistema yra patikima ir atitinka įstaigos rizikos valdymo strategiją bei norimą priimti ir (arba) priimtina riziką.
4	Atsižvelgiant į būdingos rizikos lygį ir į valdymo bei kontrolės priemones, įstaiga patiria didelę reikšmingo prudencinio poveikio riziką.	<ul style="list-style-type: none"> • Rizika dėl įstaigos finansavimo profilio ir jo tvarumo yra didelė. • Rizika dėl finansavimo stabilumo yra didelė. • Kiti finansavimo rizikos priežastiniai veiksniai (pvz., reputacijos rizika, prieiga prie finansavimo rinkų ir t. t.) yra labai reikšmingi. 	

9 antraštinė dalis. SREP likvidumo vertinimas

9.1. Bendrosios nuostatos

426. Per SREP likvidumo vertinimą kompetentingos institucijos turėtų nustatyti, ar įstaigos turimomis likvidumo atsargomis pakankamai padengiamos pagal 8 antraštinę dalį įvertintos likvidumo ir finansavimo rizikos. Per SREP likvidumo vertinimą kompetentingos institucijos taip pat turėtų nustatyti, ar reikia nustatyti specialius likvidumo reikalavimus likvidumo ir finansavimo rizikoms, kurias įstaiga patiria arba gali patirti, padengti.

427. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti įstaigos likvidumo atsargas, likvidumo atsvaros pajėgumą ir finansavimo profilį, taip pat įstaigos ILAAP ir tvarką, politiką, procesus ir mechanizmus, kuriais įstaiga vertina ir valdo likvidumo ir finansavimo riziką; tai vienas pagrindinių įstaigos gyvybingumo rodiklių. Rezultatus reikėtų apibendrinti ir, remiantis šios antraštinės dalies pabaigoje išdėstytais kriterijais, įvertinti balu.

428. Rengdamas išvadas dėl likvidumo pakankamumo, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į ILAAP rezultatus, jei šis procesas taikomas ir yra aktualus.

429. Kompetentingų institucijų vykdomą SREP likvidumo vertinimo procesą turėtų sudaryti šie etapai:

- a) bendrasis likvidumo vertinimas;
- b) poreikio nustatyti specialias likvidumo priemones vertinimas;
- c) galimų specialių likvidumo reikalavimų kiekybinis įvertinimas; palyginamieji skaičiavimai;
- d) specialių likvidumo reikalavimų nustatymas;
- e) likvidumo balo skyrimas.

9.2. Bendrasis likvidumo vertinimas

430. Norėdamas įvertinti, ar įstaigos turimomis likvidumo atsargomis likvidumo ir finansavimo rizikos padengiamos tinkamai, kompetentingos institucijos turėtų remtis šiais informacijos šaltiniais:

- a) įstaigos ILAAP;

- b) likvidumo rizikos vertinimo rezultatais;
- c) finansavimo rizikos vertinimo rezultatais;
- d) priešišios lyginamojo skaičiavimo rezultatu;
- e) kitais svarbiais duomenimis (surinktais per patikras vietoje, panašių įstaigų analizę, testavimą nepalankiausiomis sąlygomis ir t. t.).

431. Kompetentingos institucijos turėtų analizuoti įstaigos ILAAP patikimumą, įskaitant įstaigos taikomus likvidumo ir finansavimo rizikos parametrus.

432. Vertindamos įstaigos ILAAP sistemą, įskaitant (jei reikia) įstaigos vidaus likvidumo reikalavimų apskaičiavimo metodikas, kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar per ILAAP atliekami skaičiavimai yra:

- a) patikimi. Ar atliekamuose skaičiavimuose ir (arba) taikomose metodikose tinkamai atsižvelgiama į riziką, kurią norima įvertinti;
- b) suprantami. Ar per ILAAP atliekamuose skaičiavimuose pagrindinės sudedamosios dalys aiškiai suskaidytos ir apibendrintos.

433. Vertindamos, ar įstaigos likvidumas pakankamas, kompetentingos institucijos taip pat turėtų remtis savo atliktu likvidumo ir finansavimo rizikos vertinimu, pirmiausia, atsižvelgti į išvadas dėl:

- a) rizikos, kuri nėra taikomi Reglamente (ES) Nr. 575/2013 nurodyti likvidumo reikalavimai, įskaitant tos pačios dienos likvidumo riziką ir ilgesnio negu 30 dienų laikotarpio likvidumo riziką;
- b) kitos rizikos, į kurią įstaiga nepakankamai atsižvelgė ir kurią nepakankamai įvertino dėl to, kad nepakankamai įvertino netenkamų pinigų srautus, pervertino gaunamų pinigų srautus, pervertino likvidumo atsargas sudarančio turto likvidavimo vertę arba likvidumo atsvaros pajėgumą, arba dėl negalėjimo naudotis likvidžiuoju turtu savo veikloje (turto, kurio negalima parduoti, suvaržyto turto ir t. t.);
- c) konkrečių likvidumo atsvaros pajėgumo ir (arba) finansavimo koncentracijos sričių pagal sandorio šalį ir (arba) produktą ir (arba) rūšį;
- d) tam tikrų terminų grupės trumpalaikio, vidutinio laikotarpio ir ilgalaikio finansavimo spragų;
- e) finansavimo įvairia valiuta spragų aprėpties tinkamumo;
- f) staigaus kritimo poveikio;

- g) kitų svarbių priežiūrinio likvidumo testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatų.

434. Vadovaudamosi šiuo bendruoju vertinimu, kompetentingos institucijos turėtų skirti likvidumo balą, kuris turėtų atspindėti kompetentingų institucijų nuomonę apie grėsmes įstaigos gyvybingumui, kurių gali kilti dėl likvidumo ir finansavimo rizikų.

9.3. Poreikio nustatyti specialius likvidumo reikalavimus vertinimas

435. Kompetentingos institucijos turėtų nuspręsti, ar įstaigai reikia nustatyti specialius likvidumo priežiūros reikalavimus; sprendimas priimamas remiantis priežiūros institucijos išvadomis ir dialogo su įstaiga rezultatais bei atsižvelgiant į:

- a) įstaigos verslo modelį ir strategiją ir jų priežiūrinį vertinimą;
- b) per įstaigos ILAAP surinktą informaciją;
- c) likvidumo ir finansavimo rizikų priežiūrinį vertinimą, įskaitant būdingos likvidumo rizikos, būdingos finansavimo rizikos ir likvidumo bei finansavimo rizikos valdymo ir kontrolės priemonių vertinimą, atsižvelgiant į tai, kad nurodytos rizikos ir pažeidžiamos sritys vienos kitą gali padidinti;
- d) galimą sisteminę likvidumo riziką.

436. Jeigu kompetentingos institucijos padaro išvadą, kad norint išspręsti rūpestį keliančius likvidumo ir finansavimo klausimus reikia nustatyti specialius likvidumo reikalavimus, kompetentingos institucijos turėtų priimti sprendimą dėl šioje antraštinėje dalyje aptartų kiekybinių reikalavimų taikymo ir (arba) dėl 10 antraštinėje dalyje aptartų kokybinių reikalavimų taikymo.

437. Nustatydamos struktūrinius, ilgalaikius priežiūros reikalavimus, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, ar reikia nustatyti papildomus trumpalaikius ir (arba) vidutinio laikotarpio reikalavimus, kurie būtų tarpinis sprendimas, siekiant sumažinti vis dar patiriamą riziką, kol struktūriniais reikalavimais bus pasiektas norimas poveikis.

438. Jeigu kompetentingos institucijos padaro išvadą, kad yra didelė rizika, jog įstaigos finansavimo sąnaudos nepriimtinais išaugės, kompetentingos institucijos turėtų analizuoti, kokiomis priemonėmis kompensuoti padidėjusį poveikį pelnui ir nuostoliams, įskaitant galimybę nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus (kaip aprašyta 7 antraštinėje dalyje), jeigu įstaiga negali padidėjusių sąnaudų perleisti savo klientams, arba reikalauti pakeisti finansavimo struktūrą, kad sumažėtų finansavimo sąnaudų rizika.

9.4. Specialių kiekybinių likvidumo reikalavimų nustatymas

439. Kompetentingos institucijos turėtų parengti ir taikyti priežiūros lyginamuosius likvidumo rodiklius; šie rodikliai būtų kiekybinė vertinimo priemonė ir padėtų kompetentingoms institucijoms įvertinti, ar įstaigos turimomis likvidumo atsargomis patikimai padengiamos likvidumo ir finansavimo rizikos. Šie rodikliai turėtų būti naudojami kaip apdairūs, nuoseklūs, skaidrūs ir palyginami lyginamieji rodikliai, pagal kuriuos būtų apskaičiuojami ir palyginami įstaigoms taikomi specialūs kiekybiniai likvidumo reikalavimai.
440. Rengdamos priežiūros lyginamuosius likvidumo rodiklius, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į šiuos kriterijus:
- lyginamieji rodikliai turėtų būti apdairūs, nuoseklūs ir skaidrūs;
 - rengiant lyginamuosius rodiklius, reikėtų remtis priežiūriniu likvidumo ir finansavimo rizikų vertinimu ir priežiūriniu likvidumo testavimu nepalankiausiomis sąlygomis; priežiūrinis likvidumo testavimas nepalankiausiomis sąlygomis turėtų sudaryti vieną pagrindinių lyginamojo rodiklio dalių;
 - taikant lyginamuosius rodiklius turėtų būti gauti palyginami rezultatai ir skaičiavimai, kad panašius verslo modelius taikančių įstaigų likvidumo reikalavimų kiekybinius įvertinimus būtų galima palyginti;
 - lyginamieji rodikliai turėtų padėti priežiūros institucijos tiksliai nustatyti reikiamą įstaigos likvidumo lygį.
441. Kadangi įstaigos taiko įvairius verslo modelius, rezultatai, gauti taikant priežiūros lyginamuosius rodiklius, gali tikti ne kiekvienu atveju ir ne kiekvienai įstaigai. Todėl tais atvejais, kai galimos kelios alternatyvos, kompetentingos institucijos turėtų taikyti tinkamiausią lyginamąjį rodiklį ir (arba) vertindama lyginamojo rodiklio rezultatus, remtis savo nuovoka ir atsižvelgti į konkrečiam verslo modeliui būdingas sąlygas.
442. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti kiekvieno įstaigos taikomo lyginamojo rodiklio tinkamumą, lyginamuosius rodiklius nuolat tikrinti ir, atsižvelgdamos į jų taikymo patirtį, atnaujinti.
443. Kai kompetentingos institucijos, norėdamos nustatyti specialius likvidumo reikalavimus, atsižvelgia į priežiūros lyginamuosius rodiklius, per dialogą su įstaiga jos turėtų paaiškinti įstaigai lyginamųjų rodiklių logiką ir bendruosius pagrindinius jų principus.
444. Jeigu naudojamas grynas pastovaus finansavimo rodiklis (angl. NSFR), nustatant specialius kiekybinius likvidumo reikalavimus pastoviam finansavimui, jei reikia, juo galima remtis kaip baziniu rodikliu.

445. Jeigu tam, kad galėtų nustatyti specialius kiekybinius likvidumo reikalavimus, kompetentingos institucijos nerengė savų lyginamųjų rodiklių, lyginamąjį rodiklį jos gali taikyti šiais etapais:

- a) atlikti lyginamąją tam tikrų laikotarpių grynujų netenkamų pinigų srautų ir tinkamo likvidžiojo turto analizę nepalankiausiomis sąlygomis: iki vieno mėnesio (įskaitant paros), nuo 1 iki 3 mėnesių ir nuo 3 mėnesių iki 1 metų. Tuo tikslu kompetentingos institucijos turėtų projektuoti grynuosius netenkamų pinigų srautus (bendruosius netenkamų pinigų srautus ir gaunamų pinigų srautus) ir likvidumo atsvaros pajėgumą pagal skirtingas terminų grupes, atsižvelgdamos į nepalankiausias sąlygas (pavyzdžiui, atlikti apdairų likvidžiojo turto vertinimą darydamos prielaidas dėl nepalankiausių sąlygų, esamos padėties įprastomis sąlygomis vertinimą ir vertinimą po sumažinimo), ir sudaryti ateinančių metų nepalankiausių sąlygų terminų atitikimo sistemą;
- b) remdamosi nepalankiausių sąlygų terminų atitikimo sistemos įvertinimu, apskaičiuoti įstaigos išlikimo laikotarpį;
- c) nustatyti norimą ir (arba) priežiūrinį minimalų išlikimo laikotarpį, atsižvelgiant į įstaigos rizikos profilį ir rinkos bei makroekonominės sąlygas;
- d) jeigu norimas ir (arba) priežiūrinis minimalus išlikimo laikotarpis yra ilgesnis už esamą įstaigos išlikimo laikotarpį, kompetentingos institucijos gali įvertinti, kokią papildomo likvidžiojo turto sumą (papildomų likvidumo atsargų) įstaiga turi turėti, kad jos išlikimo laikotarpis pailgėtų iki reikalaujamos minimalios trukmės.

446. Vienas pagrindinių kompetentingos institucijos lyginamųjų rodiklių, pagal kuriuos kiekybiškai vertinami specialūs likvidumo reikalavimai, dėmenų bus atskirų įstaigų ir konsoliduoti duomenys, surinkti iš priežiūros ataskaitų, teikiamų pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 415 straipsnį, apie likvidumą ir pastovų finansavimą bei apie papildomus likvidumo stebėsenos parametrus. Lyginamųjų rodiklių struktūrai turės įtakos ataskaitų turinys, o lyginamųjų rodiklių taikymas priklausys nuo to, kada ataskaitos pateikiamos.

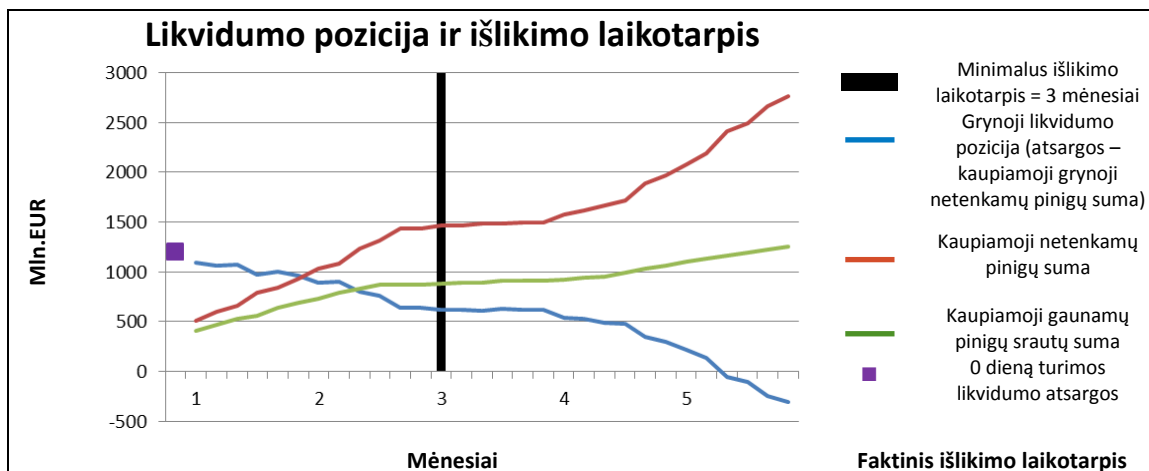
447. Toliau pateikiama keletas galimų metodų pavyzdžių:

- a) 1 pavyzdys. Įstaigos pradinės likvidumo atsargos yra 1 200 mln. EUR. Projektuojama 5 mėnesių kaupiamoji gaunamų pinigų suma ir kaupiamoji netenkamų pinigų suma nepalankiausiomis sąlygomis. Per šį laikotarpį kaskart, kai gaunamų pinigų srautas būna mažesnis už netenkamų pinigų srautą, įstaiga naudoja likvidumo atsargas. Rezultatas tas, kad apibrėžtomis nepalankiausiomis sąlygomis įstaiga galėtų išlikti 4,5 mėnesio; šis laikotarpis yra ilgesnis už priežiūros institucijų nustatytą minimalų išlikimo laikotarpį (šiuo pavyzdyme, 3 mėnesius):

11 lentelė. Kiekybinio likvidumo įvertinimo lyginamojo rodiklio pavyzdys

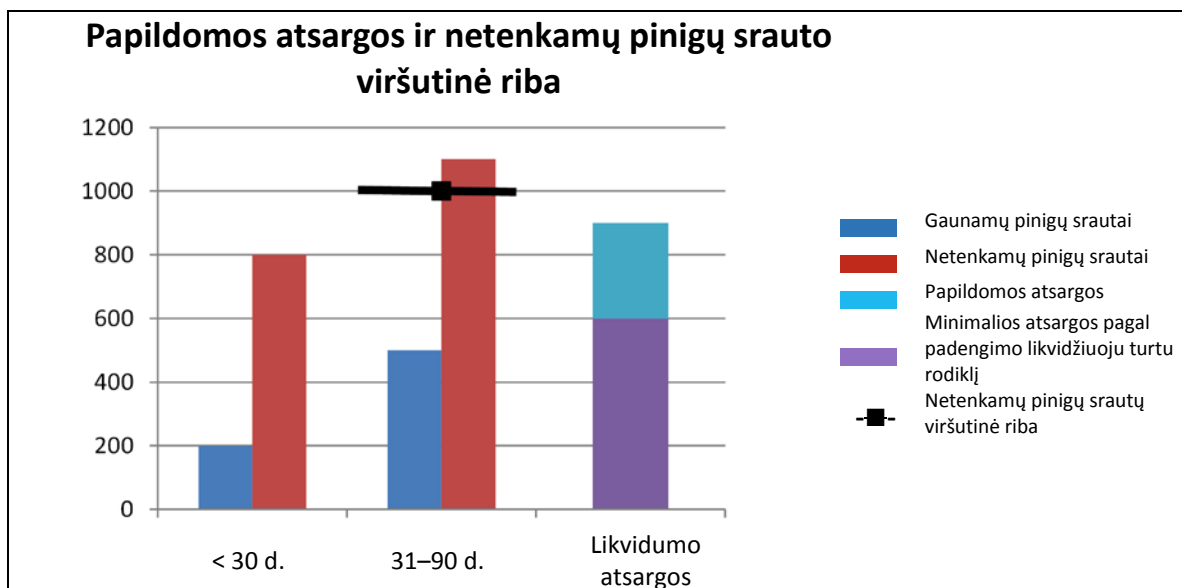
Laikotarpis mėnesiais	Kaupiamoji netenkamų pinigų srautų suma	Kaupiamoji gaunamų pinigų srautų suma	Kaupiamoji grynoji netenkamų pinigų srautų suma	Grynoji likvidumo pozicija (atsargos – kaupiamoji grynoji netenkamų pinigų suma)	Turimos 0 dienos likvidumo atsargos
					1 200
1	511	405	106	1 094	
	598	465	133	1 067	
	659	531	128	1 072	
	787	563	224	976	
	841	642	199	1 001	
	933	693	240	960	
2	1 037	731	306	894	
	1 084	788	295	905	
	1 230	833	397	803	
	1 311	875	435	765	
	1 433	875	558	642	
	1 440	876	564	636	
3	1 465	882	583	617	
	1 471	889	582	618	
	1 485	891	594	606	
	1 485	911	574	626	
	1 492	916	576	624	
	1 493	916	577	623	
4	1 581	918	663	537	
	1 618	945	673	527	
	1 666	956	710	490	
	1 719	993	726	474	
	1 885	1 030	856	344	
	1 965	1 065	900	300	
5	2 078	1 099	980	220	
	2 192	1 131	1 061	139	Išlikimo laikotarpis
	2 415	1 163	1 252	-52	
	2 496	1 194	1 302	-102	
	2 669	1 224	1 445	-245	
	2 764	1 253	1 511	-311	

7 pav. Specialaus kiekybinio likvidumo reikalavimo nustatymo pavyzdys

- b) 2 pavyzdys. Nustatytas priežiūrinis minimalus išlikimo laikotarpis yra 3 mėnesiai. Alternatyvus minimalaus išlikimo laikotarpio nustatymo būdas, kuriuo taip pat galima spręsti rūpestį keliantį priežiūros klausimą dėl to, kad skirtumas tarp gaunamų pinigų srautų ir netenkamų pinigų srautų yra nepriimtina didelis, yra nustatyti netenkamų pinigų srautų viršutinę ribą. Toliau pateiktame paveiksle netenkamų pinigų srautų viršutinės ribos nustatymo mechanizmas pažymėtas juoda horizontalia linija. Iš įstaigos reikalaujama sumažinti savo netenkamų pinigų srautus taip, kad jie neviršytų ribos. Ribą galima nustatyti vienai ar kelioms laikotarpių grupėms, gryniesiems netenkamų pinigų srautams (iš jų atėmus gaunamus pinigų srautus) arba bendrajai netenkamų pinigų srautų vertei. Reikalavimo padidinti atsargas galimybė pavaizduota trečiame stulpelyje:

8 pav. Specialių kiekybinių likvidumo reikalavimų nustatymo pavyzdys

9.5. Specialių kiekybinių likvidumo reikalavimų nustatymas

448. Norėdamos tinkamai nustatyti specialius kiekybinius likvidumo reikalavimus, kompetentingos institucijos turėtų taikyti vieną iš šių būdų:

- 1 būdas. Reikalauti, kad padengimo likvidžiuoju turtu rodiklis būtų didesnis už reguliuojamą minimalų dydį (kai nacionalinės teisės aktuose arba ES reglamentuose šis rodiklis nustatytas) ir būtų tokio dydžio, kad nustatytus trūkumus būtų galima pakankamai sumažinti.
- 2 būdas. Reikalauti, kad minimalus išlikimo laikotarpis būtų tokios trukmės, kad nustatytus trūkumus būtų galima pakankamai sumažinti; išlikimo laikotarpį galima nustatyti tiesiogiai, kaip reikalavimą, arba netiesiogiai, nustačius atitinkamų analizuojamų laikotarpių netenkamų pinigų srautų viršutinę ribą; kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad rizika, kuri nėra (pakankamai) padengta pagal padengimo likvidžiuoju turtu rodiklį, būtų padengta skirtingų rūšių likvidžiuoju turtu (pvz., pagal centrinių bankų reikalavimus tinkamu turtu);
- 3 būdas. Reikalauti, kad minimali bendra likvidžiojo turto suma arba likvidumo atsvaros pajėgumas – kaip bendra minimali suma arba kaip minimali suma, kuria turi būti viršytas taikomas reguliuojamas minimalus dydis, – būtų tokio dydžio, kad nustatytus trūkumus būtų galima pakankamai sumažinti; kompetentingos institucijos gali nustatyti likvidžiojo turto sudėties reikalavimus, taip pat veiklos reikalavimus (pvz., dėl galimybės tiesiogiai paversti grynaisiais pinigais, užstato likvidžiuoju turtu centriniame banke).

449. Kompetentingos institucijos specialius kiekybinius pastovaus finansavimo reikalavimus gali nustatyti reikalaujamos užtikrinti minimalų pastovaus finansavimo lygį, vertinamą pagal grynąjį pastovaus finansavimo rodiklį.

450. Kad būtų užtikrintas nuoseklumas, kompetentingos institucijos specialius kiekybinius likvidumo reikalavimus turėtų nustatyti taip, kad prudenciniai rezultatai iš esmės būtų nuoseklūs visose įstaigose, kartu atsižvelgdamos į tai, kad skirtingoms įstaigoms nustatytų reikalavimų pobūdis gali skirtis dėl konkrečių įstaigų aplinkybių. Reikėtų nustatyti ne tik reikalavimo kiekybinį matą, bet ir nurodyti norimą jo sudėtį ir pobūdį. Visais atvejais reikėtų nustatyti ir priešišios reikalavimą, ir visus taikomus reikalavimus pagal Direktyvą 2013/36/ES. Susiklosčius nepalankiausioms sąlygoms, įstaiga turėtų turėti galimybę panaudoti likvidumo atsargas ir likvidumo atsvaros pajėgumą, kurį turi, kad įvykdytų priešišios reikalavimus.

451. Nustatydamos specialius kiekybinius likvidumo reikalavimus ir pranešdamos juos įstaigai, kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad įstaiga nedelsdama jas informuotų, jeigu neatitinka šių reikalavimų arba jeigu numato, kad artimiausiu metu jų neatitiks. Kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad įstaiga apie tai praneštų nedelsdama ir

kartu pateiktų įstaigos parengtą planą, kaip laiku atkurti atitiktį reikalavimams. Kompetentingos institucijos turėtų vertinti, ar įstaigos atitikties atkūrimo planas realistiškas, ir jei mano, kad planas nėra realistiškas, imtis reikiamų priežiūros priemonių. Jeigu planas laikomas realistišku, kompetentingos institucijos turėtų: nustatyti visus reikiamus tarpinius priežiūros rodiklius, atsižvelgdamos į įstaigos aplinkybes; stebėti, kaip įgyvendinamas atitikties atkūrimo planas; atidžiai stebėti įstaigos likvidumo poziciją; jei reikia, prašyti, kad įstaiga dažniau teiktų ataskaitas.

452. Be to, kas išdėstyta pirmiau, kompetentingos institucijos, remdamosi gairių 10 antraštinėje dalyje aprašytais kriterijais, kiekybinius reikalavimus taip pat gali nustatyti kaip apribojimus, viršutines ribas, neatitikimų, koncentracijos, norimos prisiimti rizikos ribas, kiekybinius užtikrintų paskolų teikimo apribojimus ir t. t.

453. Toliau pateikiama keletas įvairių specialių kiekybinių likvidumo reikalavimų formulavimo pavyzdžių:

Specialių reikalavimų nustatymo pavyzdys

Nuo 2015 m. sausio 1 d. iki to laiko, kol bus nurodyta kitaip, iš Banko X reikalaujama:

- a. 1 būdas. Užtikrinti, kad likvidumo atsvaros pajėgumas visais atvejais sudarytų, pavyzdžiui, 125 % likvidumą mažinančių netenkamų pinigų srautų vertės, apskaičiuotos pagal padengimo likvidžiuoju turtu rodiklį, arba būtų didesnis.**
- b. 2 būdas. Užtikrinti, kad likvidumo atsvaros pajėgumas visais atvejais būtų toks, kad išlikimo laikotarpis būtų ne trumpesnis kaip 3 mėnesiai arba ilgesnis, vertinant pagal vidaus likvidumo testavimo nepalankiausiomis sąlygomis rezultatus, terminų atitikimo sistemą ir (arba) priežiūros institucijos parengtus specialius parametrus.**
- c. 3 būdas:**
 - **užtikrinti, kad likvidumo atsvaros pajėgumas visais atvejais sudarytų X mlrd. EUR arba būtų didesnis;**
 - **užtikrinti, kad likvidumo atsvaros pajėgumas visais atvejais X mlrd. EUR arba didesne suma viršytų minimalų reikalavimą pagal padengimo likvidžiuoju turtu rodiklį.**
- d. 4 būdas. Užtikrinti, kad pastovus finansavimas visais atvejais X mlrd. EUR arba didesne suma viršytų minimalų reikalavimą pagal grynojo pastovaus finansavimo rodiklį.**

9.6. Išvadų apibendrinimas ir balo skyrimas

454. Atsižvelgdamos į pirmiau nurodytą vertinimą, kompetentingos institucijos turėtų susidaryti nuomonę, ar esamais likvidumo ištekliais patikimai padengiama rizika, kurią įstaiga patiria arba gali patirti. Ši nuomonė turėtų būti išdėstyta išvadų santraukoje, kartu su išvadomis, remiantis 12 lentelėje išdėstytais analizės kriterijais, pažymimas balas.

455. Priimdamos bendrą sprendimą (jei reikia), kompetentingos institucijos turėtų remtis likvidumo vertinimu ir balu ir nustatyti, ar likvidumo ištekliai pakankami.

12 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas likvidumo pakankamumo balas

Balas	Priežiūros institucijos nuomonė	Analizės kriterijai
1	Įstaigos likvidumo pozicija ir finansavimo profilis įstaigos gyvybingumui nekelia jokios pastebimos rizikos.	<ul style="list-style-type: none"> Įstaigos likvidumo atsvaros pajėgumas ir likvidumo atsargos pakankamai viršija specialius kiekybinius priežiūros reikalavimus ir tikimasi, kad tokios išliks ateityje. Dėl ilgesnio laikotarpio (> 1 metai) finansavimo struktūros ir pastovumo įstaigos veiklai ir verslo modeliui nekyla jokios pastebimos rizikos. Laisvam likvidumo atsargų judėjimui tarp grupės subjektų (jei tai svarbu) kliūčių nėra, arba visų subjektų likvidumo atsvaros pajėgumas ir likvidumo atsargos viršija priežiūros reikalavimus. Įstaiga turi realistišką ir patikimą nenumatytų atvejų likvidumo planą ir tikėtina, kad prireikus jis būtų veiksmingas.
2	Įstaigos likvidumo pozicijos ir (arba) finansavimo profilio įstaigos gyvybingumui keliama rizika yra maža.	<ul style="list-style-type: none"> Įstaigos likvidumo atsvaros pajėgumas ir likvidumo atsargos viršija specialius kiekybinius priežiūros reikalavimus, bet yra rizika, kad taip bus neilgai. Dėl ilgesnio laikotarpio (> 1 metai) finansavimo struktūros ir pastovumo kylanti rizika įstaigos veiklai ir verslo modeliui yra maža. Laisvam likvidumo atsargų judėjimui tarp grupės subjektų (jei tai svarbu) yra arba gali

		<p>iškilti nedidelių kliūčių.</p> <ul style="list-style-type: none"> Įstaiga turi realistišką ir patikimą nenumatytų atvejų likvidumo planą ir tikėtina, kad prireikus jis būtų veiksmingas, nors šiokios tokios rizikos esama.
3	Įstaigos likvidumo pozicijos ir (arba) finansavimo profilio įstaigos gyvybingumui keliama rizika yra vidutinė.	<ul style="list-style-type: none"> Įstaigos likvidumo atsvaros pajėgumas ir likvidumo atsargos mažėja ir (arba) yra mažesnės už specialius kiekybinius priežiūros reikalavimus ir yra abejonių, ar įstaiga laiku pajėgs laiku atkurti atitiktį šiems reikalavimams. Dėl ilgesnio laikotarpio (> 1 metai) finansavimo struktūros ir pastovumo kylanti rizika įstaigos veiklai ir verslo modeliui yra vidutinė. Laisvam likvidumo atsargų judėjimui tarp grupės subjektų (jei tai svarbu) yra kliūčių. Įstaiga turi nenumatytų atvejų likvidumo planą, bet vargu ar jis būtų veiksmingas.
4	Įstaigos likvidumo pozicijos ir (arba) finansavimo profilio įstaigos gyvybingumui keliama rizika yra didelė.	<ul style="list-style-type: none"> Įstaigos likvidumo atsvaros pajėgumas ir likvidumo atsargos sparčiai mažėja ir (arba) yra mažesnės už specialius kiekybinius priežiūros reikalavimus, ir yra didelių abejonių, ar įstaiga pajėgs laiku atkurti atitiktį šiems reikalavimams. Dėl ilgesnio laikotarpio (> 1 metai) finansavimo struktūros ir pastovumo kylanti rizika įstaigos veiklai ir verslo modeliui yra didelė. Laisvam likvidumo atsargų judėjimui tarp grupės subjektų (jei tai svarbu) yra didelių kliūčių. Įstaiga neturi nenumatytų atvejų likvidumo plano arba turi akivaizdžiai netinkamą planą.

10 antraštinė dalis. Bendrasis SREP vertinimas ir priežiūros priemonių taikymas

10.1. Bendrosios nuostatos

456. Šioje antraštinėje dalyje aptariama, kaip SREP elementų vertinimo išvados sujungiamos į bendrojo SREP vertinimo išvadą. Joje taip pat aptariama, kaip kompetentingos institucijos taiko priežiūros priemones, kad pašalintų per SREP elementų vertinimą nustatytus trūkumus. Kompetentingos institucijos gali taikyti Direktyvoje 2013/36/ES (104 ir 105 straipsniuose) ir nacionalinės teisės aktuose nustatytas priežiūros priemones ir (arba) Direktyvos 2014/59/ES 27 straipsnyje nurodytas ankstyvosios intervencijos priemones, taip pat pirmiau nurodytas priemones derinti.

457. Kompetentingos institucijos turėtų savo priežiūros įgaliojimais naudotis tada, kai per atskirų SREP elementų vertinimą nustato trūkumą; tam jos turi atsižvelgti į bendrąjį SREP vertinimą, įskaitant balą, ir analizuoti šiuos dalykus:

- a) ar trūkumai ir (arba) pažeidžiamos sritys yra reikšmingi ir ar galimas prudencinis poveikis, kuris būtų padarytas, jei problema nebūtų sprendžiama, būtų reikšmingas (t. y. ar problemą reikia spręsti imantis specialios priemonės);
- b) ar priemonės dera su bendruoju atitinkamo SREP elemento vertinimu (ir bendruoju SREP vertinimu) ir (arba) yra proporcingos;
- c) ar trūkumus ir (arba) pažeidžiamas sritis jau buvo bandoma šalinti ir (arba) ar jie šalinami kitomis priemonėmis;
- d) ar taikant kitas priemones, būtų pasiektas tas pats tikslas, o įstaigai padarytas administracinis ir finansinis poveikis būtų mažesnis;
- e) optimalų priemonės taikymo lygį ir trukmę, siekiant priežiūros tikslo;
- f) galimybę, kad nustatyta rizika ir pažeidžiamos sritys gali būti tarpusavyje susijusios ir (arba) viena kitą sustiprinti ir dėl to gali prireikti griežtesnių priežiūros priemonių.

458. Taikydamos priežiūros priemones, kad būtų pašalinti konkretūs per SREP elementų vertinimą nustatyti trūkumai, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į bendruosius kiekybinius nuosavų lėšų ir likvidumo reikalavimus, kuriuos reikia taikyti pagal 7 ir 9 antraštinėse dalyse išdėstytus kriterijus.

459. Kompetentingos institucijos gali imtis su bet kurios priežiūros veiklos rezultatais (pvz., patikrinimų vietoje, valdymo organo narių tinkamumo vertinimo, pagrindinių funkcijų vertinimo ir t. t.) tiesiogiai susijusių priežiūros priemonių, jeigu iš šios veiklos rezultatų matyti, kad norint pašalinti reikšmingus trūkumus, reikia nedelsiant imtis priežiūros priemonių.

10.2. Bendrasis SREP įvertinimas

460. Rengdamos bendrąjį SREP įvertinimą, kompetentingos institucijos turėtų atsižvelgti į SREP elementų vertinimo išvadas, būtent dėl:

- a) rizikos, kurią įstaigos patiria arba gali patirti;
- b) tikimybės, kad dėl įstaigos valdymo, kontrolės trūkumų ir (arba) verslo modelio ar strategijos ši rizika gali padidėti arba sumažėti arba įstaigai rizika gali kilti iš naujų šaltinių;
- c) to, ar nuosavomis įstaigos lėšomis ir likvidumo ištekliais ši rizika patikimai padengta;
- d) galimos teigiamos arba neigiamos elementų sąveikos (pvz., kompetentingos institucijos gali padaryti išvadą, kad tvirta kapitalo pozicija galima sušvelninti kai kuriuos likvidumo ir finansavimo srityse iškilusius rūpestį keliančius klausimus, arba, priešingai, dėl silpnos kapitalo pozicijos rūpestis tose srityse gali sustiprėti).

461. Remdamosi šiais kriterijais, kompetentingos institucijos turėtų įvertinti įstaigos gyvybingumą – jis apibrėžiamas kaip tikimybės įstaigai prarasti gyvybingumą dydis, vertinant pagal nuosavų įstaigos lėšų ir likvidumo išteklių pakankamumą, valdymą, kontrolės priemones ir (arba) verslo modelį arba strategiją, pagal kurią įstaiga padengia riziką, kurią patiria arba gali patirti.

462. Remdamosi šiuo vertinimu, kompetentingos institucijos turėtų:

- a) imtis visų priežiūros priemonių, kurių reikia rūpestį keliantiems klausimams išspręsti (greta specialių priemonių, kurių ėmėsi pagal konkrečias SREP vertinimo išvadas);
- b) nustatyti, kokių priežiūros išteklių ir planų įstaigai reikės ateityje, įskaitant tai, ar įstaigą reikėtų įtraukti į priežiūros analizės programą;
- c) nustatyti, ar reikia imtis ankstyvosios intervencijos priemonių, kaip nurodyta Direktyvos 2014/59/ES 27 straipsnyje;
- d) nustatyti, ar galima laikyti, kad įstaiga „žlunga arba galėtų žlugti“, kaip nurodyta Direktyvos 2014/59/ES 32 straipsnyje.

463. Bendrasis SREP įvertinimas išreiškiamas balu, kuris skiriamas atsižvelgiant į 13 lentelėje išdėstytus vertinimo kriterijus ir aiškiai dokumentuojamas metinėje bendrojo SREP vertinimo santraukoje. Į šią metinę santrauką taip pat reikėtų įtraukti bendrąjį SREP balą ir SREP elementų balus, taip pat visas per praėjusius 12 mėnesių padarytas priežiūrinės išvadas.

13 lentelė. Priežiūriniai analizės kriterijai, pagal kuriuos skiriamas bendrasis SREP balas

Balas	Priežiūros institucijos nuomonė	Analizės kriterijai
1	Nustatyta rizika įstaigos gyvybingumui nekelia jokio pastebimo pavojaus.	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos verslo modelis ir strategija nekelia susirūpinimo. • Įstaigos vidaus valdymas ir visos įstaigos kontrolės tvarka nekelia susirūpinimo. • Dėl rizikų kapitalui ir likvidumui nekyla jokia pastebima reikšmingo prudencinio poveikio rizika. • Nuosavų lėšų sudėtis ir kiekis nekelia susirūpinimo. • Įstaigos likvidumo pozicija ir finansavimo profilis nekelia susirūpinimo.
2	Nustatytos rizikos įstaigos gyvybingumui keliamas pavojus yra mažas.	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos verslo modelis ir strategija kelia nedidelį susirūpinimą. • Įstaigos valdymas arba visos įstaigos kontrolės tvarka kelia nedidelį susirūpinimą. • Dėl rizikų kapitalui ir likvidumui kyla nedidelė reikšmingo prudencinio poveikio rizika. • Turimų nuosavų lėšų sudėtis ir kiekis kelia nedidelį susirūpinimą. • Įstaigos likvidumo pozicija ir (arba) finansavimo profilis kelia nedidelį susirūpinimą.
3	Nustatytos rizikos įstaigos gyvybingumui keliamas pavojus yra vidutinis.	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos verslo modelis ir strategija kelia vidutinį susirūpinimą. • Įstaigos valdymas arba visos įstaigos kontrolės tvarka kelia vidutinį susirūpinimą. • Dėl rizikų kapitalui ir likvidumui kyla vidutinė reikšmingo prudencinio poveikio rizika. • Įstaigos turimų nuosavų lėšų sudėtis ir kiekis kelia vidutinį susirūpinimą. • Įstaigos likvidumo pozicija ir (arba) finansavimo profilis kelia vidutinį susirūpinimą. • Įstaiga galbūt pradėjo naudotis gaivinimo

		plane numatytais galimybėmis.
4	Nustatytos rizikos įstaigos gyvybingumui keliamas pavojus yra didelis.	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos verslo modelis ir strategija kelia didelį susirūpinimą. • Įstaigos valdymas arba visos įstaigos kontrolės tvarka kelia didelį susirūpinimą. • Dėl rizikų kapitalui ir likvidumui kyla didelė reikšmingo prudencinio poveikio rizika. • Įstaigos turimų nuosavų lėšų sudėtis ir kiekis kelia didelį susirūpinimą. • Įstaigos likvidumo pozicija ir (arba) finansavimo profilis kelia didelį susirūpinimą. • Įstaiga galbūt pasinaudojo daugeliu gaivinimo plane numatytų galimybių.
5	Manoma, kad įstaiga „žlunga arba galėtų žlugti“.	<ul style="list-style-type: none"> • Įstaigos gyvybingumui iškilęs tiesioginis pavojus. • Įstaiga atitinka Direktyvos 2014/59/ES 32 straipsnio 4 dalyje nurodytas sąlygas, iš kurių matyti, kad įstaiga „žlunga arba galėtų žlugti“⁹.

464. Nustačiusios, kad įstaiga „žlunga arba galėtų žlugti“ (kai tai matyti iš bendrojo SREP balo „F“), kompetentingos institucijos turėtų bendradarbiauti su pertvarkymo institucijomis ir konsultuotis dėl išvadų Direktyvos 2014/59/ES 32 straipsnyje nustatyta tvarka.

10.3. Kapitalo priemonių taikymas

465. Kompetentingos institucijos turėtų pagal 7 antraštinėje dalyje aprašytą tvarką ir kriterijus įvertinti bendrą SREP kapitalo reikalavimą ir nustatyti papildomus nuosavų lėšų reikalavimus.

466. Greta ankstesnėje dalyje paminėtų reikalavimų, kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į tai, kokios pažeidžiamos sritys ir trūkumai nustatyti per SREP elementų vertinimą, gali taikyti papildomas kapitalo priemones, tarp jų:

⁹ Pirmiausia, kompetentinga institucija mano, kad: 1) įstaiga pažeidžia arba, remiantis objektyviais toki vertinimą pagrindžiančiais veiksniais, artimiausiu metu pažeis veiklos leidimui išlaikyti taikomus reikalavimus taip, kad kompetentinga institucija turėtų pagrindo panaikinti veiklos leidimą, įskaitant dėl to (tačiau tuo neapsiribojant), kad įstaiga patyrė arba tikėtina, kad patirs nuostolių, kuriems padengti reikės visų jos nuosavų lėšų arba didelės jų dalies; 2) įstaigos turtas yra arba, remiantis objektyviais veiksniais nustatoma, artimoje ateityje bus mažesnis už jos įsipareigojimus; 3) įstaiga negali arba, remiantis objektyviais toki vertinimą pagrindžiančiais veiksniais, artimoje ateityje negalės suėjus terminui apmokėti savo skolų arba kitų įsipareigojimų.

Direktyvos 2014/59/ES 32 straipsnio 4 dalies d punkte taip pat nurodyti nepaprastosios viešosios finansinės paramos kriterijai, pagal kuriuos nustatoma, ar įstaiga „žlunga arba galėtų žlugti“, bet šie kriterijai per SREP ir kompetentingai institucijai priimanč sprendimą nėra analizuojami.

- a) reikalauti, kad įstaigos naudotų grynąjį pelną nuosavoms lėšoms sustiprinti, kaip nurodyta Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies h punkte;
- b) apriboti arba uždrausti įstaigos atliekamą paskirstymą ar palūkanų mokėjimą įstaigos akcininkams, nariams arba papildomų 1 lygio priemonių turėtojams, jeigu draudimas nereiškia, kad dėl jo įstaiga neįvykdys įsipareigojimų, kaip nurodyta Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies i punkte; ir (arba)
- c) reikalauti, kad įstaigos taikytų specialią turto valdymo tvarką nuosavų lėšų reikalavimų atžvilgiu, kaip nurodyta Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies d punkte.

10.4. Likvidumo priemonių taikymas

467. Kompetentingos institucijos pagal 9 antraštinėje dalyje aprašytą tvarką ir kriterijus turėtų nustatyti specialius likvidumo reikalavimus.

468. Greta ankstesnėje dalyje paminėtų specialių kiekybinių reikalavimų, kompetentingos institucijos, atsižvelgdamos į tai, kokios pažeidžiamos sritys ir trūkumai nustatyti vertinant likvidumo ir finansavimo rizikas, gali taikyti papildomas likvidumo priemones, tarp jų:

- a) nustatyti specialius likvidumo reikalavimus, įskaitant turto ir įsipareigojimų terminų nesutapimų apribojimus, kaip nurodyta Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies k punkte; ir (arba)
- b) imtis kitų administracinių priemonių, tarp jų – nustatyti riziką ribojančius reikalavimus pagal Direktyvos 2013/36/ES 105 straipsnį.

10.5. Kitų priežiūros priemonių taikymas

469. Siekdamas pašalinti konkrečius per SREP elementų vertinimą nustatytus trūkumus, kompetentingos institucijos gali svarstyti galimybę taikyti su kiekybiniais kapitalo arba likvidumo reikalavimais tiesiogiai nesusijusias priemones. Šiame skirsnyje pateikiamas nebaigtinis galimų priežiūros priemonių, kurias galima taikyti remiantis Direktyvos 2013/36/ES 104 ir 105 straipsniais, sąrašas.

Verslo modelio analizė

470. Prie priežiūros priemonių, kuriomis būtų šalinami per VMA nustatyti trūkumai, būtų galima priskirti reikalavimą, kad įstaiga taip pakoreguotų valdymo ir kontrolės tvarką, kad ji padėtų įgyvendinti verslo modelį ir strategiją, arba apribotų tam tikrą verslo veiklą.

471. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies b punktą kompetentingos institucijos gali iš įstaigos reikalauti taip pakoreguoti rizikos valdymo ir kontrolės tvarką arba administravimo tvarką, kad ši atitiktų norimą verslo modelį arba strategiją:

- a) pakoreguotų strategijoje numatytą finansinį planą, jeigu jis nėra pagrįstas vidaus kapitalo planais arba patikimomis prielaidomis;
- b) reikalauti pakeisti organizacines struktūras, sustiprinti rizikos valdymo ir kontrolės funkcijas, sugriežtinti tvarką, kad galėtų įgyvendinti verslo modelį arba strategiją; ir (arba)
- c) reikalauti pakeisti ir sustiprinti IT sistemas, kad galėtų įgyvendinti verslo modelį arba strategiją.

472. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies e punktą kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad įstaiga pakeistų verslo modelį arba strategiją, jei:

- a) nėra verslo modeliui ir strategijai tinkamos organizacinės, administravimo arba rizikos kontrolės ir valdymo tvarkos;
- b) verslo modeliui ir strategijai įgyvendinti neparengti kapitalo ir veiklos planai, taip pat neskirti reikiami finansiniai, žmogiškieji ir technologiniai (IT) ištekliai; ir (arba)
- c) dėl strategijos didėja sisteminė rizika arba kyla grėsmės finansiniam stabilumui.

473. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies f punktą kompetentingos institucijos gali:

- a) reikalauti, kad įstaigos sumažintų produktams, kuriuos jos kuria ir (arba) platina, būdingą riziką, šiais būdais:
 - o reikalauti keisti tam tikrų produktų pasiūlymams būdingą riziką ir (arba)
 - o reikalauti gerinti produktų kūrimo ir palaikymo administravimo ir kontrolės tvarką;
- b) reikalauti, kad įstaigos mažintų savo sistemoms būdingą riziką, pavyzdžiui, šiais būdais:
 - o reikalauti tobulinti sistemas, didinti investicijas arba spartinti naujų sistemų diegimą ir (arba)
 - o reikalauti gerinti sistemų kūrimo ir palaikymo administravimo ir kontrolės tvarką.

Vidaus valdymas ir visos įstaigos kontrolės priemonės

474. Prie priežiūros priemonių, kuriomis būtų šalinami per vidaus valdymo ir visos įstaigos kontrolės priemonių vertinimą nustatyti trūkumai, būtų galima priskirti reikalavimą, kad įstaiga griežtintų valdymo ir kontrolės tvarką arba mažintų savo produktams, sistemoms ir veiklai būdingą riziką.

475. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies b punktą kompetentingos institucijos gali:

- a) reikalauti, kad įstaiga pakeistų savo bendrąją valdymo tvarką ir organizacinę struktūrą ir tuo tikslu (be kitų dalykų) reikalauti:
 - keisti organizacinę arba funkcinę struktūrą, įskaitant atskaitomybės tvarką;
 - iš dalies keisti rizikos politiką arba tai, kaip ji kuriama ir įgyvendinama organizacijoje; ir (arba)
 - didinti valdymo tvarkos skaidrumą;
- b) reikalauti, kad įstaiga pakeistų valdybos organizacinę struktūrą, sudėtį arba darbo tvarką;
- c) reikalauti, kad įstaiga sugriežtintų bendrąją rizikos valdymo tvarką ir tuo tikslu (be kitų dalykų) reikalauti:
 - keisti (mažinti) norimą prisiimti riziką arba valdymo tvarką, kuria nustatoma norima prisiimti rizika, keisti bendrosios rizikos strategijos rengimo tvarką;
 - tobulinti ICAAP ir ILAAP procedūras ir modelius, jeigu manoma, kad jie netinka pagal paskirtį;
 - stiprinti testavimo nepalankiausiomis sąlygomis pajėgumus ir tobulinti bendrąją testavimo nepalankiausiomis sąlygomis programą; ir (arba)
 - tobulinti nenumatytų atvejų planavimą;
- d) reikalauti, kad įstaiga sugriežtintų vidaus kontrolės tvarką ir funkcijas, ir tuo tikslu (be kitų dalykų) reikalauti:
 - vidaus audito funkcijai atlikti skirti nepriklausomus darbuotojus ir pakankamą jų skaičių; ir (arba)
 - tobulinti vidaus atsiskaitymo tvarką, siekiant užtikrinti tinkamą atskaitomybę valdymo organui;
- e) reikalauti, kad įstaiga tobulintų informacinės sistemas arba veiklos tęstinumo tvarką, pavyzdžiui, reikalauti:
 - didinti sistemų patikimumą; ir (arba)
 - rengti ir testuoti veiklos tęstinumo planus.

476. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies g punktą kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad įstaiga:

- a) keistų atlygio politiką; ir (arba)
- b) apribotų procentinę grynujų pajamų dalį, kurią gali sudaryti kintamasis atlygis.

Kredito ir sandorio šalies rizika

477. Prie priežiūros priemonių, kuriomis būtų šalinami per kredito ir sandorio šalies rizikos vertinimą nustatyti ir su tuo susiję valdymo ir kontrolės tvarkos trūkumai, būtų galima priskirti reikalavimą, kad įstaiga sumažintų būdingos rizikos lygį arba sugriežtintų valdymo ir kontrolės tvarką.

478. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies b punktą kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad įstaiga:

- a) valdymo organą arba jo komitetus labiau įtrauktų į atitinkamų kredito sprendimų priėmimo procesą;
- b) tobulintų kredito rizikos vertinimo sistemas;
- c) gerintų kredito procesų kontrolę; ir (arba)
- d) tobulintų užtikrinimo priemonių valdymą, vertinimą ir stebėseną.

479. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies d punktą kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad įstaiga:

- a) taikytų specialią atidėjinių politiką ir, jeigu tai leidžiama pagal taikomas apskaitos taisykles ir reglamentus, reikalauti didinti atidėjinius;
- b) taikytų apatines (arba viršutines) vidaus rizikos parametrų ir (arba) rizikos koeficientų, pagal kuriuos apskaičiuojamos konkrečių produktų, sektorių arba tam tikro pobūdžio įsipareigojančių asmenų pagal riziką įvertintos pozicijos, ribas;
- c) didesne dalimi sumažintų užtikrinimo priemonių vertę; ir (arba)
- d) turėtų papildomų nuosavų lėšų, kuriomis kompensuotų skirtumą tarp buhalterinės atidėjinių vertės ir apdairaus turto vertinimo (turto kokybės vertinimo rezultatų), kuris atspindi numatomus buhalteriniais atidėjimais nepadengtus nuostolius.

480. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies e ir f punktus kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad įstaiga:

- a) mažintų dideles pozicijas arba kitus kredito koncentracijos rizikos šaltinius;
- b) griežtintų kredito suteikimo kriterijus visų arba kai kurių kategorijų produktams arba skolininkams; ir (arba)
- c) mažintų paskolų (pvz., hipotekinių, eksporto finansavimo, komercinio nekilnojamojo turto, pakeitimo vertybiniais popieriais ir t. t.), tam tikrų kategorijų skolininkų, sektorių, šalių ir t. t. pozicijas arba įgytųjų apsaugą.

481. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies j punktą kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad įstaiga gerintų kredito rizikos ataskaitų kokybę ir jas dažniau teiktų valdymo organui arba vyresniajai vadovybei.

Rinkos rizika

482. Prie priežiūros priemonių, kuriomis būtų šalinami per rinkos rizikos vertinimą nustatyti ir su tuo susiję valdymo ir kontrolės tvarkos trūkumai, būtų galima priskirti reikalavimą, kad įstaiga sumažintų būdingos rizikos lygį arba sugriežtintų valdymo ir kontrolės tvarką.

483. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies b punktą kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad įstaiga šalintų įstaigos gebėjimo nustatyti, vertinti, stebėti ir kontroliuoti rinkos riziką trūkumus, ir (be kitų dalykų) reikalauti:

- a) gerinti įstaigos vidaus modelius, savo grįžtamąjį patikrinimą arba testavimą nepalankiausiomis sąlygomis;
- b) gerinti rinkos rizikos ataskaitų kokybę, jas dažniau teiktų įstaigos vyresniajai vadovybei; ir (arba)
- c) atlikti dažnesnius ir nuodugnesnius rinkos veiklos vidaus audito patikrinimus.

484. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies e punktą kompetentingos institucijos gali:

- a) riboti investicijas į tam tikrus produktus, jeigu įstaigos politika ir procedūromis neužtikrinama, kad šių produktų rizika būtų pakankamai padengta ir kontroliuojama;
- b) reikalauti, kad įstaiga pateiktų planą, kaip laipsniškai mažins savo turto, su kuriuo susiję sunkumai, ir (arba) nelikvidžias pozicijas; ir (arba)
- c) reikalauti parduoti investicijas į finansinius produktus, jeigu per įstaigos vertinimo procesus gauti vertinimo rezultatai yra nekonservatyvūs, t. y. neatitinkantys Reglamento (ES) Nr. 575/2013 standartų.

485. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies f punktą kompetentingos institucijos gali:

- a) reikalauti, kad įstaiga sumažintų būdingos rinkos rizikos lygį (rizikos draudimo priemonėmis arba parduodama turtą), kai įstaigos vertinimo sistemose nustatoma reikšmingų trūkumų; ir (arba)
- b) reikalauti, kad įstaiga padidintų išvestinių finansinių priemonių kiekį, kurį tvarko per pagrindines sandorio šalis (PSŠ).

Operacinė rizika

486. Prie priežiūros priemonių, kuriomis būtų šalinami per operacinės rizikos vertinimą nustatyti ir su tuo susiję valdymo ir kontrolės tvarkos trūkumai, būtų galima priskirti reikalavimą, kad įstaiga sumažintų būdingos rizikos lygį arba sugriežtintų valdymo ir kontrolės tvarką.

487. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies b punktą kompetentingos institucijos gali:

- a) reikalauti, kad įstaiga valdymo organą arba jo komitetus labiau įtrauktų į operacinės rizikos valdymo sprendimų priėmimo procesą;
- b) reikalauti, kad tvirtindamos naujus produktus ir sistemas, įstaigos analizuotų būdingą operacinę riziką; ir (arba)
- c) reikalauti, kad įstaiga tobulintų savo operacinės rizikos nustatymo ir vertinimo sistemas.

488. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies e ir f punktus kompetentingos institucijos gali:

- a) reikalauti, kad įstaiga mažintų veiklą papildančių paslaugų pirkimo mastą; ir (arba)
- b) reikalauti, kad įstaiga mažintų operacinės rizikos pozicijas (pvz., draudimo priemonėmis, įdiegdama daugiau kontrolės taškų ir t. t.).

Palūkanų normos rizika, kurią lemia ne prekybos knygos veikla

489. Nepaisydamos to, ar nustatytas reikalavimas turėti papildomų nuosavų lėšų pagal 104 straipsnio 1 dalies a punktą, kompetentingos institucijos turėtų svarstyti galimybę taikyti priežiūros priemones šiais atvejais:

- a) jeigu palūkanų normos rizika, kurią lemia ne prekybos knygos veikla, yra patiriama ir yra reikšminga (žr. 8 antraštinę dalį);
- b) kai iš SREP rezultatų paaiškėja kokie nors įstaigos atliekamo būdingos BKPNR lygio vertinimo ir su tuo susiję valdymo ir kontrolės tvarkos trūkumai; arba

- c) jeigu įstaiga nurodo, kad dėl staigaus ir nenumatyto palūkanų normų pasikeitimo jos ekonominė vertė gali sumažėti daugiau kaip 20 % jos nuosavų lėšų vertės (standartinis sukrėtimas), kaip nurodyta Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 5 dalyje.

490. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies b punktą kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad įstaiga imtųsi veiksmų ir pašalintų įvertintus gebėjimo nustatyti, vertinti, stebėti ir kontroliuoti palūkanų normos riziką, kurią lemia ne prekybos veikla, trūkumus, pavyzdžiui:

- a) stiprintų savo testavimo nepalankiausiomis sąlygoms pajėgumą; ir (arba)
- b) griežtintų likvidumo valdymo informacijos teikimo įstaigos valdymo organui tvarką.

491. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies f punktą kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad įstaiga vidaus riboms taikytų variacijos koeficientus ir stengtųsi sumažinti veiklai, produktams ir sistemoms būdingą riziką.

492. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies j punktą kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad įstaiga teiktų papildomas arba dažnesnes savo BKPNR pozicijų ataskaitas.

493. Priemonė (-ės), kurios (-ių) imamasi pagal taikomą standartinį sukrėtimą, turėtų priklausyti nuo taikomo skaičiavimo metodo sudėtingumo, standartinio sukrėtimo tinkamumo ir ekonominės vertės dydžio. Jeigu ekonominės vertės sumažėjimas nustatomas taikant santykinai tiesmuką arba standartinį skaičiavimo metodą, kompetentingos institucijos iš pradžių gali prašyti pateikti papildomas, pavyzdžiui, vidaus informacijos. Tačiau jeigu ekonominės vertės sumažėjimas apskaičiuojamas remiantis sudėtingesnio modelio, apie kurį kompetentingos institucijos turi daugiau informacijos, rezultatais, kompetentingos institucijos reikiamą (-as) priemonę (-es) gali įvertinti greičiau. Antruoju atveju pasirenkant priemonę reikėtų atsižvelgti į BKPNR vertinimo, atlikto pagal šių gairių 6 antraštinę dalį, rezultatus.

Likvidumo rizika

494. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies k punktą kompetentingos institucijos gali:

- a) nustatyti turimo likvidžiojo turto koncentracijos reikalavimus, tarp jų:
 - o reikalavimus dėl įstaigos likvidžiojo turto profilio sudėties sandorio šalių, valiutos ir t. t. atžvilgiu; ir (arba)
 - o finansavimo koncentracijos viršutines ribas, limitus arba apribojimus;

- b) nustatyti trumpalaikių sutarčių arba elgsenos nulemtų turto ir įsipareigojimų terminų nesutapimų apribojimus, tarp jų:
- turto ir įsipareigojimų terminų nesutapimo (konkrečiose laikotarpių grupėse) ribas;
 - minimalių išlikimo laikotarpių ribas; ir (arba)
- priklausomybės nuo tam tikrų trumpalaikio finansavimo šaltinių, pavyzdžiui, pinigų rinkos finansavimo, ribas.

495. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies j punktą kompetentingos institucijos gali nustatyti reikalavimą, kad įstaiga teiktų dažnesnes likvidumo pozicijų ataskaitas, įskaitant:

- a) dažnesnes padengimo likvidžiuoju turtu ir (arba) grynojo pastovaus finansavimo ataskaitas; ir (arba)
- b) dažnesnes ir detalesnes kitas likvidumo, pavyzdžiui, papildomų stebėsenos parametrų, ataskaitas.

496. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies b punktą kompetentingos institucijos gali reikalauti imtis veiksmų ir pašalinti įvertintus įstaigos gebėjimo nustatyti, vertinti, stebėti ir kontroliuoti likvidumo riziką trūkumus ir (be kitų dalykų) reikalauti:

- a) didinti testavimo nepalankiausiomis sąlygomis pajėgumą, kad įstaiga galėtų tiksliau nustatyti ir kiekybiškai įvertinti reikšmingus įstaigos likvidumo rizikos šaltinius;
- b) didinti gebėjimą likvidųjų turtą paversti pinigais;
- c) tobulinti nenumatytų atvejų likvidumo planą ir ankstyvojo įspėjimo likvidumo rodiklių sistemą; ir (arba)
- d) griežtinti likvidumo valdymo informacijos teikimo įstaigos valdymo organui tvarką.

Finansavimo rizika

497. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies k punktą kompetentingos institucijos gali reikalauti imtis veiksmų ir pakoreguoti įstaigos finansavimo profilį, tarp jų:

- a) sumažinti įstaigos priklausomybę nuo (galimai nepastovių) finansavimo rinkų, pavyzdžiui, didmeninio finansavimo;
- b) mažinti finansavimosi koncentracijos riziką, atsižvelgiant į šiuos parametrus: sandorio šalį, kritines terminų neatitikimo reikšmes, nesutapimą pagal valiutas ir t. t. ir (arba)

- c) mažinti įkeisto turto vertę, potencialiai atskiriant suvaržytą turtą nuo įkeisto turto vertės perviršio (pvz., padengtiems vertybiniais popieriais, ribiniams aktyvams didinti ir t. t.).

498. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies j punktą kompetentingos institucijos gali reikalauti, kad įstaiga teiktų papildomas arba dažnesnes savo finansavimo pozicijų ataskaitas, įskaitant:

- a) dažniau teiktų teisės aktuose nustatytas ataskaitas, kurios svarbios finansavimo profilio stebėsenai (pavyzdžiui, grynojo pastovaus finansavimo rodiklio ataskaitą ir papildomų stebėsenos parametrų ataskaitas); ir (arba)
- b) priežiūros institucijai dažniau teiktų įstaigos finansavimo plano ataskaitas.

499. Pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies b punktą kompetentingos institucijos gali:

- a) reikalauti, kad būtų imtasi veiksmų ir pašalinti nustatyti įstaigos finansavimo rizikos kontrolės trūkumai, tarp jų:
 - o griežtinama informacijos apie finansavimo rizikos valdymą teikimo įstaigos valdymo organui tvarka;
 - o parengtas naujas arba patobulintas finansavimo planas; ir (arba)
 - o nustatytos norimos prisiimti ir (arba) priimtinos rizikos ribos;
- b) stiprinami įstaigos testavimo nepalankiausiomis sąlygomis pajėgumai, įskaitant reikalavimą, kad įstaiga vertintų ilgesnį nepalankiausių sąlygų laikotarpį.

10.6. Priežiūros priemonių ir ankstyvosios intervencijos priemonių sąveika

500. Greta šioje antraštinėje dalyje paminėtų priežiūros priemonių kompetentingos institucijos gali taikyti Direktyvos 2014/59/ES 57 straipsnyje nurodytas ankstyvosios intervencijos priemones, skirtas Direktyvos 2013/36/ES 104 ir 105 straipsniuose nurodytų priežiūros priemonių grupei papildyti.

501. Kompetentingos institucijos ankstyvosios intervencijos priemones turėtų taikyti taip, kad šios netrukdytų jokioms kitoms priežiūros priemonėms, o taikydamos ankstyvosios intervencijos priemones pasirinkti tinkamiausią (-ias) priemonę (-es) proporcingam atsakui į konkrečias aplinkybes užtikrinti.

10.7. Priežiūros priemonių ir makroprudencinių priemonių sąveika

502. Jeigu įstaigai taikomos makroprudencinės priemonės, kompetentingos institucijos turėtų vertinti:

- a) ar tada, kai įstaiga taiko priežiūros institucijos patvirtintus modelius nuosavų lėšų reikalavimams apskaičiuoti, konkrečios pažeidžiamos sritys ir (arba) trūkumai, kuriuos norima pašalinti makroprudencinėmis priemonėmis, vertinant priemonės poveikį nėra įtraukiamos dėl priemonės struktūrinių ypatumų (pvz., jeigu taikant makroprudencinę priemonę tam tikroms pozicijų klasėms būtų priskirti didesni rizikos koeficientai, ta priemonė apimtų tik įstaigas, kurios apskaičiuodamos savo minimalius nuosavų lėšų reikalavimus kredito rizikai padengti taiko standartizuotą metodą, todėl tiesiogiai neapimtų įstaigų, kurios taiko vidaus reitingais pagrįstus metodus); ir
- b) ar makroprudencinė priemonė yra pakankama pagrindinei konkrečios įstaigos rizikai, pažeidžiamoms sritims ir (arba) trūkumams pašalinti, kai šių trūkumų yra.

503. Jeigu makroprudencinė priemonė dėl savo struktūrinių ypatumų tam tikros įstaigos neapima (kaip nurodyta pirmiau), kompetentingos institucijos gali svarstyti galimybę priemonę išplėsti, kad ji būtų tiesiogiai taikoma ir tai įstaigai (pvz., tam tikroms pozicijų klasėms, kurioms skirta makroprudencinė priemonė, taikyti lygiareikšmius rizikos svorinius rodiklius).

504. Jeigu per SREP vertinimą nustatoma, kad makroprudencinė priemonė yra nepakankama pagrindinei įstaigoje pastebėtai rizikai arba trūkumams pašalinti (t. y. įstaiga patiria arba kelia didesnę riziką už tą, kurią ketinama sumažinti taikant makroprudencinę priemonę, arba nustatyti trūkumai yra reikšmingesni už tuos, kuriuos ketinama pašalinti taikant tą priemonę), kompetentingos institucijos turėtų svarstyti galimybę kartu su makroprudencine priemone taikyti papildomas konkrečiai įstaigai pritaikytas priemones.

11 antraštinė dalis. SREP taikymas tarpvalstybinėms grupėms

505. Šioje antraštinėje dalyje aptariama, kaip bendros šiose gairėse aprašytos SREP procedūros ir metodika taikomos tarpvalstybinėms grupėms ir jų subjektams. Joje taip pat aptariama, kaip atliekamas jungtinis vertinimas ir priimami sprendimai pagal Direktyvos 2013/36/ES 113 straipsnį ir Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) Nr. 710/2014 dėl bendro sprendimo proceso dėl konkrečios įstaigos riziką ribojančių reikalavimų taikymo sąlygų¹⁰.

11.1. SREP taikymas tarpvalstybinėms grupėms

506. Kai kompetentingos institucijos SREP ir šias gaires taiko tarpvalstybinėms grupėms, turėtų vertinti ir grupės kaip visumos, ir atskirų jos subjektų gyvybingumą. Tai galima padaryti šį procesą suskaidžius į du etapus: 1) kompetentingos institucijos atlieka pradinį tiesiogiai prižiūrimų subjektų vertinimą ir 2) kompetentingos institucijos drauge aptaria ir užbaigia vertinimą priežiūros institucijų kolegijoje, laikydamosi Direktyvos 2013/36/ES 113 ir 116 straipsnių reikalavimų.

507. Taikydamos gaires, kaip aptarta 1 antraštinėje dalyje:

- a) konsoliduotą priežiūrą atliekančios priežiūros institucijos turėtų atlikti pradinį patronuojančiosios įmonės ir įmonių grupės vertinimą pagal konsoliduotus duomenis;
- b) kompetentingos institucijos turėtų atlikti pradinį savo prižiūrimų subjektų (atskirų subjektų arba iš dalies konsoliduojamų subjektų, jei reikia) vertinimą.

508. Jeigu šios gairės taikomos tarpvalstybinės grupės patronuojamosioms įmonėms, kaip nurodyta pirmesnėje dalyje, kompetentingos institucijos, atlikdamos pradinį vertinimą, patronuojamąsias įmones pirmiausia turėtų analizuoti pavieniui, t. y. vertinti jų verslo modelį, strategiją, vidaus valdymą ir visos įstaigos kontrolės priemones, rizikas kapitalui ir likvidumui, subjekto kapitalo ir likvidumo pakankamumą, kaip tai darytų, jei vertintų savarankišką įstaigą. Jei reikia, šio pradinio vertinimo išvadose taip pat reikėtų nurodyti nustatytas pagrindines tarpvalstybinės veiklos arba grupės pažeidžiamas sritis, kurios gali būti susijusios įstaigos priklausomybe nuo patronuojančiosios įmonės ir (arba) grupės finansavimo, kapitalo, technologinės paramos ir t. t. Per pradinį atskirų įstaigų vertinimą kompetentingos institucijos taip pat turėtų aprašyti stipriąsias puses ir riziką mažinančius veiksnius, susijusius su tuo, kad subjektas yra grupės dalis; tai gali būti susiję su technologine grupės parama, finansinės paramos susitarimais ir t. t.

¹⁰2014 m. birželio 23 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 710/2014, OL L 188, 2014 6 27, p. 19.

509. Atliekant jungtinį vertinimą ir priimant bendrą sprendimą pagal Direktyvos 2013/36/ES 113 straipsnį, reikėtų remtis visų pradinių SREP elementų vertinimų rezultatais, įskaitant nuomonę (jei ji parengta) apie pagrindinius priklausomybės nuo patronuojančiosios įmonės ir (arba) grupės veiksnius, todėl šiuos rezultatus kompetentingos institucijos turėtų aptarti pagal Direktyvos 2013/36/ES 116 straipsnį sudarytoje priežiūros institucijų kolegijoje.
510. Po aptarimo priežiūros institucijų kolegijoje remdamosi jungtinio vertinimo rezultatais kompetentingos institucijos turėtų užbaigti atitinkamus SREP vertinimus ir, atsižvelgdamos į diskusijų kolegijoje rezultatus, atlikti reikiamas korekcijas.
511. Jeigu per kompetentingos institucijos atliekamą pradinį vertinimą paaiškėja konkretūs su grupės vidaus pozicijomis susiję trūkumai (pvz., didelė su patronuojančiąja įmone susijusių pozicijų koncentracija, priklausomybė nuo grupės vidaus finansavimo, rūpestį keliantys klausimai dėl subjekto strategijos tvarumo ir t. t.), kurie neigiamai veikia bendrąjį atskiro subjekto gyvybingumą, kompetentingos institucijos priežiūros institucijų kolegijoje turėtų aptarti, ar galutinį subjekto vertinimą reikėtų pakeisti, atsižvelgiant į bendrąją grupės padėtį, įskaitant konsoliduotos grupės verslo modelį, strategiją ir tai, ar yra grupės vidaus finansinės paramos susitarimų, bei į konkrečius tų susitarimų ypatumus.
512. Kompetentingos institucijos priežiūros institucijų kolegijoje turėtų aptarti ir suderinti šiuos dalykus:
- a) įvairių konsoliduotos grupės ir jos subjektų SREP elementų vertinimo planą, įskaitant vertinimo dažnumą ir terminus, kad būtų lengviau parengti Direktyvos 2013/36/ES 113 straipsnyje nurodytiems bendriems sprendimams priimti reikalingas grupės rizikos ir likvidumo rizikos ataskaitas;
 - b) išsamią lyginamųjų rodiklių, kurie naudojami vertinant SREP elementus, taikymo tvarką;
 - c) rizikos pogrupių vertinimo ir atskirų balų jiems skyrimo metodus, jeigu nustatyta, kad šie rizikos pogrupiai yra reikšmingi;
 - d) kokių konsoliduotų ir atskirų subjektų duomenų prašyti iš įstaigos vertinant SREP elementus, įskaitant per ICAAP ir ILAAP gaunamus duomenis;
 - e) vertinimo rezultatus, įskaitant įvairiems elementams skirtus SREP balus, bendrąjį SREP įvertinimą ir bendrąjį SREP balą pagal konsoliduotus ir atskirų subjektų duomenis. Aptardamos atskirų kapitalo ir likvidumo rizikų vertinimą, kompetentingos institucijos dėmesį turėtų sutelkti į rizikas, kurios atitinkamiems subjektams nustatytos kaip reikšmingos;
 - f) planuojamas priežiūros ir ankstyvosios intervencijos priemonės, jei jų prireikia.

513. Rengdamos bendrojo tarpvalstybinės grupės ir jos subjektų SREP vertinimo santrauką, kompetentingos institucijos šią santrauką turėtų sudaryti taip, kad būtų lengviau užpildyti SREP ataskaitos, grupės rizikos ataskaitos, likvidumo rizikos vertinimo ir grupės likvidumo rizikos vertinimo ataskaitos formas, reikalingas priimant bendrą sprendimą pagal Direktyvos 2013/36/ES 113 straipsnį, kaip nurodyta Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 710/2014, kuriuo nustatomi techniniai įgyvendinimo standartai, susiję su bendro sprendimo proceso dėl konkrečios įstaigos riziką ribojančių reikalavimų taikymo sąlygomis.

11.2. SREP kapitalo vertinimas ir konkrečiai įstaigai taikomi prudenciniai reikalavimai

514. Kapitalo pakankamumo įvertinimas ir reikalavimų nustatymas 7 antraštinėje dalyje aprašyta tvarka tarpvalstybinėms grupėms yra kompetentingų institucijų bendro sprendimo priėmimo proceso pagal Direktyvos 2013/36/ES 113 straipsnį dalis.

515. Kad galėtų naudotis priežiūros įgaliojimais ir imtis priežiūros priemonių, tarp jų – priemonių, susijusių su papildomų nuosavų lėšų reikalavimų nustatymu pagal 104 straipsnio 1 dalies a punktą konsoliduotu arba atskiro subjekto lygmeniu, kaip nurodyta 7 antraštinėje dalyje, kompetentingos institucijos turėtų priimti bendrą sprendimą pagal Direktyvos 2013/36/ES 113 straipsnį.

516. Tarpvalstybinės grupės patronuojančiajai arba patronuojamajai įmonei papildomi nuosavų lėšų reikalavimai pagal Direktyvos 2013/36/ES 104 straipsnio 1 dalies a punktą įgyvendinant tos direktyvos 103 straipsnį turėtų būti taikomi bendru sprendimu, kaip numatyta tos direktyvos 113 straipsnyje.

517. Aptardamos, ar nuosavų lėšų lygis pakankamas, ir nustatydamos papildomus nuosavų lėšų reikalavimus, kompetentingos institucijos turėtų svarstyti:

- a) rizikos ir trūkumų, kurių buvo nustatyta ir konsoliduotu, ir atskiro subjekto lygmeniu, reikšmingumo vertinimą (t. y. kuri rizika reikšminga visai grupei, o kuri reikšminga tik vienam subjektui) ir tai, kiek nuosavų lėšų reikia šiai rizikai padengti;
- b) jeigu nustatyti trūkumai yra bendri visiems subjektams (pvz., tam tikrų valdymo trūkumų pastebėta visuose subjektuose arba nustatyta kelių subjektų taikomų modelių trūkumų), galimybę koordinuoti vertinimą ir imtis priežiūros priemonių, pirmiausia nuspręsti, ar priemonės reikėtų taikyti konsoliduotu lygmeniu, ar proporcingai taikyti kiekvienam subjektui, kuriame yra bendrų trūkumų;
- c) per ICAAP atliktų vertinimų rezultatus ir nuomones dėl per ICAAP atliktų skaičiavimų patikimumo ir jų rezultatų naudojimo nustatant papildomus nuosavų lėšų reikalavimus;

- d) priešūrių lyginamų skaičiavimų rezultatus, kurie naudojami nustatant papildomus nuosavų lėšų reikalavimus visiems subjektams grupės ir konsoliduotu lygmeniu;
- e) papildomus nuosavų lėšų reikalavimus, kuriuos reikia nustatyti subjektams ir konsoliduotu lygmeniu, siekiant užtikrinti, kad galutiniai nuosavų lėšų reikalavimai būtų nuoseklūs, ir tai, ar nuosavas lėšas reikia perkelti iš konsoliduoto lygmens į subjekto lygmenį.

518. Norėdamos nustatyti bendrą SREP kapitalo reikalavimą, kaip aprašyta 7 antraštinėje dalyje, kompetentingos institucijos turėtų svarstyti galimybę juos taikyti tuo pačiu lygmeniu, kokiu taikomi bendro sprendimo, priimto pagal Direktyvos 2013/36/ES 113 straipsnį, reikalavimai. Pirmiausia, bendras SREP kapitalo reikalavimas ir kitos kapitalo priemonės, jeigu taikomos, turėtų būti nustatytos konsoliduotu ir atskirų kitose valstybėse narėse veikiančių subjektų lygmeniu. Jeigu grupė konsoliduojama iš dalies, bendras SREP kapitalo reikalavimas ir kitos kapitalo priemonės turėtų būti nustatytos tik iš dalies konsoliduojamos grupės patronuojančiajai įmonei, siekiant užtikrinti, kad kompetentingos institucijos analizuojamų kitose valstybėse narėse veikiančioms patronuojamosioms įmonėms nustatytų papildomų nuosavų lėšų reikalavimų neįskaičiuotų du kartus.

11.3. SREP likvidumo vertinimas ir konkrečiai įstaigai taikomi riziką ribojantys reikalavimai

519. Pagal Direktyvos 113 straipsnio 1 dalies b punktą kompetentingos institucijos turėtų laikyti, kad „klausimai“ yra svarbūs ir (arba) „rezultatai“ esminiai bent tais atvejais, kai:

- a) kompetentingos institucijos pasiūlo specialius kiekybinius likvidumo reikalavimus; ir (arba)
- b) kompetentingos institucijos pasiūlo kitus, ne specialius kiekybinius likvidumo reikalavimus, o likvidumo riziką ir (arba) finansavimo riziką įvertinama balu „3“ arba „4“.

11.4. Kitų priešūros priemonių taikymas

520. Už tarpvalstybinių grupių ir jų subjektų priešūrą atsakingos kompetentingos institucijos, jeigu gali, turėtų aptarti ir suderinti visų priešūros ir ankstyvosios intervencijos priemonių taikymą grupei ir (arba) reikšmingiems jos subjektams, siekdamas užtikrinti, kad tinkamiausios priemonės nustatytoms pažeidžiamoms sritims pašalinti būtų taikomos nuosekliai, atsižvelgiant į grupės padėtį, įskaitant pirmiau aptartus tarpusavio priklausomybės veiksnius ir grupės vidaus susitarimus.

12 antraštinė dalis. Baigiamosios nuostatos ir įgyvendinimas

521. Nuo 2016 m. sausio 1 d. panaikinamos šios gairės:

- a) 2006 m. sausio 25 d. EBPIK gairės *Guidelines on the Application of the Supervisory Review Process under Pillar 2* (Priežiūrinio tikrinimo proceso pagal 2 pakopą taikymo gairės) (GL03);
- b) Priežiūros institucijoms skirtų gairių skyrius, pateiktas 2006 m. spalio 3 d. EBPIK gairėse *Guidelines on Technical aspects of the management of interest-rate risk arising from non-trading activities under the supervisory review process* (Gairėse dėl techninių palūkanų normos rizikos, kurią lemia ne prekybos veikla, valdymo aspektų per priežiūrinio tikrinimo procesą);
- c) 2010 m. rugsėjo 2 d. EBPIK gairės *Guidelines on the management of concentration risk under the supervisory review process* (Gairės dėl koncentracijos rizikos valdymo per priežiūrinio tikrinimo procesą) (GL31);
- d) 2010 m. balandžio 7 d. EBPIK gairės *Guidelines for the joint assessment of the elements covered by the supervisory review and evaluation process and joint decision regarding the capital adequacy of cross-border groups* (Gairės dėl bendro elementų, kurie tikrinami per priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo procesą, vertinimo ir bendro sprendimo dėl tarpvalstybinių grupių kapitalo pakankamumo) (GL39);
- e) 2013 m. gruodžio 20 d. EBI gairės *dėl skolinimui užsienio valiuta kredito gavėjams, kurių rizika neapdrausta, taikomų kapitalo priemonių pagal priežiūrinio tikrinimo ir vertinimo procesą* (EBA/GL/2013/02).

522. Kompetentingos institucijos turėtų įgyvendinti šias gaires ir įtraukti jas į savo priežiūros procesus ir procedūras iki 2016 m. sausio 1 d.

523. Šių gairių specialiosioms nuostatomis taikomi toliau nurodyti pereinamieji laikotarpiai, tačiau kompetentingos institucijos pereinamąjį laikotarpį gali savo nuožiūra sutrumpinti:

- a) rizikos ir nuosavų lėšų sudėties diversifikavimo metodą taikyti, vykdant bendrą SREP kapitalo reikalavimą, kaip nurodyta 7 antraštinėje dalyje, nebus reikalaujama iki 2019 m. sausio 1 d.;
- b) kiekybinių reikalavimų, susijusių su grynuoju pastovaus finansavimo rodikliu, struktūros, aptartos 9 ir 10 antraštinėse dalyse, įdiegti nebus reikalaujama tol, kol

nebus konkrečiau išdėstyti ir neįsigalios atitinkami Reglamento (ES) Nr. 575/2013 reikalavimai.

524. Įgyvendindamos šias gaires, ypač 7, 10 ir 11 antraštinės dalis, kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad atliekant SREP kapitalo pakankamumo ir bendrąjį vertinimą, nustatant papildomus nuosavų lėšų reikalavimus ir kitas kapitalo priemones nebūtų pažeidžiama žemiausia riba pagal „Bazelį I“, nurodyta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 500 straipsnyje, ir įstaigai nebūtų trukdoma jos laikytis.

Priedai

1 priedas. Operacinė rizika, nuostolių ir rizikos priežastinių veiksnių sąsajų pavyzdžiai

Norint parodyti, kaip pasireiškia operacinė rizika, reikia suprasti konkretaus rizikos įvykio priežastinių veiksnių ir rizikos įvykio poveikio (t. y. padarinių) ryšį. Šioje lentelėje pateikiama keletas pavyzdžių¹¹.

	Priežastinis veiksnys	Rizikos įvykis	Poveikio rūšys (padariniai)
Žmonės	Padegimas – tyčinis asmens padarytas veiksmas	Gaisras – įvykis	<ul style="list-style-type: none"> • Žūtis / sužalojimas • Finansiniai nuostoliai / sąnaudos • Turto sugadinimas • Kliento veiklos sutrikdymas
Procesas	Rankinio darbo klaida	Netikslios sąskaitos	<ul style="list-style-type: none"> • Finansiniai nuostoliai • Sąskaitų perskaičiavimas
Sistemos	IT programinės įrangos gedimas	Bankomatų gedimas / negalėjimas naudotis bankomatais	<ul style="list-style-type: none"> • Klientų skundai • Kompensacija • Žala reputacijai • Reguliavimo institucijų nepasitikėjimas
Išorės veiksniai	Galinga pūga	Negalėjimas patekti į pastatus / nenumatytų atvejų priemonių taikymas	<ul style="list-style-type: none"> • Klientų veiklos sutrikimas • Finansiniai nuostoliai • Remonto sąnaudos

¹¹ Dėl pirminės priežasties nutinka rizikos įvykis, kuris daro tam tikrą poveikį arba sukelia keletą padarinių; kai kuriuos jų galima įvertinti kiekybiškai.

2 priedas. Kai kurie literatūros šaltiniai ir teisės aktų reikalavimai dėl vidaus valdymo ir visos įstaigos kontrolės priemonių

1. Direktyvos 2013/36/ES 73–74, 88, 91–96 ir 98 straipsniai.
2. EBI *vidaus valdymo gairės*.
3. EBI *gairės dėl valdymo organo ir pagrindines užduotis atliekančių darbuotojų tinkamumo eiti pareigas vertinimo* (EBI/GL/2012/06).
4. EBPIK gairės *Guidelines on stress testing* (Testavimo nepalankiausiomis sąlygomis gairės).
5. EBI *atlygio politikos ir praktikos gairės*.
6. EBI *techniniai reguliavimo standartai dėl gaivinimo planų vertinimo pagal Direktyvos 2014/59/ES 6 straipsnio 8 dalį*.
7. EBI *techniniai reguliavimo standartai dėl gaivinimo planų turinio pagal Direktyvos 2014/59/ES 5 straipsnio 10 dalį*.
8. EBI *gairės dėl kintamajam atlygiui taikytinos nominaliosios diskonto normos* (EBA/GL/2014/01).
9. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 527/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/36/ES nuostatos dėl techninių reguliavimo standartų, kuriais apibrėžiamos priemonių, tinkamai atspindinčių veiklą galinčios tęsti įstaigos kredito kokybę ir tinkamų naudoti kintamojo atlygio tikslais, klasės (OL L 148, 2014 5 20, p. 21).
10. Bazelio bankų priežiūros komiteto 2013 m. sausio mėn. dokumentas *Principles for effective risk data aggregation and risk reporting* (Veiksmingo rizikos duomenų apibendrinimo ir pranešimo apie riziką principai).
11. Finansinio stabilumo tarybos 2013 m. lapkričio mėn. dokumentas *Principles for An Effective Risk Appetite Framework* (Veiksminga norimos prisiimti rizikos valdymo sistema).
12. Finansinio stabilumo tarybos 2014 m. rekomendacijos *Guidance on Supervisory Interaction with Financial Institutions on Risk Culture* (Priežiūros institucijų ir finansų įstaigų bendradarbiavimas rizikos kultūros klausimais).

3 priedas. Kai kurie literatūros šaltiniai ir teisės aktų reikalavimai dėl rizikų kapitalui

Kredito ir sandorio šalies rizika

1. Kapitalo reikalavimai kredito rizikai padengti. Bendrieji principai (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 107–110 straipsniai).
2. Nuosavų lėšų apskaičiavimai pagal pirmą pakopą. Standartizuotas metodas (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 111–141 straipsniai).
3. Vidaus metodas nuosavų lėšų reikalavimams apskaičiuoti. Vidaus reitingais pagrįstas metodas (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 142–191 straipsniai).
4. Kredito rizikos mažinimas (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 192–241 straipsniai).
5. Pakeitimas vertybiniais popieriais (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 242–270 straipsniai)
6. Sandorio šalies kredito rizika (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 271–311 straipsniai).
7. Nuosavų lėšų reikalavimai atsiskaitymų rizikai padengti (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 378–380 straipsniai).
8. Perleistos kredito rizikos pozicijos (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 404–410 straipsniai).
9. Didelių pozicijų tvarkymas (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 395–401 straipsniai).
10. EBI *techniniai įgyvendinimo standartai dėl priežiūros ataskaitų (Toleravimas ir neveiksnios pozicijos)*.

Rinkos rizika

1. Bendrieji reikalavimai prekybos knygai (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 102–106 straipsniai).
2. Nuosavų lėšų apskaičiavimai pagal 1 pakopą (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 325–377 straipsniai).
3. Nuosavų lėšų reikalavimai kredito vertinimo koregavimo rizikai padengti (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 381–386 straipsniai).
4. Vidaus metodas, pagal kurį apskaičiuojami nuosavų lėšų reikalavimai specifinei skolos priemonių rizikai prekybos knygoje padengti (Direktyvos 2013/36/ES 77 straipsnio 3 dalis).
5. Likvidumo trūkumo rizika (Direktyvos 2013/36/ES 83 straipsnio 2 dalis)
6. Bazinė rizika (Direktyvos 2013/36/ES 83 straipsnio 3 dalis).

7. Platinimo pozicija (Direktyvos 2013/36/ES 83 straipsnio 3 dalis).
8. Testavimas nepalankiausiomis sąlygomis, kurį įstaigos atlieka taikydamos vidaus modelius (Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 1 dalies g punktas).
9. Į prekybos knygą įtrauktų pozicijų vertinimo koregavimai (Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 4 dalis).

Operacinė rizika

1. Bendrieji reikalavimai dėl operacinės rizikos valdymo (Direktyvos 2013/36/ES 76–78 ir 85 straipsniai)
2. Bendrieji principai, pagal kuriuos taikomi įvairūs nuosavų lėšų reikalavimų apskaičiavimo metodai (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 312–314 straipsniai).
3. Bazinio rodiklio metodas (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 315-316 straipsniai).
4. Standartizuotas metodas (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 317-320 straipsniai).
5. Pažangieji vertinimo metodai (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 321-324 straipsniai).
6. Bazelio bankų priežiūros komiteto 2011 m. birželio mėn. dokumentas *Principles for the Sound Management of Operational Risk* (Patikimo operacinės rizikos valdymo principai).

Palūkanų normos rizika, kurią lemia ne prekybos knygos veikla

1. Bendrieji reikalavimai dėl palūkanų normos rizikos, kurią lemia ne prekybos knygos veikla (Direktyvos 2013/36/ES 84 straipsnis).
2. Palūkanų normos pokyčio 200 bazinių punktų poveikis ekonominei vertei (Direktyvos 2013/36/ES 98 straipsnio 5 dalis).

4 priedas. Kai kurie literatūros šaltiniai ir teisės aktų reikalavimai dėl likvidumo ir finansavimo rizikų

1. Likvidumas (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 411–428 straipsniai).
2. Laipsniškas likvidumo reikalavimų įvedimas (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 460–461 straipsniai).
3. Komisijos deleguotasis reglamentas, parengtas pagal Reglamento (ES) Nr. 575/2013 460 straipsnį.
4. Ataskaitos ir tikrinimas. Likvidumo reikalavimai (Reglamento (ES) Nr. 575/2013 509 straipsnis).
5. SREP. Likvidumo rizika (Direktyvos 2013/36/ES 86 straipsnis).
6. EBIPK 2009 m. gruodžio mėn. gairės *Guidelines on Liquidity Buffers and Survival periods* (Likvidumo atsargų ir išlikimo laikotarpių gairės).
7. EBI gairės dėl mažmeninių indėlių, kuriems teikiant informaciją apie likvidumą, taikomi kitokie netenkamų pinigų srautai (EBI/GL/2013/01).
8. Bazelio bankų priežiūros komiteto 2013 m. balandžio mėn. dokumentas *Monitoring tools for intraday liquidity management* (Tos pačios dienos likvidumo valdymo stebėsenos priemonės).